

પ્રસ્તાવના.

આ મંડળ શા હેતુથી ઉપસ્થિત થયું છે તે પાછલા ભાગ ઉપર આપેલી જાહેર ખબર ઉપરથી જણાશે. આ મંડળને શરૂ થયે પુરાં બે વર્ષ થયાં નથી તે દરમિયાન તેના તરફથી કેટલાક પુસ્તકો જહાર પડ્યાં છે, કેટલાંક પુસ્તકો તૈયાર થાય છે અને જે હેતુથી આ મંડળ ઉભું થયું છે તેને દરેક જૈનનાં ધુએ અવશ્ય મદદ કરવી જોઈએ છે.

આ મંડળ તરફથી કયા પુસ્તકો છપાવા યોગ છે તે સંબંધી આપણા કેટલાક પવિત્ર મુનિરાજોને પત્ર વગેરે લખી વિનંતિ કરવામાં આવી હતી અને તેની રૂએ ખનારસમાં ખીરાજતા પવિત્ર મુનિરાજ શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ ધર્મવિ, યજ્ઞએ તૈયાર કરાવેલ શ્રી સોમસોમાન્યકાવ્ય નું ભાષાન્તર તથા તેની અસલ પ્રત અમારા ઉપર મોકલાવી આપી અને તે આ મંડળે છપાવવા યોગ ધારી આ ભાષાન્તરનું મૂળ અમોએ એક આપણા જૈન વિદ્વાન ગૃહસ્થ પાસે સુધરાવ્યું છે અને તેનું ભાષાન્તર એક અરઘા ગુજરાતી જાણકારદ્વારા તપાસાવ્યું છે. અન્ય કાવ્યો આપણા ભણનારા પોતાના ઉપયોગમાં લે છે તેના કરતાં આ પુસ્તકનો તેઓ જો અભ્યાસ કરે તો આપણા ધર્મ અને શૈલિનું સારી પેઠે જ્ઞાન થાય તેમ છે. વધારામાં અમારો પ્રયત્ન અનેક રિતે ફળીભૂત થાય તે અમે ઇચ્છીએ છીએ.

અમદાવાદ,
ત્રૈત્ર-પૂર્ણિમા
વીર સંવત ૨૪૩૧
તા. ૧૯-૪-૧૯૦૫

આનરરી સેક્રેટરી જૈન જ્ઞા. પ્ર. મંડળ.

॥ શ્રી ॥

॥ સોમસૌભાગ્યકાવ્યમ્ ॥

(ગુર્જર ભાષાન્તર સહિતમ્)

—→○←—
વસંતતિલકાચૃત્તમ્ ॥

શ્રીનાભિભૂઃ સ ભવતાં ભવતાદઞિહ્ન-

બ્રહ્મશ્રિયે શ્રિતચતુર્વદનઃ સ્વયંભૂઃ ॥

વિશ્વસ્થિતિપ્રણયનપ્રમણિણુબુદ્ધિઃ

પદ્માશ્રયો નિગદિતાશ્ચિલવેદધિદ્યઃ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—ચારમુખનો આશ્રય કરનાર, પોતાની સ્વેચ્છાએ ઉત્પન્ન થનાર, વિશ્વની સ્થિતિને રચનામાં સમર્થ બુદ્ધિવાળા, પદ્મના આશ્રય રૂપ અને અખિલવેદ વિધાને કહેનારા શ્રી નાભી રાજના પુત્ર શ્રી રૂ-પભદ્રેવ પ્રભુ હુ'મેસા તમારી નિષ્કપટ એવી બ્રહ્મચર્યની લક્ષ્મીને અર્થે થાયો. ૧

વિશેષાર્થ—અહિ'સ્તેષાલ'કારથી જે અર્થ થાય છે. બીજો વેદ મતવાળાના બ્રહ્માને લાગુ પડે છે. જેમ બ્રહ્માને ચાર મુખનો આશ્રય છે તેમ પ્રભુને પણ ચાર મુખનો આશ્રય છે કારણ તે ચોમુખજી કહેવાય છે. જેમ બ્રહ્મા સ્વયંભૂ એટલે પોતાની મેળે ઉત્પન્ન થયેલા છે તેમ શ્રી આદિ પ્રભુ પણ સ્વેચ્છાએ થનાર સ્વયંભૂ છે. બ્રહ્માની બુદ્ધિ વિશ્વ સ્થિતિની રચનામાં સમર્થ છે તેમ શ્રી આદિ પ્રભુની બુદ્ધિ પણ આ વિશ્વની સ્થિતિ મર્યાદા ઉત્પન્ન કરવાને સમર્થ છે. જુગલીઆની સૃષ્ટિને વ્યવહાર માર્ગે લાવનાર તે પ્રભુ છે. બ્રહ્મા પદ્મ કમલનો આશ્રય કરે છે તેમ પ્રભુ પદ્મ

૧ બધી વેદવિદ્યા.

કમલ રેખા લક્ષણ અથવા પદ્મા લક્ષ્મીના આશ્રય રૂપ છે. પ્રધ્વા
વિષ્ણુની નાભિમાથી થયેલા છે તેથી નાભિમૂ છે તેમ પ્રભુ નાભિરા-
જના પુત્ર હોવાથી નાભિમૂ છે, તે પ્રભુ નિષ્કપટ પ્રદ્યુત્યની લક્ષ્મીને
માટે થાઓ, એટલે તેઓ તમારા શુદ્ધ શીલવ્રતની લક્ષ્મીને
વધારો. ૧

यस्मिन् जनन्युदरमाश्रितचन्द्रुदरं
दुष्टान्यरिष्टपटलानि जने दिनेशु ॥
सद्यः शिवानि च नवानि तदाधिरास-
नासन्नसिद्धिरुत्पदोऽस्तु स शान्तिसाधकः ॥ २ ॥

ભાવાર્થ—જે ઉદાર પ્રભુ જ્યારે પોતાની માતાના ઉદરમાં આવ્યા
ત્યારે લોકોમાં દુષ્ટ એવા અરિષ્ટ વિઘ્નનૃ સમુહ નાશ પામી ગયા હતા
અને તત્કાલ નવીન કલ્યાણ પ્રગટ થયા હતા તે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુ
તમેને આસન્ન સિદ્ધિના^૧ મુખને આપનારા થાઓ ૨

यः श्रीजिनोऽस्तमृजिनो भवसैत्यराजी-
राजीमर्तो गुणवर्ता युवर्ति सर्ता च ॥
उज्झांचकार किल मारविकारमुक्तो
मुक्तोज्ज्वलान्द्रुतयशा जयतात्स नेमिः ॥ ३ ॥

ભાવાર્થ—કામ વિકારથી મુક્ત સંસારના મુખથી શોભતા અને
પાપરહિત એવા જે પ્રભુ એ ગુણવાળી રાજમતી નામની યુવાન સ-
તીને પણ છોડીદીધી હતી તેવા મુક્તા (મોતિ) સમાન ઉજ્જ્વલ ય-
શવાળા તે શ્રી નેમિનાથ પ્રભુ જય પામો. ૩

श्रीजीरपल्लिनगरीशुरुमल्लिवल्लि-
प्रोल्लासनोज्जतघनाघनसंनिभो यः ॥

૧ નગિક પ્રાપ્ત થયેલી મોક્ષગતિ.

કાલે કલૌ પ્રવિલસત્પ્રવલપ્રતાપો

જાગર્તિ પાર્શ્વજિનરાજમહં સ્તુવે તમ્ ॥ ૪ ॥*

ભાવાર્થ—શ્રી જીરપલી નામે નગરી રૂપ મલ્લિકાની લતાને વિકાસ કરવામાં ઉત્તત મેઘ સમાન અને જેનો પ્રગલ પ્રતાપ વિલાસ કરી રહ્યા છે એવા જે પ્રભુ આ કલિકાલમાં પણ અદ્યાપિ જાગ્રત રહેલા છે તે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની હું સ્તુતિ કરું છું. ૪

ગંભીરચાતુરનામિસુરારંગનામિ-

રક્ષોમિ શોભિતદામં ન હિ યસ્ય ચેતઃ ।

પીયૂષયૂપમરઘૃષ્ઠિસમસ્વદૃષ્ટિ-

મિષ્ટાં મયિ ક્ષિપતુ વીરજિનેશ્વરો ડસૌ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—ગંભીર અને મુંઢર નાભિવાળી દેવતાની સળીઓ એ શમતાથી શોભિત એવા જેના ચિત્તમાં ક્ષોભ ૧ કર્યો નહીતો એવા શ્રી વીર પ્રભુ આરેવિષે અમૃતની વૃષ્ટી સમાન પોતાની દૃષ્ટી આરોપણ કરે. ૫

યસ્યાઃ સદા નિરવસાદગુરુપ્રસાદ-

માસાઘ માઘતિ કવિઃ કવિકર્મલામાત્ ।

અજ્ઞાનતાનવરૂતે સુરૂતેન લભ્યાં

તાં ભારતીં ભગવર્તીં પ્રણમામિ ભક્ત્યા ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ—હુમેશાં જેનો અક્ષય મહાન્ પ્રસાદ પ્રાપ્તકરી કવિ પોતાને થતાં કવિતા શક્તિના લાભથી મદ પામે છે તેવા પૂર્વ સુકૃતથી

* અહિ પ્રભુને મેઘની ઉપમા આપી છે. મેઘ જેમ મલ્લિકાની લતાને જલ વર્ષા વિકાસ પમાડે તેમ શ્રીપાર્શ્વનાથ પ્રભુ શ્રી જીરપલી નામની નગરીને આનંદથી વિકાસ પમાડે છે.

૧ અર્થાત્ જેના હૃદયમાં કામ વિકાર કર્યો નહીં.

૨ જેનો ક્ષય ન થાય તેવો.

લભ્ય એવા ભગવતી ભારતી (વાગદેવી) ને અજ્ઞાનની લઘુતા ઠરવાને
હું ભક્તિથી પ્રણામ કરું છું. ૬

વન્દે મુદ્રા દમિતદુર્દમવાદિવૃન્દં
વિદ્યાગુરું સુધિપણાધિપણાનુકાર ।
યોડતાસ્વજાહ્યનિચયં સ્વવિનેયહૃન્સ્થં
વિદ્યાતિહૃદ્યકિરણૈસ્તરણિર્જહાર ॥ ૭ ॥

ભાવાર્થ—હું:જેથી દમી શકાય તેવા વાદીઓના વૃંદને દમન
કરનાર અને પોતાની ખુદ્ધિથી ખૃદ્ધસ્પતિને અનુસરનારા એવા તે વિદ્યા
ગુરુને હું હૃદયથી વંદના કરું છું, કે જે વિદ્યાગુરુ રૂપ સૂર્ય પોતાના
શિષ્યોના હૃદયમાં રહેલા જડતાના સમુદ્ધ રૂપ ઉગ્ર અધિકારને
વિદ્યા રૂપી મનોહર કિરણોથી હરી લીધું છે. ૭

કીર્ત્યા ગુરું સુરગુરું પ્રતિભાપ્રકર્ષે:
શ્રીસોમસુંદરગુરું સ્તુતિમાનયે તમ્ ।
યો ગૌતમસ્ય ગણશ્ચત્રવરસ્ય સામ્યં .
કામ્યં વધૌ ફલિયુગેડત્ર યુગપ્રધાનઃ ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થ—આ કલિયુગને વિષે યુગ પ્રધાન એવા જે ગુરુ ગણધ-
શમાં શ્રેષ્ઠ એવા શ્રી ગૌતમ સ્વામીની તુલ્યતાને ધારણ કરતા હતા,
તે કીર્તીવંદ ગુરુ અને બુદ્ધિના ઉત્કર્ષથી ખૃદ્ધસ્પતિ રૂપ એવા તે શ્રી
સોમ સુંદર ગુરુની હું સ્તુતિ કરું છું. ૮

તસ્ય પ્રશસ્યગણનાતિગચંગમાન્ય-
સૌમાન્વમુખ્યસુગુણાન્ પ્રગુણાન્ સ્તુવે ડહમ્ ।
અસ્તુત્વસંસ્તુતિમવાઘમિદે હિ જિહ્વા
પ્રહ્લીકરોતિ ગુરુભક્તિરપીહ યન્મામ્ ॥ ૯ ॥

ભાવાર્થ—તે ગુરુના પ્રશંસવા યોગ્ય ઉત્તમ ભાગ્ય સૌભાગ્ય વિગેરે
અસંખ્ય ગુણોની હું સ્તુતિ કરું છું. ગુરુ ભક્તિ વાળી મારી જિહ્વા

નહીં સ્તુતિ કરવાયોગ્ય એવા પુરૂષોની સ્તુતી કરવાથી ઉત્પન્ન થયેલા પાપને લેદવાને માટે મને આ કાર્યમાં નમ્ર થવા પ્રેરે છે. ૧૯

શ્રીસોમસુંદરગુરોર્ગરિમાભિરામ-
સૌભાગ્યમુખ્યગુણવર્ણનગર્ભમેતત્ ।

પ્રજ્ઞાપ્રકર્પરહિતઃ સ્વહિતાય સોમ-

સૌભાગ્યનામ સુભગ રચયામિ કાવ્યમ્ ॥ ૧૦ ॥

ભાવાર્થ—હું જે કે બુદ્ધિના ઉત્કર્ષથી રહિત છું તથાપિ મારા આત્મહિતને માટે આ સોમ સૌભાગ્ય નામનું સુંદર કાવ્ય રચું છું કે જે કાવ્યમાં શ્રી સોમ સુંદર ગુરૂની ગૌરવતાથી રમણીય એવા સૌભાગ્ય વિગેરે ગુણોનું વર્ણન આપેલું છે. ૧૦

નિઃશેષરાષ્ટ્રમુકટોત્કરગૂર્જરત્રા-

નેત્રાભમાભરણમન્યપુરોત્કરાણામ્ ।

ક્રૌંઢત્સરોજવદનાવદનાભિરામ-

વાતાયનપ્રકરસુંદરમંદિરૌઘમ્ ॥ ૧૧ ॥

સ્વર્દ્રંગચંગસુપમાવિષમાભિમાન-

પ્રચ્છેદનં દનુજાજિન્નગરીગરીયઃ ।

લંકાલકામદગદચ્છિદિહ્વચવૈદ્યં

પ્રહ્લાદનાદિપુરમસ્તિ પુરં પુરાણમ્ ॥ ૧૨ ॥ યુગ્મં ॥

ભાવાર્થ—પ્રહ્લાદન નામે એક પ્રાચીન નગર છે, જે નગર સર્વ દેશના મુગટ જેવા ગુજરાત દેશના નેત્રરૂપ છે, બીજા નગરોના સમુહનું આલુષણ છે, ક્રૌંઢા ૨ કરતી કમલ મુખી સ્ત્રીઓના મુ-

૧ અર્થાત્ આ જીવ્હાથી અયોગ્ય પુરૂષોની સ્તુતી કરેલી છે. તેથી લાગેલા મારા પાપને દુર કરવા આ ગુરૂ સ્તુતિનો અંધરચવા પ્રયત્ન થાય છે.

૨ અર્થાત્ જેમાં આવેલી હવેલીઓની બારીઓ ડાકીયા કરતી સ્ત્રીઓના મુખ કમલથી શોભી રહેલી છે.

ખથી મનોહર એવી ખારીઓના સમુહ વડે મુંદર જેમાં કટક સમુહ છે, જે સ્વર્ગ ભૂમીની ઉત્તમ શોભાના તીવ્ર અભિમાનને છેદનારું છે. જે દાનવો ને જિતનારા વિષ્ણુની નગરીના જેવું મોટું છે અને લંકા અને અલકાપુરીના ગર્વરૂપ રોગને છેદવામા જે ઉત્તમ પેદના જેવું છે. ૧૧-૧૨

પ્રહ્લાદભક્તિપતિર્હૃપતિર્મહોમિ

શ્રીઋર્વુદાચ્ચલચિમ્બુઃ સ વચ્ચ પુવેન્ ।

તેન સ્વનામવિદિતં દિતપાપનાપં

સંસ્થાપિતં પુરમિદં મુદિતપ્રજાત્ય ॥ ૧૩ ॥

ભાવાર્થ—હૃષ તેજવડે સૂર્યજેવો પ્રહ્લાદન નામે અર્જુદાચલ ('આયુર્પર્વત') નો રાજા થયો હતો. તેણે પોતાના નામથી આ પ્ર-
ખ્યાત નગરને સ્થાપન કરેલું છે, ૧૩ જે નગર પાપના તાપને નાશ કરનાર અને નિત્યે હૃષનાળી પ્રભથી ભરપુર છે. ૧૩

તત્રૈપ શ્રમિરમણીરમણીચહારં

સ્ફારં વિહારમલમં સમકારચચ ।

સ્વીયાલ્યયા પ્રવરરૈરુપિશીર્દિસાર-

પ્રાકારગોપુરનહર્દિપરાર્દ્યોમમ્ ॥ ૧૪ ॥

ભાવાર્થ—રાજા પ્રહ્લાદને તે નગરીમાં પોતાના નામથી પૃથ્વી-
રૂપ સ્ત્રીના રમણ્ય હાર જેવો એક અતુલ્ય મોટો વિહાર (દેવ પ્રાસાદ) કરાવ્યો હતો. ૨ કે જે એટલે શોભાવાળા કાગરાથી મુંદર એવા કિલ્લા અને દરવાજાની મોટી સમૃદ્ધિ (શોભા) થી ઘણી શોભા-
વાલો હતો. ૧૪

૧ તથા તે પ્રહ્લાદન નામે કહેવાય છે

૨ તેનું નામપણ પ્રહ્લાદન પ્રાસાદ કહેવાય હતું.

સમ્યગ્દશાં વિરચિતાદ્ભુતચિત્તશૈલ્યે

ચૈત્યે ફળામણિનિરસ્તતમ સમૂહમ્ ।

વિદ્યોપશાંતિકરણં શરણં શ્રિતાનાં

શ્રીપાર્શ્વવિંબમવિલંબમતિષ્ઠિગચ્ચ ॥ ૧૫ ॥

ભાવાર્થ—સમ્યગ્ ૧ દ્રુટીવાલા પુરુષોના હૃદયમાં અદ્ભુત શી-
તલતા આપનાર તે ચૈત્યની અંદર સર્પની કણાના મણીઓથી અધ-
કારના સમુહને નાશ કરનાર, વિદ્યોની શાંતી કરનાર અને પોતાના
આશ્રિત જનને શરણુ રૂપ એવા શ્રી પાર્શ્વનાથના ખીંખની તેણે પ્રતિષ્ઠા
કરી હતી. ૧૫

તસ્મિન્ પુરે સુરપુરેણ પરેણ સાકં

ગર્વં પ્રકુર્વાતિ નિતાંતમશ્વલક્ષ્મ્યા ।

કોટીધ્વજો નિવસતિ વ્યવહારિવર્ગઃ

સ્વર્ગાદિગેયગરિમાદિગુણામિરામઃ ॥ ૧૬ ॥

ભાવાર્થ—પોતાની અંદર રહેલી ઘણી લક્ષ્મીથી ઇંદ્રના નગરની
સાથે ગર્વ કરનારા તે પ્રહ્લાદન નગરમાં મેઝગિરિની જેમ ગાવા
યોગ્ય એવા ગૌરવતા વિગેરે ગુણોથી સુંદર એવા ૨ કોટીધ્વજ વ્યવ-
હારીઆનો વર્ગ વસતો હતો. ૧૫

ચિત્રાંબરપ્રવરહેમસુખાસનાધિ-

રુઢાશ્ચલક્ષ્મરયામલર્વાજ્યમાનાઃ ।

શ્રીશ્રીકરીલિદારરાજિતપૃષ્ઠદેશા-

સ્તત્રાર્હદાદિતમનં સસૃજુર્મહેશ્વરઃ ॥ ૧૭ ॥

ભાવાર્થ—તે નગરીની સેરિઓમાં ધનાઢય પુરુષો વિચિત્ર વસ્ત્રો
ધારણુ કરી સુવર્ણના સુખાસન ઉપર બેસી અલાયમાન આમરેથી

૧ સમકિતયાવ પુરુષો. ૨ જેનીપાસે કોટીસખ્યા દ્રવ્ય હોય તેના
મંદિર ઉપર ધન અડાવાય છે તેથી કોટીધ્વજ કહેવાય છે.

વીંળતા અને જેમના પૃષ્ઠભાગ સુંદર છડીઓના સમુહથી શોભી રહ્યા છે તેવા થઇ અર્હુત વિગેરે દેવતાને નમન કરવા નીકલતા હતા. ૧૭

શ્રીધર્મભૂમિપતિના કલિકાલશત્રુ-
વિગ્રાસનોદ્ભવજયે સમરેશ્વરાસે ।
યત્રાર્હદીશમવનેષુ મૃદંગમેરી
શંભાદિષાદનિકરઃ કિમુ વાદ્યતે સ્મ ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—જે નગરમાં શ્રી અર્હુત ચૈત્યોમાં વાગતા મૃદંગ ભેરી અને શંખ વિગેરે વાજતોનો સમુહ બાણે શ્રી અર્હુત ધર્મરૂપી રાજાએ રણભૂમિમાં કળીકાળ શત્રુને ત્રાસ આપવાથી પ્રાપ્ત કરેલા વિજયમાં તે વાગતા હોય તેમ જણાય છે,

યત્ર પ્રમોદપટલીલસદિદિરેષુ
સન્મદિરેષુ સુદૃતેન કૃતેન નુન્ના ।
સ્વીયસ્થિતિ પ્રથયિતું કિમશક્નુવત્ય ।
શ્રીઃ શિશ્રિષે સકલુષાંગિગૃહાણિ રોષાત્ ॥૧૯॥

ભાવાર્થ—જે નગરીમાં અતિ હર્ષથી વિલાસ કરતી લક્ષ્મીવાલા સજ્જનોના ઘરોમાં તેઓના સુકૃતે પ્રેરેલી અલક્ષ્મી (દા-રિદ્ર) બાણે ત્યાં પોતાની સ્થિતિ રચવાને અશક્ત થઇ હોય તેમ તે રોષથી પાપી-લોકોના ઘરોમાં આશ્રય કરતી હતી, ૧૯

ઉદ્દેલતાં કલયતા કલિકાલપારા-
વારેણ દુસ્તરતરેણ જડોદ્ધૂરેણ ।
આપ્તાવિતે ક્ષિતિતલે નિખિલે પવિત્રં
દ્વીપોપમાં શ્રયતિ યન્નગરં ગરીયઃ ॥ ૨૦ ॥

ભાવાર્થ—જે મોંટું પવિત્ર નગર મર્યાદા મુકી ઉછલતા, અને

૧ અર્થાત્ પાપીલોકોના ઘરમાં જ દરિદ્ર હતું.

*૪૩ (જલ) થી ઉદ્ભવ એવા કલિકાલરૂપીંદુસ્તર સમુદ્રે ઝોલી દીધેલા આ સમગ્ર પૃથ્વી તળમાં દ્વીપ (ઝેટ) ની ઊપમાને ધારણ કરે છે. એટલે જાણે ઝેટ હોય તેવું દેખાય છે. ૨૦

અન્નોલ્લસાંતિ હરયો ગુરવો મહેશા
લક્ષ્મીધરા અપિ મવાંતકૃતોઽપ્યનંતાઃ ।
ગૌર્યશ્ચ તાઃ પ્રતિગૃહં યદતો વ્યગ્રાધિ
સ્વર્ગોઽપિ યેન નગરેણ સ રેણુતુલ્યઃ ॥ ૨૧ ॥

ભાવાર્થ—એ નગરમાં અનંત, (ધણાં) હરિ, (અન્ન અને પક્ષે ઈંદ્ર) ગુરૂ, (વડિલ અને બૃહસ્પતિ) મહેશ, (ધનાઢય અને શંકર) લક્ષ્મી-ધર, (ધનવાન અને વિષ્ણુ) ભવાંતકૃત (મુનિઓ અને બ્રહ્મા) રહેલા છે. અને ઘેર ગૌરી (ગૌર અંબાળી સ્ત્રીઓ અને પાર્વતીઓ) છે, તેથી તે નગરે સ્વર્ગને પણ રજતુલ્ય કરી દીધું હતું. ૨૧^૧

આસ્તે સદંભ દ્વહ ચ્ચારુસરો ન લોકઃ
કેશાસ્તુ વન્ધનજુષો ન મતાક્ મુર્ગીદ્રાઃ ।
ત્રાસો મળીષુ ન પુનર્વ્યવહારિષ્ટત્તુ
કુરં તુ ગાંધિકૃદ્દેષુ જ્ઞાનેષુ નેષત્ ॥ ૨૨ ॥

ભાવાર્થ—એ નગરીમાં હારના સુંદર સરમાં દંભ (શુભળી) હો-તો, લોકોમાં નહોતો; માત્ર કેશ બંધનનેજ સેવતા હતા. મુનિઓ જ-રાપણુ નહીં. ત્રાસ (વીંધ) મણિમાંજ હતો વ્યાપારી લોકોના હૃદયમાં નહીં. કુછ^૨ ગાંધીને ઘેર હતો લોકોને જરા પણ નહીં. ૨૨

* ૪૬ પ્રરૂપો અને સમુદ્રપક્ષે ૬ અને ૯ સંરખા ગણાય તેથી

૧-૪૯ લેવું.

૧ અર્થાત્ સ્વર્ગમાં અનંત વગેરે એક એક છે અને, અહિં ધણા છે તેથી તેની આગળ સ્વર્ગ રજના જેવું નિર્માલ્ય જણાય તેવું હતું.

૨ તે નામનું ઔપચં તથા કોઢીનો શેગ.

દૃશ્યેત યત્ર ધનુષો ગુણમજ્જમાવો
લોકસ્ય નો ગુણવતઃ સ કદાચનાપિ ।
મારિસ્તુ શારિષુ ન ચૈવ જનેષુ સ્વજ્ઞે
પૂર્નાયકે ભવતિ નો દૃઢમુષ્ટિતા તુ ॥ ૨૩ ॥

ભાવાર્થ—જ્યાં ગુણ (ઔદાર્ય વગેરે પદ્ધતિ પશુચ) નો ભાગ ધનુષ-
માં થતો, ગુણવાન લોકોમાં નહીં. મારી (માર-મરણ) સોગઠાળા-
માં થતી, લોકોમાં નહીં. દૃઢમુષ્ટિપાણી (મજબુત મુઠ પકડવી તે, પદ્ધતિ
મુષ્ટિથી ધન ન છુટે અર્થાત્ લોભ) ખડ્ગમાં હોતું, લોકોમાં નહીં. ૨૩

યત્રાક્ષનાનયનતીક્ષ્ણકટાક્ષલક્ષા-
ચ્છૂરા હિ વિજ્યાતિ રણે ન રિપુપ્રહારાત્ ।
લોકાઃ સૃજન્તિ કલહં કલહંસચુદ્ધાઃ
સાર્દ્ધં વિરોધિકલિના સ્વજનેન નૈવ ॥ ૨૪ ॥

ભાવાર્થ—જ્યાં શૂરવીર લોકો સ્ત્રીઓના નેત્રના તીક્ષ્ણ કટાક્ષથી
ભય પામતા, રણભૂમિમાં શત્રુઓના પ્રહારથી ભય પામતા^૧ નહીં. કલ-
હંસના જેવા શુદ્ધ લોકો પોતાના વિરોધી કલિકાલની સાથે કલહ કરતા
પણ કોઈ વાર સ્વજનની સાથે કરતા નહીં. ૨૪

યસ્મિન્ રણે વિતરણેઽપ્યુભયે પટિષ્ઠો
દગ્ધોચ્ચરો ભવતિ શૂરજનઃ સમગ્રઃ ।
પ્રત્યર્થિષુ પ્રસભમર્થિષુ ચાપિ શત્તૈ-
ર્વત્તૈશ્ચ વર્ષતિ સહર્ષમનાઃ સદા યઃ ॥ ૨૫ ॥

ભાવાર્થ—જ્યાં રણમાં અને દાનમાં શૂરવીર એવા સર્વ જનો ન-
જરે આવતા હતા, કે જેઓ મનમાં હર્ષ લાવી શત્રુઓની ઉપર
શસ્ત્રોની અને ચાચકો ઉપર વસ્ત્રોની વૃષ્ટિઓ નિત્ય કરતા હતા. ૨૫

યસ્મિન્ વસંત્યપરુષાઃ પુરુષા ઉદારા
ધારાધરા અમિનવાઃ સકલોર્વરાયાન્ ।

૧ અર્થાત્ પરસ્ત્રીઓના કટાક્ષથી દૂર રહેતા.

નક્તં દિનં ચિતરણાંતુવિશુદ્ધવક્ત્રા
વર્ણંતિ વર્ણિતગર્જિતગર્જિતા યે ॥ ૨૬ ॥

ભાવાર્થ—જ્યાં રોમ વગરના ઉદાર પુરૂષો અને નવીન મેઘો વસે છે કે જેઓ મોટી ઉચ્ચ ગર્જના છોડી ઉજ્જવળ મુખ કરી રાત્રી દિવસ સર્વ પૃથ્વીમાં દાન (અનજલ) વર્ષાવતા હતા. * ૨૬

શ્રીસાર્વભંદિરમહોજ્જતયાતકુંભ-
કુંભમમાભિરમિતાસ્તિમિરે નિરસ્તે ।

નિત્યપ્રકાશમચનેદ્ગુણતોડત્યલોકો

યસ્મિન્ સત્ત્વિસ્મયયનાઃ કિલ લોભવીતિ ॥ ૨૭ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી તીર્થંકર પ્રભુના મંદિરોના મોટા અને ઉંચા સુ-વર્ણુના કલશોની કાંતિથી સર્વ તરફ અધકારનો નાશ થવાથી ત્યાં નિત્ય પ્રકાશ રહેતો જ્યેષ્ઠ ધીજ્ઞ લોકો મનમાં અતિશય વિસ્મય પામતા હતા. ૨૭

પાણિગ્રહાર્હતગૃહપ્રતિમાપ્રતિષ્ઠા-

સ્નાત્રોત્સવેષ્વતુલમંગલનાદવૃંદૈઃ ।

સ્તોકો પિ શોકનિનદાં ન હિ યત્ર ચિત્ર-

માકર્ણ્યતે શ્રવણયોઃ કદુકઃ કદાચિત્ ॥ ૨૮ ॥

ભાવાર્થ—જ્યાં વિવાહ, અર્હત મંદિરની પ્રતિષ્ઠા, અને સ્નાત્રના મહોત્સવોમાં થતાં અનુપમ મંગલ નાદના સમૂહથી શોકનો થોડો પણ ધ્વનિ કદિ સાંભળવામાં આવતોજ નહીં, એજ આશ્ચર્ય હતું. ૨૮

યસ્મિન્નઘોન્નવમયં ભવતિ સ્વચક્ર-

દ્વિચક્રજા તુ ન હિ જાતુ સમસ્તિ મીતિઃ ।

લોકે ન લોકવિમુતોડપિ તુ તીર્થનેતુઃ

પ્રાસાદપંક્તિષુ સદા વરિવર્તિ દંડઃ ॥ ૨૯ ॥

* ઉદાર પુરૂષો ગર્વથી આત્મપ્રશસાની ગર્જના છોડી દાન વર્ષાવે છે, અને મેઘ ગર્જના છોડી જલ વર્ષાવે છે. જે મેઘ વધારે ગાજે તે વર્ષે નહીં

ભાવાર્થ—જ્યાં લોકોને પાપનોજ ભય લાગતો, ^૧ સ્વયંક અને પરચક (શત્રુચક)થી કદિ પણ ભય લાગતો નહીં, અને હંમેશા તીર્થંકરોના પ્રાસાદોની પંક્તિઓની ઉપર દંડ (ધ્વજદંડ) હોતો પણ લોકોમાં રાબતો દંડ નહોતો. અર્થાત્ પ્રજા એવી નીતિમાન હતી કે જેને દંડ કરવાનો રાબતો પ્રસંગજ આવતો નહીં. ૨૬

યસ્મિન્ પુરે સુચુર્લુર્ગુરુધીરદૂપ્ય-

વૈદુષ્યલક્ષણજુષો વિદુષો નિરીક્ષ્ય ।

કિં શિક્ષિતું તદાધિકાઃ કિલ દ્વદ્વાવિદ્યા

અદ્યાપિ ન ત્યજતિ મંજુલલેખશાલામ્ ॥ ૩૦ ॥

ભાવાર્થ—જે નગરના નિર્દોષ વિદ્વત્તાવાળા વિદ્વાનોને જોઈ મોટી ખુદ્દિવાળા બૃહસ્પતિ પણ જાણે તેમનાથી અધિક મનોહર વિદ્યા શીખવા ઈચ્છતા હોય તેમ અદ્યાપિ સુંદર^૨ લેખશાળા (પાઠશાળા)-ને છોડતા નથી. ॥ ૩૦ ॥

શત્રુઃ કાલિઃ કલિતદુર્લલિતઃ પૃથિવ્યાં

વ્યાપં સ્ત્રજન્ જનમનોઘનતાપકર્તા ।

લેખે પ્રવેશમપિ યત્ર પવિત્રપુણ્ય-

પૃથ્વીપતૌ જયતિ નો સુમનોઽમિપૂજ્યે ॥ ૩૧ ॥

ભાવાર્થ:—દેવતાઓને પૂજવા યોગ્ય એવો પવિત્ર પુણ્યરૂપી રાબ વિજય પામે છે. દુષ્ટ એટલાવાળો અને લોકોના મનમાં અતિ તાપ કરનાર કલિયુગરૂપી શત્રુ પૃથ્વીમા વ્યાપ્ત છતાં પણ તે એ નગર-

૧ સ્વયંક એટલે માલોમાંહી કલહ અને પરચક એટલે શત્રુ તરફથી કલહ, અથવા તે ઇતિમાં પણ ગણાય છે.

૨ અહિં લેખ એટલે દેવતા તેમની શોભા અર્થાત્ દેવસ્થાનો એનો પણ અર્થ થાય.

માં પ્રવેશ કરી શક્યો નહતો.^૧ ૩૧

યસ્મિન્ સર્કર્ણમન્નુજાઃ સ્વકર્કર્ણપર્ણે-

સ્તર્ણે મુનીદ્રવચનામૃતમાપિવન્તઃ ।

મિથ્યાત્વજીવિતહરોત્કટકાલકૂટં

પીતં વમન્તિ ચ ભવંત્યજરામરાસ્તે ॥ ૩૨ ॥

ભાવાર્થ:—જેમાં ઊત્તમ શ્રોતાજનો પોતાના કર્ણરૂપ પત્રોથી મુનીદ્રોના વચનામૃતને પાન કરી જીવિતને હરનાર પીધેલા મિથ્યાત્વ રૂપી જિથ કાલકૂટનું વમન કરતા હતા અને પછી તેઓ અજરામર થતા હતા.^૨ ૩૨

યત્રાર્હતાં ભગવતાં સદનેષુ શશ્વ-

દંદહ્યમાનઘનધૂપસમુત્થધૂમઃ ।

અમ્રમ્રમં ત્રિરચયન્ શિસ્ત્રિનાં કુલાનિ

હર્ષાકુલાનિ કુરુતે ચ સતાંડવાનિ ॥ ૩૩ ॥

ભાવાર્થ—જ્યાં અર્હંતપ્રભુના મંદિરોમાં હંમેશાં દહન થતા ઘાટા ધૂપમાંથી જિઠેલો ધુમ્ર આકાશમાં વાદળાનો ભ્રમ કરી મધૂર પક્ષીઓના વૃંદને નૃત્ય અને હર્ષ કરાવતો હતો. ૩૩

અમ્રંલિહસ્વગૃહદીવ્યદધિત્યકાયામ્

ક્રીડન્ મહેશ્વનિકરઃ સ્વકરપ્રત્યેયમ્ ।

યત્રાંતરીક્ષકુસુમમ્રમકૃત્ પવિત્ર-

નક્ષત્રમંડલમિદં હૃદિ મન્યતે સ્મ ॥ ૩૪ ॥

ભાવાર્થ—જ્યાં આકાશ સુધી જિયા અને પ્રકાશમાન મહેલોની ઉર્ધ્વ ભૂમિમાં ક્રીડા કરતો ધનાઢય પુરૂષોનો સમૂહ આકાશ પુષ્પના

૧ અર્થાત્ પુણ્યરૂપી રાજાએ કળિયુગરૂપ શત્રુને તે નગરમાં પેમવા દીધો નહતો. ૨ અમૃતના પાનથી વિપત્તિ વગન થાય છે અને પછી અજરામર થવાય છે.

ભ્રમને કરનારા પવિત્ર નક્ષત્રમંડળને પોતાના હસ્તથી ચુંટી શકાય
તેમ હૃદયમાં માનતો હતો. ૩૪

પાપપ્રભૂતતરભૂતભયગ્રદાયિ-

સ્વાધ્યાયમંત્રગુણનોદયતસાધુમાલાઃ ।

શ્રીધર્મહસ્તિપતિસ્થેલનહસ્તિશાલા

બ્રાજંતિ યત્ર વિપુલાઃ કિલ ધર્મશાલાઃ ॥ ૩૫ ॥

ભાવાર્થ—પાપરૂપી ઘણા ભૂતોને ભય આપનાર સ્વાધ્યાય રૂપ
મંત્રનો જપ કરવામાં તત્પર એવી જેમાં સાધુઓની પંક્તિઓ છે
અને અર્દુ તથા ધર્મરૂપી ગજેન્દ્રને ખેલવાની જે હસ્તિશાળા હોય છે એવી
વિશાળ ધર્મશાળાઓ જે નગરમાં શોભતી હતી. ૩૫

રાજંતિ યત્ર જિનરાજગૃહેષુ પંચ-

વર્ણાચિરક્ષમણિરક્ષુતોરણાનિ ।

પ્રત્યેજયાદિજયલક્ષ્મિવૃત્તસ્ય ધર્મ-

ભૂપસ્ય મંગલકૃતે કિમુ સજ્જિતાનિ ॥ ૩૬ ॥

ભાવાર્થ—જ્યાં ચૈત્યની અંદર ણાંધેલા પંચવર્ણી નવીન મણિર-
તોનાં તોરણો બાજે પાપનો જપ કરવાથી વિજયલક્ષ્મીએ વરેલા ધર્મ
રૂપ રાજાના મંગળને અર્થે તે તૈયાર કર્યાં હોય તેના દેખાય છે. ૩૬

યસ્મિન્ વિરાજતિ મહોન્નતિશ્રદ્ધિશાલઃ

શાલ. સુરાચ્ચલકલઃ પ્રતિપંથિકાલઃ ।

સદ્ધર્તુલત્વકાલિતઃ કિમુ ભૂમિરામા

હસ્તામ્બુજન્મકટકઃ સ્ફુટકમ્રતામૃત્ ॥ ૩૭ ॥

પૂર્ણેન્દુભિસ્તદ્વદનામદનાભિરેકા-

શ્રાતુર્યવર્યકમલા. કમલાયતાક્ષ્ય. ।

૧ હસ્તિશાળામાં જેમ ગજેન્દ્રો ખેલે તેમ તેમાં ધર્મરૂપી ગજેન્દ્ર
ખેલતો હતો.

તારુણ્યયુગ્મતનુચક્લિમમામીરામાઃ

દયામાતિકૃષ્ણકવરીજીતમૃદ્ધરામાઃ ॥ ૩૮ ॥

સૌભાગ્યભંગિસમદાઃ પ્રમદા વિભાંતિ

યસ્મિન્ સ્મિતદ્યુતિવિરાજિતરાજદંતાઃ ।

કિં સ્વર્ણવર્ણવપુયઃ સુરયોપિતોઽત્રા-

જગ્મુ પુરસ્ય સુષમાન્નતવીક્ષણોત્કાઃ ॥ ૩૯ ॥ યુગ્મમ્

ભાવાર્થ—જે નગરીનો કિલ્લો મહાન ઉન્નતિને ધારણ કરનાર, મેઙ્ગિરિની સ્પર્ધા કરનાર, અને સુંદર વર્તુલ આકૃતિવાળો હતો. કૃષ્ણવર્ણી કેશપાશથી ભમરીઓને જિતનારી સૌભાગ્ય રચનાથી મદવાળી અને હાસ્યની કાંતિથી સુશોભિત રાજદંતવાળી પ્રમદાઓ બાણે સુવર્ણવર્ણી શરીર ધારી દેવાંગનાઓ આ નગરની શોભા જોવાને અહિં આવી હોય તેમ લાગતી હતી. ૩૭-૩૮-૩૯

તસ્મિન્ પુરે વસતિ મીતિભિદૈકસઙ્ગઃ

શ્રીસઙ્ગનઃ સુકૃતમઙ્ગનપૂતચિન્નઃ ।

શિશ્રાય યો હિ મુકુદશ્રિયમાશ્રિતશ્રી-

વિશ્રાણનો નૃપતિસમ્યગ્દેખ્યવૃંદે ॥ ૪૦ ॥

ભાવાર્થ—તે નગરમાં ભય લેદવામાં તત્પર અને જેનું ચિત્ત મુકુટોમાંજ મગ્ન છે એવો સઙ્ગન નામે એક શ્રેષ્ઠી રહેતો હતો. પોતાના આશ્રિતોને લક્ષ્મીનું દાન કરનાર તે શ્રેષ્ઠી રાજાના સર્વ સભ્ય-ગૃહસ્થોના વૃંદમાં મુગુટની શોભાને ધારણ કરતો હતો. ૪૦

ચેનાનિશં સહદયેન હૃદાલવાલે

સદ્વાસનોઽજ્જ્વલજલેન તથાભ્યયેચિ ।

૧ વર્તુલ આકૃતિ-એટલે ગોલાકૃતિ. ૨ આગળના ઉપલા જે દાંત તે રાજદંત કહેવાય છે. તેમાં કેટલાક ભાગની સ્ત્રીઓ સોનાની રેખા જડાવે છે, તેથી તે સુશોભિત લાગે છે. ૩ સભ્ય એટલે સભાસદ.

શ્રીસાર્વભક્તિસુરવલ્લિરિયં પ્રફુલ્લા

તૈસ્તૈર્યથાફલમૈરઃ ફલતિ સ્મ સયઃ ॥ ૪૧ ॥

ભાવાર્થ—સમાન હૃદયવાળા જે વિદ્વાન્ શ્રેષ્ઠીએ પોતાના હૃદય રૂપી ક્યારામાં સદવાસના રૂપી જલવડે શ્રી અર્હત લક્ષિતરૂપી કંદપ-વૃક્ષીને એવી રીતે સિંચન કરેલી હતી કે તે વૃક્ષી પ્રકુલ્લિત થઈ યથાયોગ્ય ફળોના સમૂહથી સજ્જ થતા હતી. ૪૧

યન્માનસે શમરસેન ભૃતે નિતાંતં

કાર્ણવ્યપુષ્પયત્નલિર્નૌવનરાજિરમ્યે ।

ચેન્નીહતિ પ્રતિદિનં વિધુરુક્તલક્ષ-

પક્ષદ્વયીદ્વજિનધર્મમરાલવાલઃ ॥ ૪૨ ॥

ભાવાર્થ—ચંદ્રની કાંતિ જેવા જે શ્વેત પક્ષ (પાળો) થી વૃદ્ધિ પામેલો શ્રી જિનધર્મરૂપ બાલહંસ શમતા રસથી ભરેલા અને દયારૂપી પવિત્ર કમલવનની શ્રેણીથી રમણીય એવા જેના^૧ માનસ (મન પક્ષે સરોવર) મા પ્રતિદિન વિશેષ કીડા કરતો હતો. ૪૨

ઔદાર્યધૈર્યઘનશૌર્યગમોરિમાઘ-

માઘદ્રુગુણાવલિરિયં ગણના વ્યતીતા ।

અન્યત્ર સંસ્થિતિમિહાનવલોકયન્તી

સંશિશ્રિયે પ્રણયતઃ કિમુ યસ્ય કાયં ॥ ૪૩ ॥

ભાવાર્થ—ઔદાર્ય, ધૈર્ય, અતિશૌર્ય, અને ગાંભીર્ય વગેરે અગણિત ગુણોની શ્રેણીએ ખીજે સ્થળે પોતાની સ્થિતિ ન જોવાથી તે શ્રેણીની કાયાનો સ્નેહથી આશ્રય કર્યો હતો. ^૨ ૪૩

૧ જેમ રાજહંસ માનસ સરોવરમાં કીડા કરે તેમ ધર્મ રૂપી હંસ તેના મનમાં રમી રહ્યો હતો.

૨ અર્થાત્ તેનામાં ઔદાર્ય, ધૈર્ય, શૌર્ય, ગાંભીર્ય વગેરે ગુણો હતા.

આલોપ્ય ચદ્વિતરણસ્ય કલામનલપાં

કલપદ્રુકલપલતિકાદિપદાર્થસાર્થાઃ ।

હ્રોળાં ઇવ દ્રુતમદૃશ્યપદેષુ જગ્મુ-

ર્યદુસ્સહો હિ મદતામિહ માનમંગઃ ॥ ૪૪ ॥

ભાવાર્થ—જેની દાન આપવાની મોટી કળા જોઈ કલ્પવૃક્ષ અને કલ્પલતા વગેરે પદાર્થો જાણે લક્ષ્મ પામ્યા હોય તેમ તે તત્કા-
ળ ¹ અદૃશ સ્થાનોમાં આદ્યા ગયા. કારણ કે, મહાન્ પુરૂષોથી માન-
ભંગ સહન થઈ શકતો નથી. ॥ ૪૪ ॥

ગંભીરિમપ્રવરધીરિમચંગિમાદ્ય-

માદ્યદ્ગુણા વપુષિ પુણ્યવતામુનીડમી ।

સંસ્થાપિતા ન તુ વહં કિમિતિ પ્રકોપા-

રોપેન યસ્ય હિ દિગંતમિયતિ કીર્તિઃ ॥ ૪૫ ॥

ભાવાર્થ—આ પુણ્યવાન્ શ્રેષ્ઠીઓ ગાંભીર્ય, ઉત્તમ ધૈર્ય અને સૌંદર્ય વગેરે સદ્ગુણોને પોતાના શરીરમાં ધારણ કર્યા અને મને કેમ ન ધારણ કરી ? એમ કોપનો આડંબર કરી તેની કીર્તિ દિશાઓના છેડામાં ફરતી હતી. અર્થાત્ તેની કીર્તિ સર્વત્ર ફેલાઈ હતી. ॥ ૪૫ ॥

આશૈશવાદપિ વમ્ભૂવ મનો યદીયં

મિથ્યાત્વકશ્મલમલેન મલીમસં જો ।

વ્યોમાંગણં વિકચતારકચક્રતારં

કિં લિપ્યતે ક્ષિતિજરેણુમૈરઃ કદાચિત્ ॥ ૪૬ ॥

ભાવાર્થ—²તેનું હૃદય બાળપણથીજ મિથ્યાત્વરૂપ પાપના મળવડે મલીન થયેલું નહતું, જેમાં તારાઓનું ચક્ર પ્રકાશિત રહે છે

૧ સ્વર્ગાદિ અદૃશ્ય સ્થાનમાં આદ્યા ગયા.

૨ અર્થાત્ જેમ પૃથ્વીના રજથી આકાશ લોપાનું નથી તેમ તેનું હૃદય મિથ્યાત્વ રૂપ મલીન થયેલું નહતું.

એવા આકાશનું આંગણું શું ડોઠવાર પૃથ્વીના રજથી લિંપાય છે ?
અર્થાત્ લિંપાતું નથી. ॥ ૪૬ ॥

સમ્યક્કરત્તમચિરત્તમહો યદીયં
શંકાદિદોષપરિમોષિગણેર્ન જઠ્રે ।
ઉચ્ચૈઃ સુપર્વપતિપર્વતતુંગશૃંગ-
મીષદ્યુગાંતપવનૈરપિ કંપ્યતે કિમ્ ॥ ૪૭ ॥

ભાવાર્થ—જેનું નવીન તેજવાળું સમકિત રૂપી રત્ન શંકા વગે-
રે દોષ રૂપી ચોરોના ટોળાએ હરણ કર્યું નહતું. શું યુગાંત (પ્રલય)
કાળના પવનોથી મેઝગિરિનું જિંચું શિખર જરાપણ કંપે ? અ-
ર્થાત્ કંપે નહીં. ॥ ૪૭ ॥

સ્વાંતેઽર્હતા ભગવતા રક્ષિતાધિવાસે
યસ્ય પ્રવેદ્મપિ ન પ્રમવન્તિ દેવા ।
હર્યાદયો દરિદ્રતાત્યવને વનેઽમી
નિ શૂકશૂકરગણા વિલસન્તિ કિં વા ॥ ૪૮ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી અર્હંત પ્રભુએ જેમાં નિવાસ કરેલો છે એવા જેના
હૃદયમાં હરિ હર વગેરે દેવતાઓ પેસવાને પણ સમર્થ થતા ન હતા.
દેશરીસિંહ વસે એવા વનમાં ડુક્કરોના ગણ શી રીતે વિલા-
સ કરે. ॥ ૪૮ ॥

શત્રુંજ્જવાદ્યલિલતીર્થસમર્ધયાત્રા-
સ્નાત્રાતિમાત્રધનસદ્વ્યયસુખ્યપુણ્દૈઃ ।
યોઽદીપયઙ્ગિનમતં કુમતાપહંત્
માનૂત્કરૈર્નમ દ્વાલિલમુષ્ણમાનુઃ ॥ ૪૯ ॥

ભાવાર્થ—જેમ સૂર્ય પોતાના કિરણોના સમૂહથી સમગ્ર આકાશ-
ને દીપાવે તેમ સજ્જન શ્રેષ્ઠીએ શત્રુજ્યાદિ સમગ્ર તીર્થોની મૂલ્યવ-

૧ અર્થાત્ તેને મિથ્યાત્વી દેવ રચતા ન હતા.

તી યાત્રાઓ કરવી, અને સ્નાત્રોત્સવમાં દ્રવ્ય ખર્ચવું વગેરે પુણ્ય કાર્યો આચરી કુમતિને હણનાર એવા શ્રી જિનમતને દીપાવ્યો હતો.

તસ્યાજાનિ સ્વજનવલ્લભતામિરામા-
રામાસુ રત્નમુકુટોપમિતિ દધાના ।
માર્ચા ત્રિપ્રક્ષવિશદા લસદાત્મમક્તિ-
વ્યક્તિર્વરેણ્યગુણમાલ્હણદેવિનાસ્તી ॥ ૫૦ ॥

ભાવાર્થ—તે શ્રેષ્ઠીને સ્વજન વર્ગની પ્રીતિથી સુશોભિત, સર્વ સ્ત્રી વર્ગમાં રત્ન-મુગટની ઉપમાને ખારણુ કરતી, અર્દુત પ્રભુની ભક્તિનો વિલાસ પ્રગટ કરતી, અને ત્રણ પ્રક્ષમાં ઉજવલ એવી માલહણ દેવી નામે શ્રેષ્ઠ ગુણવાળી સ્ત્રી હતી. ॥ ૫૦ ॥

પ્રહ્લાદપ્રદેવ કમલા કમલાપ્રિયસ્ય
માન્મામણ્ડ્ સુખિ ભવસ્ય યથા મવાની ।
છન્દુઃ પ્રિયેષ્ઠજનની ચ યથા સધિત્રી
શ્રીસન્નજનસ્ય જનિનોઽન્નનિ તદ્વદેષા ॥ ૫૧ ॥

ભાવાર્થ—લક્ષ્મી જેમ વિષ્ણુને આનંદ આપનારી છે, પાર્વતી શં- કરને અને પ્રહ્લાને પ્રિય સાવિત્રી છે તેમ આ સન્નજન શ્રેષ્ઠીને માલહણ દેવી પ્રિય હતી. ॥ ૫૧ ॥

શ્રીરામચંદ્રરમણી રમણી પ્રતીતા ।
સીતા કિમુ પ્રસુમરાશ્વમરવ્યતીતા ।
કિં પ્રસ્ફુરચ્છમદમા દમયંત્યસૌ વા
ધર્મોચમેજ્જનલસા સુલસા ચ સા વા ॥ ૫૨ ॥
નમ્યક્રમા કિમુ રમાથ મનોરમા વા
વલ્લસાવસંઘકદનામદનાદિરેલા ।

૧ પિતૃકુલ, શ્વસુરકુલ અને મેશાગકુલ એ ત્રણે પક્ષો તેના શુદ્ધ હતા અર્થાત્ તે સર્વ રીતે કુલીન હતી.

મદ્રાથ મદ્રમહિમૌઘશુભા સુમદ્રા
 કિં વાંજના સુજનરંજનશીલર્લાલા ॥ ૫૩ ॥
 કુન્તી સતી ગુણવતી નુ મૃગાવતી વા
 જ્યેષ્ઠાથવા પ્રગુણસદ્ગુણશિષ્ટચેષ્ટા ।
 હૃત્યં પરિસ્ફુરદનલ્પવિકલ્પજાલં
 ચર્કાર્સિં યા સુમનસાં મનસિ પ્રશસ્યં ॥ ૫૪ ॥

ત્રિભિર્વિશેષકમ્

ભાવાર્થ:—એ માદહુણ્દેવી શુ' પ્રસરતા પાપના સમૂહને દૂર
 કરનારા અને રમણીઓમા પ્રખ્યાત શ્રી રામચંદ્રની સ્ત્રી સીતા છે,
 વા શમદમની સ્કૂર્તિવાળા નળરાજની સ્ત્રી દમયંતી છે, અથવા ધર્મ-
 ના ઉપયોગમાં આજસ રહિત એવી મહાસતિ સુલમા છે ? (૫૨) ન-
 મવા યોગ્ય જેના ચરણ છે એવી શુ' રમા છે કે મનોરમા છે ?
 ઉપાર્જેલા પાપને નાશ કરનારી શુ' સતિ મદનરેખા છે ? પવિત્ર
 મહિમાના સમૂહથી ઉત્તમ એવી ભદ્રા કે મુલદ્રા છે? અથવા સજ્જ-
 નોને રંજન કરનારા શીલવાળી શુ' સતિ અંજના છે? (૫૩) અથવા
 શુ' સતિ કુન્તી છે? વા ગુણવાળી મૃગાવતી છે? અથવા ઉત્તમ
 આચરણવાળી જ્યેષ્ઠા છે? આ પ્રમાણે તે માદહુણ્દેવીને બુદ્ધિમાનો
 તથા સજ્જનોના મનને અનેક પ્રકારના પ્રશંસવાયોગ્ય સંકલ્પ વિક-
 લ્પો કરાવતી હતી. ॥ ૫૪ ॥

વિદ્યાધરીરપિ સુરીરધરીકરોતિ
 સૌદર્યવર્યવપુષઃ સુષમાચર્યૈર્યા ।
 તસ્યાઃ પુરઃ સમપુરપ્રમદા અલ્લવં
 ગર્વં કથં મનસિ વિમ્રાતિ વિમ્રમોત્થ ॥ ૫૫ ॥

ભાવાર્થ:—દેવી પોતાના સૌદર્ય ભરેલા શરીરની અધિક શોભાથી
 વિદ્યાધરોની સ્ત્રીઓને અને દેવીઓને તિરસ્કાર કરતી, તો તેની આગળ

નગરની સ્ત્રીઓતો પોતાના રૂપ વિલાસનો અતિ ગર્વ મનમાં શી રીતે
લાવી શકે ? અર્થાત્ તે એવી સુસ્વરૂપ અને સદ્ગુણસંપન્ન હોતી કે
તેની આગળ બીજી સર્વ સ્ત્રીઓનું અભિમાન ઉતરી જતું હતું. ૫૫

यस्याः कथं नु वदनांपुरुहा सहाय

मारोहतु ब्रिजपतिस्तुलनां घनां यः ।

दोषाकरोऽपि विधृतांककलंकपंकः

शश्वज्जडात्मकतनुस्तनुताधरश्च ॥ ૫૬ ॥

ભાવાર્થ—માદહુણુદેવીના મુખકમળ સાથે આ ચંદ્રની તુલના કેમ
કરી શકાય ? કારણ કે ચંદ્ર તો દોષીત—અંક રૂપ કલંકીત જડ સ્વ-
રૂપ અને કૃશતાને ધારણ કરનારો છે. ॥ ૫૬ ॥

અર્થાત્ માદહુણુદેવીનું મુખ નિર્દોષ, નિષ્કલંક, જડતારહિત અને
હૃદયેશા આનંદીત રહેનારું છે. ચંદ્ર દોષાકર એટલે દોષોની ખાણ રૂપ
છે. અંક રૂપ કલંકને ધરનારો છે, જડાત્મક આહિંડ અને લ અક્ષર
સમાન હોવાથી જડાત્મક=જડ 'મંડળ' રૂપ છે, અને નિરંતર કૃષ્ણ-
પક્ષમાં ક્ષય પામતો હોવાથી કૃશતાને ધારણ કરનાર છે.

यस्या निरीक्ष्य हरिणी हरिणीदृशोऽति-

स्मेरारविंदमवरोचनलोचनचिह्न ।

सा लज्जितेव विजितेव ययौ वनानि

स्याल्लज्जितश्च विजितश्च हि दूरवर्ती ॥ ૫૭ ॥

ભાવાર્થ:—તે હરિણાક્ષીના વિકાસ પામેલા કમળના મદને મુ-
કાવનારી નેત્રની શોભા જોઈ હરિણી જાણે લજ્જા પામી હોય અથવા
હારી ગઈ હોય તેથી જાણે વનમાં ચાલી ગઈ છે કે શું ? કારણ કે, જે
લજ્જા પામે કે હારી જાય તે (શરમાઈને) દૂર જઈ રહે છે. ॥ ૫૭ ॥

૧ ચંદ્ર મંડળમાં જળ છે એમ શાસ્ત્રકારો કહે છે.

નાત્યુણ્ણર્શાતલમિદં ભવતુ સ્વભાવો
 નર્વીઙ્ગેવ કિમિતિ સ્વધિયા વિમૃદય ।
 તચ્છિશ્નણાય કિલ શિશ્રિયતુઃ શર્શાનૌ
 યસ્યા મુલાવ્જમુરુકુંડલકૈતવેન ॥ ૫૮ ॥

ભાવાર્થ:—આ સ્ત્રીનું મુખક્રમળ અતિ ઉજ્જ્વળ અને અતિ શીતળ નથી તેથી તેને આશ્રય કરવાથી આપણા ખંનેનો સ્વભાવ પણ તેવો જ થાઓ એવો વિચાર કરી સૂર્ય અને ચંદ્રે તે સ્વભાવના શિક્ષણને માટે તેના બે મોટા કુંડળના મિષથી માલહુણદેવીના મુખ ક્રમળનો આશ્રય કર્યો હતો.^૧ ॥ ૫૮ ॥

કંઠો વિરાજતિતરામિહ કંચુકંઠ્યા
 યસ્યા સ્ફુરન્મધુરિમા શિખિમાનરેખઃ ।
 તદ્રામણીયકમધેશ્ય નિરંચુકંચુ
 કિં પારટીલ્લસુખમૃત્ પ્રતિમંદિરં સ્તઃ ॥ ૫૯ ॥

ભાવાર્થ:—શંખના જેવો જેનો કંઠ છે એવી માલહુણદેવીનો માધુર્યવાળો અને મધૂરના જેવી રેખાવાળો કંઠ ઘણો સુંદર શોભતો હતો. તેનું સૌંદર્ય જોઈ પાણીવગર થયેલો શંખ હુંખ પામી પ્રત્યેક દેવમંદિરે મોટો નાદ કરી પોકાર કર્યા કરે છે!^૨ ॥ ૫૯ ॥

મધ્યેન મેઘયશસોડતિક્કશેન યસ્યાઃ
 પ્રોઘત્પ્રભૂતસુખમેણ પરાભિભૂતઃ ।
 પંચાનનં સ કિમુ કાનનમધ્યવર્ત્તી
 જક્ષે યતોડસ્તિ વસુધા બહુધામમૃત્માકૃ ॥ ૬૦ ॥

૧ અર્થાત્ માલહુણદેવીના કાનના બે કુંડળ જાણે સૂર્ય, ચંદ્ર હોય તેવા દેખાય છે.

૨ દેવમંદિરે શંખનો નાદ થાય છે તે ઉપર કવિએ ઉત્પ્રેક્ષા કરેલી છે. શંખને કંઠની ઉપમા પણ આપાય છે.

ભાવાર્થ—પવિત્ર ચશવાળી માલહણદેવીના અતિ કૃશ અને શોભાવાળા શરીરના મધ્યભાગ (કટીપ્રદેશ)થી પરાભવ પામીને કે-શરીસિંહુ વનમાં જઈ વસ્યો હશે કે શુ' ! કારણ કે આ પૃથ્વી ઘણું સ્થાનને ધારણ કરનારી છે. ॥ ૬૦ ॥

યદેહકાંતિતતિભિર્વિજિતા સુવર્ણ-
કેતક્યસાવનિમસૌરમકેલિભૂમિઃ ।

લશોલ્લસન્મધુકરપ્રકરચ્છલેન

હાલાહલં સપદિ સ્નાદતિ દુઃખિતા કિં ॥ ૬૧ ॥

ભાવાર્થ—અનુપમ સુગંધની કીડાભૂમિ રૂપ સુવર્ણની કેતકી તેના શરીરની શ્રેણીઓથી પરાભવ પામી દુઃખી થઈ, પોતાની ઉપર આસક્ત થયેલા ભ્રમરાઓના સમૂહના મિષથી બાણે હળાહળ વિષને પાન કરતી હોય તેમ લાગે છે. ॥ ૬૧ ॥

પ્રાવૃન્મતા ભવતિ ચાતકપક્ષિણો વા

દતાવલસ્ય ફલપેશલશલ્કીવ

મુક્તિર્મિતોક્તિસજ્જુપશ્ચ યથા મુમુક્ષોઃ

સા સજ્જનસ્ય રમણીયગુણૈરતથાસીત્ ॥ ૬૨ ॥

ભાવાર્થ—ચાતકપક્ષીને જેમ વર્ષાઋતુ, ગજેન્દ્રને જેમ કોમળ ફળવાળી શલ્કકીનું વૃક્ષ, રમિત વચનને સેવન કરનારા મુમુક્ષુ જનને જેમ મુક્તિ પ્રિય હોય છે; તેમ સજ્જન શ્રેષ્ઠીને ઉત્તમ ગુણોથી અ-કીર્ત થયેલી તે માલહણદેવી પ્રિય થઈ પડી હતી. ॥ ૬૨ ॥

૧ જે માણસ પરાભવ પામે તે લજ્જાથી વિપપાન કરે છે તેમ કેતકી હળાહળનું પાન કરતી હતી. હળાહળ વિષ ધણું છે તેથી ભ્રમરાની ઉ-પમા થટે છે.

૨ મુમુક્ષુ જન મિત-અદ્ય વચન બોલે છે.

શાર્દૂલચિકીડિતં.

દંપત્યોરનપત્યયોઃ કિલ તથોર્જાગ્રચશઃસ્વાનયો

દૈવાર્ચાગુરુવંદનપ્રભૃતિસત્પુણ્યપ્રથાપૂતયો ।

પૌલોમીપુરુહૂતયોરિવ મિથઃ પ્રેમપ્રકર્ષોલ્લસ-

ત્પ્રીતિસ્ફીતિજુષોઃ હુલોદયમય કાલઃ ક્રિયાનત્યગાત્ ॥૬૩॥

ભાવાર્થઃ—દેવપૂજા, ગુરુવંદન વગેરે સત્કર્મના આચરણથી પવિ-
ત્ર થશથી વિજ્યાત અને ઈંદ્ર અને ઈંદ્રાણીની પેઠે પરસ્પર પ્રેમના
ઉત્કર્ષથી ઉદ્ભાસ પામતી પ્રીતિને સેવન કરતા એવા તે દંપતી (સ-
જ્જન શ્રેષ્ઠી તથા માદુહુણદેવી) નો કેટલોએક કાળ કંઈ સંતતિ વ-
ગર સુખના ઉદયમાજ નિર્ગમન થઈ ગયો. ॥ ૬૩ ॥

इति युगप्रधानावतारश्रीबृहत्सपागच्छशृंगारहारपरमगुरुपूज्या-
राभ्यभट्टारकपुरंदरश्रीसोमसुंदरसूरिसौभाग्यादिगुणव्यावर्णनेतच्छि-
ष्यपंडितप्रतिष्ठासोमविरचिते श्रीसोमसौभाग्यनाम्नि काव्ये श्रीगुरु-
जन्मभूम्यादिप्रकटनो नाम प्रथमः सर्गः ॥ १ ॥

ભાવાર્થ—યુગના પ્રધાન અવતાર, શ્રી મહાન્ તપાગચ્છના શૃં-
ગાર હારરૂપ, પરમગુરુ, પૂજવા યોગ્ય, આરાધન કરવા યોગ્ય, અને
આચાર્યોના ઈંદ્ર એવા શ્રી સોમચુંદરસૂરિના સૌભાગ્ય વગેરે ગુણોત્તુ-
જેમાં વર્ણન છે, અને જે તેમના શિષ્ય પંડિત સોમસૂરિએ રચેલું છે
એવા આ શ્રીસોમસૌભાગ્ય નામના કાવ્યમા શ્રી ગુરુની જન્મભૂમિ
વગેરેને પ્રકટ કરનાર પ્રથમ સર્ગ સમાપ્ત થયો. ॥ ૧ ॥

॥ द्वितीयः सर्गः ॥

अथान्यदावदातास्या शस्या श्रीसज्जनप्रिया ।

स्वप्नेऽस्वप्नेश्वरश्रेणिस्तुत्यापत्याप्तिसादरा ॥ १ ॥

દર્શન દર્શનદ્વપ્રીતિસ્ફીતિવિધાયિનમ્ ।

સોમં ધ્વસ્તતમસ્તોમં વ્યોમમંડલમંડનમ્ ॥ ૨ ॥

ગિરીશગિરિવચ્છુભ્રં વિભ્રાણં સકલાઃ કલાઃ ।

ક્ષાલયંતં દિગંતં ચ ડ્યોતિરુજ્જ્વલસજ્જલૈઃ ॥ ૩ ॥

ચકોરપક્ષિપક્ષસ્ય પ્રકૃષ્ટપ્રમદપ્રદમ્ ।

સિચંતં ચામૃતસ્રાવિકરૈર્હર્ષકરૈર્દશઃ ॥ ૪ ॥

ચતુર્ભિઃ કલાપકમ્ ।

ભાવાર્થ—ઉત્તવળ મુખવાળી, પ્રશંસા કરવા યોગ્ય અને ઇંદ્રોની વાણીએ સ્તુતિ કરવા યોગ્ય એવી સંતાનની પ્રાપ્તિમા આદરવાળી તે સજ્જન શ્રેષ્ઠીની પ્રિયા માદહુણદેવીએ એક વખત સ્વપ્નામાં પૂર્ણચંદ્રને જોયો. નેત્ર^૧ યુગ્મને જે ચંદ્ર અતિ પ્રીતિ કરનાર, અધિકારના સમૂહનો નાશ કરનાર, ગગન મંડળના આલૂષણ રૂપ કોલાસજિરિના જેવો શ્વેત અને સર્વ કળાઓને ધારણ કરતો હતો. વળી જે પોતાના તેજ રૂપ ઉત્તવલ જળથી દિશાઓના પ્રાત ભાગને^૨ પ્રક્ષાલન કરતો હતો. ચકોર પક્ષીના સમૂહને અધિક હર્ષ આપતો હતો અને અમૃતને^૩ સ્વવનારા હર્ષકારી કિરણોથી દૃષ્ટિઓમાં સિંચન કરતો હતો. ૧-૨-૩-૪

પ્રાતઃ પ્રાતસ્ત્યકૃત્યાંતે સ્વાંતે હર્ષે વહંત્યથ ।

દયિતા સ્વદયિતાગ્રે સા રવીચ સ્વપ્નં ન્યવેદયત્ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—પ્રભાતે માદહુણદેવીએ પ્રાતઃકાળનું નિયત્કર્મ કરી, હૃદયમાં હર્ષ પામી પોતાના પતિની આગળ તે સ્વપ્નની હુકીન નિવેદન કરી. ॥ ૫ ॥

સોત્કર્ણં તં સમાકર્ણં સકર્ણઃ સ્વર્ણવર્ણરુક્ ।

અર્થમવ્યર્થમાર્હેપ તૂર્ણ પૂર્ણમનોરથ ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ—સુવર્ણના જેવી કાંતિવાળો તે વિક્રાન્ત સજ્જન શ્રેષ્ઠી

૧ યુગ્મ—જોડી, જે. ૨ ધોતો હતો. ૩ કરનારા.

ઉંચા કાન કરી તે સ્વપ્ન સાંભળી તત્કાળ પોતાનો મનોરથ પૂર્ણ થવાનું માની, સ્વપ્નનો યથાર્થ અર્થ બોલ્યો. ॥ ૬ ॥

સોમવત્ સૌમ્યરમ્યશ્રીમૂર્તિ સ્ફૂર્તિમનોહર ।

પુત્રસ્તવ પવિત્રાત્મા જગદાનંદયિષ્યતિ ॥ ૭ ॥

ભાવાર્થ:—હે પ્રિયા, સોમ (ચંદ્ર) ના જેવી સૌમ્ય^૧ તથા રમણીય મૂર્તિવાળો અને મનોહર સ્ફૂર્તિ વાળો તમને પવિત્ર પુત્ર થશે, અને આ જગતને આનંદ આપશે. (એવો આ સ્વપ્નનો ભાવ છે) ૭

પૂર્ણેદુર્લભવિવાદિદૌહદં સુહૃદાં પ્રિયઃ ।

સજ્જનઃ પૂરયામાસ માંસલશ્રીર્મૃગીદશ ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થ:—સુહૃદવર્ગને પ્રિય અને અનંત લક્ષ્મીવાળા સજ્જન શ્રેષ્ઠીએ પોતાની સુહૃદ પ્રિયાને પૂર્ણ ચંદ્રગિંબનું પાન કરવાનું દોહદ^૨ થયું તે (તથા ખીબાં સર્વ દોહદો) પૂર્ણ કર્યું. ॥ ૮ ॥

પૂર્ણેઽથ સમયે મદ્રમાસુરે વાસુરેઽપિ ચ ।

ઉચ્ચસ્થાનસ્થિતેપૃથ્વૈર્ગ્રહેયુ નિચિલેષ્વપિ ॥ ૯ ॥

લગ્ને લગ્નેશ્વરસ્થિત્યાવિકમૂષણમૂષિતે ।

રજોમુક્તાસુ મુક્તાંશુગુપ્ત્રાસ્વલિલદિશ્નુ ચ ॥ ૧૦ ॥

વ્યોમાન્નિવાર્દિશીતાંશુમિતે સંવત્સરે વરે ।

પ્રમદા પ્રમદાદ્વૈતદાયિનં સુપુત્રે સુતં ॥ ૧૧ ॥

ત્રિભિર્વિશેષકમ્ ॥

ભાવાર્થ:—પૂર્ણ સમયે યતાં શુભ દિવસે સર્વ ગ્રહો ઉંચા સ્થાનમાં આવ્યા હતા, લગ્ન^૩ પતિની સ્થિતિ વજેરે આલૂપણોથી ભૂષિત હતી. સર્વ દિશાઓ રજથી મુક્ત અને ઉજ્જવળ કિરણોથી શુભ^૪ હતી.

૧ પ્રસન્ન. ૨ દોહદ-દોહલા અર્થાત્ તેને પૂર્ણચંદ્રના ગિંબનું પાન કરવાનો દોહલો થયો. ૩ લગ્નની રાશિનો સ્વામી. ૪ શુભ, ધોળી.

આવા સમયમાં સંવત્ ૧૪૩૦ ના ઉત્તમ સંવત્સરને વિષે માલહુણ-
દેવીએ અદ્વૈત હર્ષને આપનારા એવા પુત્રને જન્મ આપ્યો. ૬-૧૦-૧૧

સદનં સદનન્તશ્રીસશ્રીક સજ્જનસ્ય તત્ ।

હૃદ્યાતોઽર્થૈર્નમોપ્યાસીચ્છન્દાદ્વૈતમયં તદા ॥ ૧૨ ॥

ભાવાર્થ:—તત્કાળ તે સજ્જનનું ગૃહ મધુર વાજિંત્રોથી અ-
નંત લક્ષ્મીવડે શોભિત થયું, અને આકાશ પણ શબ્દોથી અદ્વૈત
થઈ ગયું. ॥ ૧૨ ॥

સદનેઽક્ષતપાત્રાણિ હર્ષોત્કર્ષાશ્ચ માનસે ।

ન મમુઃ સજ્જનસ્યાહો સશ્વત્રો ચક્રવર્તિનઃ ॥ ૧૩ ॥

ભાવાર્થ—સજ્જન પુરૂષોના સમુદમાં ચક્રવર્તીએવા સજ્જન
શ્રેષ્ઠીના ઘરમાં અક્ષતપાત્રો^૧ સમાતાં નહોતાં, તેજ પ્રમાણે તેના
હૃદયમાં હર્ષોત્કર્ષ પણ સમાતો નહોતો. ॥ ૧૩ ॥

કીર્તિભ્રમ્મીનિદામાનિ દામાનિ સ્વજના દદુ ।

જગુઃ સ્ફારમ્ભંગારા ધ્રુવલાન્યબલાગણાઃ ॥ ૧૪ ॥

ભાવાર્થ—સ્વજનો કીર્તિ રૂપી લક્ષ્મીના કારણે રૂપ દાનો^૨ આ-
પતા હતા, અને સ્ત્રીઓનો સમૂહ ધણાં શૃંગાર ધારણ કરી ધવલ મં-
ગળ ગીતો ગાતો હતો. ॥ ૧૪ ॥

વિમાંતિ સ્મ શૃહે મુક્તાસ્વસ્તિકાઃ સ્વસ્તિકારિણઃ ।

તોરણાનિ ચ ફલ્લતાનિ કઞ્ઞૈરામ્રદ્લોત્કરૈઃ ॥ ૧૫ ॥

ભાવાર્થ—ઘેર ઘેર કલ્યાણકારી મોતીના સાથીઆ શોભતા હતા,
અને આંખાના કેમલ પત્રોના સમૂહથી તોરણો ખંધાયા હતા. ॥૧૫॥
ઉચ્છિન્તાનિ વિમાંતિ સ્મ કેતનાનિ નિકેતને ।

અમારિ વારિતાક્ષેમઃ પુષ્પાણાં પ્રકરોઽપિ ચ ॥ ૧૬ ॥

૧ અક્ષતપાત્ર—ચોખાના ભરેલા થાગ વધામણી નિમિત્ત આવતા તે.
૨ જે દાનો કરવાથી કીર્તિ અથવા શોભા વધે તે.

ભાવાર્થ—ધર ઉપર ઉંચી કરેલી ધ્વજઓ શોભતી હતી, અને કલ્યાણને નિવારનાર પુષ્પોના ઢગલાઓ ગોઠવ્યા હતા. ॥ ૧૬ ॥

રસસ્ફીટાનિ ગીતાનિ ગાયંતિ સ્મ ચ ગાયના ।

નિત્યં નૃત્યં તથાસાધુઃ પુણ્યં પગ્યાંગનાજનાઃ ॥ ૧૭ ॥

ભાવાર્થ—ગાયકજનો રસિક ગાયનો ગાતા હતા, અને વારાંગનાઓ નિત્યે પવિત્ર નૃત્ય કરતી હતી. ॥ ૧૭ ॥

ચક્રુર્જયજયારાગં વંદિહૃદાનિ દાનિન ।

પૈતુર્મદ્દાશ્ચ વૃત્તાનિ તસ્ય સદૃત્તશાલેનઃ ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—ચારણોના સમૂહ દાન કરનારા તે સજ્જન શ્રેષ્ઠીને જયધ્વનિ કરતા હતા, અને ભાટ લોકો સારા આચરણોથી શોભિત એવા તેના સચ્ચિરિત્રો કહેતા હતા. ॥ ૧૮ ॥

દૃષ્ટિવપ્રસાદેષુ પ્રાસાદેષુ જિનેશિતુઃ ।

ચશિરે તેન પૂજાયા દૃઢા નવનવોત્સવાઃ ॥ ૧૯ ॥

ભાવાર્થ—દૃષ્ટિ પ્રસન્ન કરનારા શ્રી અર્હંત પ્રભુના પ્રાસાદોમાં શ્રેષ્ઠીએ પૂજા વર્ગે એવનવા મનોહર ઉત્સવો કરાવ્યા હતા. ॥ ૧૯ ॥

દોનાયેષુ લસન્માનં દાનં ચાનંદસુંદર ।

દદૌ સદૌચિતીપૂતઃ પાત્રેષુ તુ વિશેષતઃ ॥ ૨૦ ॥

ભાવાર્થ—આનંદથી મનોહર અને હમેશાં યોગ્યતાથી પવિત્ર એવા શ્રેષ્ઠી સર્વને માન પૂર્વક દાન આપતા હતા, અને તેમાં પણ યોગ્ય પાત્રોને વિશેષપણે આપતા હતા. ॥ ૨૦ ॥

જનુર્દિનાદિને પ્રાપ્તે દ્વાદશે ત્રિદશેશભાઃ ।

ચિત્તે ચિત્તેજસા સજ્જઃ સજ્જનો વિમમર્શ સઃ ॥ ૨૧ ॥

ભાવાર્થ—કુમારના જન્મ દિવસથી બારમો દિવસ પ્રાપ્ત થતાં

૧ દેશશરેમાં * અહિં “દાનીયેષુ” આવે પાંક હોવો જોઈએ.

ઈંદ્રના જેવી કાર્તિવાળો અને ચેતન્ય તેજથી યુક્ત એવો સજ્જનશ્રેષ્ઠી
ચિત્તમાં નીચે પ્રમાણે વિચાર કરવા લાગ્યો. ॥ ૨૧ ॥

દાનાનિ સતિ મૂયાંસિ શ્રેયાંસિ જગતીતલે ।

અમ્નદાનસ્ય નો તાનિ કલામર્હતિ ષોડશીમ્ ॥ ૨૨ ॥

ભાવાર્થ—આ પૃથ્વી ઉપર કદયાણુકારક ઘણા પ્રકારનાં દાનો છે,
તે પણ એક અમ્નદાનની સોળમી કળાને પણ યોગ્ય થતાં નથી. ૨૨

૪ક્ષોવક્ષોઘ્ધુરવ્યાઘ્રમૂતપ્રેતવિરોચિનઃ ।

ફલતમાનામ્નદાનાત્ શ્રાક્ષ્ જાયંતે તે વશંવદાઃ ॥ ૨૩ ॥

ભાવાર્થ—રાક્ષસ, યક્ષ, સર્પ, વ્યાઘ્ર, ભૂત, પ્રેત અને વિરોધી
શત્રુઓ એ સર્વ અમ્નદાનથી તત્કાળ વશ થઈ જાય છે. ॥ ૨૩ ॥

તદ્ ભોજયાગિ સ્વજ્ઞાતીન્ જયામિ કલિવિદ્વિષં ।

સંગોજયામિ સ્વં પુણ્યૈર્ગમયામિ ચ સદ્ગતિમ્ ॥ ૨૪ ॥

ભાવાર્થ—તેથી હું મારા શત્રુઓને લોજન આપું, આ
કળિકાળ રૂપી શત્રુને જિતી લઉં, મારા આત્માને સુકૃત સાથે જોડી
હઉં અને તેને સદ્ગતિએ પમાડું. ॥ ૨૪ ॥

વિચિંત્યેતિ તતઃ પુણ્યૈસ્તતઃ સજ્જનમંત્રિરાદ્ ।

પુરે ભિન્નંત્રયામાસ સગોત્રાન્ ગોત્રપુંગવઃ ॥ ૨૫ ॥

ભાવાર્થ—ઉપર પ્રમાણે મનમાં ચિંતવી સ્વગોત્રમાં ઉત્તમ અને
પુણ્યથી વૃદ્ધિ પામેલા સજ્જન મંત્રિરાજે નગરમાં સ્વગોત્રીઓને
આમંત્રણ કર્યું. ॥ ૨૫ ॥

તતઃ સુવર્ણદુર્વર્ણકાંસ્યમાજનમંડલી ।

અમંડિ યુક્તિતઃ પંમત્યાં ચતુરૈઃ સ ચતુષ્કિકા ॥ ૨૬ ॥

ભાવાર્થ—ત્યારપછી ચતુર પુરુષોએ લોજનપંક્તિમાં સોના
રૂપા અને કાસાનાં પાત્રો ચતુરાઈથી ગોઠવ્યાં. ॥ ૨૬ ॥

૧ અર્થાત્ સર્વ દાનોમાં અમ્નદાન શ્રેષ્ઠ છે.

દ્રાક્ષાલ્લોહસિતાચારુચ્છીમુખ્યાં ફલાવલિ ।

સજ્જનઃ સજ્જનનાં સચ્ચાતુર્યઃ પર્યવેપયત્ ॥ ૨૭ ॥

ભાવાર્થ—ચતુર સજ્જન શ્રેષ્ઠીએ સજ્જનને દ્રાખ, અખોડ, સાકર, ચારેલી વગેરે મિષ્ટ પદાર્થો પીરસવા માંડ્યા. ॥ ૨૭ ॥

તતસ્તતમહામોદમોદકાન્ વિશ્વમોદકાન્ ।

સ્ફુરત્ફાણિતસજ્જાનિ ખજ્જકાનિ મુમોચ ચ ॥ ૨૮ ॥

ભાવાર્થ—ત્યાર પછી સર્વને આનંદ આપનારા અતિ સુગંધી મોદક; સુતરફેણી, ખાળા વગેરે મુકવામાં આવ્યા. ॥ ૨૮ ॥

વટકૈસ્તકઢામોદૈર્ઘ્યતપૂરૈશ્ચ પૂરિતમ્ ।

સગ્રીક્તં લપનગ્રીમિર્માજનૌઘં સ નિર્મમે ॥ ૨૯ ॥

ભાવાર્થ—અતિ ખુશખોદાર વડાં, ઘેખર અને લાપશીથી ભરાયેલાં તે પાત્રો શોભવા લાગ્યાં. ॥ ૨૯ ॥

કૂરં કર્પૂરશાલીનાં સારસૌરભ્યશોમિતમ્ ।

વ્યમુંચન્ નિસ્તુપપ્રશ્નો મોદ્ગાં દાલિં ચ નિસ્તુપામ્ ॥ ૩૦ ॥

ભાવાર્થ—ઉજવળ બુદ્ધિવાળા સજ્જનને ઉત્તમ સુગંધથી શોભિત એવી કપૂરી શાળના કુશ તથા મગની છડી દાળ પીરસી. ॥ ૩૦ ॥

તન્મધ્યે મેઘવલ્લુલુચ્છિઃ સુગંધમમૃતં વૃતમ્ ।

વર્ષન્નુત્કર્ષતઃ સ્ફારધારયા મેઘવદ્ વસૌ ॥ ૩૧ ॥

ભાવાર્થ—પવિત્ર બુદ્ધિવાળો શ્રેષ્ઠી તેઓની મધ્યે સુગંધી અમૃત જેવા ધીને મોટી ધારાથી વર્ષાવતો મેઘ પ્રમાણે શોભતો હતો. અર્થાત્ જે પ્રમાણે મેઘ જલધારા વરસાવે છે તે પ્રમાણે શ્રેષ્ઠી ધીની ધારા વરસાવતો હતો—ધી પીરસતો હતો. ॥ ૩૧ ॥

જીવંત્યાયમહાહૃદયપાકશાકપરંપરા ।

મુમુચ્ચે નમુચેઃ શત્રોઃ સદૃશા તેન સદૃશા ॥ ૩૨ ॥

ભાવાર્થ—પછી સારી દૃષ્ટિવાળા અને ઇંદ્રના જેવા તે શ્રેષ્ઠીએ
જીવંતી^૧ વગેરે પાક અને શાકની વાનીઓ. મુકી. ॥ ૩૨ ॥

तालवृंतततप्रांतैः प्रवरैश्चीवरांचलैः ।

અવિહસ્તેન હસ્તેન ચિક્ષેપ પવનં ચ સ. ॥ ૩૩ ॥

ભાવાર્થ—પંખાના પ્રાતઃસાગથી અને શ્રેષ્ઠ એવા વજ્રના છેડાથી
તે શ્રેષ્ઠી પોતાના હાથ વડે તેમને પવન નાખવા લાગ્યો. ॥ ૩૩ ॥

करंभं शुभशालीनां स्फुरत्कर्पूरपूरितम् ।

સ મુમોચ શુચિઃ શ્રીમાન્ ઘોલકલ્હોલમંજુલં ॥ ૩૪ ॥

ભાવાર્થ—ત્યાર પછી પવિત્ર એવા શ્રીમાન્ શેઠે કપૂરની સ્ફુરણા-
થી પૂરેલો અને ઘોલાના કલોલથી મુદર એવો ઉત્તમ શાળનો^૨ કરંભો
મુક્યો. ॥ ૩૪ ॥

भोजनांते च तांबूलवीटकानि समर्प्य सः ।

તન્નિવેશ્યાસનેપૂઙ્ગૈઃ સ્વાંગે રંગેણ નો મમૌ ॥ ૩૫ ॥

ભાવાર્થ—ભોજન કરાવ્યા પછી શ્રેષ્ઠીએ તેમને તાંબૂલની બી-
ડીઓ આપી, અને તેઓને ઊંચા આસનો ઉપર બેસાર્યા. આથી
તેના મનને અત્યંત આનંદ થયો. ॥ ૩૫ ॥

ततः स्वजनपौराणां पुरःकृतिपुरस्सरः ।

उवाच वाचया सौधरसमाधुर्यवर्यया ॥ ૩૬ ॥

ભાવાર્થ—પછી તેણે સ્વજન અને નગર જનોને સત્કારપૂર્વક
અમૃતરસના માધુર્યથી શ્રેષ્ઠ એવી વાણીથી નીચે પ્રમાણે કહ્યું. ॥ ૩૬ ॥

अस्मिन् सुते सुतेजःश्रीसश्रीके कुलकेतने ।

નિકેતને ગુણાનાં ચ ગર્મસ્થે સ્વસ્થમાનસા ॥ ૩૭ ॥

जननी जननीतिज्ञा प्रज्ञावज्ञातभारती ।

સ્વપ્નેઽમૃતરસૈઃ સાંદ્રં ચંદ્રં નિસ્તંદ્રમૈક્ષત ॥૩૮॥ યુગ્મમ્ ॥

ભાવાર્થ—તેજની શોભાથી સુશોભિત, કુળમાં ધ્વજ રૂપ અને ગુણોનું સ્થાન એવો આ પુત્ર ગર્ભમાં આવતાં, સ્વચ્છ મનવાળી, લોક નીતિને જાણનારી અને પોતાની બુદ્ધિથી સરસ્વતીની પણ અવજા કરનારી આ બાળકની માતાએ સ્વપ્નામાં અમૃતરસથી પૂર્ણ એવા પ્ર-કાશિત ચંદ્રને જોયો છે. ॥ ૩૭-૩૮ ॥

સોમસ્ય દર્શનાત્પુત્રઃ સોમનામ્ના ભવત્વચ ।

સાન્વર્થા દ્યુત્તમાનાં સ્યાદાખ્યા ય્યાતા ક્ષમાત્તલે ॥ ૩૯ ॥

ભાવાર્થ—તેની માતાને સોમ (ચંદ્ર)નું દર્શન થયેલું હોવાથી આ પુત્રનું નામ “સોમ” રાખવામાં આવે છે. ઉત્તમ પુરૂષોત્તમ નામ પૃથ્વી-માં સાર્થક રૂપે (વિખ્યાત) થાય છે. ॥ ૩૯ ॥

इत्युक्त्वा स्फारशृंगारैस्तान् सत्कृत्य स कृत्यवित् ।

वाणीतर्जितपर्जन्यो विससर्ज महોर्जितः ॥ ૪૦ ॥

ભાવાર્થ—આ પ્રમાણે કહી કાર્ય જાણનાર અને વાણીથી મેઘને પણ તિરસ્કાર કરનાર એવા મહાન્ ઉગ્ર શ્રેષ્ઠીએ તેમનો ઉત્તમ શૃંગારથી સત્કાર કરી તેઓને વિદાય કર્યા. ॥ ૪૦ ॥

श्रीसज्जनवदान्योऽथ क्षम्यो मान्यो महीभूताम् ।

तुतोय धितरांतोऽधिरात्रोक्ष्य सुताननम् ॥ ૪૧ ॥

ભાવાર્થ—ધન્ય અને રાજાઓને માન્ય એવો સજ્જન લાંબે કાળે પુત્રનું સુખ જોઈ સંતોષ પામ્યો—ખુશી થયો. ॥ ૪૧ ॥

पाल्यमानोऽसमानोयद्रूपश्रीकलितः सुतः ।

स्वगृहे जगृहे वृद्धिं नंदने कल्पवृक्षवत् ॥ ૪૨ ॥

ભાવાર્થ—ઉદય પામતી અનુપમ રૂપની શોભાથી યુક્ત એવો પુત્ર નંદનવનમાં કલ્પવૃક્ષ પ્રમાણે તેમને ઘેર વૃદ્ધિ પામવા લાગ્યો. ૪૨

૧ કૃતાર્થ—ગુણ પ્રમાણે નામ હોય તે

વાલ્યચાપલ્યકેલીભિઃ કલિતં પશ્યતી સુતમ્ ।

માતા માતા ન હર્ષેણ સ્વાંતે કાંતેન સંયુતા ॥ ૪૩ ॥

ભાવાર્થ—આદ્યવયની ચપળતાવાળી ક્ષીડાઓથી પુત્રને રમતો જોઈ તેની માતા તથા પિતાના હૃદયમાં હર્ષ સમાતો નહિ. ॥ ૪૩ ॥

જલપન્નનલ્પમવ્યક્તં ચલન્ રિંચન્ સ્વલજ્જલૌ ।

કેપાં ન હૃદયેષૂઘૈર્હર્ષોત્કર્ષમર્ચીકરત્ ॥ ૪૪ ॥

ભાવાર્થ—તોતડું તોતડું બોલતો અને ભાખોડીઆહર ચાલતો, ચાલવા જતાં પડતો, એવો બાળક કેના હૃદયમાં હર્ષ ન ઉપજાવે ? અર્થાત્ તે સર્વને હર્ષ પમાડતો હતો. ॥ ૪૪ ॥

વર્જ્ઞમાન. કૃતાહ્વાદપ્રપંચઃ પંચહાયનઃ ।

સોઽમૃત્ કુમારઃ શ્રીસોમઃ શ્રીસોમ ઇવ નિર્મલ ॥ ૪૫ ॥

ભાવાર્થ—ચંદ્રના જેવો નિર્મળ એ શ્રી સોમકુમાર અપાર આદહાદ આપતો પાંચ વર્ષનો થયો. ॥ ૪૫ ॥

આલોચય તનયં સ્ફીતવિનય માણનોચિતન્ ।

જનકશ્ચિતયાચાંતસ્વાંતશ્ચિતિતવાનિતિ ॥ ૪૬ ॥

ભાવાર્થ—વિનયવાળા પુત્રને ભણવાને લાયક થયેલો જોઈ તેનો પિતા સજ્જન, હૃદયમાં ચિંતા કરી નીચે પ્રમાણે ચિંતવવા લાગ્યો ૪૬

પ્રાપ્યંતે સંપદઃ ક્ષિપ્તાપદઃ સપદિ વિદ્યયા ।

વિદ્યયા દુરિતં દૂરે યાતિ ય્યાતિશ્ચ વર્જ્ઞંતે ॥ ૪૭ ॥

ભાવાર્થ—આપત્તિને નાશ કરનારી સંપત્તિ વિદ્યાથીએ તત્કાળ પ્રાપ્ત થાય છે, વિદ્યાથી પાપ દૂર જાય છે અને પ્ર્યાપ્તિ વધે છે. ॥ ૪૭ ॥

ગર્જદ્ગજસર્ગર્વાર્વપત્તિસંપત્તિમૂષિતા ।

વિદ્યયા સાધ્યંતે સઘઃ પ્રાજ્યરાજ્યરમાસમા ॥ ૪૮ ॥

ભાવાર્થ—ગર્જના કરતા ગર્જેદ્રો, ગર્વિષ્ઠ અશ્વો તથા પાયદલોની

સંપત્તિથી શોભિત એવી અતુલ રાજ્યલક્ષ્મી પણ વિદ્યાથી પ્રાપ્ત થાય છે. ॥ ૪૮ ॥

નિઃશ્રીકોઽપિ હિ સશ્રીકો વિદ્યાભૂષણભૂષિતઃ ।

સ્વદેશે પરદેશેઽપિ સ્થાન માનં લભેત સઃ ॥ ૪૯ ॥

ભાવાર્થ—જે વિદ્યા રૂપ આભૂષણથી ભૂષિત છે તે લક્ષ્મી રહિત છતાં લક્ષ્મીમાન છે, અને તે સ્વદેશ તથા પરદેશમાં પણ સ્થાન તથા માન મેળવે છે. ॥ ૪૯ ॥

વિદ્યા હ્યંતર્ગતં ચિત્તં ચિત્તં ત્રિજગતીતલે ।

ન વિજ્ઞચિત્તકોશસ્થં મુખ્યતે પરિમોષિમિઃ ॥ ૫૦ ॥

ભાવાર્થ—વિદ્યા એ ચિત્તની અંદર રહેલું વિત્ત (દ્રવ્ય) છે. વિદ્વાનના ચિત્ત રૂપી ખજાનામાં રહેલું વિદ્યારૂપી વિત્ત ચાર લોકોથી ચોરી પણ શકાતું નથી. ॥ ૫૦ ॥

મોગામોગાર્પણપ્રહ્લા માગ્યસૌભાગ્યવર્દ્ધની ।

સુહૃદ્વંધુસમા વિદ્યા વિદ્યાવિદ્ધિર્નિગદ્યતે ॥ ૫૧ ॥

ભાવાર્થ—સર્વ જાતના લોગના વિસ્તારને અર્પણ કરવામાં નહીં અને ભાગ્ય તથા સૌભાગ્યને વધારનારી વિદ્યા ખરેખર સુહૃદ્ તથા વંધુના જેવી છે, એમ વિદ્વાનો કહે છે. ॥ ૫૧ ॥

યથા પ્રથાકથાહીનો મણિર્વૈકટિકેન વૈ ।

સંસ્કૃતઃ સુકૃતિપ્રઘૈર્ગરિષ્ટૈર્મૂર્ધ્નિ ધાર્યતે ॥ ૫૨ ॥

તથા મર્ત્યોઽનવદ્યાભિર્વિદ્યામિઃ સમલંકૃતઃ ।

હલાતલેઽખિલેઽપ્યસ્મિન્ સ પૂજ્યૈરપિ પૂજ્યતે ॥ ૫૩ ॥ યુગ્મમ્ ॥

ભાવાર્થ—જેમ પ્રથાકથાહીનો મેલો મણિ મણિફાલે સ્કારથી સુધાર્યો હોય તો તેને મહાન્ પુરૂષો પોતાના મસ્તકધારણ કરે છે, તેમ નિર્દોષ, વિદ્યાથી અલંકૃત એવો પુરૂષ સમગ્ર ભૂમંડલમાં પૂજનીય પુરૂષોથી પણ પૂજ્ય છે. ૫૨-૫૩

તદિમં સ્વાંગજં વિદ્યાવિધ્યાદિક્ષમાતંગજં ।

કુર્વે સર્વેતરપ્રહં વિજં ભાણનયોગતઃ ॥ ૫૪ ॥

ભાવાર્થ—તેથી આ મારા કુમારને ભણવાનો યોગ કરી વિદ્યારૂપી વિંધ્યગિરિની^૧ ભૂમિમાં ગજે દ્ર ૩૫ અને ઘણી બુદ્ધિવાળો વિદ્વાન્ કરે. ॥ ૫૪ ॥

તતો મૌહર્ત્તિકપ્રદં સમાકાર્યં સ કાર્યવિત્ ।

પપ્રચ્છાતુચ્છધીઃ પુત્રવિદ્યાભાણનસાદિનં ॥ ૫૫ ॥

ભાવાર્થ—ત્યારપછી કાર્યને ભણનાર અને ઉત્તમ બુદ્ધિવાળા એ શ્રેષ્ઠીએ એક સારા ભેષીને બોલાવી પુત્રના વિદ્યાભ્યાસને માટે શુભ દિવસ પુછ્યો. ॥ ૫૫ ॥

જ્યોતિર્વિદા મુદાદિષ્ટે સર્વશ્રેષ્ઠે દિને કૃતી ।

સશૃંગારં કુમારં સોઽશિરોપ્ય સરયે હયે ॥ ૫૬ ॥

હૃદ્યાતોઽયરવેઽમાને ગાહમાને નર્મોગણે ।

દીયમાનેઽસમાને ચ દાને માનેન સંયુતે ॥ ૫૭ ॥

ધવલે સધવસ્ત્રીભિર્ગીયમાને મનોહરે ।

નૃત્તં કુર્વત્યલ્લવે ચ નર્ત્તકીપેટકે પુરઃ ॥ ૫૮ ॥

અધર્મકર્માનધ્યાયોપાધ્યાયસ્ય યશસ્વિનઃ ।

અભ્યર્જે સ સર્કર્ણસ્ય હર્ષપૂર્ણો નિનાય તં ॥ ૫૯ ॥

ચતુર્મિઃ કલાપકમ્ ॥

ભાવાર્થ—જ્યોતિષીએ હર્ષથી બતાવેલા સર્વથી શ્રેષ્ઠ દિવસે શ્રેષ્ઠીએ કુમારને ઉત્તમ વસ્ત્રાભૂષણ ધરાવી ઉત્તમ અથ ઉપર બેસાર્યો. એને મનોહર વાજિત્રોનો અપરિમિત શબ્દ આકાશના આંગણાયાપી રહેા હોતો. સન્માન પૂર્ક અતુલ્ય દાન અપાતા હતા, સધવીઓ મનોહર ધવલ મંગળ ગીત ગાતી હતી, આગળ અપાર

૧ વિંધ્યગિરિમા ગજે દ્રો ઉત્પન્ન થાય છે, અને તેમાજ વિદ્યાસ કરે છે.

વારાગનાઓ નૃત્ય કરતી હતી. આ પ્રમાણે હર્ષથી પૂરું થયેલો શ્રેષ્ઠી
અધર્મ^૧ કર્મના અનધ્યાય કરનારા, અને યશસ્વી એવા વિદ્વાન્ ઉપા-
ધ્યાયની સમીપ કુમારને લઇ ગયો. ૫૬-૫૭-૫૮-૫૯

ઉપાધ્યાયોऽપિ તસ્ય શ્રીસજ્જનસ્યાંગજન્મનઃ ।

ઐકારમાતૃકાપાઠપ્રારંભં સમકારયત્ ॥ ૬૦ ॥

ભાવાર્થ—ઉપાધ્યાયે પણ શ્રી સજ્જન શ્રેષ્ઠીના પુત્ર સોમકુ-
મારને ઐકારપૂર્વક^૨ માતૃકા પાઠનો આરંભ કરાવ્યો. ॥ ૬૦ ॥

સરસ્વતી નમસ્કૃત્ય સત્કૃત્ય વસનૈર્દ્વિજમ્ ।

સુખમધ્યાખ્યસૌ લેખશાલિકાનાં સમર્પ્ય ચ ॥ ૬૧ ॥

સદને સદનેકશ્રીમન્મહેષ્ટે મહેશ્વરાત્ ।

આયયૌ ચ યયૌ લોકઃ સ્વૌકાસિ સ્મેરવિસ્મયઃ ॥૬૨॥ યુગ્મમ્ ॥

ભાવાર્થ—સરસ્વતીને નમસ્કાર કરી, વસોથી ઉપાધ્યાયનો સ-
ત્કાર કરી અને પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીઓને સુખડી વહેંચી શ્રેષ્ઠિરાજ
સજ્જન અનેક શોભાવાળા મહોત્સવોથી વૃદ્ધિ પામેલા પોતાને ઘેર
પાછા આવ્યા; અને લોકો વિસ્મય પામી પોત પોતાને ઘેર વાઢ્યા
ગયા. ॥ ૬૧-૬૨ ॥

રૂપનિર્જિતમારઃ શ્રીકુમારઃ સ્ફારમાન્યમૃત્ ।

પ્રયાતિ પ્રત્યહં લેખશાલં ચાલાંચિતસ્તતઃ ॥ ૬૩ ॥

ભાવાર્થ—ભાર પછી રૂપથી કામદેવને જિતનાર અને મોટા ભા-
ગ્યને ધારણ કરનાર શ્રીસોમકુમાર બીજા બાળકોની સાથે પ્રતિદિન
વિદ્યાશાળામાં વિદ્યાભ્યાસ કરવા માટે નિયમિત જવા લાગ્યો. ॥૬૩॥

શ્રીકાલાપકરુણાણિ પુત્રઃ સજ્જનમંત્રિણઃ ।

પાપઠોત્યન્ત્રહ ધર્મસૂત્રં સંસૂત્રયન્ હૃદિ ॥ ૬૪ ॥

૧ એટલે અધર્મના કર્મને નહીં જાણનારા અર્થાત્ અધર્મથી દૂર રહેનારા.
૨ માતૃકા એટલે વર્ણુગાન બારાખડી.

ભાવાર્થ—સજ્જન મંત્રીનો પુત્ર હૃદયમાં ધર્મસૂત્રની યોજના કરીને પ્રતિદિન ૧કાલાપક સૂત્રોને સારી રીતે ભણવા લાગ્યો. ॥ ૬૪ ॥

તેણે નિઃશેષતાં પ્રાપ્તિષ્વમિધાનનિધાનમૃત્ ।

નામમાલામિધગ્રંથં ગ્રથ્નાતિ સ્મ સ માનસે ॥ ૬૫ ॥

ભાવાર્થ—કાલાપક સૂત્રો જ્યારે સંપૂર્ણ થયાં ત્યારે કુમારે સર્વ નામમાળાના ભંડાર રૂપ ૨“ અષ્ટલિધ ” નામના ગ્રંથનો અભ્યાસ કરવા માંડ્યો. ॥ ૬૫ ॥

સદ્ધર્મવાસિતાશેષધાતુર્ધાતુપ્રકાશનં ।

સસ્મૃતિઃ સન્મતિઃ શાસ્ત્રં હુઃપાઠં તત્પપાઠ સઃ ॥ ૬૬ ॥

ભાવાર્થ—સદ્ધર્મથી જેના ૩શારીરિક ધાતુ વાસિત થયેલા છે એવો બુદ્ધિમાન કુમાર પોતાની સ્મરણશક્તિથી ધાતુઓને પ્રકાશ કરનાર ૩ કઠિન શાસ્ત્ર ભણી રહ્યો. ॥ ૬૬ ॥

કુલિંગિસંગનિમુક્તમતિલિંગાનુશાસનમ્ ।

છંદશાસ્ત્રમવિચ્છેદછેકધીરપઠત્ પુનઃ ॥ ૬૭ ॥

ભાવાર્થ—કુલિંગી (કુમતિ) ના સંગથી જેની મતિ મુક્ત થયેલી છે એવા ચતુર બુદ્ધિવાળા સોમકુમાર લિંગાનુશાસન અને છંદશાસ્ત્ર ભણ્યો ગયો. ॥ ૬૭ ॥

વિસ્મૃત્યા રહિતઃ સ્વાત્મહિતઃ કંઠે સ્ફુરણમાન્ ।

સોઽસ્તાંકો નિઃશિલાનંકાંશ્ચકર્તિ સ્મ સ્મયોજ્જિતઃ ॥ ૬૮ ॥

ભાવાર્થ—વિસ્મૃતિ વગરનો અને આત્મહિત કરનાર એ નિઃકંઠક કુમાર પોતાને કંઠે સર્વ અંકને ગણી શકતો, તથાપિ તે ગર્વ

૧ વ્યાકરણ શાસ્ત્રના સૂત્રો ૨ નામમાળાનો કોશ.

૩ અર્થાત્ જેના શરીરની ધાતુઓમાં નસેનસ ધર્મનીજ વાસના છે.

૪ જેમા બુલિંગ વગેરે બલિગ્નાન થાય તેવું

થી રહિત હતો. ૧ ॥ ૬૮ ॥

સ્તોકેનાપિ હિ કાલેન સર્વશાસ્ત્રમહોદધે ।

પારં સ પ્રાપ નિષ્પાપપ્રજ્ઞાવજ્ઞાતગીર્ણતિઃ ॥ ૬૯ ॥

ભાવાર્થ—પોતાની નિર્દોષ બુદ્ધિથી પ્રહસ્ત્રપતિની પણ અવસા કરનાર તે કુમાર થોડા વખતમાજ સર્વ શાસ્ત્ર રૂપી મહાગ્રાગરના પારને પામી ગયો. ॥ ૬૯ ॥

અદીનશારદીનશ્રીસશ્રીકેદુસ્ફુરાદ્વિયા ।

જિગાય ગાયતૈર્ગીતકીર્તિસ્ફૂર્તિઃ સ માર્ગવં ॥ ૭૦ ॥

ભાવાર્થ—ગાયકોએ જેની સ્પુરણાયમાન ગાયેલી છે એવા કુમારે શરદઋતુની પૂર્ણ શોભાથી સુશોભિત એવા ચંદ્રના જેવી બુદ્ધિવડે શુક્રાચાર્યને પણ જિતી લીધો હતો. ૨ ॥ ૭૦ ॥

પ્રગુણઃ સદ્ગુણૈઃ સોમઃ શુશુમે સ શુમેક્ષણઃ ।

કાસાર ઇવ વાઃસાર સિતદ્યુતિસિતચ્છદૈઃ ॥ ૭૧ ॥

ભાવાર્થ—ઉજ્જવલ કાંતિવાળા હંસપક્ષીઓથી જેમ પૂર્ણ સરોવર શોભે તેમ તે શુભ નેત્રવાળો સોમકુમાર શ્રેષ્ઠ સદ્ગુણોથી શોભવા લાગ્યો. ॥ ૭૧ ॥

શાર્દૂલવિક્રીડિતમ્ ॥

इत्थं श्रीपतिसज्जनस्य तनयः स्फूर्ज्जयश्रीमयः ।

सोमः सोमसमुज्ज्वलातुल्यशःसंपूरितश्मातलः ।

अष्टाब्दः सजलाब्दशब्दरुचिरश्चंचत्प्रभाभारचर.

सौख्येनैव दिनव्रजान् स नयति प्रोद्यन्मति खड्गतिः ॥ ७२ ॥

ભાવાર્થ—સ્ફુરણાયમાન નીતિ શોભાથી વ્યાપ્ત, ચંદ્રના જેવા ઉ-

૧ અર્થાત્ તે અકગણિતમાં કુશલ થયો ૨ અર્થાત્ તે શુક્રાચાર્યથી અધિક પિદાન થયો.

જવલ અતુલ યશથી પૃથ્વીને 'શોભાવનાર, સજલ મેઘના જેવા ગંભીર શબ્દથી સુંદર, અળકતી કાતિથી પ્રકાશમાન અને ઉદિત મનિ તથા ઉત્તમ વૃત્તિને ધરનાર એવો શ્રી સજ્જન શ્રેષ્ઠીનો પુત્ર સોમકુમાર આવી રીતે આનંદમાં દિવસો નિર્ગમન કરતો હવે. ॥ ૭૨ ॥

इति श्रीयुगप्रधानावतारश्रीवृहत्तपागच्छशृंगारहार भट्टारक-
पुरंदरश्रीपूज्य श्रीसोमसुंदरसूरिसौभाग्यवर्णने सोमसौभाग्यनाम्नि
काव्ये श्रीगुरुजन्मोत्सवादिव्यावर्णनो द्वितीयःसर्गः ॥ २ ॥

॥ इति द्वितीयः सर्गः समाप्तः ॥

॥ तृतीयः सर्गः ॥

श्रीवर्द्धमानः स जिनः प्रभूतविभूतये स्तात्सुखकंदकंद ।
यदागम. सद्वृहदयंगमोऽद्य दीपायते तत्त्वपथप्रकाशे ॥ १ ॥

ભાવાર્થ—હૃદયને પ્રિય એવું જેનું આગમ-શાસ્ત્ર તત્ત્વમાર્ગને પ્રકાશ કરવામાં દીપક જેવું છે, અને જે સુખરૂપ વૃક્ષના અંકુર રૂપ છે એવા તે શ્રી વર્દ્ધમાન પ્રભુ ઘણી સંપત્તિને અર્થે થાઓ. ॥ ૧ ॥

स तद्विनेयः सुरगेयकीर्त्तिरभूत्प्रभूताद्भुतलब्धिसिद्धिः ।
श्रीगौतमः पापतम.समूहनिरस्तिदीप्रांशुगमस्तिमाली ॥ २ ॥

ભાવાર્થ—ઘણી અદ્ભુત લાબ્ધિઓની સિદ્ધિવાળા અને દેવ-તાઓ જેની કીર્તિ ગાવા યોગ્ય છે એવા તે વીર પ્રભુના શિષ્ય શ્રી

૧ અર્થાત્ આખી પૃથ્વીમા જેનો ઉજ્જવલ યશ ફેલાયેલો હતો.

૨ જેમ દીપક માર્ગને પ્રકાશિત કરે તેમ જેનું શાસ્ત્ર-પ્રવચન તત્ત્વ માર્ગમાં પ્રકાશ કરવાને દીપક સમાન છે.

ગૌતમસ્વામી કે જે પાપ રૂપી અંધકારના સમૂહને નાશ કરવામાં પ્ર-
કાશિત કિરણોવાળા સૂર્ય રૂપ થયા હતા. ॥ ૨ ॥

સ પંચમઃ શ્રીગણશ્ચત્સુધર્મા ધર્માવનીમહિવનીઘનોઘ ।

અમાત્રમામાસ્વરચ્ચાસદેહ. સદેહસંદેહતમસ્તમોઽરિ. ॥ ૩ ॥

ભાવાર્થ—ધર્મરૂપી પૃથ્વીના મહિકાના વનમાં મેઘના સમુહ
રૂપ અને ક્રાંતિથી પ્રકાશમાન દેહવાળા પાંચમા ગણધર શ્રી સુધર્મા
સ્વામી કે જે હુમેશાં સંદેહ રૂપી અંધકારને નાશ કરવામાં સૂર્ય રૂપ
થયા હતા. ॥ ૩ ॥

જંબૂ સ કંબૂજ્વલકોર્ત્તિપૂરપૂરિતોર્વ્વિતલ આવમાસે ।

અગ્નિહસદ્ભક્તમૃતાં કથાયાં ધમાયાં યદાહ્યા પ્રથમાવિરાસીત્ ૪

ભાવાર્થ—શંખના જેવી ઉજ્જ્વલ કીર્તિના પૂરથી જેમણે આ પૃ-
થ્વીતલને પૂરેલું છે, તેમજ જેમનું નામ આ પૃથ્વીમા ઉત્તમ પ્રહ-
ર્યને ધારણ કરનારા મુનિઓમાં પ્રથમ પ્રગટ થયું હતું એવા તે
જંબૂસ્વામી શોભતા હતા. ॥ ૪ ॥

અસંખ્યસૌખ્યપ્રભવઃ પૃથિવ્યાં સ્વામી વમૂત્ર પ્રભવઃ સ વિદ્વાન્ ।

અસારરત્નાનિ વિમુચ્ય સારરત્નત્રયં નિત્યમિહાગ્રહીઘઃ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—અસંખ્ય સુખના કારણરૂપ અને વિદ્વાન્ એવા તે પ્રભવ
સ્વામી થયા હતા કે જેમણે આ લોકમાંનાં અસાર રત્નોને છોડી
સાર રૂપ ત્રણ રત્નો (જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર) હુમેશને માટે ગ્રહણ
કર્યાં હતાં. ॥ ૫ ॥

શઘ્યંમવોઽનંતમવોર્જિતાઘવિઘાત્તનાય પ્રમુરેષ મૂયાત્ ।

પવિત્રશ્રીઃ પુત્રકૃતેઽકરોઘો દશાદિવૈકાલિકનામશાસ્ત્રં ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ—જે અનંતભવના ઉપાર્જન કરેલા પાપને નાશ કર-
વાને સમર્થ, પવિત્ર બુદ્ધિવાળા જે આચાર્યે પોતાના પુત્રને અર્થે દશ

૧ મણિ, માણિક, હિરા વગેરે અસાર રત્નો.

વૈકાલિક નામનુ' શાસ્ત્ર રચ્યુ' હતું એવા તે શ્રી શય્ય'લવ સ્વામી થયા હતા. ॥ ૬ ॥

જીયાદ્યશોભદ્રગુર્યશોભિઃ સંશોભિતાશેષમહીતલોઽસૌ ।

પ્રત્યૂપકાલે કિલ યસ્ય નામ્ના સન્મંગલાનિ સ્યુરનર્ગલાનિ ॥ ૭ ॥

ભાવાર્થ—યશથી સમગ્ર પૃથ્વીતલને શોભાવનારા તે શ્રી યશોભદ્ર ગુરુ જય પામે કે જેમનું નામ પ્રાતઃકાળે લેવાથી ઘણું માંગદ્ય થાય છે. ॥ ૭ ॥

સંભૂતિરાજદ્વિજયો જયોદ્યલક્ષ્મીઃ સલક્ષ્મીઃ સ તનોતુ નેતા ।

ચતુર્દશાપ્યુજ્જિતોદુર્દશો યો દધાર પૂર્વાણિ સહાર્યસાર્યૈઃ ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થ—લક્ષ્મીવાળા તે શ્રી યશોભદ્ર નાયક વિજયની લક્ષ્મી-ઓને વિસ્તારે કે જેઓએ દુર્દશાને છોડી અર્થ સાથે ચૌદપૂર્વને ધારણ કર્યા હતા. ॥ ૮ ॥

વિમુર્યુગવ્યાયતમદ્રવાહુઃ શ્રીમદ્રવાહુર્થેહુલશિયં સઃ ।

દદ્યાદહાર્પીદ્વિપમારિમારિં નવ્યોપસર્ગાપહરસ્તવાદ્યઃ ॥ ૯ ॥

ભાવાર્થ—ઘોંસરી જેવા જેના દીર્ઘ બાહુ છે એવા તે શ્રીભદ્ર બાહુસ્વામી ઘણી લક્ષ્મી આપે, કે જેઓએ ઉપસર્ગને હરનારા નવીન સ્તવનથી વિષમ અરિ રૂપ મહામારીને હરી લીધી હતી.^૧ ૯

ઉન્નિદ્રમદ્રાણિ વિમુર્વિતીર્યાત્ શ્રીસ્થૂલમદ્રઃ શ્રિતયોગમુદ્રઃ ।

અદ્યાપિ હૃદ્યો મુવિદંધ્વનીતિ યચ્છોલલીલાપટહઃ પટીયાન્ ॥૧૦॥

ભાવાર્થ—યોગમુદ્રાને જેણે આશ્રયે રાખેલી છે, અને જેનો પીલરૂપી સમર્થ દોલ અદ્યાપિ પૃથ્વી ઉપર વાગી રહેલો છે, એવા તે શ્રીભદ્ર સ્વામી કલ્યાણ કરે. ॥ ૧૦ ॥

૧ શ્રી ભદ્રબાહુસ્વામીએ એક નવોન જનસ્તવન રચી મહામારીનો રોગ શૂંત કર્યો હતો.

સ્થૈર્યાસ્તર્ગોર્વાળગિરિર્ગરીયાન્ મહાગિરિઃ સ્થૂરિરતૌ વમાસે ।

યો મક્તગેહેષુ નિરસ્તભિક્ષઃ શ્રીજૈનકલ્પં તુલયાંચકાર ॥ ૧૧ ॥

ભાવાર્થ—પોતાની દૃઢતાથી મેડુગિરિને પણ હરાવનાર એવા અતિશય મહાન મહાગિરિ નામે આચાર્ય કે જેઓએ ભક્ત (શ્રાવક) જનને ઘેર ભિક્ષા માટે જવાનું પણ છોડી દઇ શ્રી જૈનરૂપી કલ્પની તુલના કરી હતી, ને એથીજ તેઓ પ્રકાશિત થયા હતા. ॥ ૧૧ ॥ ^૧

કર્મદ્રુમોન્મૂલનમત્તહસ્તિપ્રશસ્તશૌંડીર્યસુહસ્તિસૂરિઃ ।

વમૌ શુભૌન્નત્યકરો ધરાયાં પ્રાનોઘયત્ શ્રીનૃપત્તંજતિં યઃ ॥ ૧૨ ॥

ભાવાર્થ—કર્મ રૂપી વૃક્ષોને ભિન્નનામાં ઉન્મત્ત હસ્તિના જેવું જેમનું શૌર્ય છે એવા સુહસ્તીસુરિ નામે મહાત્મા પૃથ્વીમાં કલ્યાણની ઉન્નતિ કરનાર રૂપે શોભતા હતા, કે જેઓએ સંપ્રતિ રાજાને પ્રતિબોધ કર્યો હતો. ॥ ૧૨ ॥

શ્રીઃદ્રવિદ્વોઽપિ ચ દિક્ષસૂરિર્ભૂરિપ્રભાવૌ વિજલરવમાવૌ ।

ઉમાવભૂતાં જિનશાસનઘોષપ્રચોતનપ્રોજ્વલપુષ્પદન્તૌ ॥ ૧૩ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઇંદ્રદિક્ષ અને દિક્ષ નામે બે સૂરી કે તેઓ ઘણા પ્રભાવિક, નિર્ભળ સ્વભાવવાળા અને જિનશાસન રૂપ આકાશને પ્રકાશ કરવામાં પ્રકાશમાન સૂર્ય, ચંદ્ર રૂપ થયા હતા. ॥ ૧૩ ॥

શ્રીસિંહગિર્યાહ્વયસૂરિરાજો રરાજ રાજદૂગુણરાજિરમ્ય. ।

યઃ સિંહવદ્ધાદિગર્જેદ્રવૃંદં વિત્રાસયામાસ સમાસમૌજાઃ ॥ ૧૪ ॥

ભાવાર્થ—સુશોભિત ગુણોની શ્રેણીથી રમણીય એવા તે શ્રી સિંહગિરિ નામે સૂરિરાજ શોભતા હતા, કે જે સૂરિએ સમાનને વિષે

૧ આર્યમહાગિરિનું અસ્તિ પદ્માવલીપરિશિષ્ટપર્વ વગેરે ગ્રંથોમાં છે. તેમાં કવેલુ છે કે તેણે શ્રાવક-મંત્રોને ઘેર ભિક્ષા માટે જવાનું પણ છોડી દઇ જિનકલ્પને તુલિત કર્યો હતો.

અતુલ પરાક્રમવાળા સિંહની પેઠે વાદી રૂપી ગજેંદ્રોના વૃંદને ત્રાસ
પમાડ્યો હતા. ॥ ૧૪ ॥

શ્રીવજ્રનેતાસ્તુ તમોપનેતા જ્ઞાતાગમસ્યાલિલવાદિજેતા ।
જૈનેશ્વરં માસ્વરશાસનં યઃ સમુન્નતિ જ્ઞાતનયો નિનાય ॥ ૧૫ ॥

ભાવાર્થ—જ્ઞાતા સૂત્ર ઉપર આદ્યેષ કરનારા સમગ્રવાદીઓને
જિતનારા અને સમ્મલંગી નયને જાણનારા જે સૂરિએ પ્રકાશમાન
એવા જૈન શાસનને અત્યંત ઉન્નતિએ પહોંચાડ્યું હતું તે શ્રી વજ્ર-
સ્વામી અજ્ઞાન રૂપ અધિકારને નાશ કરનારા થાઓ. ॥ ૧૫ ॥

અસ્તાદ્યસેનો ગુરુવજ્રસેનો જજ્ઞેડસ્ય જાગ્રદ્વિનયો વિનેયઃ
યો વજ્રમૃદ્વજ્રસમઃ સમસ્તદુર્વાદિગર્વોચ્ચલચૂરણેડમૂત્ ॥ ૧૬ ॥

ભાવાર્થ—પાપની સેનાને નાશ કરનારા વજ્રસેન નામે તે વ-
જ્રસ્વામીના વિનીત શિષ્ય થયા કે જેઓ સમગ્ર દુર્વાદીના ગર્વ રૂપ
પર્વતને છેદવામાં ઇંદ્રના વજ્ર જેવા હતા. ॥ ૧૬ ॥

નાગેંદ્રચંદ્રાવપિ નિર્વૃત્તિશ્ચ વિદ્યાધરશ્ચેત્યભિધાત્રસિદ્ધાઃ ।
ત્રત્ત્વાદ યતસ્ય સુરાર્ચિતસ્ય શિષ્યા ભુવિ રુચાતગુણા વમૂલુઃ ॥ ૧૭ ॥

ભાવાર્થ—દેવતાઓએ પૂજેલા તે વજ્રસેન સૂરિને નાગેંદ્ર,
ચંદ્ર, નિર્વૃત્તિ, અને વિદ્યાધર એ નામે પ્રસિદ્ધ ચાર શિષ્યો હતા. જે-
ઓના સદ્ગુણો પૃથ્વીમાં વિખ્યાત થયા હતા. ॥ ૧૭ ॥

યતેજ્યં રૂપેંદ્રનતેમ્ય આસન્ ગચ્છા અતુચ્છા ભુવિ વાર્દ્ધિસંખ્યાઃ ।
નામાતુરૂપા વિમલસ્વરૂપા વિનમ્રભૂપા શમવારિકૂપાઃ ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—મોટા ધનાઢ્યો જેમને ભાવથી નમન કરતા એવા એ
ચાર શિષ્યો થકી તેમના નામના પૃથ્વીમાં મોટા ચાર ગચ્છો થયા.
જેઓ સાર્થક નામવાળા, નિર્મળ સ્વરૂપ ધરનારા, નમ્ર રાજાઓએ મા-
નેલા, અને શમતારૂપી જળના રૂપ સમાન થયા હતા. ॥ ૧૮ ॥

पद्मिनीशदाचार्यगुणा गणेशं तं शिश्रियु प्रेमभरप्रणुन्ना ॥२४॥ युग्मम्॥

ભાવાર્થ—શિષ્યોથી વિસ્તાર પામેલો તે ગચ્છ ત્યારથી પૃથ્વી માં વટગચ્છ અથવા કોઈ ઠેકાણે વૃહદ્ગચ્છ એવા નામથી વિખ્યાત થયો. તે ગચ્છમાં ઘણા બહુશ્રુત વિદ્વાનો થઈ ગયા પછી શ્રીમાન્ જગચ્ચંદ્ર એવા નામે પ્રખ્યાત એક તેજસ્વી સૂરિરાજ થયા. પ્રેમના ભારથી પ્રેરાએલા આચાર્યના સર્વ શુણ્ણોએ તે ગચ્છપતિનો આશ્રય કર્યો હતો. * ૨૩-૨૪.

स्वगोभरैर्ध्वस्तसमस्तपापतमाः क्षमादर्शितपुण्यमार्ग ।

जगज्जनानां प्रमदं वितन्वन् श्रीचंद्रवद्योऽजनि सार्धकाह्वः ॥२५॥

ભાવાર્થ—પોતાની વાણીથી સર્વ પાપ રૂપ અધિકારનો નાશ કરનાર, પૃથ્વીમાં પુણ્યનો માર્ગ દર્શાવનાર અને સર્વ વિશ્વજનને આહ્વાદ આપનાર તે જગચ્ચંદ્ર આચાર્ય ચંદ્રની^૧ પેઠે સાર્ધક નામવાળા થયા હતા. ॥ ૨૫ ॥

वैराग्यवान् द्वादशहायनान्याचामाम्लनिर्माणतपो ह्यतप्त ।

यो दुस्तपं तेन तपागणेति गणस्य सत्ख्यातिरभूत् क्षमायां ॥२६॥

ભાવાર્થ—જગચ્ચંદ્ર આચાર્યે વૈરાગ્ય ધરી બાર વર્ષ સુધી દુસ્તર એવું આબેલનું તપ કર્યું હતું. તેથી તેમનો આ ગણ તપાગચ્છ એવા નામે પૃથ્વીમાં વિખ્યાત થયો હતો. ॥ ૨૬ ॥

श्रीमज्जगच्चंद्रगुरोर्विनेयस्त्वमेयसद्गुणैर्विनिद्रः ।

देवेंद्रमर्त्येंद्रमुनींद्रवंद्यो देवेंद्रसूरिः समभूत् प्रमादयः ॥ २७ ॥

ભાવાર્થ—ઉત્તમ પુરૂષોએ વર્ણવવાયોગ્ય એવા અપરિમિત શુભાથી પ્રકાશિત, અને દેવે દ્રે, નરે દ્રે અને મુનીંદ્રેએ વંદવા યોગ્ય

* અર્થાત્ ગચ્છમાં જેવા શુણ્ણો જોઈએ તે સર્વ શુણ્ણો તેનામાં હતા. ચંદ્ર જેમ જગતને આહ્વાદ આપે તેમ તે જગતના સર્વ જનોને આહ્વાદ પતા હતા.

એવા દેવેંદ્રસૂરિ નામે તે જગચ્ચંદ્ર શુદ્ધના તેજસ્વી શિષ્ય થયા હતા. ॥ ૨૭ ॥

વ્યાખ્યાકલાં यस્ય કલાં ત્રિલોક્ય શ્રીવસ્તુપાલાદિમહેશ્વરભ્યાઃ ।

કે ઘૂર્ણયંતિ સ્મ ન પૂર્ણચિત્તાઃ શીર્ષાણિ હર્ષેજ ચ વિસ્પ્રયેન ॥ ૨૮ ॥

ભાવાર્થ—દેવેંદ્રસૂરિની વ્યાખ્યાન કરવાની મધુર કળા જોઈ શ્રી વસ્તુપાળ વગેરે કયા મોટા સહ્ય ધનાઢયોએ ચિત્તમાં હર્ષ લાવી અને વિસ્મયથી પૂર્ણ થઈ મસ્તકોને ધુણાવ્યાં નહતાં? અર્થાત્ તેમની વ્યાખ્યાન કરવાની કળા એવી ઉત્તમ હતી કે, તેથી સર્વે ભક્તો—શ્રાવકો—તેમને ભાવિકપણે નમતા હતા, અને તેમની પ્રશંસા કરતા હતા. ॥ ૨૮ ॥

કર્મસ્વરૂપપ્રથનાલ્લ્યકર્મગ્રંથાદિસદ્ગ્રંથવિધાનવેદ્યાઃ ।

મેવાપ્રવાનો જગતાં ગતાંહા વ્યભાસયજ્ઞૈનમતં મતં યઃ ॥ ૨૯ ॥

ભાવાર્થ—કર્મના સ્વરૂપને જણાવનાર કર્મ ગ્રંથ વગેરે ગ્રંથોને રચનારા અને બુદ્ધિમાન તથા પાપરહિત એવા તે સૂરિએ જગતને માન્ય એવા જૈનમતને દીધાંયો હતા. ॥ ૨૯ ॥

સંયુદ્ધસાધુલ્લિતિદુર્ગમાર્ગે પ્રભુપયંચારુ સમાચરંચ્ર ।

અનલ્યસંકલ્પિતદાનકલ્પદ્રુમોઽભવદ્યો જિનકલ્પિકલ્પઃ ॥ ૩૦ ॥

ભાવાર્થ—મુનિઓની શુદ્ધ મર્યાદામાં દુર્ગ રૂપ એવા માર્ગની પ-રૂપણા કરનાર, ઉત્તમ રીતે વર્તનાર અને ઘણાં સંકલ્પિત દાન આપવામાં કંઈપણ રૂપ એવા તે આચાર્ય જિનકલ્પીની સમાન થયા હતા. ॥ ૩૦ ॥

ખ્યાતો દિગંતે ચિત્તે તદંતેવાસી સ્વદાસોક્તદેવસૂરિ. ।

નિસ્સીમગંભીરિમહદ્યવિદ્યાનંદાહ્નસૂર્ગંદ્ર હ્રાવમાસે ॥ ૩૧ ॥

ભાવાર્થ—વિસ્તારવાળા દિગંતમાં વિખ્યાત, બૃહસ્પતિને મિત્ર પોતાના દાસ કરનાર અને અપરિમિત ગાભીર્યથી મનોહર એવો વિદ્યામંદ નામે સૂરિ તે દેવેંદ્રસૂરિના શિષ્ય થયા હતા. ॥ ૩૧ ॥

અનોકહં નવ્યલતાઃ શ્રિતા વા સરિત્પતિં વા સરિતસ્તતા વા ।
મરાલવાલા ઇવ માનસં વા યં હૃદયવિદ્યા હિ તથા પ્રથાહયાઃ ॥૩૨॥

ભાવર્થ—નવીન લતાઓ જેમ વૃક્ષનો આશ્રય કરે, વિસ્તીર્ણ સરિતાઓ જેમ સમુદ્રનો આશ્રય કરે અને હંસલીઓ જેમ માન સ-
રોવરનો આશ્રય કરે તેમ મનોહર અને પ્રખ્યાત વિદ્યાઓએ તે વિદ્યા-
નંદ સૂરિનો આશ્રય કર્યો હતો. ॥ ૩૨ ॥

પ્રહ્લાદગન્ધર્વકુપુરપત્નને શ્રીપ્રહ્લાદનોર્વીપતિસદ્વિહારે ।
શ્રીગચ્છધુર્યે. કિલ યસ્ય વર્યશ્રીસૂરિમંત્રે સતિ દીયમાને ॥ ૩૩ ॥
સત્પાત્રમાત્રાતિગસદ્ગુણાતિપ્રહૃષ્ટહૃલ્લેખમૃદ્વ્યલેખા ।
કર્પૂરકાશ્મીરજકુંકુમાદિગંધોત્કં શ્રાક્ વદ્યુસ્તદાનીમ્ ॥૩૪॥યુગ્મન્

ભાવર્થ—પ્રહ્લાદન નગરમાં શ્રી પ્રહ્લાદન રાજના કરેલા પ્ર-
હ્લાદન નામના વિહાર વિષે શ્રીગચ્છના અગ્રેસર એવા સૂરિઓએ
જ્યારે તે વિદ્યાનંદ સૂરિને આચાર્યમંત્ર આપ્યો ત્યારે સત્પાત્રના અ-
સખ્ય મદ્ગુણોથી હૃદયમાં હર્ષોત્કર્ષ ધારણ કરતા ઉત્તમ દેવતાઓએ
તત્કાળ તેમની ઉપર કર્પૂર, કેશર અને કુંકુમના સુગંધી જલની વૃષ્ટિ
કરી હતી. ॥ ૩૩-૩૪ ॥

તત્પટ્ટપ્રર્વાદિવિનિદ્રમાનુર્જગત્રવાહાદનશીતમાનુઃ ।
શ્રીધર્મઘોષ. સ્ફુરદન્દઘોષઃ સ નંદતાન્નિર્મિતપુણ્યપોષઃ ॥ ૩૫ ॥

ભાવર્થ—તેમના પટ્ટ રૂપી ઉદયગિરિમાં સૂર્ય રૂપ, ત્રણ જગતને
અંદ આપવામાં અંદ સમાન, મેઘના જેવા ગભીર શબ્દવાળા
પુણ્યનુ પોષણ કરનાર શ્રીધર્મઘોષ નામે સૂરિ હોમેશાં આનંદ
પામે ॥ ૩૫ ॥

મેતો યેન નયેત સાધુઃ પૃથ્વીધર સાધુધુરંધરોઽસૌ ।

ન ત્રિહારાંશ્વતુરશ્વતુર્મિં સમન્વિતાશીતિમિતાનકાર્પીત્ ॥૩૬॥

ભાવાર્થ—તે ધર્મઘોષસૂરિએ નીતિથી પ્રતિબોધ કરેલા અને સાધુ પુરૂષોના ધુરંધર એવા પૃથ્વીધર રાજાની પાસે મોટા ચોરાશી વિહારો કરાવ્યા હતા. ॥ ૩૬ ॥

પદ્મપૂર્વપંચાશદતુલ્યહેમધટ્ટીમિરિમ્બ્યો રુચિરેન્દ્રમાલામ્ ।

કંઠે નિજે યો વિનિવેશ્ય વશ્યાં મુક્તિં વશાં તાં હૃદિ મન્યતે સ્મ ૩૭

ભાવાર્થ—તે સુવર્ણની છાપ્યન અતુલ્ય ઘડીઓથી એક સુંદર ઇન્દ્રમાળા બનાવી પોતાના કંઠમાં પહેરી મુક્તિ રૂપી સ્ત્રીને પોતાને વશ થયેલી માનતા હતા. ॥ ૩૭ ॥

માધુર્યધુર્યાં ચ સુધાસદેશ્યાં યદ્દેશનાં શ્રોત્રપુટૈર્નિપીય ।

પૃથ્વીધરાંગોદ્ભવહ્નઘ્નણોઽસૌ શ્રીતીર્થયાત્રાં રચયન્ પવિત્રાં ॥ ૩૮ ॥

સુવર્ણદુર્વર્ણમયી કિલૈકામેવાદ્ભુતશ્રેણિકરી પતાકામ્ ।

દદૌ સદૌચિત્યધરઃ સુતીર્થે શરુંજયાદ્રાવપિ ચોઙ્ગયંતે ॥૩૯॥યુગ્મમ્

ભાવાર્થ—અમૃત જેવી મધુરતાવાળી તે ધર્મઘોષસૂરિની દેશ-તાને શ્રવણપુટથી પાન કરી ઉત્તમ યોગ્યતાને ધારણ કરનારા પૃથ્વી-ધરના ઝઝઝુ નામના રાજકુમારે તીર્થની પવિત્ર યાત્રા કરતાં શ્રી શત્રુઙ્ગ્ય અને ઉજ્જયંત (ગિરનાર) માં સુવર્ણ અને રૂપાની એક અતિ અદ્ભુત પતાકા આપી હતી. ॥ ૩૮-૩૯ ॥

શ્રીધર્મઘોષો ગુરુરન્યદોઽર્ચ્યા ગુર્વ્યાં વિહારં રચયન્ સમાગાત્ ।

શ્રીઝઙ્ગયિન્યામલકાજયિન્યામનન્યસામાન્યઘનપ્રભાવઃ ॥ ૪૦ ॥

ભાવાર્થ—અસામાન્ય અને ઘણા પ્રભાવવાળાં તે શ્રી ધર્મઘોષર ગુરૂ એક વખતે વિશાળ પૃથ્વીમાં વિહાર કરતાં કરતાં અલકાજયિન્ય નગરી એવી ઉજ્જયિની નગરીમાં આવ્યા. ॥ ૪૦ ॥

ગુરુશ્રત્તિં લોકનતિપ્રસૂતામતિપ્રભૂતાં પુરિ વીક્ષ્ય કશ્ચિત્ ।

યોગી વિપશ્ચિત્ કુપિતઃ સમાગાત્ ગુર્વાશ્રમં સંશ્રિત આતશિ

ભાવાર્થ—તે નગરીમાં લોકોની વદનાથી ગુરૂની ઘણી ઉન્નતિ જોઈ કોઈ વિદ્વાન્ યોગી તાપસ કોપ કરી પોતાના શિષ્યોને લઈ ગુરૂને આશ્રમે આવ્યો. ॥ ૪૧ ॥

सर्पान् सदर्पान् वदनोत्थतारफूत्कारवारैर्भरितांतरिक्षान् ।

परः सहस्रान् स मुमोच विद्याकृतानि चान्यान्यपि वैकृतानि ॥ ૪૨ ॥

ભાવાર્થ—તે યોગી તાપસે સુખમાંથી નીકળતા કુંદાડાના સમૂહથી આકાશને ઢાંકી દેતા હજારો ગર્વિષ્ઠ સર્પો અને પોતાની વિદ્યાથી રચેલા ખીજા કેટલાએક વૈકૃત બનાવો તે ગુરૂ ઉપર મુકવા માંડ્યા. ॥ ૪૨ ॥

पञ्चासने ध्यानमथ प्रपूर्य सूर्यग्रणीर्गेयगुणोऽनणीयः ।

विनेयवृन्दैः सह तं बबन्ध स कौंचबन्धं बुधसार्वभौम ॥ ૪૩ ॥

ભાવાર્થ—ગાન કરવા યોગ્ય ગુણવાળા અને વિદ્વાનોના ચક્રવર્તી એવા તે શ્રી ધર્મદ્રોષસૂરિવર્યે પંચાસન વાળી ધ્યાન કરી તે યોગી તાપસને તેના શિષ્યોના વૃંદની સાથે કૌંચબંધથી બાંધી લીધો. ॥ ૪૩ ॥

त्रिये त्रियेऽहं सह शिष्यलक्षैर्मो मुंच सद्यः सुगुरो प्रसद्य ।

कारुण्यपुण्यः श्रितसाम्यफाम्यस्त्वं वर्तसे यद् व्रतिनामिनश्च ॥ ૪૪ ॥

ભાવાર્થ—(પછી તે યોગીએ વિનતિ કરી કે) હે સદ્ગુરૂ ! હું લાગે શિષ્યોની સાથે મૃત્યુ પામું છું માટે આપ પ્રસન્ન થઈ મને મુક્ત કરો. કારણ કે, કરુણાથી પવિત્ર અને સમાનપણાથી ઈચ્છવા યોગ્ય એવા તમે મુનિઓના સ્વામી છો. ॥ ૪૪ ॥

ततो व्यमुंचद्गुरुचक्रवर्ती तं योगिनं योजितपाणिपद्मम् ।

यतो मनः साम्यभृतां नितान्तं कांतं वृणासांद्रलैः प्रशस्यैः ॥ ૪૫ ॥

ભાવાર્થ—ત્યાર પછી ગુરૂ ચક્રવર્તીએ બે હાથ જોડી ઉભા રહેલા તે તાપસ-યોગીને બંધનથી મુક્ત કર્યો. સમતાને ધારણ કરનારા

મહાન્ પુરુષોત્તુ' હૃદય પ્રશંસવા યોગ્ય એવા કંઠેણાના મધુર રસ વડે
સુન્દર-ભરેલું હોય છે. ॥ ૪૫ ॥

વિદ્યાપુરે શ્રુદ્ધિવિનિદ્રવિદ્યાવિદઃ સદઃસંશ્રિતચારુપદ્માઃ ।

શ્રાદ્ધીઃ પ્રદુષ્ટા હૃદિ શાકિનીઃ શ્રાગસ્તંભયદ્યશ્ચતુરશ્ચતસ્રઃ ॥ ૪૬ ॥

ભાવાર્થ—ચતુર આચાર્યે વિદ્યાપુર નગરમાં શ્રુદ્ધિ એવી તાત્કાલિક
વિદ્યાને બાણુનારી અને સભામાં સુન્દર વિજયપદને ધરનારી હુદ્દ હૃ
દયવાળી શ્રાવકની ચાર શાકિનીને એકદમ સ્તંભિત કરી દીધી
હતી. ॥ ૪૬ ॥

યઃ પૂર્જનાભ્યર્થનયા નયાનુસારી ચ તાઃ સ્તંભનતો મુમોચ ।

અદર્શયદ્યસ્ય ચ રત્નમેકં રત્નાકર. સ્વં તદ્સંશ્રિતસ્ય ॥ ૪૭ ॥

ભાવાર્થ—પછી નગરજનની પ્રાર્થનાથી નીતિમાન એવા તે આ-
ચાર્યે તે શાકિનીને પાછી સ્તંભનમાંથી છોડી દીધી હતી. એક વખતે
રત્નાકર-સમુદ્રે પોતાના કાઠા ઉપર રહેલા આચાર્યને એક રત્ન બતા-
વ્યું હતું. ॥ ૪૭ ॥

વિનિર્મિતા યેન ચ મઘ્યગઘ્યગ્રંથા અનેકે સરસાર્થસાર્થાઃ ।

પ્રદીપ્રવીણા इव तत्त्वमार्गमद्यापि हृद्याः किल दर्शयन्ति ॥ ૪૮ ॥

ભાવાર્થ—તેમણે રચેલા રસિક અર્થવાળા કાવ્ય અને નવીન ગ્રંથો
પ્રકાશિત દીપકની પેઠે અद्याપિ તત્ત્વમાર્ગને બતાવે છે. ॥ ૪૮ ॥

गिरीशगिर्युज्ज्वलतोत्थगर्वखर्वीकृतौ पेशलकौशलाढ्याः ।

सदावदाता. प्रवरावदाता वक्तुं न शक्याः कविभिर्यदीद्याः ॥ ૪૯ ॥

ભાવાર્થ—કેલાસગિરિના ઉજ્જ્વલપણાના ગર્વને તોડવામાં પણ
કુશળતાવાળા જેમનાં ઉજ્જ્વલ ચરિત્રો કવિઓથી પણ વર્ણવી શકાય
તેવા નથી. ॥ ૪૯ ॥

तस्य क्षमाभृत्प्रणतस्य पट्टे सोमप्रभः सोमसमानकीर्ति ।

सूरिर्वभौ यो भुवि सच्चकोरलोकं चकारास्तसमस्तशोकम् ॥ ૫૦ ॥

ભાવાર્થ—રાજાઓએ વંદના કરેલા તે ધર્મઘોષ સૂરિની પાટે (તેમના શિષ્ય) સોમના જેવી કીર્તિવાળા સોમપ્રભ નામે સૂરિ થયા. જેમણે પૃથ્વીમાં સજ્જન રૂપી ચક્રોર પક્ષીના સમૂહને શોક રહિત કર્યો હોતો * ॥ ૫૦ ॥

ગલત્કલંકં ભુવિ યો નિર્જાકં કાવ્યપ્રભ કાવ્યનિવદ્ધશાસ્ત્રમ્ ।
ઘનં વિપશ્ચિજ્જનરંજનં તદ્વિનિર્મમે નિર્મલનિર્મમેશઃ ॥ ૫૧ ॥

ભાવાર્થ—નિર્મળ સુનિઓના રામી અને કાવ્ય કરવાની બુદ્ધિવાળા જે આચાર્યે પૃથ્વીને વિષે કલંક (દોષ) રહિત પોતાના નામથી અંકિત અને વિદ્વાનોને મનોરંજક એવા ઘણા કાવ્યશાસ્ત્રો રચ્યા હતા. ॥ ૫૧ ॥

શ્રીસોમકીર્તિમિકરઃ કરણૌષ્ઠજેતા

શ્રીયુક્તસોમતિલકાભિશ્ચસૂરિરાજઃ ।

તત્પટ્ટપૂર્વવસુખાદ્ધરતુંગશૃંગમ્

ધિધ્વસ્તતામલ્લમયોઽરજ્યદ્રુચાલ્યમ્ ॥ ૫૨ ॥

ભાવાર્થ—તે પછી ઇંદ્રીયોના સમૂહને જિતનારા અને સોમ (ચંદ્ર)ના જેવી કીર્તિવાળા શ્રી સોમતિલક નામના સૂરિરાજે અધિકારના સમૂહનો નાશ કરી સૂરિના પાટ રૂપી ઉદયગિરિના શિખરને કાંતિથી પ્રકાશિત કર્યું હોતું.^૧ ॥ ૫૨ ॥

શ્રીસોમમૌલિસુરમૌલિમલંકરોતિ

સ્માસૌ નમોક્ષણવિભૂષણતુલ્યસોમઃ ।

શ્રીસોમપુંદ્રસુગુરુસ્વકરોત્સવાસં

સ્ફૂર્જન્મન સુમનસાં વિગતૈત્તસાં સ. ॥ ૫૩ ॥

૧ સોમ-ચંદ્રની પ્રભાથી ચક્રોર પક્ષી આનંદ પામે છે તેમ આ સોમપ્રભ આચાર્યથી સજ્જન રૂપ ચક્રોર પક્ષી શોક રહિત થતા હતા.

૨ અર્થાત્ સોમપ્રભ આચાર્યની પાટે શ્રી સોમતિલકસૂરિ આવ્યા.

ભાવાર્થ—આકાશના આભૂષણ બરાબર એવો ચંદ્ર, ચંદ્રમૌલિ શંકરના મુગટને અલંકૃત કરતો હવો, અને શ્રી સોમતિલક ગુરૂએ તો પાપ રહિત એવા સુમનસ્ (દેવતાઓ અને વિદ્વાનો) ના હૃદય-ને નિવાસવાળું કર્યું હતું.* ॥ ૫૩ ॥

દીવ્યદયાઃ સહદયા હૃદયાવદાત-
વિદ્યોદયા ઘનતરા મુવનેષ્વમૂવન્ ।
શ્રીસ્તોમસોમતિલકસ્ય મુનીશ્વરસ્ય
સામ્યં ન કેઽપિ તુ દધુર્દશિશુમ્નકીર્તેઃ ॥ ૫૪ ॥

ભાવાર્થ—જેઓના હૃદયમાં ઉજ્જવલ વિદ્યાનો ઉદય થયેલો અને જેઓ દિવ્ય દયાને ધરી રહ્યા છે એવા ઘણા સહૃદય વિદ્વાનો આ જગતમાં થઈ ગયા છે, પણ દહીંના જેવી ઉજ્જવલ કીર્તિવાળા મુનીશ્વર શ્રી સોમતિલક ગુરૂની બરાબરી કરી શકે એવા તો કોઈ થયા નથી. ॥ ૫૪ ॥

જયાતંદઃ સૂરિસ્ત્રિદશપતિસૂરિર્નિજધ્રિયા
વિનયસ્તસ્વાસીન્નયવિનયસૌભાગ્યકલિત. ।
અમંગં વૈરાગ્ય દૃઢતમતમસ્તોમમથનં
યદીશાંગે ચગે પ્રણયવશતો વાસમકરોત્ ॥ ૫૫ ॥

ભાવાર્થ—પોતાની બુદ્ધિથી બૃહસ્પતિ જેવા અને નય વિનય તથા સૌભાગ્યથી યુક્ત એવા જ્યાનંદસૂરિ નામે તે સોમતિલકસૂરિના શિષ્ય થયા હતા; જેમના સુંદર અંગમાં દૃઢ અધિકારને નાશ કરનાર અલંગ વૈરાગ્યે પ્રેમથી નિવાસ કર્યો હતો.† ॥ ૫૫ ॥

* અહિ વ્યતિરેકાલકાર વાપ છે ચંદ્રમાંએ શંકરના મુગટને અલંકૃત કર્યો હતો અને આ સૂરિએ તો બધા દેવતાઓના પક્ષે વિદ્વાનોના હૃદયમાં વાસ કરી તેને અલંકૃત કર્યું હતું.

† અર્થાત્ તેમનામાં વૈરાગ્ય પ્રકાશિત થઈ રહ્યું હતું.

ગુરૌ યસ્મિન્ સ્મેરદ્યુતિદિનકરે સંયમરમા-

લસદ્રામાપાણિગ્રહણમહમાતન્વતિતરામ્ ।

લઘુભ્રાતા દેવ્યા જિનમતજ્જુપા મૂર્ધ્નિ નિહત

શ્રવેદાભિઃ પ્રાદાદનુમતિમસૌ તદ્ગ્રહણજામ્ ॥ ૫૬ ॥

ભાવાર્થ—જનવત્યમાન કાન્તિથી સૂર્ય જેવા તે જ્યાનંદ ગુરૂએ જ્યારે સંયમલક્ષ્મી રૂપી સ્ત્રીના પાણિગ્રહણનો મહોત્સવ કરવા માંડ્યો તે વખતે તેના લઘુ બંધુના મોઢા ઉપર જિનમતની અધિષ્ઠાત્રી દેવીએ લપડાક મારી—એટલે તેણે સંયમલક્ષ્મીનું પાણિગ્રહણ કરવા માં રાંમતિ આપી હતી. ॥ ૫૬ ॥

સુવર્મશ્રીજંઘ્યમૃતિજુગુરુન્ ધ્રીધનગુરુન્ ।

મહૌત્ત્યાન્ નિત્યામ્યુદયજયસત્કીર્તિકલિતાન્ ।

દશોડસીતાન્ સ્ફાતાન્ નયતિ ચતિરાદ્ યઃ સ્મૃતિપથમ્

ગુણેશ્વરં ત્રિઘૈર્ગિરિશગિરિશુઘૈરિહ શુભૈ ॥ ૫૭ ॥

ભાવાર્થ—તે જ્યાનંદ ગુરૂ અંદ્રના જેવા પ્રકાશિત અને કૈલાસ-પર્વતના જેવા ઉજ્જવલ પોતાના ઉત્તમ ગુણોથી નિત્ય ઉદય, વિજય અને સત્કીર્તિથી યુક્ત બુદ્ધિરૂપી ધનથી મોટા, અને મહાન્ ઉન્નતિ-વાળા શ્રી સુધર્માસ્વામી, જંબૂસ્વામી વગેરે પરાક્ષ રહેલા મુનિઓનું સ્મરણ કરાવતા હતા.* ॥ ૫૭ ॥

સદર્પ. કંદર્પ પ્રસૂમરશુજૌજાઃ સ સમરે

ડવથિ ક્રોધો યોથો નિકૃતિમદમાત્સર્યસહિતઃ ।

જયાનંદશ્રીમદ્ગુરુમિરપરેડપીહ રિપવો

ડન્તરંગાર્દ્ધેડસ્તર્વાસ્સર્પાદે હૃતગર્વા વિદધિરે ॥ ૫૮ ॥

ભાવાર્થ—તે શ્રી જ્યાનંદ ગુરૂએ પ્રસરતા બુજ પરાક્રમવાળો ગ-વીંદ્ર કામદેવ, તિરસ્કાર મદ તથા માત્સર્ય સહિત ક્રોધ રૂપી ચોદા

* અર્થાત્ જ્યાનદસરિમા શ્રી સુધર્માસ્વામી, જંબૂસ્વામી, વગેરે મુનિઓના બંધા ગુણો દેખાતા હતા.

અને તે શિવાય બીજા અન્તરંગ શત્રુઓને પણ તત્કાળ ગર્વ રહિત કરી દીધા હતા. ॥ ૫૮ ॥

ये श्रीमद्गुरवो रत्रोर्धितजितप्रावृद्धना श्रीवना.
श्रीमद्गौतमसनिभा हृदि निभान्मुक्ताश्च युक्ता गुणैः ।
विश्वं कीर्तिजलैः समुज्ज्वलतरै प्रक्षालयंत स्फुर-
न्मूर्तिस्फूर्तिज्जुय सृजति सुकृतश्रीप्राज्यराज्यं क्षितौ ॥५९॥

ભાવાર્થ—પોતાના શબ્દથી વર્ષાકાળના મેઘને જીતનાર, લક્ષ્મી-થી વ્યાપ્ત, હૃદયમાં કપટ રહિત ગુણોથી યુક્ત શ્રી ગૌતમ સ્વામી જેવા અને સ્ફુરણાયમાન મૂર્તિવાળાને શ્રીમાન્ જ્યાનંદ શુર પોતાની કીર્તિ રૂપી ઉજ્જ્વલ જલથી બધા વિશ્વને પ્રક્ષાલન કરતા આ પૃથ્વી ઉપર પુણ્ય લક્ષ્મીથી વિશાળ એવું મહાન્ રાજ્ય કરે છે. ॥ ૫૯ ॥

इतिश्रीशुजप्रधानाप्रतारश्रीवृहत्तपागच्छशृंगारहारमहारकपु-
रपूज्यभीसोमसुंहरसूरिसोमाग्यवर्णने सोमसौभाग्यनागिन काव्ये
श्रीतपागच्छपूर्वाचार्यसंसतिप्रकटनो नाम तृतीयः सर्गः ॥ ३ ॥

॥ इति तृतीयः सर्गः ॥

॥ चतुर्थः सर्गः ॥

श्रीमान् जयानंदगुरुर्गुरुप्रभ. प्रबोधयन् दुःप्रतिबोधमानवान् ।
उर्वी च गुर्वी चरणैः पवित्रयन् प्रह्लादनाथं पुरमाजगाम सः ॥१॥

ભાવાર્થ—મોટી કાન્તિવાળા તે શ્રીમાન્ જ્યાનંદ શુર દુઃખે પ્રતિબોધવા યોગ્ય એવા મનુષ્યોને પ્રતિબોધ પમાડતા અને પોતાના

ચરણથી વિશાળ પૃથ્વીને પવિત્ર કરતા કરતા તે પ્રહલાદન નગરમાં
આવી ગયા. ॥ ૧ ॥

નિશમ્ય ગુર્વાગમનં મનો વહન્ સોત્કર્ષહર્ષપ્રકરૈઃ કરંબિતમ્ ।

સૂરીશિતુઃ સંમુખમિંદુસન્મુખઃ પુરીજન સજ્જનમંત્રિરાણમુખઃ ॥ ૨ ॥

જગામ ગામશ્વલુરૈઃ પ્રતાડયન્ સૃજંશ્ચ નિસ્વાનમયીં રથસ્વનૈ ।

શ્રીશ્રીકરીભિઃ કદલીમયીં લસચ્છત્રૈ પવિત્રૈંદુમયોમિવામિત ॥૩॥

યુગમમ્ ॥

ભાવાર્થ—તે જ્યાનંદ ગુરુનું આગમન સાંભળી સજ્જન મંત્રી
આદિ સર્વ નગરજન, ચંદ્રના જેવા મુખવાળા અને હર્ષના ઉત્કર્ષથી
યુક્ત એવું હૃદય વહન કરતા ગુરુની સન્મુખ આવી નીકળ્યો. અશ્વોની
ખરીઓથી પૃથ્વીને તાડન કરતા તે નગરજન રથના શબ્દોથી જાણે
પૃથ્વીને નિશાનમય કરતા હોય, છડીઓથી જાણે કદલીવૃક્ષમય કરતા
હોય અને છત્રોથી જાણે પૂર્ણ ચંદ્રમય કરતા હોય તેમ તે દે-
ખાતા હતા. ॥ ૨-૩ ॥

પ્રણમ્ય સમ્યગ્વિધિનાધિનાશનં ગુરુત્તમં શ્રીયુગસત્તમં ગુણૈઃ ।

સંઘ. સ શાલાં સુકૃતસ્ય મુદ્રશઃ પ્રવેશયામાસ નૈર્મહોત્સવૈઃ ॥૪॥

ભાવાર્થ—ગુણોથી શ્રીયુગ પ્રધાન રૂપ અને માનસીક પીડાને નાશ
કરનારા તે ઉત્તમ ગુરુને સમ્યક્ વિધિથી પ્રણામ કરી હર્ષ પામેલા સર્વ
સંઘે સુકૃતની શાળા રૂપ તે ગુરુને શ્રેષ્ઠ પ્રકારના મહોત્સવથી નગરમાં
પ્રવેશ કરાવ્યો. ॥ ૪ ॥

અથાન્યદા દાનગુણેન વિશ્રુતઃ શ્રુતં જિનેશસ્ય ઘનપ્રસાદસ્યદૃત્ ।

શુશ્રૂપુરાત્મીયસુતેન સંયુતઃ સ રાજ્જન શ્રીગુરુપાર્શ્વમાયયો ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—તે પછી એક વખતે દાનગુણથી પ્રખ્યાત અને ઘણી પ્ર-

શંસા કરવા યોગ્ય હૃદયવાળો સજ્જન મંત્રી શ્રી આર્હંત શાસ્ત્રને
સાંભળવાની ઇચ્છાથી પોતાના પુત્ર સોમકુમારની સાથે ગુરૂની પાસે
આગ્યો. ॥ ૫ ॥

નિરીક્ષ્ય ધર્માભિમુખં સ્ફુરન્મુખં મહેશ્વરમૌર્લિ ગુણસજ્જસજ્જનં ।
સુધાસદેશ્યાં વરધર્મદેશનાં ગુરુશ્ચકારેત્યવસંઘનાશિનીમ્ ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ—સ્ફુરણાયમાન મુખવાળા અને મહાન્ ગૃહસ્થોના મુગટ
રૂપ તે ગુણવાન સજ્જન મંત્રીને ધર્મ શ્રવણમા તત્પર થયેલા બેઠ
ગુરૂ જ્યાનંદ સૂરિએ પાપના સમૂહને નાશ કરનારી અમૃત સમાન
ધર્મદેશના નીચે પ્રમાણે આપવા માંડી. ॥ ૬ ॥

નિર્દર્શનૈસ્તૈર્દશભિઃ સુદુર્લભં નૃજન્મ વર્વર્તિ તનૂમતાં નતમ્ ।
તત્રાપિ સત્ક્ષેત્રસુજાતિશુદ્ધિમૃત્ કુલાદિકં ચાપ્યતિદુર્લભં ભવેત્ ॥ ૭ ॥

ભાવાર્થ—દશ દૃષ્ટાંતોથી પ્રાણીઓને પ્રથમ મનુષ્ય જન્મ ઘણો
દુર્લભ છે, અને તેમાં પણ સાડું ક્ષેત્ર તથા સારી જાતિની શુદ્ધિને
ધારણ કરનાર કુલાદિક એ બંને પ્રાપ્ત થવું એટલે અત્યંત દુર્લભ
છે. ॥ ૭ ॥

તત્રાપ્ય દુઃપ્રાપ્યમપિ પ્રમાદમૃજનઃ સપાપ સુહૃતં તનોતિ નો ।
સ લબ્ધમપ્યદિવજલે પ્રપાતયત્યદો મહોમિસ્તરણિ દ્યુસન્મણિમ્ ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થ—તેવા દુઃપ્રાપ્ય મનુષ્યજન્મને પ્રાપ્ત કરીને પણ જે પા-
પી પ્રાણી પ્રમાદને ધારણ કરી સુદૃઢને વિસ્તારતો નથી, તે તેજમાંથી
સૂર્ય જેવો ચિંતામણિ પ્રાપ્ત થયો તો પણ તેને પાછો સમુદ્રના જલ-
માં પાડી નાખે છે. અહો એ કેવું આશ્ચર્ય ! ॥ ૮ ॥

૧ અર્થાત્ પ્રથમ મનુષ્યજન્મ દુર્લભ, તે પછી હિતમ ક્ષેત્ર, જાતિ
અને કૃણ મળવું દુર્લભ છે.

રિપુઃ પ્રમાદ પિતૃઘાતનોદ્યતો વિષં પ્રમાદશ્ચ ભવેત્ હલાહલમ્ ।
અનિષ્ટમુત્કૃષ્ટમરિષ્ટમત્ર નો પ્રમાદતુલ્યં વરિવર્તિ વિષ્ટપે ॥ ૯ ॥

ભાવાર્થ—પ્રમાદ એ પિતાનો ઘાત કરવા ઉદ્યત થએલો શત્રુ છે, પ્રમાદ એ હુળાહુળ વિષ છે. આ જગતમાં પ્રમાદના જેવું બીજું અનિષ્ટ અને ઉત્કૃષ્ટ અરિષ્ટ કોઈ નથી. ॥ ૯ ॥

પ્રમાદશત્રું સ્ફુરદુષ્માયુધે કૃતો નિરાકૃત્ય મહોલ્લસં રણે ।
અધર્મકર્મદ્રુમસ્વલ્લસંડન પરશ્વધં ધર્મમસૌ ચ સેવતે ॥ ૧૦ ॥

ભાવાર્થ—કુશળ પુરૂષ ઉદ્યમ રૂપ સ્પુરિત આયુધોથી રણને વિષે ઉશ્ર એવા પ્રમાદ રૂપી શત્રુને નિરાકરણ કરી અધર્મ કર્મ રૂપી વૃક્ષોને ખડન કરનાર ધર્મ રૂપી કુવાડાને સેવે છે. ॥ ૧૦ ॥

ધર્મોઽસ્ત્યસૌ વંધુસ્વંધુતાજુષાં પિતા ચ માતા ચ ભવે ભવેદયમ્ ।
ચિંતામણિઃ સદ્ધૃણિરેષ ચોત્તમઃ કલ્પદ્રુમ કાલ્પિતત્રસ્તુદાનત ॥ ૧૧ ॥

ભાવાર્થ—ધર્મ બધુ રહિત પુરૂષોનો બધુ છે. સંસારમાં માતા અને પિતા સમાન છે, શ્રેષ્ઠ કિરણવાળો ચિંતામણી છે અને કલ્પિત વસ્તુના દાન આપવાથી તે ઉત્તમ કલ્પવૃક્ષ રૂપ છે. ॥ ૧૧ ॥

સુશ્રાદ્ધસત્સાધુવૃષદ્વિભેદમાગસૌ સસૌરભ્યયશોભૃતાર્હતા ॥

પ્રરૂપિતો રૂપજુષા હતાંતરદ્વિષા ગુણઘાતપુશ તમોમુષા ॥ ૧૨ ॥

ભાવાર્થ—સુગંધી રૂપ યશને ધારણ કરનારા, અંતર શત્રુઓને હણનારા, ગુણોના સમૂહને પોષણ કરનારા અને અધિકારને ટાળનારા શ્રી અર્હંત પ્રભુએ તે ધર્મને શ્રાવક ધર્મ અને સાધુધર્મ એવા બે ભેદથી પ્રરૂપણ કરેલો છે. ॥ ૧૨ ॥

ઔગસક્તો ધર્મ ઉપાસકાંગિનાં મુક્તિપ્રદાનપ્રતિભૂઃ કમાદ્ ભવેત્ ॥
યતેસ્તુ ધર્મઃ શિવશર્મસતતિં વ્રતસ્પૃશાં નૂનમિદૈવ ચચ્છતિ ॥ ૧૩ ॥

ભાવાર્થ—ઉપાસક શ્રાવક લોકોનો ઉપાસક ધર્મ અનુક્રમે મુક્તિ આપવામાં લાભીન થાય છે, પરંતુ સાધુઓનો ધર્મ તો આ લોકમા તત્ત્વધારીઓને અવશ્ય મુક્તિમુખની પરંપરા આપે છે. ॥ ૧૩ ॥

શ્રેયસ્કરી સા કિલ પારમેશ્વરી ભવેડત્ર દીક્ષા સુરવલ્લરીવ વૈ ।
વિપર્તિ ચિત્તામિતકામિતાનિ તાઃ પ્રયચ્છતિ શ્રોશિવસંપદોડપિ ચ ॥

ભાવાર્થ—આ સંસારમા કટ્યાણકારી પારમેશ્વરી દીક્ષા કલ્પલ-
તાની પેઠે મનની અપરિમિત કામનાઓને અને તે મોક્ષ સંપત્તિઓ-
ને આપે છે. ॥ ૧૪ ॥

સ્વર્ધેનુવત્ ચિત્રકફુલ્લવલ્લિવત્સા ભાગ્યહીનૈઃ પુરુષૈર્ન ચાપ્યતે ।
તદ્ ભો ત્રિલોકીચિદિતે જિનોદિતે શ્રીધર્મયુગ્મે પ્રયતધ્વમીપ્સિતે ॥

ભાવાર્થ—તે ભાગવતી દીક્ષા કામધેનુ અને ચિત્રકવેલની પેઠે
ભાગ્ય રહિત પુરુષોથી મેળવી શકાતી નથી, તેથી હે ભગ્ય પ્રાણીઓ
ત્રણ લોકમાં પ્રખ્યાત એવા તે પરમેશ્વર ભાષિત ઋષિને ઇષ્ટ ધર્મને
મેળવવા માટે પ્રયત્ન કરો. ॥ ૧૫ ॥

નિશમ્ય સમ્યક્ સુગિરો ગુરુદિતા અપૂરિ વૈરાગ્યરસેન માનસમ્ ।
કુમારસોમસ્ય રયેણ યદ્ બુધ્ધોડપ્યલ્યોવદેશેન ભવેત્ પ્રબોધમાક્ ॥

ભાવાર્થ—આ પ્રમાણે ગુરુની ઉત્તમ ગિરા સાલણી સોમકુમારનું
હૃદય તત્કાલ વૈરાગ્યરસથી પૂર્ણ થઈ ગયું, કારણ કે પ્રાણ પુરુષનું અ-
તઃકરણજ સૂક્ષ્મથી પણ પ્રબોધ પામે છે. ॥ ૧૬ ॥

શ્રીમાન્ જયાનંદમુનીશ્વરોડમ્બુરુટવિકસ્વરાં દ્વષ્ટિમથાક્ષિપન્ મુદા ।
વપુશ્ચિયા નિર્જિતમારવિગ્રહે સોમે કુમારે પરિમુક્તવિગ્રહે ॥ ૧૭ ॥

ભાવાર્થ—શ્રીમાન્ જયાનંદ મુનીશ્વરે શરીરની શોભાથી કામદે-

૧ પરમેશ્વર-જિન ભગવંત સત્યંધી.

૨ શ્રાવકધર્મ અને સાધુધર્મ.

વના શરીરને જીતનાર અને કલકુને છોડનાર એવા સોમકુમાર ઉપર હર્ષથી કમળ જેવી ૧વિકસ્વર દૃષ્ટિ નાખી. ॥ ૧૭ ॥

व्यचिंतयच्चेतसि चेति विस्मयैर्हर्षप्रकर्षैः परिपूरितो गुरुः ।

अस्यांगसंगिन्यहह प्रदश्यते विश्वोत्तरा सद्गुणलक्षणावलिः ॥ १८ ॥

ભાવાર્થ—વિસ્મય અને હર્ષના ઉત્કર્ષથી પૂર્ણ થયેલા ગુરુ ચિન્તમાં ચિન્તવન કરવા લાગ્યા કે, અહા ! આ કુમારના અંગ ઉપર લોકોત્તર એવી સદ્ગુણ લક્ષણોની ૨શ્રેણી જણાય છે. ॥ ૧૮ ॥

उष्णीषवन्मौलितल गल कलस्त्रिरेखवन्मंजुलरेखांकितः ।

भालं विशालं दिननाथविववद् भालंकृत चाननमिन्दुसोदरम् ॥ १९ ॥

ભાવાર્થ—આ કુમારના મસ્તકનો ભાગ મુગટખંધ જેવો છે. કંઠ મધુર અને શાખની પેઠે સુંદર રેખાથી આંકિત છે. લલાટ સૂર્યના બિંબની પેઠે વિશાળ છે, અને મુખ ચંદ્રના જેવું કાંતિથી અલંકૃત છે. ૧૯

विकस्वरांभोरुहगर्वमोचने विलोचने चारुतरे विराजतः ।

गल्लौ प्रकुल्लौ च सदर्पदर्पणालक्ष्म्यर्पणप्रत्यलकौशलोज्ज्वलौ ॥ २० ॥

ભાવાર્થ—બંને લોચન વિકસ્વર થયેલા કમળના ગર્વને છોડાવી ઘણું સુંદર શોભે છે. પ્રકુલ્લિત રહેલા બંને ગાલ ગર્વ કરતા દર્પણને ૩અલક્ષ્મી આપવાની કુશલતાથી ઉજ્જવલ લાગે છે. ॥ ૨૦ ॥

दंतावलिः संवलिता स्मितैस्तैः सुधामयूखद्युतिवद्विराजते ।

रदच्छदौ चारुणिमस्फुरन्मदौ बालप्रवालश्रियमत्र जहतु ॥ २१ ॥

ભાવાર્થ—સુંદર હાસ્યથી સુશોભિત એવી દંતશ્રેણી ચંદ્રની કાંતિની પેઠે શોભે છે. રતાશપણના મદથી સ્ફુરણાયમાન એવા બંને ૪અધર ખાંલ કુંપલીઓની શોભાને હરી લે છે. ॥ ૨૧ ॥

૧ વિકાસ પામેલી ૨ સારા સામુદ્રિક શારીરિક લક્ષણો.

૩ અલક્ષ્મી એટલે શોભા નહી તે અથવા દારિદ્ર. ૪ હોઠ.

અંસૌ કકુચાત્કકુદુચ્ચતૌ તતૌ વહ્નર્જિતં વાહુચુગં યુગાયનં ।

અક્ષામવક્ષઃ પુરગોપુરસ્ફુરત્કપાટદૈર્ઘ્યસ્ફુટપાટવોત્કટં ॥ ૨૨ ॥

ભાવાર્થ—ખળદની કોઢના જેવા તેના ખભા છે, ધોસરીના જેવા દીર્ઘ બે બાહુ છે અને વિશાલ વક્ષસ્થલ નગરના દરવાજાના કમાડની દીર્ઘતાના પાટવ જેવા ઉત્કટ છે. ॥ ૨૨ ॥

યશસ્ફરે ચાસ્ય કરે વરેણ્યચ્છ ગસ્ત્યૂર્ધ્વરેણાતિસપ્તાપ્યચંડિતા ।

સહસ્રકુક્ષિભરિતા વિરાજિનાં જનપ્રતિષ્ઠાચપદ્મદા હિ સા ॥ ૨૩ ॥

ભાવાર્થ—તેના યશસ્વી હસ્તમાં ઉત્તમ કાતિવાળી અને અત્યંત સરખી એવી અખંડિત ઉર્ધ્વરે મા છે, જે રેખા હામરોના ઉદરને ભરણુ પોષણ કરનારી અને લોકોમાં પ્રતિષ્ઠા અને ઉંચી પદવીને આપનારી છે. ॥ ૨૩ ॥

યથાવલીનાં મણિવંધજન્મનાં ત્રિકં નૃસત્વપ્રકટપ્રકાશકમ્ ।

શ્રીપૂર્ણકુંભઃ શુભલક્ષિપ્રલક્ષદશ્ચન્નં પવિત્ર ત્રિજગત્પ્રભુત્વકૃત્ ॥ ૨૪ ॥

ભાવાર્થ—તેના હાથમાં મણિખંવની ત્રણ રેખાઓ છે તે રાજપણુનો પ્રકાશ કરે છે. લાખો ગણી કલ્યાણ લક્ષ્મીને આપનાર શ્રીપૂર્ણ કુંભનું ચિન્હ છે, અને ત્રણ જગતના પ્રભુપણુને કરનાર છત્રનું પણ પવિત્ર ચિન્હ છે. ॥ ૨૪ ॥

ચક્રં દ્વિપચ્ચક્રાવિનાશિવિક્રમં વજ્રં કૃતૈશ્વર્યરમાસમર્પણમ્ ।

પીનં ચ મોનદ્વિતયં મહોલ્લસત્સૌભાગ્યમાગ્યાર્દ્ધિસમૂહસૂચકમ્ ॥ ૨૫ ॥

ભાવાર્થ—શત્રુઓના સમૂહને વિનાશ કરે તેવા પરાક્રમને સૂચવનાર ચક્રનું લક્ષણ છે, આ ઐશ્વર્ય લક્ષ્મીને અર્પણ કરનાર વજ્રરેખા

૧ અર્થાત્ દરવાજાના કમાડ જેવા વિશાળ છે.

૨ અર્થાત્ ઉર્ધ્વ રેખાવાળો પુરખ હામરોનું ભરણુપોષણ કરે છે તથા લોકોમાં પ્રતિષ્ઠા અને ઉંચી પદવી મેળવે છે.

હે, આ પૃષ્ઠ એવું મત્સ્યનું યુગલ મોટી ઉદ્ધાસ પામતી સૌભાગ્યની સમૃદ્ધિને સૂચવે છે. ॥ ૨૫ ॥

શ્રીસ્વસ્તિકઃ સ્વસ્તિકરઃ કરોત્પલં પદ્મં ચ પદ્માં સુમંગાંગસંગિનીમ્ ।
અંગુઠગૂલરથયચા દદત્વજો ર્યાર્તિં વિભૂતિં ચ સમં સુવિચયા ॥૨૬॥

ભાવાર્થ—આસ્વસ્તિક (સાથાંઆ)નું લક્ષણ સ્વસ્તિ (કદ્યાણ) ને કરનારું છે, આ પદ્મની રેખા અંગશેભા અને સૌભાગ્ય લક્ષ્મીને આપે છે, અંગુઠના મૂળમાં રહેલા આ યવ (જવરેખા) વિખ્યાતિ, વિભૂતિ અને સુવિદ્યાને આપે છે. ॥ ૨૬ ॥

કરસ્થરેશ્ચાનિકરૈ ગુરંકરૈઃ સૂર્તિશ્રિતસ્ફુર્તિમરૈશ્ચ સત્તરૈઃ ।
અયં શિશુર્દૂતમશૌશવો ગુણોત્કૃષ્ટો ગરિષ્ઠો ભવિતા ભુવસ્તલે ॥૨૭॥

ભાવાર્થ—મૂર્તિ ઉપર સ્ફુરણાયમાન એવા લક્ષણોથી અને કદ્યાણને કરનારી એવી હસ્તરેખાઓના સમૂહથી આ બાળક યુવાનવયમાં ગુણોથી ઉત્કૃષ્ટ અને પૃથ્વીમાં મોટો થશે. ॥ ૨૭ ॥

ચેલ્લાતિ દીક્ષામયમઙ્ગુતોદયો દયોજ્વલઃ પ્રજ્વલદંગમાસ્તદા ।
ધ્રુવ ભવેત્સૂરિરો ધરોત્તમસ્તમસ્તતિધ્વંસનક્રદ્ ગમસ્તિમાન્ ॥૨૮॥

ભાવાર્થ—જે આ બાળક દીક્ષા ગ્રહણ કરે તો અદ્ભુત ઉદયવાળો દયાથી ઉજ્જ્વલ અને અગ્ની કાંતિથી પ્રજ્વલિત પૃથ્વીમાં ઉત્તમ અને અધકારના સમૂહને નાશ કરનાર સૂર્ય સમાન મોટા આચાર્ય થાય. ૧ ॥ ૨૮ ॥

તતોઽન્નવીન્ બુદ્ધિગુર્ગુર્ગુણી શ્રીસજ્જનં સૌમસુતં ગુણાદ્ભુતં ।
પ્રદેહિ નો દેહિમહોદયં ચતઃ સ્પૃશેદયં સૂરિપદસ્ય યોગ્યતામ્ ॥૨૯॥

૧ સૂર્યનો ઉદય જેમ અધકારનો નાશ કરે તેમ તે આચાર્ય પૃથ્વીમાં અજ્ઞાન રૂપ અધકારનો નાશ કરનાર થાય.

ભાવાર્થ—બુદ્ધિથી મોટા એવા ગુરૂએ ગુણોથી અદ્ભુત એવા તે સજ્જન શ્રેષ્ઠીને કહ્યું કે, પ્રાણીઓને મહોદય આપનારો આ કુમાર મને આપો, કારણ કે, તે સૂરિપદની યોગ્યતાને પ્રાપ્ત થાય તેવો છે. ૨૯

કુલં હિ તદ્ ભાગ્યરમાત્તમાકુલં જ્ઞાતિશ્ચ સા રક્ષાતિમતી મનોદ્વદ્વત્ ।
 પક્ષોઽપિ ચત્ર પ્રશમોત્તમો ગૃહી ગૃહ્ણાતિ દીક્ષાં ક્ષિતપાપકદમલામ્

ભાવાર્થ—જેમાં એક પણ ગૃહસ્થ શમતા વડે ઉત્તમ થઈ પાપમળનો નાશ કરનારી દીક્ષા ગ્રહણ કરે, તે કુળ ભાગ્યલક્ષ્મીથી ભરપૂર થાય છે અને તે જ્ઞાતિ નિર્મળ અને પ્રકાશિત થાય છે. ॥ ૩૦ ॥

શ્રીસજ્જન. પ્રાહ સ સાહસં સ્પૃશન્ મધ્યં મવદ્મિઃ પ્રતિપાદિતં પ્રમો ।
 માપૃચ્છ્ય ભાર્યો ચ વિમૃશ્ય ચેતસા તતઃ કરિષ્યે મત્રદીહિત હિતપ્ ॥

ભાવાર્થ—સજ્જન મંત્રીએ હિંમત લાવી કહ્યું કે, હે સ્વામી! તમે પ્રતિપાદન કર્યું તે સાફ છે, પણ મારી સ્ત્રીને પુછી મનમાં વિચાર કરીને પછી હું તમારું ઈચ્છેલું ક્ષિત કરીશ. ॥ ૩૧ ॥

ઉદ્યય વર્યોક્તિમિમાં રમાંચિતસ્તતઃ સમાગાત્સ્વગૃહે મહેમ્યરાટ્ ।
 સમં ચ તેન સ્વસુતેન નિર્મમે સમોજનં સદ્રસહૃતયોજનં ॥ ૩૨ ॥

ભાવાર્થ—આ પ્રમાણે ઉત્તમ વચન કહીને સુશોભિત સજ્જન શ્રેષ્ઠી પોતાને ઘેર આંચે, અને પોતાના પુત્રની સાથે રસવાળું—સ્વાદીય ભોજન જમ્યો. ॥ ૩૨ ॥

સોમસ્તતઃ સ્વં જનકં સમાતૃકં પ્રોવાચ ચંચદ્વિજયં નયં વહન્ ।
 વીક્ષામહં મુક્તિદપ્રદાયિનીં ગૃહ્ણામિ ચેદ્ વોઽનુમતિં માતે સ્પૃશેત્ ॥

ભાવાર્થ—ભોજન થઈ રહ્યા પછી તેજસ્વી વિનય અને નીતિને વહન કરતા એવા સોમકુમારે પોતાના માતા પિતાને કહ્યું કે, જો તમારી સંમતિ હોય તો હું સુજિપદને આપનારી દીક્ષા ગ્રહણ કરું. ॥ ૩૩ ॥

આયુર્વપુર્યોષનસંપદાદિકં ન વસ્તુ કિંચિન્ કિલ નિત્યમીક્ષ્યતે ।
 તન્નિત્યતાઘ્નો ડક્ષયમોક્ષસૌરવ્યઘ્નો ડર્હદ્ધર્મ પદાથયળીય ઉત્તમૈઃ ૩૪

ભાવાર્થ—આ જગતમાં આશુભ્ય, ધૌવન અને મંપત્તિ વગેરે કોઈ વસ્તુ નિત્ય જોવામાં આવતી નથી તેથી ઉત્તમ પુરૂષોએ નિત્ય અને અક્ષય સુખને આપનાર એવા આર્હત ધર્મનોજ આશ્રય કરવો જોઈએ. ॥ ૩૪ ॥

ઉત્કૃષ્ટતાં વિશ્વગરિષ્ઠતાં ચ તાં શ્રામણ્યમાર્ગે કિલ શોથયોતિ સઃ ।
તન્મે પ્રસન્નચ મુનીગસંનિઘૌ દીક્ષાં મુદા દાપયા સ્પૃહાવત ॥૩૫॥

ભાવાર્થ—તે આર્હત ધર્મ મુનિપણના માર્ગમાં ઉત્કૃષ્ટપણાને અને સર્વથી વરિષ્ઠપણાને ધારણ કરે છે, તેથી આજે પ્રસન્ન થઈ તેની સ્પૃહા કરના એવા મને તે સૂરિવર્ય ॥ પાસે હૃદયથી દીક્ષા અપાવો. ॥૩૫॥

અથોચતુસ્તાં ચતુરૌ શુચાતુરૌ સ્વર્ગીયપુત્રં પિતરૌ વરૌજસમ્ ।

દીક્ષાગૃહીતેઃ સમયો ન તેઽધુના પુનાતિ ગાત્રં હિ પવિત્રશૈશવમ્ ૩૬

ભાવાર્થ—શોકથી ખીડિત એવા માતા પિતાએ પોતાના પરાક્રમી પુત્રને કહ્યું, વત્સ ! દીક્ષા ગ્રહણ કરવાનો તારો આ સમય નથી. હવે પવિત્ર બાલ્યવય તારા ગાત્રને પવિત્ર કરે છે. ॥ ૩૬ ॥

શ્રામણ્યનારઃ કથમુચ્યતે ત્વયા વિમુચ્યતે યત્ર મહત્તરૈર્નરૈ ।

પ્રૌઢોક્ષમિર્ચોદુત્તશક્યમપ્યવાનસ્તત્તર્ણકૈઃ પુત્ર કથં હિ ચાલ્યતે ૩૭

ભાવાર્થ—હે પુત્ર ! જેમા મોટા મોટા પુરૂષો મુંઝાઈ જાય છે તેવો મુનિવ્રતનો ભાર તારાથી કેમ વહન થશે ? જે ૨૫કટ પ્રૌઢ બળદોથી પણ વહન કરવાને અશક્ય છે, તે નાના વાછરડાઓથી કેમ ચલાવી શકાય ? ॥ ૩૭ ॥

યઃ સહ્યગ્ધારોપરિ ચંક્રમીત્યથા યો ગુસ્તરં વા તરતીહ વારિધિમ્ ।

યો વા દુરારોહસુપર્વપર્વતં પદ્મ્યાં સમારોહતિ પુષ્કરસ્પૃશં ॥૩૮॥

રાધાક્ષિવેધ વિદધાતિ યો બુધ્રો જ્વાલાવલીર્યો જ્વલનસ્ય વા પિવેત્ ।

અતુચ્છબુદ્ધે સુત સોઽપિ સયમં ધર્મું હિ મર્ત્યશ્રિકર્ત્તિ સાહસં ॥

॥ ૩૯ ॥ યુગ્મમ્ ॥

ભાવાર્થ—હે અદ્ય બુદ્ધિવાળા પુત્ર! જે પુરૂષ ખડ્ગની ધાર ઉપર ચાલે, જે હુસ્તર સમુદ્રને તરી જાય, જે આકાશ સુધી ઊંચા એવા મેરૂપર્વત ઉપર જો પગે ચડીને જે 'રાધા' નામની પુતલીના નેત્રનો વેધ કરે, અને જે અશ્વિની જન્માળાઓને પી જાય, તે પુરૂષ સંયમને ધારણ કરવાને યોગ્ય છે—કરવાનું માહુમ્ કરે છે. ॥ ૩૯ ॥

अथाब्रवीत्सोमसुत श्रितस्मितः सदैर्घ्यभाजः किमु दुष्करं भवेत् ।
क्लोवांगिनामेव भयात्तचेतसां भवेन्महत्कार्यकृतौ विमर्शघ्नोः ॥३०॥

ભાવાર્થ—સોમકુમારે હસતા હસતા કહ્યું, પૂજ્ય માતા પિતા, ધૈર્યવાળા પુરૂષને શું દુષ્કર છે? મનમા ભય રાખનારા નપુંસક પુરૂષો-નેજ મહત્ કાર્ય કરવામા વિચાર કરવાની બુદ્ધિ હોય છે.^૨ ॥ ૪૦ ॥

लसन्नमेरुर्भुवि मेरुपर्वतस्तावत्त तुंगः सुरकोटिमसुर ।
भयंकरः श्रौमकराकर स्फुल्लसौ च तायत्किल दुस्तरत्यभूत् ४१
कार्यं खजद्भिर्विपमं महत्तम यावन्न धौरै क्रियते महोद्यमः ।
तन्मांतरायं कुरुतं युवामहं दीक्षां ब्रह्मीष्येऽमिगृहीतनिघ्नयः ॥४२॥

॥ शुग्मम् ॥

ભાવાર્થ—અતિશય મોટા અને વિપમ એવા કાર્યને ઉત્પન્ન કરનારા ધીર પુરૂષો જ્યાં સુધી મહાન્ ઉદ્યોગ કરે નહીં ત્યાં સુધીજ નમેરૂના વૃક્ષોથી સુશોભિત અને કોટી દેવતાઓથી પ્રકાશમાન એવો મેરૂ પર્વત ઉંચો છે, અને ત્યાં સુધીજ મોટા મઘરોની ખાણ રૂપ ભય કર સમુદ્ર હુસ્તરપણાને ધારણ કરી સ્પુરી રહ્યો છે ॥ ૪૧-૪૨ ॥

૧ રાધાવેધનો પ્રયોગ અર્જુને ટ્રૌપદી સ્વયંવરમા કર્યો હતો. ૨ અર્થાત્ નપુંસકો મહત્ કાર્ય કરવામા વિચાર કરવા બેગી રહે છે.

૩ અર્થાત્ જો તેઓ ઉદ્યોગ કરવો ધારે તો તેવા મેરૂગિરિને અને મહાન્ સમુદ્રને પણ જીલકૃત્ર ગણના નથી.

ગૃહસ્થતાયાં ચિરતં રતં રમે વિશાય પુત્રં પિતૃમાતૃશામલન્ ।

તતો જયાનંદગુણેઃ પુરો દદૌ દોક્ષાપ્રદાનાગુમાર્તે સુતસ્ય તન્ ૪૩

ભાવાર્થ—જ ને માતા પિતાએ પુત્રને ગૃહસ્થપણામાં વિરક્ત અને શમતામાં રક્ત બાળી જયાનંદ ગુરૂની પાસે તેને દીક્ષા લેવાની સંમતિ આપી. ॥ ૪૩ ॥

અયો ગુરુર્જ્યાંતિપિકાગ્રજીર્ણગો પ્રાદાત્તપસ્યાગ્રહસ્ય સદ્ગ્રહં ।

લગ્નં પ્રદોષં પ્રગુણૈર્ગુણૈસ્તતૈર્નુક્તં ચ દોષૈર્દિનશુદ્ધિર્બંધુરન્ ॥ ૪૪ ॥

ભાવાર્થ—જ્યોતિષવેત્તાઓમાં અગ્રણી એવા સદ્ગુણી ગુરૂએ તેને દીક્ષા લેવાને માટે ઉત્તમ ગુણોથી પ્રકાશિત, દોષથી મુક્ત અને દિનશુદ્ધિથી ઉત્તમ એવું લગ્નમૂહુર્ત જોઈ આપ્યું. ॥ ૪૪ ॥

શ્રીસન્નજગો મન્નજનમન્નડપાંતરે નિવેશ્ય શસ્ત્રે કનકાસને સુતન્ ।

સ સ્નાપયામાસ જલૈર્મહોજ્જલૈઃ કર્પૂરસત્કુંડમ્પાસવાસિતૈઃ ॥ ૪૫ ॥

ભાવાર્થ—પછી સન્નજન મંત્રીએ પુત્રને સ્નાનમંડપમાં લઈ જઈ સુવર્ણના શ્રેષ્ઠ સિંહારાન ઉપર બેસારી કર્પૂર તથા કેસરથી સુવાસિત એવા સ્વચ્છ જળથી સ્નાન કરાવ્યું. ॥ ૪૫ ॥

ક્ષીરોદકાદીનિ મહાર્ચવિત્તદ્દિવ્યાંવરાણિ પ્રલરાણિ માસુરૈ ।

ત્રિલોકલોકાપ્રતિરૂપરૂપશૃત્ત્વગર્વવાદ્વર્ચાવિયાં મહોદધિ ॥ ૪૬ ॥

ભાવાર્થ—ઉત્તમ શુદ્ધિઓના સાગર અને ત્રણલોકમાં અપ્રતિમ રૂપો ધારણ કરનાર તે સોમકુમારે તેજથી પ્રકાશિત, અમૂલ્ય અને મનોહર દિવ્ય વસ્ત્રો ધારણ કર્યા. ॥ ૪૬ ॥

સુવર્ણચંચત્સુકુટેન ધૂપિતોત્તમાંગમાય કુલુમાલિમાલિના ।

અપ્રતનરત્નોજ્વલકાંતિમંડલીસત્કુંડલાલંકૃતકર્ણયામલઃ ॥ ૪૭ ॥

ભાવાર્થ—પુષ્પ શ્રેણીથી સુશોભિત અને સુવર્ણથી ચળકતા એવા મસ્તકને અલંકૃત કર્યું, તેમજ નવીન રત્નોથી ઉજ્જવળ કાંતિવાળા સુંદર

કુ'ડલોથી બને કર્ણને શણુગાર્યા. ॥ ૪૭ ॥

હારાર્દ્ધહારૈ સુપમામનોહરૈ. સંશોમિતોરસ્યલ ડજ્વલદ્યુતિઃ ।

પ્રોદ્ધીપવાહુર્વહુવાહુરક્ષકૈ રત્નોર્મિકાવર્મિતમંજુલાંગુલિઃ ॥ ૪૮ ॥

ભાવાર્થ—શૌભાથી મનોહર એવા હાર તથા અર્ધહારોથી ઉર-
સ્થલ શૌભવા લાગ્યું, અને તેથી બધા શરીરમા ઉજ્જ્વળ કાંતિ પ્રસ-
રી રહી. સુદર બાબુબંધથી બાહુ દીપવા લાગ્યા અને રત્નજડિત મુ-
દ્રિકાથી સુદર આગળીઓ શૌભાયમાન થઈ. ॥ ૪૮ ॥

સમગ્રદેહાવયેષ્વદૂપૈર્વિભૂષણૈઃ પ્રાપ્તગુણૈર્વિભૂષિતઃ ।

સોમઃ કુમારશુશુમે સુરદ્રુમઃ કિં જંગમ સદ્દૃદ્યંગમઃ ક્ષિતૌ ૪૯ ॥

ભાવાર્થ—સર્વ શરીરના અવયવોમાં ગુણને પ્રાપ્ત થયેલા નિર્દોષ
આભૂષણોથી સુશોભિત એવો સોમકુમાર બાણે પૃથ્વી ઉપર સજ્જ-
નોને પ્રિય એવો જંગમ કલ્પવૃક્ષ હોય તેમ શૌભવા લાગ્યો. ॥ ૪૯ ॥

અયોલ્લસલ્લક્ષ્મણરાજિરાજિનં સદ્વાજિનં દુર્ઘ્નરમારોહ સઃ ।

ઉચ્ચૈશ્રવઃસંશ્રિતમૂર્તિમાસુરઃ સુરપ્રભુઃ કિં સમવાતરદ્ધરામ્ ॥ ૫૦ ॥

ભાવાર્થ—પછી સોમકુમાર આરા લક્ષણોની શ્રેણીથી સુશોભિત
એવા 'દુર્ઘ્નર' અથ્વ ઉપર આરૂઢ થયા. ઉચ્ચૈશ્રવા ઉપર જેની મૂર્તિ
આરૂઢ થયેલી છે એવો પ્રકાશમાન ઈશ્ર બાણે પૃથ્વીમા આગ્યો હોય
તેવા તે દેખાવા લાગ્યા. ॥ ૫૦ ॥

મેઘ્યર્થદિન્નાતોઘરઘૈઃ સુલ્લશ્રવૈ સ્થે ગર્જન્તિ ક્ષ્વાધરદારણોલ્બણૈઃ ।

વિતન્યમાને ધ્રુવલઘ્વને ફુલાંગનાજનૈશ્ચેદુસહોદરાનનૈઃ ॥ ૫૧ ॥

ઉચ્ચાર્યમાણે જયમંગલારવે સદ્વાંદિચુંદૈર્ધુલ્લસન્મુલ્લૈઃ ।

સંશ્રવ્યકાવ્યેષુ કવીશ્વરોત્કરૈ પાપલ્યમાણેષુ ચ માનિતૈર્ભૃશં ॥ ૫૨ ॥

દાને નિદાને સુલ્લસંપદાં વને પ્રદીયમાને વ્યવહારિપુંગવૈઃ ।

ચંક્રોચમાણે ચ પળાંગનાગૈર્નૃત્તે સ્વચિત્તેષ્વિસતદત્તિતોપિતૈઃ ॥ ૫૩ ॥

उत्तीर्य वर्याद्विलसद्गयात् हयात् स सज्जनानंदनसज्जनांगजः ।

श्रीधर्मशालां विपुलां समागमत् वैराग्यरंगैः परिपूरिताशयः ॥५४॥

ભાવાર્થ—જેનું સુખકારી શ્રવણ છે અને જે પ્રતિધ્વનિથી પર્વતો. ને વિદારણ કરે તેવા ઉઘ ભેરી વગેરે વાણીના શબ્દોથી આકાશ ગાણ રહ્યું, ચંદ્ર જેવા મુખવાળી કુલીન અંગનાઓ ધવળમંગળ ગાવા લાગી. સુશોભિત મુખવાળા ભાટ આરણોના વૃંદ જયમંગળના શબ્દો ઉચ્ચારી રહ્યા, મોટા કવીશ્વરોના સમૂહે માન્ય કરેલા રસિક શ્રવ્ય કાવ્યોના પાઠ ચાલી રહ્યા. ઉત્તમ વ્યાપારીઓ સુખ સંપત્તિના કારણે ઘણા દાન આપવા લાગ્યા, પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણે આવેલા ઈનામોથી સંતુષ્ટ થયેલી વારાંગનાઓના ટોળાં નૃત્ય કરવા લાગ્યાં. આ સમયે સજ્જનોને આનંદ આપનાર સજ્જન શ્રેષ્ઠીનો કુમાર વેગવાળા અશ્વ ઉપરથી ઉતરી વૈરાગ્ય રંગવડે હૃદયમાં પૂર્ણ થતો એક વિશાળ ધર્મશાળામાં આવ્યો. ૫૧-૫૨-૫૩-૫૪

गुरुन्नमस्कृत्य भवांतकृत्यकृत् व्यजिज्ञपद्विज्ञगुरुं गरिष्ठगोः ।

प्रसद्य सद्यो मम निर्ममप्रभो प्रदेहि तत्संयमराज्यमूर्जितम् ॥५५॥

ભાવાર્થ—સંસારનો ત્યાગ કરવાનું કૃત્ય આચરતા અને મોટી ગૌરવતા ભરેલી વાણીને કહેતા તે કુમારે ગુરુને નમસ્કાર કરી, તે સુઝ ગુરુને કહ્યું કે, હે મમતા રહિત પ્રભુ! પ્રસન્ન થઈને મને સંયમનું ઉચ્ચ રાજ્ય આપો. ॥ ૫૫ ॥

त्वं बन्धुरो बंधुरसि क्षितौ क्षितौल्लस्यो भगवस्य प्रनयस्य पाप्मनाम् ।

भव्यांगिनां त्वं जनको जनोत्तमस्त्यમેव मित्रं च पवित्रयौरुपम् ॥

ભાવાર્થ—હે સ્વામી! પૃથ્વીમાં પાપ કર્મના ઉત્પત્તિસ્થાન રૂપ આ સંસારની ઉન્નતિને નાશ કરનાર એવા તમેજ ઉત્તમ બંધુ છો. સર્વ લોકોમાં ઉત્તમ એવા તમેજ ભવ્ય પ્રાણીઓના પિતા છો, અને

૧ અર્થાત્ સસારની ઉન્નતિને નાશ કરનારા છો.

તમેજ પવિત્ર પરાક્રમ ધરનાર મિત્ર છે. ॥ ૫૬ ॥

કુરુણ્વ મા તત્કરુણામદોદધે ચિત્તંર્વામિદૃજ્જલવિવસન્નશઃ ।

ઘનાંતરાયા इह सन्नि यद्विसे श्रीवर्मकृत्ये कृतशर्मशंकरे ॥૫૭॥

ભાવાર્થ—ચંદ્રના જેવી ઉજ્જ્વલ સત્કીર્તિવાળા અને કૃષ્ણના સાગર રૂપ એવા હે શુર! હવે વિજય કરે નહીં. યુગ આપવામાં શંકર (યુગકર) એના ધર્મના કાર્યમાં ઘણા અંતરાયો આવે છે.^૧ ॥ ૫૭ ॥

इतीरिते तेन नतेन मौलिना श्रीमात्र गुरमैडितनंदिपद्मतौ ।

प्रादाच्चरस्यां पितृनिर्मिनामितोल्लसद्गरीयस्तरविस्तरोच्छ्रिताम् ॥

ભાવાર્થ—આ પ્રમાણે તેણે મસ્તકને નમાવી કહ્યું એટલે શ્રીમાન્ શુરએ નંદિ પદ્મતિની સ્થાપના કરી પિતાએ કરેલા ઘણા મોટા ઉત્સવોના વિસ્તારથી ઉન્નત એવી તપસ્યા (દીક્ષા) આપી. ॥ ૫૮ ॥

अद्रीश्वरान्न्यंबुधिचक्रसंमिते १३७ भूते प्रजोदप्रकरेण वत्सरे ।

समं भगिन्या गिरिदेवतायुता सोमेन दोक्षा जटुहे महामहेः ५९॥

ભાવાર્થ—સંવત ૧૪૩૭ના હર્ષ યુક્ત એવા સંવત્સરમાં ગિરિ દેવના જેવી કાતિવાળા સોમકુમારે મોટા ઉત્સવોથી પોતાની જાહેરની સાથે દીક્ષા પ્રકુણ કરી. ॥ ૫૯ ॥

श्रीसोमसुन्दरमुनिस्त्विति नाम धाम

श्रेयश्श्रियां वितरति त्व यतोऽश्वरोऽसौ ।

सोमामिधानपुरप्रवरस्य तस्य

दीज्यद्रुणै प्रलूनरस्य नतामरस्य ॥ ६० ॥

૧ અર્થાત “ શ્રેયાંસિ વદુ વિદ્મતિ ” એ કહેવત પ્રમાણે આરા કામમાં ઘણા નિષ્ઠ આવે છે. સાધારણ કહેવત છે કે, “સાગ કામને સો વિધ”

૨ નંદિપદ્મતિની સ્થાપના એટલે નાણુ માણુ તે

ભાવર્થ—સૂરીશ્વરે સોમ નામના પુરુષોમા શ્રેષ્ઠ દીવ્ય ગુણોથી
યુક્ત અને જેને દેવતાઓ નમેછે એવાતે મુનીનું કથાણુ—લક્ષ્મીઓનું
ધામ રૂપ શ્રી સોમચંદર મુનિ એવું નામ આપ્યું. ॥ ૬૦ ॥

સંઘો નતોઽમિતરાશોત્સવકર્મ કૃત્વા
નત્ત્રા શુરૂંશ્ચ નવદીક્ષિતદક્ષસાધુમ્ ।
હર્ષપ્રકર્યેપુલકં કુલકંદવાંદઃ
સ્વાંગે દયતિજનિજં સ જગામ ધામ ॥ ૬૧ ॥

ભાવર્થ—પછી કુળમા અંકુરરૂપ અને વિનીત એવો સર્વ સંઘ
આ અપરિમિત મહોત્સવનું કાર્ય કરી શુરૂને અને તુરત દીક્ષા લીધેલા
સાધુને વંદના કરી અંગમા હર્ષોત્કર્ષના રોમાંચને ધારણ કરતો પોત
પોતાને ઘેર આલેયો ગયો. ॥ ૬૧ ॥

શ્રોસજનોઽપિ સુજનો બ્રુજિનોદ્વિજ્ઞતાન્મા
તં સ્વાત્મજં ચ ચતિનં પ્રણિવસ્ય સૂક્ષ્મં ।
આગાત્રમોદવિશદ્. સ્વગૃહં ગૃહિણ્યા
સાકં સ કંસમથનાંગતયાશ્રિતાંગઃ ॥ ૬૨ ॥

ભાવર્થ—સન્નજન અને પાપ રહિત એવો સન્નજનમંત્રી પોતા-
ના ચતિરૂપ પુત્રને મસ્તકવડે પ્રણામ કરી લક્ષ્મીથી મુશોભિત અંગને
ધારણ કરતો અને હૃષ્ટને વશ થતો પોતાની પત્નીની સાથે ઘેર
આવ્યો. ॥ ૬૨ ॥

તેનામા નવદીક્ષિતેન સુનિનાં દીવ્યજ્ઞયાઃ શ્રોજયા-
નંદગ્રીમુદયુગ્રા ગતિ મિજસ્ફૂર્જદ્ગ્રીર્વિજિમિઃ ।
પાવવ્યાપનલં કલંકરહિતાસ્તે સંહરંતો રયા-
દન્વત્રોદિગ્ધતસર્વદોષવિરિતાહારા વિદારં વચ્ચુઃ ॥ ૬૩ ॥

ભાવર્થ—જયથી પ્રગણિતા, કલંક રહિત, સ્ફુરણાચમાન વાણીના
તરંગોથી પૃથ્વી ઉપરના પાપ રૂપ મળનો વેગથી સંહાર કરતા અને

નિર્દોષ આહાર કરતા તે શ્રી જ્યાનંદ ગુરુએ તે નવા દીક્ષિત મુનિને
સાથે લઈ ત્યાંથી ખીજે વિહાર કર્યો. ॥ ૬૩ ॥

इतिश्रीयुगप्रधानावतारश्रीबृहत्पागच्छष्टंगारहारमद्वारकपुरं-
दरपूज्यश्रीसोमसुंदरसूरिसौभाग्यवर्णने सोमसौभाग्यनाम्नि काव्ये
श्रीगुरुक्षेत्राग्रहणवर्णनो नाम चतुर्थ सर्ग ॥ ४ ॥

॥ પંચમઃ સર્ગઃ ॥

स्वर्गं ययुर्ययुचलेंद्रियजिज्ञयाद्या
नंदाहसूरिमुकुटा. प्रकटाभिधानाः ।
श्रीदेवसुंदरगुरुप्रभवोऽभवश्च
श्रीगच्छनायकतया विदितास्तदानीम् ॥ १ ॥

ભાવાર્થ—મૃગના જેવી ચપલ ઇંદ્રીઓને જિતનાર અને પ્રખ્યાત
નામવાળા સર્વ સૂરિના મુગટરૂપ શ્રી જ્યાનંદ ગુરુ સ્વર્ગે ગયા તે પછી
શ્રી દેવસુંદર નામે સૂરિ ગચ્છના નાયક તરીકે વિદિત થયા. ૫૥ ૧ ॥

श्रीदेवसुंदरगुरुक्षितभंगरंग-
त्सौभाग्यवर्णनविधौ न विधौतपङ्का ।
विष्णुप्रजापतिबृहस्पतिनिर्जरेक्ष-
स्कूर्जन्मति. श्रयति सा पटिमानसुचैः ॥ २ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી દેવસુંદર ગુરુના અભંગ અને પ્રકાશિત સૌભાગ્યનું
વર્ણન કરવામાં વિષ્ણુ, પ્રજાપતિ, બૃહસ્પતિ અને ઇંદ્રની પણ મદદીન

૧ અર્થાત્ શ્રી જ્યાનંદ સૂરિએ કાળ કર્યો પછી તેમને પાટે શ્રી દેવ-
સુંદરસૂરિ આવ્યા.

બુદ્ધિ ઉંચા પ્રકારના આમર્થ્યને પામતી નથી.^૧ ॥ ૨ ॥

શ્રીદેવગુંદરયુગપ્રવરા ઇહાસ-
ન્નાસન્નસિદ્ધિકતયા પ્રથિતા પૃથિવ્યામ્ ।
શ્રીગૌતમાત્ પ્રાતે ચ નિ.પ્રતિમપ્રતાપા-
સ્તાપાતિરેકરાહિતાઃ સહિતા મહોભિ. ॥ ૩ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી દેવસુંદર સૂરિ આ પૃથ્વીમાં આસન સિદ્ધિપણ્થી
પ્રખ્યાત થયા હતા, અને શ્રી ગૌતમ ગણધરથી પણ નિરૂપમ પ્રતાપ-
વાળા, અતિશય તાપથી રહિત અને તેજસ્વી ગણાતા હતા. ॥ ૩ ॥

યે ભાગ્યભંગિસુભગાઃ સુમગાનયોગ્ય
સ્ફૂર્જદ્રુણાઃ શ્રમણસશ્રિતપાદપદ્મા ।

પદ્માશ્રગાઃ કૃતસમસ્તમહીવિહારા
હારા દ્વોરસિ વશુર્યતિધર્મલક્ષ્યાઃ ॥ ૪ ॥

ભાવાર્થ—ભાગ્યની રક્ષાંગીથી સુંદર, સારી રીતે જ્ઞાન કરવાયોગ્ય,
ગુણોથી સ્ફુરણાયમાન સાધુઓ જેમના ચરણકમળનો આશ્રિત થતા
હતા, લક્ષ્મીના અ.શ્રય રૂપ અને સર્વ પૃથ્વીમા વિહાર કરનારા તે
દેવસુંદર ગુરૂ બાણે મુનિ ધર્મની લક્ષ્મીના હૃદયના હાર હોય તેવા
શોભતા હતા. ॥ ૪ ॥

વજ્રાંકિતોચ્છિતકરા. સ્મરજંભદંભ-

વિધ્વંસના વિવુશ્વસેવિતપાદપીઠા

પૌરંદરી કિલ કલાં સકલાં સુધર્મો-

લ્લાસા મહોભિરસમા સદાશિશ્રિયન્ યે ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—વજ્રથી અંકિત ઉન્નત હાથવાળા સ્મર કામદેવના
બલ (મોટો) દલને નાશ કરનારા, વિષુદ્ધો જેના ચરણ પીઠને સેવે

૧ તો મનુષ્ય વિષુદ્ધિ ક્ષી રીતે વળેન કરી શકે?

૨ ભગી એટલે રચના.

છે એવા, સુધર્માદ્યામર્થી યુક્ત અને તેજથી અનુલ એવા તે સૂરિ
ઇંદ્રની સર્વ કળાને પ્રાપ્ત થયા હતા ૧ ॥ ૫ ॥

તેષાં ગુણૌઘસજ્જવાં હૃદયે દયેઙ્ગે
પ્રજ્ઞાપ્રકર્ષાવેતિતામરસૂરિનેજ્ઞા ।
શ્રીસોમસુંદરયુનિ પ્રવરોઽધ્યુદાસ
સ્વચ્છેઽમસીવ વિમલ સન્નલ શશાંક ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ—ગુણ સમૂહને સેવન કરનારા તે દેવસુંદર સૂરિના કૃપા
પૂર્ણ હૃદયમાં પૂર્ણ ઇંદ્ર જેમ સ્વચ્છ જળમાં વાસ કરે તેમ બુદ્ધિના
ઉત્કર્ષથી બહુસ્પર્શિતા તેજને પરાભાવ કરનાર શ્રી સોમસુંદરસૂરિએ
વાસ કર્યો હતો ૨ ॥ ૬ ॥

તૈજ્ઞાનતીરમરપરિતલાગરશ્રી,
શ્રીજ્ઞાનલાગણુજ્વલસૂરિવાર્ધે ।
નિ શેષદુર્ગમવિશેષપ્રાર્થનાર્થ
સદ્ગ્રંથપાણનકુને ચુક્રતેન લભ્યે ॥ ૭ ॥
શ્રીમત્તપાગળનમોમણિભિર્ધિમુક્તો
મુક્તોજ્વલપ્રતિમયા વિમયા ચ ચુક્ત ।
શ્રીસોમસુંદરયુનિર્મુનિરાજિરાજ-
રાજચશોમરવિમાસિતાવિશ્વવિશ્વ ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી તપાગચ્છમા સૂર્ય સમાન એવા શ્રી દેવસુંદર સૂ-

૧ એક ઇંદ્ર પક્ષે અને સૂરિ પક્ષે બે અર્થ થાય છે. ઇંદ્રના હાથમાં
વજ્ર છે અને સૂરિના હાથમાં વજ્રની રણા છે. ઇંદ્રે જન્મ નામના દેવને
માર્યો હતો, સૂરિએ કામદેવનો દંત તોડ્યો હતો ઇંદ્રનું પાદપીઠ ત્રિશુલ દે-
તા સેવે છે અને સૂરિનું પાદપીઠ પિદ્ધાનો સેવે છે ઇંદ્ર સુવર્ણ નામની સભા
થી મુક્ત છે અને સૂરિ સુધર્મથી મુક્ત છે

૨ અર્થાત્ સોમસુંદરસૂરિ તેને નિરંતર દેવસુંદરસૂરિના હૃદયમાં
રમી રહ્યા હતા.

રિએ મુક્તાકૃણ જેવી ઉન્નવળ બુદ્ધિ અને કાંતિથી મુક્ત તથા મુનિરા-
જની શ્રેણીમાં શોભાયમાન એવા યશના ભારથી સમગ્ર વિશ્વને સુ-
શોભિત કરતા એવા તે શ્રી સોમસુંદર મુનિને સર્વ મુશ્કેલી ભરેલા
ઉત્તમ અર્થવાળા સારા ગ્રંથોનો અભ્યાસ કરવાને માટે મુક્તથી પ્રાપ્ત
થાય તેવા, ગુણોથી ઉન્નવળ અને જ્ઞાન રૂપ જળથી પૂર્ણ એવા સાગર-
ની શોભાવાળા શ્રી જ્ઞાનસાગર નામના સૂરીની પાસે મોકલ્યા.^૧ ૭-૮

તેનાતિનિસ્તુપધિયા સુધિયા દશાદિ-
વૈકાલિકપ્રમૃતિશાસ્ત્રપરંપરા સા ।
સ્તોકૈરપાઠિ દિવસૈર્વિધિપૂર્વમહો
રંહોવિનાશનચતુર્દશપૂર્વસારા ॥ ૯ ॥

ભાવાર્થ—અતિ શુદ્ધ બુદ્ધિવાળા તે સોમસુંદર મુનિએ પાપના
વેગને નાશ કરનારા ચૌદ પૂર્વમાં સાર રૂપ એવા દશ વૈકાલિક વગેરે
શાસ્ત્રીની પરંપરા થોડા દિવસોમાં વિધિપૂર્વક ભણી લીધી. ॥ ૯ ॥

સમ્યક્ક્રિયાસહિતપંચમહાવ્રતાનાં
સંસ્થાપનામનઘસંઘકૃતોત્સવૌઘામ્ ।
શ્રીમાન્ તપાગણધરઃ સુવિને દિનેશ-
ચુત્તસ્ય શસ્યયશસો રચ્યાંચકાર ॥ ૧૦ ॥

ભાવાર્થ—સૂર્યના જેવી કાંતિવાળા તે તપાગચ્છના સ્વામીએ શુભ
દિવસને વિષે પ્રશંસવા યોગ્ય યશવાળા તે સોમસુંદર મુનિને, નિર્દોષ
સંઘે જેના મોટા ઉત્સવો કરેલા છે એવી પંચમહા વ્રતોની ક્રિયા સ-
હિત સ્થાપના કરી.^૨ ॥ ૧૦ ॥

૧ સાગર જેમ જળથી પૂર્ણ હોય તેમ તે જ્ઞાનસાગર સૂરિ જ્ઞાન
રૂપ જળથી પૂર્ણ હતા.

૨ અર્થાત્ પાંચ મહાવ્રત ધારણ કરાવ્યા.

શબ્દાદિસાધનવિવક્ષણલક્ષણાદ્યઃ

સાહિત્યસત્ત્વરસસાગરમગ્નચિત્ત. ।

છંદઃસ્વમંદાધિષ્ણો નિશ્ચિલાગમાર્થ-

સાર્થત્વરાવગમપેશલકૌશલસ્પૃક્ ॥ ૧૧ ॥

તર્કૈકર્કશતરપ્રતિભાપ્રકર્ષોઽ

લંકારસારસકલોપનિષત્પ્રવીણ ।

ઇત્યુજ્વલાસુ સ્ફુલ્લાસુ કલદિકાસુ

પ્રાગલ્ભ્યમેવં સવિશેષમલં બમાર ॥ ૧૨ ॥ યુગ્મમ્

ભાવાર્થ—શ્રી સોમસુંદર મુનિ શબ્દાદિકેને સિદ્ધ કરનાર વ્યાકરણમાં પ્રવીણ થયા. સાહિત્ય શાસ્ત્રના અમૃત સાગરમાં 'તેમનું' ચિત્ત મગ્ન થયું, છંદ-શાસ્ત્રમાં પ્રૌઢ બુદ્ધિવાળા થયા. સર્વ આગમના અર્થને ત્વરાથી બાણી લેવાની કુશળતા સંપાદન કરી. તર્કશાસ્ત્રમાં અતિ કઠોર બુદ્ધિને કલ્પે બતાવ્યો અને અલંકારનો સાર અને સર્વ ઉપનિષદના વિષયમાં પ્રવીણ થયા. આ પ્રમાણે સર્વ ઉજ્જ્વલ શાસ્ત્રકળાઓમાં તેમણે પોતાની વિશેષ પ્રૌઢતા પૂર્ણ રીતે સંપાદન કરી. ॥ ૧૧-૧૨ ॥

મેઘાવિકૈરવવિધોર્વિધિના વિવાહ-

પ્રજ્ઞસિયોગપરપારગતસ્ય તસ્ય ।

જજ્ઞે ક્રમાદ્ ગણિપદં વિપદંતકારિ

શ્રીહારિ લક્ષ્મણકૃતામિતસન્મદૌઘમ્ ॥ ૧૩ ॥

ભાવાર્થ—વિવાહ પ્રજ્ઞસિના યોગના પારને પામેલા એટલે પ્રજ્ઞસિ યોગને વહેતા અને સુદ્ધિમાન વિદ્વાન રૂપી કુસુદમાં અંદ્ર સમાન એવા સોમસુંદર મુનિને અનુક્રમે ગણિ પદ પ્રાપ્ત થયું, જેમાં વિપ-

૧ અર્થાત્ તેમણે વ્યાકરણ, સાહિત્ય, છંદ, તત્ત્વજ્ઞાન, તર્ક, અલંકાર અને ઉપનિષદ વગેરે શાસ્ત્ર વિષય સંપાદન કર્યો.

તિનો નાશ કરનાર અને લક્ષ્મીથી મનોહર એવા સંઘે અપરિમિત
મહોત્સવો કર્યા હતા. ॥ ૧૩ ॥

શ્રીવાચકોત્તમવદં શશરાઘ્નિચંદ્ર-
સંવત્સરે (૧૪૫૦) વિગતમત્સરચિત્તવૃત્તેઃ ।
અબ્દે સમસ્ય સમભૂત નંલસંમિતાબ્દે
શાબ્દેન સન્મધુરિમાતિશયેન તસ્ય ॥ ૧૪ ॥

ભાવાર્થ—શબ્દના અતિશય માધુર્યથી મેઘનાં જેવા અને જેમ-
ની મનોવૃત્તિમાં મત્સર-દ્વેષ નથી એવા તે સોમસુંદર મુનિને સંવત
૧૪૫૦ ના વર્ષમાં વીશ વર્ષની વયે આચાર્યપદ પ્રાપ્ત થયું. ॥ ૧૪ ॥

શ્રીસોમસુંદરગુણાશ્રુતવાચકેદ્રા
કેદ્રાસ્પદાશ્રિતશુભગ્રહશુદ્ધલગ્ને ।
સંસ્થાપિતાઃ કિલ તદૈવ સદૈવ પુણ્યાઃ
પ્રાર્ચીં દિશં પ્રતિ વિનેયયુતા વિજહુઃ ॥ ૧૫ ॥

ભાવાર્થ—હમેશાં પવિત્ર અને અદ્ભુત ગુણવાળા તે શ્રી સોમ-
સુંદર સૂરિએ કેદ્રસ્થાને આવેલા શુભ ગ્રહોથી શુદ્ધ એવા લગ્નમાં શિ-
ષ્યોની સાથે પૂર્વ દિશામાં વિહાર કર્યો. ॥ ૧૫ ॥

શ્રીમેદપાટવિકટાવનિપુંદ્રતુલ્યે
વિસ્તીર્ણદેષકુલસંકુલમધ્યભાગે ॥
શ્રીચ્યાંતદેવકુલપાટકપત્તને તે
શ્રીવાચકાઃ સમગમન્ મુનિવૃંદયુક્તાઃ ॥ ૧૬ ॥

ભાવાર્થ—મેવાડ ભૂમિમાં તિલક રૂપ, અને જેનો મધ્યભાગ મોટા
વિસ્તારવાળા દેવાલયોથી સંકુલ છે એવા લક્ષ્મીથી વિખ્યાત રાજકુલ
પાટક નામના નગરમાં સોમસુંદરસૂરિ મુનિના વૃંદ સાથે જઈ
ચડયા. ॥ ૧૬ ॥

શ્રીલક્ષ્મીપતિમાન્યવદાન્યસાધુ-
 શ્રીરામદેવસચિવોત્તમચુંડમુખ્યાઃ ।
 શ્રીમદ્ગુરોરભિમુખં સુમુખા મહેમ્યા
 જગ્મુર્ધિભૂષણવિભૂષિતદેહદેશા. ॥ ૧૭ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી લક્ષ્મીપતિને માન્ય, ઉદાર અને ઉત્તમ એવો રા-
 મદેવ તથા ઉત્તમ મંત્રી ચુંડ વગેરે સુંદર મુખવાળા ધનાઢ્ય ગૃહસ્થો
 પોતાની કાયાને આભૂષણોથી સુશોભિત કરી ગુરૂની સન્મુખ
 આવ્યા. ॥ ૧૭ ॥

રંગસુરંગવદ્વહેપિતભૂરિભેરી-
 નિસ્વાનનિસ્વનમૃતાશિલાદિગ્વિભાગમ્ ।
 દ્રંગ પ્રવેશનમહોત્સવવિસ્તરં તે
 ચક્રુર્ગુરોઃસુરગુરોઃ પ્રતિભાપ્રકર્ષાત્ ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—તે વિદ્વાન્ ગુરૂની પ્રતિમા (મનોબળ શક્તિ) ના ઉ-
 ત્કર્ષથી તે ગૃહસ્થોએ બધા નગરને પ્રવેશ મંહોત્સવના વિસ્તારવાળું
 કર્યું, કે જેમાં ચાલતા અશ્વોના ખોખારાથી ધણું ભેરી નાદોથી અને
 નિશાનના શબ્દોથી બધી દિશાઓના ભાગ ભરપૂર થઈ ગયા હતા. ॥ ૧૮ ॥

માધુર્યવર્યરચનં વચન નિર્ણય-
 રૂપં ચ તસ્ય ભુવનાપ્રતિરૂપતામૃત્ ।
 આલોક્ય શૈશવમૃતાં ચ પદપ્રતિષ્ઠાં
 સર્વેઽપિ તે સ્મરિતિ ચિત્રમયા વમૂવુ ॥ ૧૯ ॥

ભાવાર્થ—ગુરૂ સોમસુંદર સૂરિના ઉત્તમ માધુર્યવાળા વચ્ચનામૃતનું
 પાન કરી જગતમા નિરૂપ્ય એવું તેમનું રૂપ જોઈ, અને બાલ્ય વ-
 યમાં ધારણ કરેલી સૂરિપદની પ્રતિષ્ઠા જોઈ તે સર્વ ગૃહસ્થો તત્કાળ
 ચિત્રમય^૧ થઈ ગયા. ॥ ૧૯ ॥

૧ આશ્ચર્ય પામી ગયા.

તત્રાપિ નીવૃત્તિ વૃત્તિવ્રતાતિવ્રજેષુ
 પ્રામેષુ ચાપિ નગરેષુ ગુણાકરેષુ
 મિથ્યાત્વદુર્મતિમતિપ્રસરત્પ્રતાપઃ
 સંત્યાજયન્ સકલુપાણિ ત્રિયોજયંશ્ચ ॥ ૨૦ ॥
 સ્વીકારયંશ્ચરયતો ગુણરાજિરમ્બ-
 સમ્યક્કરત્નમચિરત્નમિલાદુરાપમ્ ।
 કુત્રાપિ દેશવિરતિં વિરતિં ચ સર્વાં
 કુત્રાપિ અન્વસવિનાં શિવસૌરવ્યદાત્રીમ્ ॥ ૨૧ ॥
 કુત્રાપિ નિર્મલયશોભરશાલિ શીલં
 દૌસ્થ્યાતિદ્દીનજનતોદ્ધૃતિધર્મ્યકર્મ ।
 દેવાર્ચનાદિવિષયાન્ સદમિગ્રહાંશ્ચો
 પાધ્યાયમૌલિરકરોત્ પ્રવરં વિહારમ્ ॥ ૨૨ ॥

ભાવાર્થ—તે દેશમાં ગુણોની ખાણ રૂપ વન, નેહડા, ગામ અને શહેરને વિષે વિહાર કરતા એવા તે ઉપાધ્યાયમાં મુગટ રૂપ સૂરી પોતાના મહાન્ પ્રતાપને પ્રસરાવતા મિથ્યાત્વ દુર્મતિનો ત્યાગ કરાવતા હતા, પાપનો વિત્રોગ કરાવતા હતા, અને સર્વ ગુણ શ્રેણીમાં રમણિક અને પૃથ્વીમાં દુર્લભ એવા નવીન સમકિત રત્નનો સ્વીકાર કરાવતા હતા. કેાઈને દેશવિરતિ, ભાવિકજનને મોક્ષ મુળ આપનારી, કેાઈને સર્વ વિરતિ, કેાઈને નિર્મલ યશથી મુશોભિત એવું શીલ, કેાઈને દારિદ્રથી દીન થયેલા લોકોને ઉદ્ધાર કરનારી કર્મક્રિયા અને કેાઈને દેવ પૂજા વગેરે સારા અભિગ્રહો ગ્રહણ કરાવતા હતા. ॥ ૨૦-૨૧-૨૨ ॥

કાલં ક્રિયંતમપિ તત્ર પવિત્રદેશે
 સ્થિત્વાઽધુધાન્ ભુવિ જનૌન્ પ્રતિવોધયન્તઃ
 શ્રીવાચકા યચુરમી અણાહિલપૂર્વ-
 શોપત્તનં ઘનચિરંતનપૂઃપ્રધાનમ્ ॥ ૨૩ ॥

ભાવાર્થ—તે પવિત્ર દેશમાં કેટલોએક કાળ રહી પૃથ્વીમાં અજ
જનોને પ્રતિબોધ કરતા તે સૂરિવર્ય ઘણું પ્રાચીન નગરોમાં પ્રધાન
એવા અણુહિલપુર પાટણમાં આવ્યા. ॥ ૨૩ ॥

તૈસ્ત્ર ચિત્રકરસત્કરદાનિવૃન્દે
હર્ષદેન ચેન્દુવિશદેન વવંદિરે શ્રાક્ ।
શ્રીદેવસુંદરગુરુપ્રભવો મવોત્થ-
સંતાપસંહરણવારિદવારિતુલ્યાઃ ॥ ૨૪ ॥

ભાવાર્થ—ત્યાં આશ્ચર્ય કરનારા દાતાઓના વૃંદોએ સંસારના સં-
તાપને હરવામાં મેઘ જેવા તે શ્રી દેવસુંદર ગુરુને અંદ્રના જેવા ઉજ્જવ-
ળ આહારથી તત્કાળ નાશ કરી. ॥ ૨૪ ॥

અત્રાંતરે ચ તરાણિઃ પ્રતપત્રપ્રતાપા-
ચિંતામણિઃ પ્રણયિનાં પ્રચુરેષ્ટપૂર્તેઃ ।
આગાઢ ગુરુસમગમસ્કૃતિકૃત્યહેતોઃ
સાધુર્વદાન્વમુકુટો નરસિંહનામા ॥ ૨૫ ॥

ભાવાર્થ—આ સમયમાં તપતા પ્રતાપથી સૂર્ય જેવો, સ્નેહીઓનાં
ઘણું મનોરથોને પૂરવાથી ચિંતામણિ રૂપ અને ઉદાર દાતાઓમાં સુ-
ગટ સમાન નરસિંહ નામનો એક સજ્જન ગૃહસ્થ આ ઉત્તમ ગુરુને
નમસ્કાર કરવા માટે આવ્યો. ॥ ૨૫ ॥

માલસ્યલં વિપુલમુજ્જ્વલમિદ્ધમૂર્તિ-
સ્ફૂર્તિ પ્રમોદજનનીં ચ નિરીક્ષ્ય દંક્ષઃ ।
શ્રીવાચકસ્ય ચ વચો રુચિરં નિધીય
ચિત્તે ચમત્કૃત દ્વં ચિમમર્શ ચિજ્ઞઃ ॥ ૨૬ ॥

ભાવાર્થ—તે વિદ્વાન્ અને ચતુર ગૃહસ્થ, શ્રીવાચક ગુરુનું વિશા-
ળ અને ઉજ્જ્વળ લલાટ તથા હર્ષને ઉત્પન્ન કરનારી સ્ફુરણાયમાન મૂ-
ર્તિને જોઈ અને મધુર વચનામૃતનું યાન કરી ચિત્તમાં અમલકાર પામી

નીચે પ્રમાણે વિચાર કરવા લાગ્યો. ॥ ૨૬ ॥

ચેત્સ્થાપયામિ વરસૂરિપદેઽહમેન-
મેનશ્ચયૈર્વિરહિતં સહિતં ચ ધામ્ના ।
આચંદ્રસૂર્યમિહ મે નરિનર્તિ કીર્તિ-
ર્જાગર્તિ તત્સુકૃતિનઃ સુકૃતં કૃતં ચ ॥ ૨૭ ॥

ભાવાર્થ—પાપના સમૂહથી રહીત અને કાતિ સહિત એવા આ મુનિનેજે હું ઉત્તમ સૂરિપદ ઉપર સ્થાપિત કરું તો આ લોકમાં મારી કીર્તિ યાવન્ય દ્ર સુધી નૃત્ય કરે અને તે સુકૃતિનું કરેલું સુકૃત સર્વદા બચત રહે. ॥ ૨૭ ॥

આલોચ્ય ચેતસિ ચિરં રુવિરં સ વિશ્નઃ
સૂરિં વ્યજિજ્ઞપદથો પૃથુભૂરિકીર્તિ ।
સદ્યઃ પ્રસદ્ય મમ નિર્મમનાથ દેહિ
શ્રીવાચકસ્ય વરસૂરિપદં ત્વમસ્ય ॥ ૨૮ ॥

ભાવાર્થ—તે સુત્ર મુજને ઘણી વાર સુધી મનમાં સારી રીતે વિચાર કરી પછી ઘણી કીર્તિવાળા તે દેવસુંદરસૂરિને વિશ્વગિત કરી હે મુનિનાથ, મારી ઉપર પ્રસન્ન થઈ આ વાચકને તમે તત્કાળ ઉત્તમ સૂરિપદ આપો. ॥ ૨૮ ॥

ન્યારાર્જિતૈર્જિતમહોર્જિતનુન્કૃતૈઃ સ્વૈઃ
સ્વૈસ્ત્સવાન્ નવનવાન્ હિ યથા કરોમિ ।
શ્લાઘ્યઃ સ ઇવ વિમવઃ પ્રમવઃ સુખાનાં
વસ્ય વ્યયઃ સુકૃતકર્મસુ બોમવીતિ ॥ ૨૯ ॥

ભાવાર્થ—હે સ્વામી, ન્યાયથી ઉપાર્જન કરેલા અને મોટા ઉચ્ચ પાપને પરાલભ્ય કરે તેવા મારા દ્રવ્યથી તે સૂરિપદના નવ નવા ઉત્સવો કરું. કારણ કે જે દ્રવ્યનો વૈભવ સુકૃત કર્મમાં અતિશય ખર્ચાય તે વૈભવ પ્રશંસવા યોગ્ય છે, અને તે સુખને ઉત્પન્ન કરવામાં કારણ રૂપ

થાય છે. ॥ ૨૯ ॥

નૂનં ધનં સનિધનં ધનિનો ન ગેહે
કસ્યાપિ તિષ્ઠતિ ચિરં કરિકર્ણલોલમ્ ।
અર્હદ્વિહારવરસૂરિપદપ્રતિષ્ઠા-

નિર્માણમુખ્યસુકૃતૈસ્તુ ભવેત્ સ્થિરં તત્ ॥ ૩૦ ॥

ભાવાર્થ—ખરી રીતે જોતાં દ્રવ્ય નાશવંત છે, હાથીના કર્ણની પેઠે ચપલ એવું તે ધન કેાઈ પણ ગૃહસ્થને ઘેર ચિરકાલ રહેતું નથી. તેથી અર્હત પ્રભુના પ્રાસાદ, ઉત્તમ સૂરિપદ અને જિનપ્રતિષ્ઠા વગેરે સુકૃત કાર્યોમાં વાપરવાથી તે દ્રવ્ય સ્થિર થાય છે. ॥ ૩૦ ॥

પ્રોવાચ સૂરિમઘવાથ નવાઘહાસ્તિ-

પ્રોર્જ્વસ્વિસિંહનરસિંહમહેમ્બરાજં ।

ત્વં ભાગ્યવાંશ્ચ ગુણજાંશ્ચ યદ્યદ્દદ્ય-

પુણ્યેઽસ્તિ તે મતિરિયં કિલ જાગરુકા ॥ ૩૧ ॥

ભાવાર્થ—નવીન પાપ રૂપી હસ્તીઓમાં ઉગ્ર સિંહ જેવા નર-સિંહ શ્રેષ્ઠીને સૂરીંદે કહ્યું કે શ્રેષ્ઠિન્ તમે ભાગ્યવાન્ અને ગુણવાન્ છો કેમજે આજે તમારી ખુદ્ધિ આવું ઉત્તમ પુણ્ય કરવામાં જાગ્રત થઈ ૩૧

ક્ષોણૌ ક્ષિપંતિ રૂપણા સ્વધનાન્યથસ્તાત્

પાપામધસ્તનગર્તિ હિ યિયાસવસ્તે ।

હૈવ પદાર્થિન રૂહોત્તમમર્ત્યસંઘા-

સ્ત્રુવે.પદે જિનપદ્મત્યમુખે સુખેન ॥ ૩૨ ॥

ભાવાર્થ—જે રૂપણ લોકો પોતાના દ્રવ્યને પૃથ્વી નીચે નાખે છે તેઓ અધોગતિમાં જવાને ઇચ્છે છે; અને જે ઉત્તમ મનુષ્યો શ્રી જૈન શ્રેત્યના ઉંચા સ્થાનમાં દ્રવ્ય નાખે છે તેઓ સુખે ઉંચાપદના અર્થાં છે. અર્થાત્ ઉંચા (મોક્ષ) પદમાં જવાને ઇચ્છે છે. ॥ ૩૨ ॥

૧ અર્થાત્ નીચે ભૂમીમાં દ્રવ્ય સંચય કરનારા નીચ ગાંતને પામે છે, અને ઉંચા સ્થાનમાં દ્રવ્ય ખર્ચનાર ઉંચા સ્થાનને પામે છે.

અસ્તુ ત્વદીયકથિતં પ્રથિતં તવાસ્તુ
સ્ફૂર્જદશઃ ક્ષિતિતલે ઽપ્યસ્થિલેઽપિ સાધો ।
અન્નપ્રવૃત્તકૃષિકર્મણિ કાર્ષુકાણાં
પ્રાસંગિકી કિલ ભવેત્ પ્રચુરા હિ તૃણ્યા ॥ ૩૩ ॥

ભાવાર્થ—હે સાધુ પુરૂષ, તારું વચન ભલે તેમ હો, અને આ બધા પૃથ્વીતળ ઉપર તારું યશ પ્રખ્યાત થાયો. અન્ન મેળવવાને કૃષિ કર્મમાં પ્રવૃત્ત થયેલા ખેડુત લોકોને પુષ્કળ ધાસનો લાભ તેના અવાર પ્રસંગમાં મળે છે. ^૧ ॥ ૩૩ ॥

દ્વત્થં ગુરુત્વવચસા ગુદિતો દ્વદંત-
ર્દન્તદ્યુતિરિમતવિશાસિતદિર્ગ્મુસ્વાબ્જઃ ।
સ શ્રાક્ જગામ સદનં સદનંતલશ્મી-
કીઢૈકધામ વહુધામવિભૂષિતાંગઃ ॥ ૩૪ ॥

ભાવાર્થ—આ પ્રમાણે ગુરૂના વચનથી હૃદયમાં હર્ષ પામતો અને દાંતની કાતિથી દિશાયોના મુખકમળને પ્રકાશિત કરતો તે સાધુ પુરૂષ કે જેનું અંગ ઘણું તેજથી સુશોભિત લાગતું હતું, તે અનંત લક્ષ્મીની કીડાના સ્થાન રૂપ એવા પોતાને ઘેર આવ્યો. ॥ ૩૪ ॥

સાંવત્સરોક્તસુમુહૂર્ચદિનં દ્રઢીયઃ
કૃત્યા સ્વચેતસિ ગતાંહસિ કુંકુમાંકાન્ ।
લેખાંછિલેખ સ ધરાશિલસંઘલોક-
સ્વાહૂતયે હુતહુતાશનદીપ્તિજા. ॥ ૩૫ ॥

ભાવાર્થ—જેથી લોકોએ કહેલા શુભમૂર્તિનો દિવસ પોતાના નિષ્પાપ હૃદયમાં દૃઢ કરી હોમેલા અગ્નિ જેવા તેજસ્વી તે સાધુએ સદિ-

૧ અર્થાત્ ખેડુત લોકો મુખ્ય કળ અન્નાદિક મેળવવા કૃષિકર્મ કરે છે પણ તેના પેટમાં તેમને ધાસનો લાભ મળે છે તેમ તેને પુણ્યનો લાભ મુખ્યપણે પ્રાપ્ત થશે અને પેટ ભાગમાં કીર્તિનો લાભ થશે.

ના સર્વ સંઘલોકોને જોલાવવાને કુંકુમવાળા લેખ લખ્યા.^૧ ॥ ૩૫ ॥

સત્તાલમાનલયનૃત્યદ્રિવિન્યનેચ-
સન્નર્તકીલિકરમંડિતમંડપૌઘમ્ ।
કપ્રામ્પર્ણરચિતામિતતોરણશ્રી-
સશ્રીકમંદુમૃતકુંભગુમં સમંતાન્ ॥ ૩૬ ॥
અમ્બલિહામસદનોપરિમાગજાત્ર-
ત્સૌવર્ણદંડચલદુગ્ધાલસત્પતાકમ્ ।
ઝર્ઘ્વીકૃતાદૃતતિસસ્થિતપદ્મકૂલ-
ચૌરાંચતૈરતિચ્છલૈ સવિશેષજોભમ્ ॥ ૩૭ ॥
શ્રીશ્રીપદ્યપ્રથિતચંદનકુંકુમાંસ-
સ્સાન્દ્રચ્છદાશમિતદુર્ઘરરેણુપૂરમ્ ।
શ્રીપત્તનં પ્રવિલક્ષ્તુપમાસમૂહ-
મિન્દ્યેન તેન તદકારિ દિવોડપિ લૈઞમ્ ॥ ૩૮ ॥

ભાવાર્થ—તે ધનાઢ્ય ગૃહસ્થે સ્ફુરણાયમાન એવી શોભાઓના સમૂહથી તે નગરને સ્વર્ગનો પણ પરાભવ કરે તેવું બનાવ્યું, જેમાં મંડપોનો સમૂહ તાલ, માન, અને લય પૂર્વક નૃત્ય કરતી સુંદર નેત્ર વાળી નર્તકીઓના વૃંદથી શોભતો હતો. કોમલ આમ્રપદ્મો વડે તોરણોની અપરિમિત શોભા રચવામાં આવી હતી. ચારે તરફ જલ-પૂર્ણ એવા કુંભ સુકયા હતા. આકાશ મુઘી ઉંચી અગાશીઓ ઉપર સુ-વર્ણના દંડવાલી ઉજવલ પતાકાઓ ફરકતી હતી. સરીયામ માર્ગના સ્થા-નોની ઉપર રેશમી વસ્ત્રોના ઉચા અને ચંદાયમાન એવા નેજાઓથી નગરની શોભા વિશેષ લાગતી હતી, અને રાજમાર્ગમાં ચંદન અને કેશરવાળા જળના છંટકાવથી રેતીના પૂર શમી ગયા હતા. ૩૬-૩૭-૩૮.

૧ અર્થાત્ કુંકુમપત્રિકા લખી.

આત્મીયસૌધમપિ ચિત્રકરપ્રવલ્લ-
સચ્ચિત્રચિત્રિતજગત્રયલોકચિત્તમ્ ।
સ્વ સ્વંડગર્વહરમંડપચારૂપ-
પાંચાલિકાતાતિવિમોહિતવિશ્વાવિશ્વમ્ ॥ ૩૯ ॥
પ્રોત્કુલમલ્લિવરચંપકસિંદુવાર-
મંદારમુખ્યકુસુમપ્રકરાસિરામમ્ ।
સુન્દતાફલૌધપરિપૂર્ણચતુષ્કમાર્ગ
શ્રીપૂર્ણકુંભસુખમંગલમાલિગર્ભમ્ ॥ ૪૦ ॥
અંતસ્થિતાર્હતનિકેતનદહ્યમાન-
કર્પૂરકેસરસુગંધિતસર્વલોકમ્ ।
સોડત્યંતક્રાંતાવિલસન્મૃગલોચનાનામ્
રૂપશ્રિયાતિરુચિરં રચયાંચકાર ॥ ૪૧ ॥

ભાવાર્થ—વળી પોતાનો મહેલ કે, જેમાં ચિત્રકારોએ રચેલા
સુંદર ચિત્રોથી ત્રણ જગના લોકના ચિત્ત પણ વિસ્મય પામી જતા હ-
તા, સ્વર્ગના ગર્વને પણ હરી લે તેવા મંડપમાં ગોઠવેલી સ્વરૂપવાન
પુતળીઓની શ્રેણીઓ સર્વ જનને મોહ પમાડતી હતી. પ્રકૃતિત મ-
લ્લિકા, ચંપક, સિંધુવાર, અને મંદાર વગેરેના પુષ્પોના સમૂહથી
તે ઘણો મનોહર લાગતો હતો. સુન્દતાફલના સમૂહથી તેના ચોક પૂ-
ર્યા હતા. અંદરનો ભાગ પૂર્ણ કુંભ વગેરેના માંગલ્યથી શોભતો હતો
અંદર રહેલા આર્હત મંદિરોમાં બળતા પુષ્પ, કર્પૂર અને કેશરથી સર્વ
લોકો સુગંધમય થઈ જતા હતા, તેવા મહેલને તેણે વિલાસ કરતી
મનોહર મૃગાક્ષીઓની રૂપ લક્ષ્મીથી ઘણો સુંદર બનાવ્યો. ૩૯, ૪૦, ૪૧

શ્રીગચ્છનાથગુરવોડથ મુહૂર્તચલે-
શ્રીમન્નૃસિંહલદને સદ્બેશિષ્યા. ।
આગત્ય મણ્ડપસલે ધિલસદ્ગુણાઃ સ્મ
તે મણ્ડયન્તિ જિર્ણવિવસનાયનંદીમ્ ॥ ૪૨ ॥

ભાવાર્થ—પછી મુદ્ધર્ત્તને દિવસે શ્રી ગચ્છપતિ ગુરુ પોતાના અ-
નેક ઉત્તમ શિષ્યોને લઈ શ્રી નૃસિંહુ શ્રેષ્ઠીને ઘેર પધાર્યા. ગુણોના વિ-
લાસવાળા તે ગુરુએ મંડપમાં આવી જિન બિંબ સહિત નંદીને અ-
લંકૃત કર્યો. ॥ ૪૨ ॥

માળિવ્યરત્નજટિલે ઘટિને ચ હેમ્ના
પટ્ટે નિવેશ્ય વરવાચકબુંગનં તમ્ ।
હમ્યાદય સુરમિકેસરચંદનાદિ-
મિત્રૈર્જલે શિરસિ સોત્સવમમ્ભવિષ્ણુ ॥ ૪૩ ॥

ભાવાર્થ—તે સૂરિવરને સુવર્ણથી ઘડેલા અને માણિક્ય રત્નથી
જડેલા એવા પાટ ઉપર ખેસારી સર્વ ધનાઢ્ય શ્રેષ્ઠીઓએ સુગંધી કે-
સર અંદન વગેરેથી મિશ્ર એવા જલપટે તેમના મસ્તક ઉપર ઉત્તમ
સાથે અભિષેક કર્યો. ॥ ૪૩ ॥

દુર્વર્ણસન્માણિસુવર્ણસુહીરચીર-
રમ્યાશ્વઘટ્ટવરભૂષણદાનનારમ્ ।
વર્ષાન્દવત્સપાદિ વર્ષતિ યાચકાલી
પૃથ્વ્યાં મહોન્નતિધરે નગગાત્ર્યલોકે ॥ ૪૪ ॥
નિસ્વાનાનેસ્વનમરે પ્રસરન્નફેરી-
ભેરીવુરંગકમૃદંગનિનાદમિશ્રે ।
વ્યોમાંગણસ્થિતનમશ્ચરલોકશોક-
મુક્તદુસત્શ્રુતિપથં ચ વિગાહમાને ॥ ૪૫ ॥
સર્વાંગભૂષણધિભૂષિતરમ્યરૂપ-
સીમંતિનીજનલસદ્ધવલધ્વનૌ ચ ।
પીયૂષપૂષ્પમધુરે પ્રદદત્યરોપ-
શ્રોત્રંગિનાં શ્રવણયોઃ સુખમદ્વિતીયમ્ ॥ ૪૬ ॥
પ્રોત્ફુલ્લપદ્મદલચંચલલોચનાભિ-
શ્રંદ્રાનનામિરમિતો નગરાંગનામિઃ ।

ગંભીરનામિકઠિનસ્તનનંધનામિ-
નાંદ્યેઽતિવિસ્મયકરે ચ વિતન્યમાને ॥ ૪૭ ॥

માદ્યન્ત્રદંગસુભગસ્વરમંડલોદ્ય
દ્વીળોદ્યવેણુવચશલસજ્જિનાદે ।
ગીર્વાણતુંબહધિજિત્યણગાયનૌઘૈ-
ર્ગીતે જનઅવળવર્ષ્ષંતિ નીયમાને ॥ ૪૮ ॥

અઞ્ચાંતકાંતમધુરસ્વરનાસ્તરેણ
વિદ્વાનવદ્યકલયા કલમાલુતેન ।
શ્રીસૂરિણા શુભજુષા કિલ કર્ણમાળે
ચિત્તે સદ્યર્થતતિભિર્ધરણદિસૂત્રે ॥ ૪૯ ॥

ગ્રીભેવસુંદરપુલ્કરિમામિરામઃ
શ્રીયાચક્કરજ કલિશત્તુજગતવહ્નય ।
કર્ણે સ્વર્ણગુહુટસ્ય સ સૂરિમંત્રં
સંન્યસ્યતિ સ્મ શુભિ વિસ્તયકારિશક્તિમ્ ॥ ૫૦ ॥

ભાવાર્થ—મહાન્ ઉન્નતિને ધારણ કરનાર નગરના ધનાઢ્ય પુ-
રૂષો વર્ષાકાળના મેઘની પેઠે વાચકોની શ્રેણી રૂપ ભૂમિ ઉપર રૂપ
મણિ, સુવર્ણ, હીરા, ચીર, વસ્ત્રો, રથ, અશ્વ, હાથી અને શ્રેષ્ઠ આભૂષણ-
દાન રૂપી જલને વર્ષાવવા લાગ્યા. સરણાર્થ, નોખત, ધુરંગ અને મૃ-
દંગના નાદ સાથે મિશ્ર થયેલા નિશાનના ધ્વનિ આકાશમાર્ગે રહેલા
શોક રહિત દેવતાઓના કર્ણમાર્ગમાં આવવા લાગ્યા. સર્વ અંગે ધરે-
લા આભૂષણોથી સુશોભિત રૂપવાળી રમણીઓના ધવલમંગલનો અ-
મૃત તુલ્ય મધુર ધ્વનિ ધીલ સર્વ શ્રોતાઓના અવણમાં અદ્વિતીય સુ-
ખ આપના લાગ્યો. પ્રપ્રુક્ષિત એવા પદ્મહલના જેવા અચળ નેત્રવાળી,
ચંદ્રના જેવા મુખવાળી અને ગંભીર નાભિ તથા કઠિન સ્તન બં-
ધને ધરનારી નગરની અંગનાઓ અતિ વિસ્મયકારી નૃત્ય કરવા લાગી.
દેવતાના તુંબરૂ ગંધર્વને પણ જિતનારા ગાયક લોકોના સમૂહ મૃદં-

ગના સુન્દર સ્વરથી મિત્ર એના વીણા અને વેણુના મધુર નાદ સાથે ક-
રેલું ગાયન લોકોના અવળ માર્ગે પમાડવા લાગ્યા. મનોહર અને મધુર
સ્વરથી પ્રકાશમાન અને વિદ્યાની નિર્દોષ કલાથી યુક્ત એવા ગુણી સૂ-
રિવર મહાન્ અર્થ શ્રેણીથી અમતકારી એવા નંદીસૂત્રનો પાઠ લખવા
લાગ્યા. આ સમયે ગૌરવતાવાળા શ્રી દેવસુન્દર ગુરુએ કલિકાલ રૂપ
શત્રુને લયંકર અને વિદ્વાનોના મુગટ રૂપ શ્રી વાચકેશ્વરને પૃથ્વીમાં
વિસ્મયકારી શક્તિવાળો સૂરિપદનો મંત્ર આપ્યો. ૪૪-૪૫-૪૬-૪૭
૪૮-૪૯-૫૦

ઘર્ષે કુલાચ્છલશિલીમુખવારિરાશિ-
પીયૂષદીપ્તિમિતેઽપ્રમિતે પ્રમોદૈઃ ।
શ્રીલોમસુંદરગુણોન્મલવાચકાના-
માચાર્યવર્યપદમન્નુતકારિ જશે ॥ ૫૧ ॥

ભાવાર્થ—સંવત્ ૧૪૪૭ ના વર્ષમાં ગુણોથી ઉન્નત એવા શ્રી
સોમસુંદર વાચકને હર્ષ સાથે આશ્ચર્યકારી એવું આચાર્યપદ પ્રાપ્ત
થયું હતું. ॥ ૫૧ ॥

દ્રષ્ટેન સાધુવૃત્તિના નરસિંહનામ્ના
પુણ્યેન નિર્જિલકાલિદ્વિપદિદ્વધામ્ના ।
તસ્મિન્ દાણે જિહ્વિલદાનકલાતિરેકાત્
છેકાંગિનાં હૃદલિચિદ્ભૂતં ચ ચક્રે ॥ ૫૨ ॥

ભાવાર્થ—આ કાર્યથી હર્ષ પામેલા અને પુણ્યથી કલિકાલ રૂપ
શત્રુના વધેલા તેજને પરાલવ કરતા એવા નરસિંહ શ્રેષ્ઠીએ તે સ-
મયે કરેલા સર્વ જાતના અતિશય દાનથી અતુર પ્રાણીઓના હૃદયને
અતિ વિસ્મય યુક્ત કરી દીધું. ॥ ૫૨ ॥

શ્રીમદુરોઃ સકલસાધુવૃત્તસ્ય તસ્ય
સર્વોત્તમપ્રજ્ઞામસંયમભૂપિતસ્ય ।

મુદ્ધાંવરેઃ સુખકરૈ પ્રવરૈશ્ચ તૈસ્તૈઃ
સંખ્યાતિગૈઃ સ પરિધાપનિકાં ચકાર ॥ ૫૨ ॥

ભાવાર્થ—સર્વ સાધુઓએ નમેલા અને સર્વોત્તમ એવા સ્થમતા તથા સંયમથી સુશોભિત એવા તે આચાર્ય ગુરુને તે શ્રેષ્ઠીએ શુદ્ધ અને સુખકારી એવા તે ઉત્તમ અન્નગ્રંથ વસ્ત્રોથી પરિધાન કરાવ્યું. ॥ ૫૩ ॥

અંગાનુકૂલપ્રહુર્લૂપકપટ્ટકૂલ-
ક્ષીરોદકાદિવસ્ત્રનૈર્ઘર્સનૈનસા સઃ ।
મુક્તોઽમિરંગપ્રભમૈશ્ચ પર સહસ્રૈ
સંખ્યાતિગૈ સ પરિધાપયતિ સ્વ સંઘમ્ ॥ ૫૩ ॥

ભાવાર્થ—પછી વ્યગ્રનના પાપથી મુક્ત એવા શ્રેષ્ઠીએ અંગને અનુકૂળ, ઘણા મૃદ્યવાળા અને સારા રંગથી સુંદર એવા પટકૂલ, કસભી અસંગ્રંથ વસ્ત્રોથી બધા સંઘને પોશાક પહેરાવ્યા. ॥ ૫૪ ॥

હારાર્ધહારમુકુટોન્મલકુંડલશ્રી-
કેયૂરવીરવલયૈર્મધિમુદ્રિકામિ ।
ગાંગેયગર્મિતકવાહિમુલૈશ્ચ વલ્લૈ-
રિમ્બેન તેન પરિભૂષિતસર્વદેહાઃ ॥ ૫૫ ॥

અન્યેશ્યદ્વૈત્તચપલાશ્વચરાધિભૂતા
વર્ષમપ્રભુમહસોઽવનિમાર્ગજૌઘા ।
પ્રાપ્તાઃ સ્વકીયમવનેષુ નિજાંગનામિ
શ્ચિહ્નઃકૈઃ કિલ ચિરાદુપલક્ષિતાસ્તે ॥ ૫૬ ॥

ભાવાર્થ—તે શ્રેષ્ઠીએ આપેલા હાર, અર્ધહાર, મુકુટ, ઉન્મળ કુંડલ, બાળુબંધ, વીરવલય (કડાં), મણિજડિત મુદ્રિકા અને કશભી શાલ હુશાલા વગેરે વસ્ત્રોથી જેમના શરીર સુશોભિત લાગતા હતા, અને જેઓ બીજા શ્રેષ્ઠીઓએ આપેલા ચપળ અશ્વ ઉપર આરૂઢ થયા.

હતા, શરીર ઉપર તેજસ્વી લાગતા એવા તે યાચકોના સમૂહ એવા
વેષથી પોતાને ઘેર આવ્યા કે જેથી તેઓને તેમની સ્ત્રીઓએ ધ્વજના
ચિન્હ ઉપરથી ઘણીવારે માંડ માંડ ઓળખ્યા હતા. ॥ ૫૫ ૫૬ ॥

શ્રીસોમસુંદરગુણોત્તરસૂરિયુક્તાઃ
શ્રીસાધુમૌલિનરસિંહદ્વતોત્સવૌઘૈઃ ।
શ્રીગચ્છનાથગુરવોડતુલધર્મશાલામ્
પ્રાતુ પ્રભાતસમયે સમયેન પૂર્ણા ॥ ૫૭ ॥

ભાવાર્થ—તે પછી સિદ્ધાંતવડે પરિપૂર્ણ એવા શ્રી ગચ્છપતિ ગુરૂ
ગુણવાન્ શ્રી સોમસુંદર સૂરિને સાથે લઈ પ્રભાતકાળે સાધુમણિ શ્રી ન-
રસિંહ શ્રેષ્ઠીએ કરેલા ઉત્સવોના સમૂહ પૂર્વક પોતાની અનુપમ ધર્મ-
શાળામાં પ્રાપ્ત થયા. ॥ ૫૭ ॥

ચેતોદત્સુખમશિકામિરતુલૈર્દેન્મોદકૈર્મોદકૈઃ
સોમલૈર્વટકૈર્ગુહાજ્યલપનશ્રીમિર્દિહત્વજ્જકૈઃ ।
સૌરભ્યોત્કરકૂરદાલિસ્ટૂતૈર્યોલૈસ્તથા જેમચા-
માસ શ્રીયુતસંઘલોકમચિલં સાધુનૃસિંહસ્તથા ॥ ૫૮ ॥

ભાવાર્થ—પછી સાધુ નૃસિંહ શ્રેષ્ઠીએ ચિત્તને હરણ કરે તેવી મુ-
ખડીથી, હૃદયને પ્રમોદ આપનારા મોદક (લાડુ) થી ખરડી,
વડા, ગોળ તથા ઘીથી ભરપુર એવી લાપશીથી, ઉંચી જાતના ખાજ-
થી, ખુશબોદાર ફેરા, દાળ, મીઠા ભાત અને ઘોલાથી બધા સુશોભિત
સંઘને જમાડ્યો. ॥ ૫૮ ॥

સાધુશ્રીનરસિંહનક્તિનુદિતા શ્રીસંઘલોકદ્રજા-
ઈદક્ષા જતુલોત્સવા ન હિ પુરા નો દક્ષપથેષ્વાગતાઃ ।
इत्थं तस्य समानदानजगुणप्रोद्भूतसद्भूतसत्-
कीर्तिस्पातिविधाविनो निजनिजस्थानेषु सर्वे ययुः ॥ ૫૯ ॥

ભાવાર્થ—સાધુ એવા શ્રી નરસિંહ શ્રેષ્ઠીની ભક્તિથી હર્ષ પામેલા

સંધના લોકે “ આવા અનુપમ ઉત્સવો પૂર્વે આપણી નજરે થયા નથી ” એમ કહી સન્માન પૂર્વક કરેલા દાનના ગુણથી ઉત્પન્ન થયેલી તની સત્ય સત્કીર્તિના વિસ્તારને ફેલાવતા ફેલાવતા પોત પોતાને સ્થાને આલ્યા ગયા. ॥ ૫૮ ॥

વર્યાચાર્યપદોત્સવે વસુ નિજં ન્યાયાર્જિતં ચોચ્છિત્તમ્
હર્ષાદ્યદ્ વ્યયિતં નૃસિંહકૃતિના સત્કીર્તિના દાનિના ।
તત્સંખ્યાકરણે કદાપિ કવિના નાકીશિતુઃ સૂરિણા
પ્રજ્ઞાવૈભવભૂરિણાપિ ભુવને નાલંબ્યતે કૌશલમ્ ॥ ૬૦ ॥

ભાવાર્થ—કૃતાર્થ થયેલા સન્માનવાળા અને દાની એવા નૃસિંહ મંત્રીએ તે શ્રદ્ધ આચાર્યપદના મહોત્સવમાં પોતાનું ન્યાયોપાર્જિત દ્રવ્ય હર્ષથી એટલું બધું ખર્ચ્યું કે, જેની સંખ્યા કરવાને જગતમાં કવિ અને બુદ્ધિના ઘણા વૈભવવાળો બૃહસ્પતિ પણ કુશળતા ધરાવતો નથી. ॥ ૫૯ ॥

તે ચ શ્રીયુતસોમસુંદરગુરુત્તંસા પ્રશંસામર-
સ્પૃક્ષસૌભાગ્યયુતાલ્લિલોકવિદિતા વિદ્વજ્જનનાં મતાઃ
ગચ્છાધીશ્વરસૂરિરાજવચસા ધ્વસ્તાંહસા શ્રીમર-
હ્યાતે સ્ફીતપુરોત્કરે સુલકરે સારં વિહારં વ્યધુઃ ॥ ૬૧ ॥

ભાવાર્થ—પ્રશંસા કરવા યોગ્ય સૌભાગ્યથી યુક્ત, ત્રણ લોકમાં પ્રખ્યાત, અને વિદ્વાનોને માન્ય એવા તે શ્રી સોમસુંદર આચાર્ય ગચ્છપતિ શ્રી સૂરિરાજના નિર્દોષ વચનથી લક્ષ્મીના સમૂહથી વિખ્યાત, અને સુખકારી એવા વિસ્તીર્ણ નગરોમાં વિહાર કરવા લાગ્યા. ॥ ૬૦ ॥

इति श्रीयुगप्रधानावतारबृहत्तपागच्छशृंगारहारपूज्याराध्यपरम-
गुरुमद्वारकपुरंदरश्रीसोमसुंदरसूरिसौभाग्यवर्णने सोमसौभाग्यनाम्नि
काव्ये श्रीगुरुसूरिपदोत्सवव्यावर्णनो नाम पंचमः सर्गः ॥ ५ ॥

॥ ષષ્ઠઃ સર્ગઃ ॥

સ્વર્ગે ગતે સદ્ગુણસંગતે શ્રીવૃહદ્ગુરૌ જહ્નુરથો પ્રથોઽભ્યાઃ ।

શ્રીગજ્જનાથા મહસા સનાથા. શ્રીસોમયુક્તુન્દરસૂરિરાજાઃ ॥૧॥

ભાવાર્થ—સદ્ગુણી એવા શ્રી વૃદ્ધ ગુરૂ સ્વર્ગે ગયા પછી પ્રખ્યા-
તિવાળા અને તેજસ્વી એવા શ્રી સોમયુન્દર સૂરિરાજ તે ગજ્જના
સ્વામી થયા. ॥ ૧ ॥

યસ્મિન્ ગુરૌ ભાસ્વતિ ભાસ્વદિદ્ધે વિશ્વપ્રસિદ્ધે પરસૂરિરાજાન્મ ।

સદ્વિગ્રહાણામિહ વા ગ્રહાણામહો મહોઽવશ્યમદશ્યમાસીત્ ॥ ૨ ॥

ભાવાર્થ—વિશ્વ પ્રસિદ્ધ એવો તે સૂરિરૂપ સૂર્ય જ્યારે પ્રકાશમાં
વૃદ્ધિ પામ્યો, ત્યારે તારાઓની પેઠે વિગ્રહ કરનારા બીજા સૂરીશ્વ-
રાતું તેજ આશ્ચર્ય સાથે અદૃશ્ય થઇ 'ગયું'. ॥ ૨ ॥

શ્રીગૌતમ પાપતમ પ્રહન્તા જહ્નૂ સ કમ્બૂજ્વલકીર્તિરાશિઃ ।

શ્રીસ્થૂલભદ્રઃ ગુણિશીલલીલ દૂરિ હ્રુહસ્તી ભવશાશ્વિહસ્તી ॥૩॥

દુર્વાદિગર્વાચલવદ્ધિવજ્ર શ્રીવજ્રસૂરિઃ પ્રતિમાનુસૂરિઃ ।

શ્રીવણ્ણભદ્ધિઃ સુગુર્ણરીયાન્ શ્રોહેનચંદ્રઃ સ્વવશોઽસ્તચંદ્રઃ ॥૪॥

एते स्वतेजस्तातिमासितार्हन्मता मताः सर्वजगज्जनानाम् ।

નિરોક્ષિતા યત્ર ગુરૌ ક્ષિતાચ્છેદ્યે ગરિષ્ઠે મહસા પદિષ્ઠે ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—પાપને નાશ કરનારા અને તેજથી મોટા તે ઉત્તમ ગુ-
રૂ જો જોવામાં આવ્યા હોય તો પાપ રૂપ અધકારને નાશ કરનારા શ્રી
ગૌતમસ્વામી, શખના જેવી ઉજ્જ્વલ કીર્તિવાળા જખૂસ્વામી, પવિ-

૧ અર્થાત્ સર્ગના પ્રકાશમાં ગ્રહતારાઓ જેમ નિસ્તેજ થાય તેમજ બીજા
વિદ્વાનો નિસ્તેજ થઇ ગયા.

ત્ર શીલની લીલાવાળા શ્રી સ્થુલભદ્ર સ્વામી, સંસાર રૂપ વૃક્ષને છે.
દવામાં હુસ્તી સમાન મુહુસ્તી સૂરિ, હુદ્દ વાહીઓના ગર્વ રૂપી પર્વતને
તોડવામાં ઈંદ્રના વજ્રરૂપ તથા બુદ્ધિમાં બૃહસ્પતિ જેવા શ્રી વજ્રસ્વામી
અતિશય મહાન્ એવા શ્રી બાપલદ્વિ ગુરૂ અને પોતાના ચશથી ચંદ્રને
પણ પરાસ્ત કરનાર એવા શ્રી હેમચંદ્ર સૂરિ, આ સર્વ મહાન્ પુરૂષો
કે જેઓએ પોતાના તેજની શ્રેણીથી અર્હંત નામને પ્રકાશિત કર્યો છે
અને જેઓ સર્વ જગતના લોકોને માન્ય થયેલા છે, તેઓ સર્વ જોવા-
માં આઠ્યા એમ બાણુવું. ॥ ૩-૪-૫ ॥

विश्वंमराणं सिंहस्य हरन् भूस्पृशानघं श्रीगुह्यराद् गुणौघै ।

वृद्धः सवृद्धं नगरं गरीयः ससाजगामानसद्गमज्ञः ॥ ६ ॥

ભાવાર્થ—શાસના રહસ્યને બાણુનારા ગુણોના સમૂહથી વૃદ્ધિ
પામેલા શ્રી ગુરૂરાજ પૃથ્વીમાં વિહાર કરી લોકોના પાપને હરતા હ-
રતા તે વૃદ્ધ પુરૂષોવાળા ચોટા નગરમાં આવી ચડ્યા. ॥ ૬ ॥

यस्मिन् पुरे आलस्यं समेलापुंढ्रं समेलाबहसरो ऽतिरम्यम् ।

नंदीसरोमानसमानसर्वं कथं रुक्मीधैः सुयमाविलासैः ॥ ७ ॥

तत्तंगजजलमंजुलभीराजीवराजीवरवल्लिकुलम् ।

प्रकोष्ठद्वીडमरालમાલમબાલકૂજતુરરામિરામમ્ ॥ ૮ ॥

सदानिमज्जत्प्रमदातिपीनस्तानांगरागारुणवारिहारि ।

सूर्येदुर्विचप्रतिर्विबद्ध्यमानासमानांबरचारुशोभम् ॥ ९ ॥

व्युत्पत्तिसंपत्तिदृષ્ટિर्वિबद्धसद्भોदિકાકામ્યતમં સમંતાત્ ।

तीरास्त्रितावालरसालसालकूजत्विकीपंचमरागचंगम् ॥ १० ॥

सुराधिषोद्यन्निदिवद्विजिह्वसंलेव्यपातालविमोचकस्य ।

पीयूषकुंडस्य समं समंतात् तद्धारिसद्धारिभृतं नितान्तम् ॥ ११ ॥

ભાવાર્થ—જે નગરમાં પૃથ્વીના તિલક રૂપ સમેલા નામે એક

ધણુ રમણીય સરોવર હતું, જે સરોવર પોતાની શોભાના વિલાસોથી

નંદીસર અને માનસરોવરના માનને હરી લેતું હતું. ઉછળતા તરંગો-
વાળા જલથી સુંદર એવા કમલોની શ્રેણીઓ અને ઉત્તમ વદત્રીઓથી
જે પ્રકુલિત હતું જેમાં હંસોની શ્રેણીઓ નિર્લજ્જ કીડા કરતી હતી.
શબ્દ કરતાં પ્રોઠ એવા ટીંટોડાઓથી જે સુંદર લાગતું હતું, હમેશાં
સ્નાન કરતી પ્રેમદાઓના સ્તન રાગથી જેનું જળ લાલ થતું તેથી
તે મનોહર લાગતું હતું. સૂર્ય ચંદ્રના પ્રતિબિંબથી જેમાં આકાશની
અનુપમ સુંદર શોભા દેખાતી હતી. સંપત્તિવાળી શિલાઓથી ચારે
તરફ ખાંચેલી વેદિકાઓથી જે ઘણું કમનીય લાગતું હતું. તીર ઉપર
આવેલા ઉંચા આંખા તથા સાલ વૃક્ષો ઉપર મધુરાલાપ કરતી કોકિ-
લાઓના પંચમરાગથી જે ઉત્તમ લાગતું હતું અને જે ઈંદ્ર, ઉપયોગી
દેવતાઓ અને નાગકુમારોએ સેવવા યોગ્ય પાતાળમાંથી મુક્ત કરેલા
અમૃત કુંડની સમાજ લાગતું હતું અને જે તૃપાને શમાવનારા જલ-
થી અત્યંત ભરપૂર હતું. ॥ ૭-૮-૯-૧૦-૧૧ ॥

મવાંતકૃદ્ધિઃ સુમગ 'સુધર્માધીરૌસ્તથા દેવગણૈરગણ્યૈ ।

જિગાય ચદ્ર ગાયનલક્ષયુક્તં સ્વર્ગં કિલૈતદ્વિપરીતરુપમ્ ॥૧૨॥

ભાવાર્થ—સંસારના અંતને કરનારા સુધર્મી ગૃહસ્થોથી તથા
અગ્રગણ્ય દેવતાઓના ગણોથી સુંદર અને લાખો ગાયકોથી યુક્ત
એવું જે નગર તેથી વિપરીત રૂપવાળા સ્વર્ગને જિતી લેનાર હતું. ૧૨

શ્રીજીવતસ્વામિન આદ્યતીર્થંકરસ્ય વીરસ્ય વિમોર્ચિહારૌ ।

હારૌ ચ પૃથ્વીસુમગાંગનાયા યસ્યાંતરે રેજતુરુજ્વલામૌ ॥૧૩॥

ભાવાર્થ—જે નગરના મધ્ય ભાગે રહેલા આદિ તીર્થંકર શ્રી જીવ-
તસ્વામી અને શ્રી વીર પ્રભુના જે વિહારો બાહ્યે પૃથ્વીરૂપી સુંદર

૧ એક પક્ષે “ સુધર્મ ” એટલે સારા ધર્મવાળા અને સ્વર્ગ પક્ષે
સુધર્મી એટલે ઈંદ્રની સભા તેના અધિપતિ એવા દેવતા એમ લેવું.

સ્ત્રીના બે ઉજ્જવલકાંતિવાળા હાર હોય તેવા શોભે છે. ॥ ૧૩ ॥

ચંદ્રોજ્વલાશ્ચારુશિલાવિશાલાઃ પ્રાસાદમાલા અતુલા વિરેજુઃ ।
સંખ્યાતિંગા यस્ય બહિઃપ્રદેશે યશશ્ચયાઃ કારયિતુઃ કિમેતે ॥૧૪॥

ભાવાર્થ—જે નગરની બાહારના પ્રદેશમાં ચંદ્રના જેવી ઉજ્જવલ, સુંદર શિલાઓથી વિશાળ એવી અનુપમ અસંખ્ય પ્રાસાદ શ્રણીઓ જાણે તે રચાવનારના યશના સમૂહ હોય તેવી શોભે છે. ॥ ૧૪ ॥

શ્રેયાંસિ ભૂયાંસિ સરાંસિ પેયપયાંસિ સંખ્યારાહિતાનિ તાનિ ।
કુડાન્યઘ્નકુડાન્યતુલાનિ यस્ય વાહ્યોર્ધ્વરાયાં પ્રવરાણિ રેજુ ॥૧૫॥

ભાવાર્થ—જે નગરની બાહર ભૂમિમાં અતિ શ્રેષ્ઠ અને પાવા યોગ્ય જળવાળા અસંખ્ય સરોવરો અને અનુપમ અખંડ કુંડો શોભતા હતા. ॥ ૧૫ ॥

રંમાભિરામા નગરસ્ય ચસ્યારામાશ્ચ રામા સદૃશા વિરેજુઃ ।
ઉચ્ચૈ સનારંગધરા પ્રવાલાશ્રિપાશ્રિતા. પત્રલસત્કુચાદયાઃ ॥૧૬॥

ભાવાર્થ—જે નગરની રામાઓ અને આરામો (ઉદ્યાનો) સમાન રીતે શોભતા હતા. રામાઓ રંભા (અપસરા) જેવી રમણીય હતી અને આરામો રંભા (કદલી) વૃક્ષોથી રમણીય હતા. રામાઓ હંમેશા ઉંચી જાતના આનંદને ધરનારી હતી અને આરામો નારંગીના ઉંચા ફળને ધરનારા હતા. રામાઓ લાંબા વાળની શોભાને આશ્રિત થયેલી હતી અને આરામો પ્રખ્યાત કુંવલીયાની શોભાને આશ્રિત હતા. રામાઓ પત્રચના (પીલ) થી શોભિત એવા સ્તનવાળી હતી અને આરામો પર્ણાથી સુશોભિત કુચ જાતના વૃક્ષોવાળા હતા. ॥૧૬॥

કમ્પાન્નરાજાદનમુખ્યવૃક્ષલક્ષૈઃ પરિતા. પરિતો યદીયાઃ ।

ઉપાંતક્રાંતક્ષિતયસ્તતા સ્વર્વનાભિરામા રમયંતિ ચેતઃ ॥ ૧૭ ॥

ભાવાર્થ—જે નગરની ચોતરફ આવેલી નજીકની સુંદર ભૂમિઓ ઉત્તમ આબાઓ અને રાયણો વગેરે લાખો વૃક્ષોથી વ્યાપ્ત થતા

સ્વર્ગના નંદનવન જેવી રમણીય હોવાથી ચિત્તને આનંદ આપતી હતી. ॥ ૧૭ ॥

તસ્મિન્નુરે સ્વઃપુરવત્પ્રધાને શ્રીળાં નિધાને નિધનેનરશ્રી ।

શ્રીદેવરાજઃ સમહેશ્વરાજઃ કૃતી મતીન્દ્રશ્ચરિકાર્તિં વાસમ્ ॥૧૮॥

ભાવાર્થ—ઈંદ્રની નગરી અમરાવતીના જેવું શ્રેષ્ઠ અને સંપત્તિ ઓતું નિધાનરૂપ તે નગરમા નિરંતર લક્ષ્મીવાળા, અને બુદ્ધિથી વધેલા શ્રી દેવરાજ નામે એક કુશળ શ્રેષ્ઠિરાજે નિવાસ કર્યો હતો. ૧૮

સદ્દાનયજ્ઞં સ્વકરે ધરન્ યઃ પ્રોત્સર્પિદંનં કલિકાલજંમં ।

છિદ્રજંમદં યુધિ દેવરાજનામાર્થયુક્તં વિદધે નુષ્ઠેશઃ ॥૧૯॥

ભાવાર્થ—ઉત્તમ દાન રૂપ વળને પોતાના હસ્તમાં ધારણ કરતો અને દંભનો પ્રસાર કરનાર કલિકાળ રૂપ જંભ (તે નામના અમુર) ને યુદ્ધમા અમંદપણે છેદન કરતો જે પ્રાણેશ્વર શ્રેષ્ઠ પોતાના દેવરાજ એવા નામને સાર્થક કરતો હતો. ॥ ૧૯ ॥

ઘ્રાતાનુજસ્તસ્ય ચ હેમરાજો રરાજ રાજેષ્વ સ રાજમાન્યઃ ।

સ્વગોવિલાસૈર્નયતે વિગ્રાશં યઃ કોમુદં પાપતમ પ્રહંતા ॥ ૨૦ ॥

ભાવાર્થ—તે દેવરાજને હેમરાજ નામે એક રાજમાન્ય અનુજ ણંધુ રાજ (અંદ્ર) ની પેઠે વિરાજતો હતો પાપરૂપ અંધકારને હણનાર જે હેમરાજ પોતાના ગો (વાણી અને અંદ્રપક્ષે કિરણ) ના વિલાસથી કોમુદ (પૃથ્વીમાં હર્ષ અંદ્ર પક્ષે પોયણીના સમૂહ) ને પ્રેરકાશ કરતો હતો ॥ ૨૦ ॥

વંધુસ્તૃતીયલ્લિજગત્પ્રકાશઃ સ્ત્રીરાટ્વિસંકાશયશઃપ્રકાશઃ ।

વમ્ભૂવ સિંહો ઘટસિંહનામા ધામાતિરેકેણ ગમીરનાંદઃ ॥ ૨૧ ॥

અહિં દેવરાજ એવા નામનો અર્થ ઇંદ્ર થાય છે તેથી ઇંદ્રપક્ષે પણ ખીલે અર્થ લાગુ પડે છે. ઇંદ્રના હાથમા પણ વળ છે, તેણે દક્ષી જંભ નામના રાક્ષસને માર્યા હતા.

ભાવાર્થ—તેને ઘટસિંહ નામે એક ત્રીજો ભાઈ હતો, જે અતિ તે-
જથી જગતમાં પ્રકાશિત હતો, જેના યશનો પ્રકાશ ક્ષીરસાગરના જે-
વો હતો અને જેનો કંઠધ્વનિ ઘણો ગભીર હતો. ॥ ૨૧ ॥

आभ्यां च दार्यामलसंनिभभ्यां ज्यावान् न बभुः शुशुमे शुभंसुः ।
किं वारिवाहद्विरदो रदाभ्यां चद्रार्यमभ्यां च मरुत्वथां वा ॥ २२ ॥

ભાવાર્થ—જેમ જે હાંતોથી ઝેરાવત શોભે અને જેમ ચંદ્ર સૂર્યથી
ગગનમાર્ગે શોભે તેમ બંને ભુજ જેવા તે ઉમય બંધુઓથી કલ્યાણ-
વાન્ એવો તે જ્યેષ્ઠ બંધુ દેવરાજ શોભતો હતો. ॥ ૨૨ ॥

न देवराजोऽनुजयोः पुरस्तादन्येयुरेवं शुचिवाचसूवे ।
वंशु धन राक्षसं न करवाग्रोरुश्यद् दयात् स्थिरतात्ममेतं ॥ २३ ॥

ભાવાર્થ—એક વખત જ્યેષ્ઠ બંધુ દેવરાજ પોતાના બંને અનુજ
બંધુઓની પાસે આ પ્રમાણે પવિત્ર વાણી બોલ્યો કે, હે બંધુઓ,
નાશ પામનારું આ વન કોઈના ધરમા સ્થિરતાને પામતું નથી. ૨૩

भुजौजसा निर्जितवैरिचक्राग्रमायुधसङ्गजदखर्वगर्वा ।

श्रीलार्धगोजा किल भूमिभागे ऽममभिधानादिधनप्रधानाः ॥ २४ ॥

ભાવાર્થ—આ ભૂમિ ઉપર ભુજના બળથી શત્રુઓના સમૂહને જિ-
તનારા અકર્તવ્યો અને ઘણા ગર્વથી સ્ફુરણાત્મક એવા સાર્વભૌમ
રાજાઓ નવ નિધાન વગેરેના ધનથી પ્રધાન થઈ ગયા છે. ॥ ૨૪ ॥

भुजाग्रजाग्रप्रलख्वृंग वृंदारकाभ्रचर्वपदारविदाः ।

श्रीवासुदेवा वसुध्वृद्धिरिन्द्रप्रसिद्धिमाजो भुवनेष्वभूचन ॥ २५ ॥

ભાવાર્થ—જેઓની ભુજના અગ્રભાગે આલેના સમૂહ જાગ્રત છે
અને જેમના ચરણ કમળો દેવતાઓથી પૂજવા યોગ્ય છે એવા વાસુદે-
વો આ ભુવનોમા દ્રવ્યની ઋદ્ધિ સિદ્ધિથી પ્રસિદ્ધ થયેલા છે. ॥ ૨૫ ॥

नवापि गदा कमकाद्रिकाग्रत्रेयपृथौषकुवेरकल्पाः ।

स्वतेजसा निर्जितचंडग्रामग्रामव्रजा जहुरभिक्षवर्ण्याः ॥ २६ ॥

ભાવાર્થ—સુવર્ણગીરી (મેરુ) જેટલા દ્રવ્યથી કુખેર જેવા અને પોતાના તેજથી સૂર્યોના સમૂહને જિતનારા એવા નળ નદ પણ આ લોકમાં પ્રખ્યાત થઈ ગયા. ॥ ૨૬ ॥

શ્રીવિક્રમશ્રીનલમુંજમોજશ્રીહાલમુખ્યાઃ ક્ષતચૈરિપક્ષાઃ ।

હ્યાતા ક્ષિતૌ તે ક્ષિતિપા અસંખ્યાઃ સંખ્યાવતાં ગેયગુણા વમૂત્તુ. ॥૨૭

ભાવાર્થ—શત્રુઓના પક્ષને નાશ કરનારા અને જેઓના ગુણો વિદ્વાનોને ગાવા યોગ્ય છે એવા શ્રી વિક્રમ, નલ, મુંજ, ભોજ અને શ્રીહાલ વગેરે રાબાઓ પૃથ્વીપ્રખ્યાત થઈ ગયા. ॥ ૨૭ ॥

પપામશેવામલકોર્તિમાજાં ગૃહે ન લક્ષ્યા જગૃહે સ્થિરત્વં ।

તન્નૂનમન્યૂનફલેન દાનરૂપેણ તાં જ્ઞઃ કુરુતે કૃનાર્થા ॥ ૨૮ ॥

ભાવાર્થ—સર્વ રીતે નિર્ભળ એવી કીર્તિને ભજનારા તે ઉપર કહેલા રાબાઓના ઘરમાં પણ લક્ષ્મીએ સ્થિરપણું કર્યું નથી. તેથી પ્રાણ પુરૂષ તે લક્ષ્મીને દાન રૂપો પૂરું ફળથી કૃતાર્થ કરે છે. ॥ ૨૮ ॥

ચિત્તે વિમૃશ્યાનુમાર્તિ મમ સ્વવિત્તવ્યયાર્થે યદિ દત્તમચ ।

તદા મુદા સૂરિપદપ્રતિષ્ઠાં પુણ્યપ્રકૃષ્ટાં કિલ કારય્યામિ ॥ ૨૯ ॥

ભાવાર્થ—હે બંધુઓ, જો તમે બંને ચિત્તમાં વિચારી મને મારા દ્રવ્યનો વ્યય કરવાને સંમતિ આપો તો આજે હું હર્ષથી પુણ્યથી ઉત્કૃષ્ટ એવી સૂરિપદની પ્રતિષ્ઠા કરું. ॥ ૨૯ ॥

તામ્યાં પ્રપન્ને જગતીનતામ્યામર્થે ચ તસ્મિન્ સ મહેજ્યમૌલિ ।

તૂર્ણ મુદા પૂર્ણમન્તાઃ સકર્ણઃ શાલાં સમાગત્ય ગુહં વવંદે ॥૩૦॥

ભાવાર્થ—પૃથ્વીમાં નમાએલા તે બંને બંધુઓએ તે દ્રવ્યનો વ્યય કરવાની સંમતિ આપી એટલે મહાન્ ગ્રેષ્ઠીઓમાં સુગટ રૂપ એવા વિદ્વાન દેવરાજે તત્કાળ હર્ષથી પૂરું ચિત્ત થઈ શાળામાં આવી ગુરૂને વંદના કરો. ॥ ૩૦ ॥

વ્યજિજ્ઞપદ્વિજ્ઞશિરોમણિશ્ચ ગચ્છાધિપં સ્વચ્છમાતિપ્રસારમ્ ।

શ્રીસૂરિદીવ્યત્પદભૂમિવિત્તવ્યયસ્ય નિર્માપણતઃ પ્રસીદ્ ॥૩૧॥

ભાવાર્થ—પ્રાણ પુરૂષોના શિરોમણિ એવા દેવરાજ શ્રીએ ગ-
ચ્છપતિને વિજ્ઞાપિ કરી કે, હે ગુરૂવર્ય, તમે દિવ્ય એવા સુરિપદના
સ્થાનમાં વત્તનો વ્યય કરાવાને પ્રસન્ન થાઓ. ॥ ૩૧ ॥

તતો ગુરુઃ સૌવરિનેયંવૃંદે દદૌ સદૌન્નત્યગુરુ. સ્વદ્દષ્ટિમ્ ।

શ્રીવાચકેન્દ્રે મુનિસુંદરાહં વિશેષિતો યોગ્યતયા તયા ચ ॥ ૩૨ ॥

ભાવાર્થ—પછી હું મેશાં ઉન્નતિમાં ગુરૂ એવા તે ગુરૂએ પોતાના
શિષ્યોના વૃંદ ઉપર પોતાની દષ્ટિ નાખી, તેમાં મુનિસુંદર નામના વા-
ચકેન્દ્ર ઉપર તો વિશેષ યોગ્યતાથી દષ્ટિ નાખી. ॥ ૩૨ ॥

જલપત્યનલપં સવિકલપજાલં સદાખ્યતુસ્યૂતમતિપ્રમૂતમ્ ।

શ્રાક્ સસ્કૃતં પ્રોન્મદવાદિત્વં નનાશ યસ્મિન્ કિલ કાકગાશમ્

ભાવાર્થ—જે હું મેશાં બુદ્ધિથી વ્યાપ્ત એવા ઘણા વિકલપ-તર્કના
જાળને જ્યારે બોળવા માંડે છે ત્યારે સંસ્કાર મુક્ત એવું ઉન્નતવા-
દિયોનું વૃંદ કાકપક્ષીની પેઠે નાશી જાય છે. ॥ ૩૩ ॥

સ્વસ્તાધ્યસિધ્યૈ સતિ યત્ર હેતૂપન્યાસમાતન્સિ યાદમ્ભૌ ।

પ્રાવાડુકોન્માદમરઃ શરીરે સ્વેદેન સાર્દ્ધં કિલ જાગલીતે ॥ ૩૪ ॥

ભાવાર્થ—જે વાચકપતિ વાદ ભૂમિમાં પોતાના સાધ્ય અર્થની
સિદ્ધિને માટે જ્યારે હેતુ (કારણ) નો ઉપન્યાસ વિસ્તારે છે ત્યારે
ઉત્રાદીઓના ઉન્માદને સમૂક શરીરમાં પચીનાની પેઠે ગળી
જાય છે. ॥ ૩૪ ॥

યન્નિર્મિતા શ્રીગુરુમગ્નકાવ્યવિહૌતિંગા ગુર્મેસત્તરંગા ।

પ્રક્ષાલયન્તી કાલિકલહમલૌઘં દ્વગ્નકાર્ષીત્લુમનઃસમૂહાન્ ॥ ૩૫ ॥

ભાવાર્થ—જેની રચેલી શ્રી ગુરૂની ભવ્ય કવિતા રૂપી ગ ગાનદી
ગુણરૂપી તરંગોથી ઉછળતી અને કગિકાળના પાપ સમૂહને ઘેર
નાખતી વિદ્વાનોના સમૂહોને હર્ષિત કરતી હતી. ॥ ૩૫ ॥

યેન પ્રફલતા સ્તુતય. સ્તવાશ્ચ ગાંધોર્ધમૃન્નવ્યસદર્થસાર્થાઃ ।

શ્રીસિદ્ધસેનાદિમહાઠગીનાં કૃતોર્ધવીચ્છા અનુચક્રિરે તા. ॥ ૩૬ ॥

ભાવાર્થ—જેણે રચેલી ગાંધોર્ધને ધારણ કરનારા અભિનવ ઉત્તમ અર્થવાણી સ્તુતિઓ અને સ્તવનો શ્રી સિદ્ધસેન વિગેરે મહા કવિઓની બુદ્ધિથી વધેલી કૃતિઓને અનુસરતી હતી. ॥ ૩૬ ॥

સદ્યુક્તિભૃત્સંસ્કૃતજલપશક્તિ સહસ્રનામ્નાં કવનૈકશક્તિ ।

તાત્કાલિકો નવ્યકવિત્વશક્તિર્ન યં વિનાત્યત્ર સમીત્સ્યતેऽથ ॥૩૭॥

ભાવાર્થ—યુક્તિવાળો સંસ્કૃત બોલવાની શક્તિ, એક સહસ્ર નામને એક સાથે કહેવાની શક્તિ અને તરકાળ નવીન કવિત્વની શક્તિ જેના વિના બીજા કોઈના બોવામાં આવતી નથી. ॥ ૩૭ ॥

વિદ્યા ન સાસ્ત્રે નિરવ્યયતામૃતકલાનસા ચાસ્તિ વરા ધરાયામ્ ।

યસ્યાં ન યસ્યાંભિગગાર્ચિતસ્ય બુદ્ધિર્વિગુદ્ધા પ્રસરી સરીતિ ॥૩૮॥

ભાવાર્થ—પ્રાણીઓના સમૂહે પૂજેલા એવા જે વાચકે દ્રવી શુદ્ધ બુદ્ધિ જેમા પ્રસરી શકતી નથી તેવી કોઈ નિર્દોષ વિદ્યા કે ઉત્તમ કળા આ વૃદ્ધીમાં રહેલી નથી. અર્થાત્ સર્વ વિદ્યા અને કળામાં તેમની બુદ્ધિ પ્રસરતી હતી. ॥ ૩૮ ॥

મેઘાધિન સંતિ પરઃ સરુજા બદ્ધુદ્યયેદુષ્યવરા ધરાયામ્ ।

પરં ન દસ્ય પ્રતરત્નકર્મપ્રસરત્ત્રિધિભ્ય તુલાનુત સ્યુ ॥ ૩૯ ॥

ભાવાર્થ—આ પૃથ્વીમા નિર્દોષ નિદ્ધતાને ધારણ કરનારા હજારો બુદ્ધિવાન્ પુરુષો છે પણ ઉત્કર્ષવાળી બુદ્ધિને ધારણ કરનારા વિદ્વાન્ વાચકે દ્રવી તુલનાને પ્રાપ્ત કરનારા કોઈ નથી. ॥ ૩૯ ॥

ત વાચકં સૂરિપદાર્દનર્હન્નતોદ્ધતિસ્કાનિકરં વિચુર્ય ।

ચત્તોઽનુષ્ટેને સુમના મહેમ્બરાદ્ શ્રોત્રેવરાજસ્ય ગણાધિરાજઃ ॥૪૦॥

ભાવાર્થ—તે વાચકને સૂરિપદને યોગ્ય અને આર્હુતમતની ઉન્નતિ કરનારા બાણીને ઉત્તમ મનવાળા ગરુડપતિએ તે શ્રેષ્ઠિરાજ દેવરાજના વચનને અગીકાર કર્યું. ॥ ૪૦ ॥

અગાદસૌ ધામ નિકામમંતઃશ્રિતં ગદ્યટ ક્ષાતેનાં ગરિષ્ઠઃ ।

શ્રાક્ષ પ્રાહિણોત્કુંડુમપત્રિકાશ્ચ કીર્ત્ય સમં ભૂમિતલેઽધિલેઽપિ ॥૪૧

ભાવાર્થ—કૃતાર્થ પુરૂષોમાં ઉત્તમ એવો દેવરાજ શ્રેષ્ઠી દૃઢ્યમાં અત્યંત હુપ પામતો પોતાને ઘેર ગયો અને તત્કાલ પોતાની કીર્તિની સાથે ધર્મી પૃથ્વી ઉપર કુંડુમપત્રિકાઓ (કંઠેાત્રીઓ) મોકલાવી. ૪૧

ક્ષમાગમન્ સંવજનાશ્ચતેનાહૃતાઃ પ્રભૂતાઃ પરિપૂનાચિન્તાઃ ।

તદા ચ રૂપાસ્તસુપર્વગર્વસ્તૈસ્તત્પુરં લઃપુરયદ્ધિરેજે ॥ ૪૨ ॥

ભાવાર્થ—તે શ્રેષ્ઠીઓ બોલાવેલા અને પવિત્ર ચિત્તવાળા ધણા સંધ્યાળુઓ એકઠા થઈ ત્યાં આવ્યા. કૃપાથી દેવતાઓના ગર્વને પણ તોડનારા એવા તે લોકેાકાથી તે નગર સ્વર્ગના નગરની પેઠે શોભતા લાગ્યું. ॥ ૪૨ ॥

ભેર્યાયનાત્રાણિ જગર્જુર્જુસ્વલાણિ મંગલયરવાતુલાણિ ।

સનં ચ તૈઃ શ્રાક્ષ સુરુતાલિતણિ પુરાહ્નનાણિ પ્રથિતાણિ તસ્ય ॥૪૩॥

ભાવાર્થ—નાંગલ્ય શબ્દોથી અનુલ્ય એવા લેરી વગેરે ઉચ્ચ વાજિત્રો વાગતા લાગ્યા, અને તેઓની સાથે પૂર્વ કરેલા તેના સુકૃતો તત્કાલ પ્રખ્યાત થવા લાગ્યા. ॥ ૪૩ ॥

વાતોર્મિત્રેલ્લચ્છુચિકેતનાણિ નિકેતનાણિ વ્યગ્ધારિણેનુઃ ।

ચમાસિરે તસ્ય શુણાન્વિતસ્ય શ્વોઞ્જ્જ્વલાનાંચ લસન્મનાંસિ ॥૪૪॥

ભાવાર્થ—પવનની ઉર્મિઓથી જેમની ઉજ્જ્વલ પતાકાઓ ફરકતી હતી તેવા તે શ્રેષ્ઠીના મંદિરો બાહ્યે તે શુણી શ્રેષ્ઠીના શ્રદ્ધાથી ઉજ્જ્વલ મન હોય તેવા શોભતા હતા. ॥ ૪૪ ॥

તદા ચ સુત્રામપુરસ્ય શોમાં શુમાં વિમર્ષિં સ્મ પુરં તદુચ્ચૈઃ

પદે પદે ચત્પ્રમદપ્રદાત્રી નિરીશ્યતે ડક્ષર્જસુર્વરાજિઃ ॥ ૪૫ ॥

ભાવાર્થ—તે અમથે તે નગર ઇંદ્રના નગરની ઉત્તમ શોભાને ઉ-

ચે પ્રકારે ધારણ કરતું હતું. કારણ કે સ્થાને સ્થાને હર્ષને આપનારી મહાન્ દેવતાઓની શ્રેણી જોવામાં આવતી હતી. ॥ ૪૫ ॥

સર્વાંગચાર્વાચરણાભિરામા રામાઃ સકામાઃ પ્રદહુસ્તદાનીમ્ ।

ન કેવલં સદ્ધવલાનિઃ સર્વશ્રોતૃશ્રુતીનામપિ ચ પ્રમોદમ્ ॥ ૪૬ ॥

ભાવાર્થ—સર્વ અંગે રહેલા સુંદર આભૂષણોથી રમણીય એવી સકામ રામાઓ તે વખતે તે દેવતા ધવલ મંગલથી આનંદ આપતી એટલું જ નહીં પણ તેઓ સર્વ શ્રોતાઓની શ્રવણેન્દ્રિયને પણ આનંદ આપતી હતી. ॥ ૪૬ ॥

મહોત્સવેષુ પ્રથિતેષુ તેષુ સમંતતઃ સંતતમદ્રુતેષુ ।

સોત્કર્ષહર્ષેણ પુરાત્ પુરાણ શોકસ્તદાની નિરકાસિ સઘ ॥ ૪૭ ॥

ભાવાર્થ—આવી રીતે તે અદ્ભુત મહોત્સવો જ્યારે ચારે તરફ હર્ષના ઉત્કર્ષથી પ્રસરી રહ્યા ત્યારે પુરાણ (શ્રુતિ) એવા શોકને તત્કાળ નગરમાંથી કાઢી મુકવામાં આવ્યો હતો. ॥ ૪૭ ॥

મુહૂર્ત્ત્વસ્તેઽથ રમાસ્તનાથયુગાદિનાથસ્ય પૃથ્વીઘડૈલ્લે ।

અમંદિ નંદિર્મુસલિસ્તદાનીનુવ્યો ચ ગુર્યો સ્વયશ સમૃદ્ધિ ॥ ૪૮ ॥

ભાવાર્થ—મુહૂર્તનો દિવસ આવ્યો એટલે શોભા યુક્ત એવા યુગાદિનાથના ઉંચા અને વિશાળ ચૈત્યમા ગુરૂએ મોટી પૃથ્વીમાં યશની સમૃદ્ધિ રૂપ એવા નંદી માર્યા. ॥ ૪૮ ॥

મહામહૌઘે પ્રસરત્યનલ્પે મંગલ્યજલ્પે ડમ્બિલદંદિનાં ચ ।

શ્રીવાચકાનાં વરસૂરિમંત્રં પ્રાદાન્નુદા શ્રીતપનચ્છનાથ ॥ ૪૯ ॥

ભાવાર્થ—જ્યારે મોટા મોટા ઘણા ઉત્સવોના સમૂહો પ્રસરી રહ્યા અને સર્વ ખંદીઓનો માંગલ્ય ધ્વનિ ચાલી રહ્યો તે વખતે શ્રી તપાગચ્છના સ્વામીએ શ્રી વાચકને હર્ષથી ઉત્તમ સૂરિપદ આપ્યું. ૪૯

સંવાધિપ શ્રીયુતદેવરાજ સદાવદાતૈરવદાતકીર્તિં ।

ઉત્કર્ષતો દાનજલં પ્રવર્ષન્ પ્રાવૃદ્ધનામો વદશે તદાનીમ્ ॥ ૫૦ ॥

ભાવાર્થ—હુમેશાં ઉત્તમ કાર્યો કરવાથી જેની ઉજ્જવળ કીર્તિ છે એવો સંઘપતિ શ્રી દેવરાજ હી તે વળતે ઉત્કર્ષથી દાન રૂપ જળને વર્ષાવતો વર્ષાઋતુના મેઘના જેવો દેખાતો હતો. ॥ ૫૦ ॥

માણિક્યરત્નૈઃ પ્રચરૈશ્ચ સ્ત્રીરૈર્ચિમ્બૂષણૈર્મયત્કૃતદ્રુપણૈશ્ચ ।

પ્રચક્રિરે તેન નરેન્દ્રકલસા કલપાંહિપામેનવર્નાપકૌચા ॥ ૫૧ ॥

ભાવાર્થ—કલ્પવૃક્ષ જેવા તે શ્રેષ્ઠીએ ઉત્તમ માણિક્ય રત્નોથી અને નિર્દોષ એવા આભૂષણોથી યાચકોના સમૂહને રાજા જેવા બનાવી દીધા. ॥ ૫૧ ॥

મુક્તાફલૈર્નિ મલકાંતિકાંતાચિરત્નરત્નૈર્વિરાદાક્ષતૈશ્ચ ।

વર્ષાપયામાહુરલીસરૂપા સ્ત્રિયઃ શ્રિયઃ સચુર્તાભિર્ગુરૂંસ્તાન્ ॥ ૫૨ ॥

ભાવાર્થ—અત્યંત રૂપવતી સ્ત્રીઓએ કાતિવાળા મુક્તાક્ષણોથી, નિર્મળ કાતિવાળી કાંતાઓને યોગ્ય એવા રત્નોથી અને ઉજ્જવળ અક્ષતોથી તે ગુરૂને તે કાળે વધાવી લીધા. ॥ ૫૨ ॥

યર્જત્યૂર્જિતજયર્થતૂર્થનિકરે દિક્ષુચક્રગુહિમરિ-

ધ્યાને સદ્વલધ્વનૌ ચ લિતરાં પ્રોત્સર્પતિ સ્ત્રીમુખાત્ ।

હ્રૂતુંવરજૈન્નગાયનગૈર્વિસ્તાર્યમાણે ચ સદ્-

ગીતે શ્રીગુરવો વિનેયસહિતા શ્રીધર્મશાલાં યયુઃ ॥ ૫૩ ॥

ભાવાર્થ—ઉગ્ર અને ઉત્તમ એવા વાજિત્રોનો સમૂહ ગાળી રહ્યા હતા; સ્ત્રીઓના મુખમાંથી દિશાઓના સમૂહના અંતરને પૂરતો ધ્વનિ મંગળનો ધ્વનિ નિરંતર પ્રસરતો હતો અને હુ હુ તથા તુંબરૂ ગંધર્વોને પણ જિતે તેવા ગાયકોના ગણો ઉત્તમ ગીતને વિસ્તારતા હતા તે વખતે શ્રી ગુરૂ પોતાના શિષ્યો સાથે ધર્મશાળામાં પધાર્યા. ॥ ૫૩ ॥

પ્રાંચત્પેશલચંડિકામૃદુલસન્નમપ્રતિષ્ઠાનિકા

શ્રીચંડોજ્વલપટ્નુચ્ચયૈશ્ચન્નત્રપ્રમાસચયૈઃ ।

રમ્યશ્રીયુત્સોમરુન્દરમહાસૂરોશ્વરાણાં વ્યધાત્

પૂજાં શ્રીશ્રિતદેવરાજમહિમા શ્રીદેવરાજસ્તદા ॥ ૫૪ ॥

ભાવર્થ—જેમની ક્રાંતિ સ્ફુરી રહી છે તેવા કોમળ અને ઉન્નત
ચોલપટા વગેરે વસ્ત્રોથી, લક્ષ્મીથી ઈંદ્રના મહિમાનો આશ્રય કરનાર
એવા શ્રી દેવરાજ શ્રેષ્ઠીએ રમણીય શે ભાથી યુગ્ત એવા શ્રી સોમસુ-
દર સૂરિની પૂજા કરી. ॥ ૫૪ ॥

पञ्चान्नैर्विविधैः स धीरमुकुटः सङ्गं दक्षिणै-
र्दालैश्चातिवै सत्सौरभघृतघोलान् नैश्चामित ।
श्रीसय सकलं कलंकरहितश्चो जैमयामास तन्
पूजां चीरचदैर्व्यधाञ्च गणनातानैः प्रतर्तैर्युगैः ॥ ५५ ॥

ભાવર્થ—ધીર પુરૂષોમાં સુગટ સમાન અને નિષ્કલંક લક્ષ્મીવા-
ળા તે શ્રેષ્ઠીએ વિવિધ પકવા-નોથી દ્વિદલાના વિસ્તાર સાથે ઉત્તમ ગં-
ધવાળા ફૂરાના સમૂહથી અને સુગંધી ધીએ ભરપુર એવા અપરિમિત
ઘેખર અમૃતથી સમગ્ર શ્રી સંઘને જમાડ્યો; અને શુભોથી પ્રખ્યા-
ત એવા અપરિમિત ચીર વસ્ત્રોના સમૂહથી તેની પૂજા કરી. ॥ ૫૫ ॥

श्रीमान् सृष्टिदे पदेऽथ यशसां कारान्तिने त्र्यमुरो-
रादेशान्मुनिगुंजरजतिदरश्रीसूरिणा संयुत ।
युक्तः पंचशतानामितैश्च शकटैश्च दैर्भूयसा
संघेनाप्यनघेन तूर्णमचलत् श्रीतार्थयात्रां प्रति ॥ ५६ ॥

ભાવર્થ—શ્રીમાન્ શ્રેષ્ઠી યશના સ્થાનરૂપ સૂરિપદ કરાવ્યા પછી
શ્રી શુરૂની આજ્ઞાથી વ્રતધારીઓમાં ઉત્તમ એવા શ્રી મુનિસુદર સૂ-
રિની સાથે પાંચસો ગાડાઓ અને તેટલા મુલટો લઝ ઓટો નિર્દોષ
સંઘ કાઢી તટકાલ તીર્થયાત્રા પ્રત્યે ચાલી નીકળ્યા. ॥ ૫૬ ॥

भैर्याद्युजितदृग्वाचनिनदेव्योमांगणं गर्जयन्
रंगतुंगतुरंगमन्मन्त्रुराघानै क्षिति कंपयन् ।
चंचद्वर्णमुवर्णदंडकलशैर्वैचालैरुन्नतः
शोभां विश्रददन्नशुभ्रयशसा शुक्लं सृजन् श्रमानलं ॥ ५७ ॥

શ્રીજગદ્ગજપદ્મલેડપિ ગિરૌ શ્રીરૈવતે દૈવતં

શ્રીનાનંદાજિવં નિરસ્તજ્જિનં નેમોશ્વરં ભાસ્વરમ્ ।

નતરા તત્ર મહોત્સવાગ્વનવાન્ કૃત્વા ચ દત્વા ધનં

મૃત્વા સંઘપતિઃ કૃતો નિજગૃહં ચાગાત્સલંબોડનઘ ॥ ૫૮ ॥

ભાવાર્થ—લેરી વગેરે ઉપ્ર અને મનોહર વાણીઓના શબ્દોથી આ-
કાશના આગણાને ગજવતા, અપણ રીતે આલતા ઉંચા અશ્વોના ચરણની
ખરીઓના આઘાતથી પૃથ્વીને કંપાવતા, સુંદરવર્ણવાળા સુવર્ણના દંડ
અને કણકાળા ઉંચા છનાલયોથી શોભાને ધારણ કરતા અને અતિ
ઉજવળ યશથી પૃથ્વીને ઉજવણ કરતા તે દેવરાજ શ્રેષ્ઠી શ્રી શત્રુઙ્ગય-
ગિરિ ઉપર રહેલા, પાપને દૂર કરનારા અને પ્રકાશમાન શ્રી કૃષ્ણ-
દેવ પ્રભુને અને રેવતાગણ ઉપર રહેલા તેવાજ શ્રી નેમિનાથ પ્રભુને
નમી, ત્યાં નવ નવા અનેક ઉત્સવો કરી અપાર વનનું દાન આપી
અને ખરેખરા સંઘપતિ થઈ બધા સઘને લઈ પોતાના ઘર પ્રત્યે
આવ્યા. ॥ ૫૭-૫૮

શ્રીનમ્બેન્દ્રમિત્ર સુવારજક્રિતા શિશ્વોત્કરૈઃ સંયુતા

વર્વાન્ગુજાદિસિમ્બુરઘદા વિજાસપચાનના ।

પૃષ્ઠદુષ્ટિભાનનાઘનજનાન્નાદમર્ત્યપ્રદા

શ્રીમંતૌ મુનિસુદરાહાપુરવ ક્ષૌણ્ણે વિહારં વ્યધુઃ ॥ ૫૯ ॥

ભાવાર્થ—ગવે લેરેલા મેંટા કુવાદીરૂપી ગજે દ્રોની ઘટાને ગ્રામ
આપવામાં કેશરી જેવા, પૃથ્વીય દ્ર જેવા મુખવાળા અને ઘણા લોકોને
ઉત્કૃષ્ટ આદકાદ આપનારા તે શ્રીમન્ મુનિસુંદર ગુરૂએ અમૃત ર-
મનં ગતી શ્રી ગચ્છપતિની વાણીથી શિષ્યોના સમૂહ સાથે ત્યાથી
વિહાર કર્યા. ॥ ૫૯ ॥

દ્વિતીયોયુગપ્રધાનાચનારશ્રીતપાનચ્છત્રંગારાહારકપુરંદરપૂજ્ય
શ્રીભોક્તુન્દરસૂરિજોમાગ્યાદિગુજગાજર્ણને સોગસૈ. માગ્ધનાસ્મિ કાવ્યે
ધોમુનિસુદરસૂરિપદરથાપનાર્ણનો નામ પદ્મઃ સર્ગ ॥ ૬ ॥

॥ સત્તમઃ સર્ગઃ ॥

પૃથ્વીતલપ્રથિતનામ ગુણાભિરામ-
વિશ્રામધામ કમલાકમલાયતાક્ષ્યા. ।

અસ્તીલદુર્ગનગરં નગરસ્યશાંભમ્
સ્વસ્તિપ્રશસ્તચનપલ્લવનાદ્વ્યાયઃ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—પૃથ્વીતળમાં જેનું નામ પ્રખ્યાત છે એવું ઈશદુર્ગ નામે એક નગર છે. જે લક્ષ્મીરૂપી સ્ત્રીનું ગુણોથી સુંદર એવું વિશ્રામનું ધામ છે, જેની શોભા પર્વનોથી ઘણી રમણીય છે અને જે કદ્યાણુરૂપી શ્રેષ્ઠ વનને પલ્લવિત કરવામાં મેઘના જળ જેવું છે. ॥ ૧ ॥

ચરિમન્ યુગાદિજિનમંદિરતુંગમૃગ-
દંડાધ્યાનમદનિલોર્મિચલત્પતાકા ।
મહત્સલમસ્તિ કમલા ચપલા હુન્વાસ્ત-
ત્સાદીયતામિતિ સમાવિશતીચ નૃણામ્ ॥ ૨ ॥

ભાવાર્થ—જે નગરમાં યુગાદિ પ્રભુના જિનનદિશેના ઊંચા શિ-
ખર ઉપર રહેલા ક્વજદેવના અગ્રભાગે પવનની ઉર્જાઓથી ચલાય-
માન થયેલી પતાકા ‘હે પિંડાનો, લક્ષ્મી મારી પંડે અપણ છે ચાટે
તેને દાન કરી આપી દો’ આ પ્રમાણે લોકોને બોધ કરતી હોય તેવી
લાગે છે. ॥ ૨ ॥

રાક્ષાસશાંકમત્પંકમરીચિદીપ્તિ
પ્રજાલિતા ઘુલ્લિતા નિશિ દૌત્ર પંક્તિઃ
યસ્મિન્ રરાજ વરરાજતશૈલગુપ્ત્રા-
મૂર્ધેવ ધર્મનૃપકાર્ત્તિર્જ્જ્વલત્પા ॥ ૩ ॥

ભાવાર્થ—જે નગરમાં રાત્રે પૃથ્વીમાના અંદરની અંદર રહેલા ઉ-
ગવળ કીર્ણરૂપી તરગોથી ધોવાયેલી સુંદર મહેલોની પંક્તિ કૈલાશ

(વૈતાલ્ય) પર્વત જેવી શુભ લાગે છે, તેથી બાણે અનેક રૂપવાળી મૂર્તિવાન ધર્મરાજની કીર્તિ હોય તેવી શેલે છે. ॥ ૩ ॥

તસ્યાધિપઃ સમભવદ્ ભવદેવમક્તો
યુક્તો ગુણૈરવિધુરો વિધુરોચિરિદ્ધ ।
દોર્વૈર્યિનિર્જિતરણો રણમલ્લભૂપ.
કંદર્પરૂપકલિતઃ કલિતાપમુક્તઃ ॥ ૪ ॥

ભાવાર્થ—તે ઈલદુર્ગ નગરનો રણમલ્લ નામે રાજા હતો, તે શિવનો ભક્ત, શુણ્ણી, આનંદી, અને ચંદ્ર જેવી કાંતિવાળો હતો. વળી કળિકાળના તાપથી મુક્ત, કામ દેવના જેવા રૂપવાળો અને ભુજના પરાક્રમથી રણભૂમિમાં જિતનારો હતો. ॥ ૪ ॥

યઃ કંદુકૈરિવ હતાંસુરરાજ મુંડે-
શ્ચંદૈર્મહઃ પ્રસૂમરઃ સમરોર્વરાયામ્ ।
ક્રીડાં ચકાર વસુધ્રાધિપતિર્વિનોદ-
પ્રોદ્યત્પ્રમોદભરનિર્ભરચિત્તવૃત્તિઃ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—પ્રસરતા તેજવાળો જે રાજા પોતાની મનોવૃત્તિમાં વિનોદ અને હર્ષના ભારથી ભરપૂર થઈ કંટકની પેડે હણી નાખેલા અસુર રાજાઓના પ્રચંડ માથાઓવડે રણભૂમિમાં ક્રીડા કરતો હતો. ૫

તસ્યાંગજો હયગજોન્નાતિભૃન્નરેદ્ર-
વૃંદાર્ચિતક્રમયુગો યુગદીર્ઘવાહુઃ ।
જજ્ઞે શશાંકકિરણો જ્વલકીર્તિપુજઃ
શ્રીપુંજનામનૃપતિનૃપાતિગ્મમાનુ. ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ—તે રણમલ્લ રાજાનો પુત્ર શ્રીપુજ નામે રાજા થયો. ઘોડા તથા હાથીઓની ઉન્નતિવાળા રાજાઓના વૃંદોએ જેના ચરણ-યુગલને પૂજ્યા હતા, જેના બાહુ ધોંસરા જેવા દીર્ઘ હતા, જેની કી-

ત્તિનો સમૂહ ચંદ્રના કીરણ જેવો ઉજવલ હતો અને જે રાજાઓમાં
સૂર્ય સમાન હતો. ॥ ૬ ॥

યઃ પાતસાહિવસુધ્રેશચમૂસમૂહ-
મુન્મૂલયન્નિજમુજપ્રસૂનૌજસાજૌ ।
વીરાધિવીરાવિરુદ્ધં વિશદં હિમાંશુ-
ર્ભિવે વ્યલેખ્યદશેપનરેદ્રમૌલિઃ ॥ ૭ ॥

ભાવાર્થ—તે શ્રી પુન્જરાજાએ રણભૂમિમાં પોતાની ભુજના વી-
ર્યથી બાદશાહી રાજસેનાના સમૂહનો વિનાશ કર્યો હતો, અને સર્વ
રાજાઓમાં મુગટ રૂપ એવા તેણે ચંદ્રના મંડળમાં “વીરાધિવીર”
ઉજવળ બિરુદ આલેખ્યું હતું. ॥ ૭ ॥

તસ્ય પ્રશસ્યનૃપતેર્વહુમાનપાત્રં
ચિત્રૈઃ ષાવિત્રચરિતૈર્મરિતત્રિલોકઃ ।
શ્રી વચ્છરાજતનયો વિનયોજ્વલાંગો
ગોવિંદનામ સુભગો વરિવર્તિ સાધુઃ ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થ—તે પ્રશસનીય રાજાના બહુ માનનું પાત્ર શ્રી વચ્છરા-
જના પુત્ર ગોવિંદ નામે એક સાધુ હતા. જેણે પોતાના ચમત્કારી
અને પવિત્ર એવા ચરિત્રોથી ત્રણ લોકને ભરપૂર કર્યા હતા અને જેનું
અંગ વિનયથી ઉજવળ હતું. ॥ ૮ ॥

ગોવિંદસાધુરિહ સાધુષુ મૌલિલીલાં
યુક્તં વિમાર્તિં શુવનાર્તિવિકર્ત્તનૌજાઃ ।
જ્ઞાતીન્નિજાંશ્ચતુરશીતિમિતાનશેપાનૂ
શેપા હિ તુલ્યબલવારિશ્ચિરુદ્ધધાર ॥ ૯ ॥

ભાવાર્થ—જગતની પીડાને નાશ કરનાર જેનું પરાક્રમ છે એ-
વા તે ગોવિંદ સાધુ સર્વ સાધુ પુરૂષોમાં મુગટની લીલા ધારણ કરે
છે તે ઘટિત છે. કારણ કે, શેપનાગ જેવા બળના સાગર રૂપ એવા જે

ગોવિંદ સાધુએ પોતાની સર્વ ચોરાશી જાતની જ્ઞાતિઓનો ઉદ્ધાર કર્યો હતો. ॥ ૯ ॥

યઃ પર્વતોપરિ ગરિષ્ઠમતિ કુમાર-

પાલોર્વરેશ્વરવિહારમુદારાચિત્ત ।

જીર્ણ સર્કર્ણમઘવાનઘવાસનાવાન્

દ્રવ્યવ્યયેન વહુલેન સમુદ્ધાર ॥ ૧૦ ॥

ભાવાર્થ—મોટી બુદ્ધિવાળા, ઉદાર ચિત્તવાળા વિદ્વાનોમાં ઇંદ્રરૂપ અને નિર્દોષ વાસનાથી યુક્ત એવા તે ગોવિંદ સાધુએ ઘણું દ્રવ્ય ખર્ચી પર્વત ઉપર 'રહેલા' કુમારપાળના વિહાર (પ્રાસાદ) નો ઉદ્ધાર કર્યો હતો. ॥ ૧૦ ॥

યસ્તારણક્ષિતિધરે કૃતચિત્તશૈત્યે-

ચૈત્યે કુમારનૃપતેર્હૃપતેર્મહોમિઃ ।

ચિશ્લેષ દક્ષવિનતો નવમારપટ્ટાન્

સ્તંભાંશ્ચ દંભરહિતો માહિતો નરેદ્રૈઃ ॥ ૧૧ ॥

ભાવાર્થ—દક્ષ પુરૂષોએ નમેલા, દંભરહિત અને રાજાઓએ પૂજેલા તે ગોવિંદ સાધુએ લેજથી સૂર્ય જેવા શ્રી કુમારપાળ રાજાના ચિત્તને શીતળ કરે તેવા તારંગાળના પર્વતના ચૈત્ય ઉપર નવ ભારપટ (ભારવાડ) અને સ્તંભો ચડાવ્યા હતા. ॥ ૧૧ ॥

ઊર્વ્યકમારણ્ણાદ્દરણાશ્ચ લક્ષ્મ્યાઃ

પાપાસુરૌઘહરણાત્કરણાત્સુક્ષ્માનામ્ ।

યઃ શ્રીસુદર્શનધૃતેસ્તમલો હતૈશ્ચ

સ્વ નામ ધામ મહસાં વિદધેઽર્થયુક્તન્ ॥ ૧૨ ॥

ગોવિંદ એટલે કૃષ્ણના નામનો અર્થ લઇએ તો ગોવિંદ-કૃષ્ણ જેમ પૃથ્વિનો ભાર ધર્યો હતો, લક્ષ્મીની સાથે સ્નેહ કર્યો હતો અને પાપી અસુરોને માર્યો હતા, સુખ કર્યું હતું, સુદર્શન ધારણ કરતા અને અજ્ઞાન અધકારને હરતા હતા. તેમ અહીં પણ લેવું.

ભાવાર્થ—તે ગોવિંદ સાધુએ પૃથ્વીનો ભાર ધારણ કરવાથી, લક્ષ્મીના સ્નેહ સંબંધથી, પાપ રૂપ અમુરોના સમૂહના હરણથી, સુખ કરવાથી, શ્રી સુદર્શન (ઉત્તમ દેવ દર્શન) ને ધારણ કરવાથી અને અજ્ઞાન રૂપ અધિકારને હરવાથી 'પોતાનું' તેજસ્વી નામ (ગોવિંદ) સાર્થક કર્યું હતું. ॥ ૧૨ ॥

इन्दुं कलंककलुषं जडपूर्णमग्निं
चोत्सृज्य कटकयुतं निजसङ्ग पद्मम् ।

पद्मा यदीयसदने सद्नेकसौरव्य-

हृष्टा गरिष्ठधिषणा विललास शश्वत् ॥ १३ ॥

ભાવાર્થ—મોટી બુદ્ધિવાળી જે લક્ષ્મી તે અંદરને કલંકિત, સાગર-ને જડ (લ) થી પૂર્ણ અને 'પોતાનું' સ્થાન જે કમળ તેને કાંટાવાળું બાળી તેઓને છોડીને ગોવિંદ સાધુના ઘરમાં રહી અનેક પ્રકારના ઉત્તમ સુખોથી હર્ષ પામી હમેશ વિલાસ કરતી હતી. ॥ ૧૩ ॥

तस्याजनिष्ट कलिनिर्दलनैकवीरः

श्रीवीरनाम सुभगः सुतनुस्तनूजः ।

यस्य प्रतापतपने तपति क्षमायाम्

स्वद्योतपोत्तललितं श्रयतेऽन्यतेजः ॥ १४ ॥

ભાવાર્થ—તે ગોવિંદ સાધુને શ્રીવીર નામે કળિકાળનો નાશ કરવામાં એક વીર, અને શરીરે સુંદર એવો પુત્ર હોયો. જેનો પ્રતાપ રૂપી સૂર્ય પૃથ્વી ઉપર તપતો છતાં બીજું તેજ અઘોતના બચ્ચાની ચેષ્ટા કરે છે. અર્થાત્ તેના તેજના પ્રતાપ આગળ બીજું તેજ બજવા જેવું લાગે છે. ॥ ૧૪ ॥

प्राहान्यदा स्वतनुजं दनुजारिसत्त्वं

गोविन्द इन्दुवदन सदन गुणानाम् ।

वत्सावगच्छ कमलां कमलायताक्षो-

भ्रूयुग्मविभ्रमघनाभ्रनिभां च दम्भाम् ॥ १५ ॥

ભાવાર્થ—એક વખતે મહાત્મા ગોવિંદે દેવ જેવા પરાક્રમી અને
ગુણોના સ્થાન રૂપ એવા પોતાના અંદ્રમુખ પુત્રને કહ્યું કે, હે વત્સ!
આ લક્ષ્મીને આંચોની બ્રહ્મીના વિલાસ જેવી અને મેઘના વાદળા
જેવી ધણિક જાણી લેજે. ॥ ૧૫ ॥

ભૂમીભૃતાં ચિતિભૃતા વિશદાઃ પ્રસાદાઃ
પ્રાસાદકેતુતરલા. સરલાશયામી ।
કંપાંકંકપિતપલાશચલા ચ રાજ-
વ્યાપારસંપદાપિ સાપદહો વિશેષાત્ ॥ ૧૬ ॥

ભાવાર્થ—હે સરલ આશયવાળા પુત્ર! આ રાજાની વૃદ્ધ પામતી
અને ઉત્તમ એવી મહેરબાનીઓ મહેલ ઉપર રહેલી ધ્વજપતાકા જે-
વી ચપલ છે, અને આડો, કંપાક વૃક્ષના ચલાયમાન થતા પત્રના
જેવી ચપલ આ રાજ્ય અને વ્યાપારની સંપત્તિ વિશેષે કરીને આ
પત્તિ સહિત છે. ॥ ૧૬ ॥

પંકેઘં કિલ જહાશયતઃ સુગંધં
તક્રાદિવાતિસરસો નવનીતપિંડ. ।
યદ્વદ્ધ સન્મૃગમદો મૃગનાભિદેશાત્
ગૃહેત કૌવિદગર્જેર્ગુણવત્તયેહ ॥ ૧૭ ॥
તદ્વન્નરાઃ સ્વાધિપણા ધિપણાનુકારાઃ
કારાગૃહસ્ય સદૃશાત્ ક્ષિતિપાધિકારાત્ ।
લક્ષ્મ્યાઃ ફલં સુકૃતસંતતિપાત્ર પાત્ર-
વિત્તવ્યયામિધમિહાદદતે મહાંતઃ ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—જેમ વિદ્વાન લોકો ગુણીપણાથી જહાશય (જહાશય)
માંથી સુગંધી ફમલને ગ્રહણ કરે છે, છાશમાંથી અતિ સરસ એવા મા-
ખણના પિંડને કાઢી લે છે અને મૃગની નાભિમાંથી કસ્તૂરી લે છે તેમ
બુદ્ધિમાં બૃહસ્પતિ જેવા મહાન પુરૂષો કારાગૃહ જેવા રાજ્યાધિકાર-

માંથી સત્કૃત્યોની શ્રેણીનું પાત્ર રૂપ એવા પાત્રમાં વિત્તનો વ્યય કરવા
રૂપ લક્ષ્મીના ફલને ગ્રહણ કરી લે છે. ॥ ૧૭-૧૮ ॥

તત્સત્સત્સત્સમ સત્સસુ ચૈત્યમુખ્ય-
ક્ષેત્રેષુ વપ્તુમુચિતં નયસંચિતં સ્વમ્ ।
ભાવાદમીષુ ભવિકૈર્ધનર્વાજમુત્તં
સદ્બોભવીતિ યદનંતગુણં ગુણાઢય ॥ ૧૯ ॥

ભાવાર્થ—હે સૂર્ય સમાન પુત્ર ! તેથી તે નીતિથી સંચય કરેલું
દ્રવ્ય ચૈત્ય વગેરે સાત ક્ષેત્રોમાં વાપરવાને યોગ્ય છે. હે ગુણાઢય !
ભવિ પ્રાણીઓએ ભાવથી તે સાત ક્ષેત્રમાં વાવેલું ધન રૂપી બીજ
પછી અનંતગણુ થાય છે. ॥ ૧૯ ॥

ન્યાયાર્જિતં ગુણગર્જિતમદ્યહ્ય-
વિત્તં સ્વચિત્તશુભભાવવશાદ્ વ્યયિષ્યે ।
સ્વર્ગપવર્ગસુખસતતિદાયકસ્ય
સંગૃહ્યતે નૃભવકલ્પતરોઃ ફલં યત્ ॥ ૨૦ ॥

ભાવાર્થ—તે માટે ન્યાયથી મેળવેલું અને ગુણોના સમૂહથી ઉચ્ચ
એવું તે દ્રવ્ય આજે હું મારા હૃદયના શુભ ભાવને વશ થઈ વાપરી-
શ જેથી સ્વર્ગ અને મોક્ષના સુખની પરંપરાને આપનારા મનુષ્યભવ
રૂપી કલ્પવૃક્ષનું ફળ ગ્રહણ થાય. ॥ ૨૦ ॥

ઓમિત્યુદીરિતવતિ સ્વસુતે સુતેજ-
પુંજેન ભાસ્વતિ વિભાસ્વતિ સદ્ગુણૌઘૈઃ ।
આગત્ય ગત્યવાજિતેભવિમુ શુભ શ્રી-
ર્ગોવિદસાધુરતુલાં તિજધર્મશાલામ્ ॥ ૨૧ ॥
વિજ્ઞો વ્યજિહ્વપદિલાદિવિપત્તરૂન્ સ
શ્રીસોમસુંદરગુરુનિતિ વિશ્વયૂજ્યાન્ ।
શ્રીસૂરિરાજ વરસૂરિપદપ્રતિષ્ઠા-
કારાપણેન કુરુ માં વિશદપ્રસાદમ્ ॥ ૨૨ ॥

ભાવાર્થ—તેજના પુંજથી સૂર્ય સમાન અને સદ્ગુણોના સમૂહથી પ્રકાશમાન એવા પોતાના પુત્ર શ્રીવીરે તે વાત સ્વીકારી એટલે શુભ લક્ષ્મીવાળા શ્રી ગોવિંદ સાધુ ગતિથી ગળેંદ્રને જિતતા તે અનુપમ ધર્મશાળામાં આવ્યા. ત્યાં આવી તેમણે વિદ્વાન એવા પૃથ્વીના કલ્પ-વૃક્ષ સમાન અને વિશ્વને પૂજવા યોગ્ય એવા શ્રી સોમસુંદર ગુરૂને વિજ્ઞપ્તિ કરી કે, હે શ્રી સૂરિરાજ, તમે ઉત્તમ એવા સૂરિપદની પ્રતિષ્ઠા કરાવી મને નિર્મલ પ્રસાદવાળો કરો. અર્થાત્ મારી ઉપર કૃપા કરી મને સૂરિપદના મહોત્સવ કરવાની આજ્ઞા આપો. ॥ ૨૧-૨૨ ॥

શ્રીમાંસ્તતસ્તતગુણો ગગરાદ્ પ્રપેદે
સદ્યોડંતિહચરચનં વચનં તદીયમ્ ।
યસ્માદનુશ્નહકૃતઃ સુકૃતૈર્લસંત
સન્ત સ્યુરજ્ઞુતકૃપારસપૂર્ણચિત્તાઃ ॥ ૨૩ ॥

ભાવાર્થ—ગુણોના વિસ્તારવાળા તે શ્રીમાન્ ગણનાથ ગુરૂએ અ-તિ મનોહર રચનાવાળું તે ગોવિંદ સાધુનું વચન તત્કાલ અંગીકાર કર્યું. કારણ કે, સુકૃતથી શોભતા અને જોઓના હૃદય અદ્ભુત કૃપા રસથી પરિપૂર્ણ છે એવા સત્પુરૂષો અનુગ્રહને કરનારાજ હોય છે. ૨૩

મૌહર્ત્તિકૈઃ પ્રમુદિતૈર્ગદિતે મુહૂર્ત્તે
હલ્લેખવાન્ ઘનમુદા સ લિલેખં લેખાન્ ।
આકારણાય ભુવિ સંઘજનસ્ય નદય-
ત્તાપઃ પ્રતાપતરાણિક્કમણિ. શ્રિતાનામ્ ॥ ૨૪ ॥

ભાવાર્થ—હર્ષિત થયેલા મૂહુર્ત્ત વેત્તાઓએ મૂહુર્ત્ત આપ્યું એટ-લે ઘણા હર્ષથી આનંદ પામી તાપનો નાશ કરી આશ્રિતોને ચિંતા-મણિ રૂપ અને પ્રતાપના સૂર્ય સમાન એવા તે ગોવિંદ સાધુએ પૃથ્વી ના સંઘ જનને બોલાવવાને લેખ (કુંકુમપત્રિકા) મોકલાવ્યા. ૨૪

કાશ્મીરકુંકુમરસાંકવિશેષલેખા-
 કૃપ્તાઃ પ્રહૃષ્ટમનસો ડનઘસંઘલોકાઃ ।
 ગોવિંદ સાધુ રચિતામિતરંગચંગ
 દ્રંગ સમાયયુરિયહરમાદરાસે ॥ ૨૫ ॥

ભાવાર્થ—કેશર અને કુંકુમ રસના ચિન્હ (છાંટણા) થી અં-
 કિત કરેલા લેખથી આકર્ષાયેલા નિર્દોષ સંઘના લોકો મનમાં હર્ષ
 પામી ગોવિંદ સાધુએ જેમાં અપરિમિત રંગ રચના રચેલી છે તેવા
 નગરમાં નિર્લય થઈ આદરથી એકઠા થયા. ॥ ૨૫ ॥

પ્રોત્તુંગરંગદતિવિસ્તૃતમંડપેના-
 માંતિ સ્મ વિસ્મયવિઘાયિગુણા નરૌઘાઃ ।
 ગોવિંદકીર્તિનિકરા અપિ વિષ્ટપસ્ય
 મધ્યેઽપિ મેઘ્યરુચયો ન મમુસ્તદાનીમ્ ॥ ૨૬ ॥

ભાવાર્થ—તે સમયે જેઓના શુણ્ણ વિસ્મય કરનારા છે એવા પુ-
 રુષોના સમૂહ તે ઉભા કરેલા અતિ વિસ્તારવાળા મંડપમાં સમાયા
 નહીં; તેમજ પવિત્ર કાતિવાળા ગોવિંદ સાધુના કીર્તિના સમૂહ પણ
 આ જગતમાં સમાયા નહીં. ॥ ૨૬ ॥

ગર્જન્મહોર્જિતમૃદંગદુરંગમેર્યા-
 ઘાતોઘટ્ટનનિનદા. સમદાસ્તદાનીમ્ ।
 ગોવિંદરાજસુગુણે પ્રગુણે રમામી
 કિં સ્પર્ધયા પ્રયયુરાશ્વમિતાન્ દિગંતાન્ ॥ ૨૭ ॥

ભાવાર્થ—તે સમયે ગર્જના કરતા મોટા ઉચ્ચ એવા મૃદંગ, ધુરંગ
 અને લેસી વગેરે વાજિંત્રોના મનોહર શબ્દો ગોવિંદરાજના ઉત્તમ
 શુણોની સાથે સ્પર્ધા કરતા હોય તેમ તત્કાળ અપાર દિશાઓના અંત-
 માં પ્રસરવા લાગ્યા. ॥ ૨૭ ॥

તૃપ્તિં યયૌ ન રસના સરસાશનૈસ્તૈ-
લોકસ્ય કેવલમનેકવિઘૈર્ધરાયાઃ ।

રામામનોજ્ઞધ્વલધ્વનિભિસ્તદાર્ણી
પીયૂષયૂષમધુરૈરપિ કર્ણયુગ્મમ્ ॥ ૨૮ ॥

ભાવાર્થ—પૃથ્વીના લોકોની રસનેદ્રિય અનેક જાતના ઉત્ત-
મ ભોજનોથી તૃપ્ત ન થઈ, એટલુંજ નહીં પણ સ્ત્રીઓના અમૃત
જેવા મધુર અને મનોહર ધ્વનિઓથી તેમની કર્ણેદ્રિય પણ તૃપ્ત
થઈ નહિ. ॥ ૨૮ ॥

ગોવિંદસન્નિધિમનોજ્ઞગમીરનાભિ-
કૃપાસ્ફુરલ્લવાણિમામૃતચારુરૂપા ।
નો કેવલં શ્રિતકલા કિલ નર્તકી સ્ત્રી
સસ્ફૂર્તિકોર્તિરપિ તસ્ય નનર્ત વિશ્વે ॥ ૨૯ ॥

ભાવાર્થ—મનોહર અને ગંભીર એવા નાભિકૃપમાં સ્ફુરણ-ય-
માન લાવણ્ય રૂપ અમૃત વડે જેનું સુંદર સ્વરૂપ છે એવી કલાત્રિય
નર્તકી સ્ત્રીજ કેવળ ગોવિંદ સાધુના ધરમાં નૃત્ય કરતી હોતી, એટલુંજ
નહીં પણ તેની સ્ફુરણાયમાન કીર્તિ પણ આખા વિશ્વમાં નૃત્ય કરતી
હોતી. ॥ ૨૯ ॥

શ્રીવચ્છપુત્રમવને પ્રસરત્સુ સત્સુ
નાનોત્સવેષુ જનધિસયકારિષુ શ્રાક્ષ્ ।
શ્રીગચ્છનાથગુરવો જયન્નંદ્રનાસઃ
શ્રીવાચકસ્ય ચરસૂરિપદં વદુર્યે ॥ ૩૦ ॥

ભાવાર્થ—આવી રીતે શ્રીવચ્છપુત્રના મહિરમાં સજ્જન લોકોને
વિસ્મય કરનારા વિવિધ જાતના ઉત્સવો થઈ રહ્યા છે તે વખતે શ્રી
ગચ્છપતિ ગુરુએ જયન્નંદ્ર નામના વાચકને સૂરિપદ આપ્યું. ॥ ૩૦ ॥

તેન સ્વદેશપરદેશસમાગતૈસ્તૈ-

દિવ્યાંબરૈર્વરતરૈઃ પરિધ્રાપિત. સન્ ।

શ્રીમાન્ સમગ્રશુવને ડથતિશાયિનીં તાં

શોભાં શુભાં કલયતિ સ્મ સમગ્રસંઘઃ ॥ ૩૧ ॥

ભાવાર્થ—સ્વદેશ અને પરદેશમાંથી આવેલાં ઘણા ઉત્તમ-દિવ્ય વસ્ત્રોથી તે શ્રી ગોવિંદ સાધુએ અલંકૃત કરેલો શ્રીમાન સમગ્ર સંઘ સર્વ ભુવનમાં અતિશય સુંદર શોભા સમાન દેખાવા લાગ્યો. ॥ ૩૧ ॥

તૈ પદ્મકૂલસિન્ધયૈર્નિન્ધયૈશ્ચ હેઘ્નાં

શૃંગારિતાઃ સ્ફુરિતદેહવિભાભિરામાઃ ।

ધ્રોવચ્છરાજતનયેન વનીપકૌઘા

દારૈશ્ચિરાદ્ ગૃહગતા ઉપલક્ષિતાસ્તૈ ॥ ૩૨ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી વચ્છરાજના પુત્રે રેશમી પદ્મકૂલ-વસ્ત્રોથી અને સુવર્ણના સમૂહથી શૃંગારેલા તેથી સ્ફુરણાયમાન દેહની કાંતિથી સુશોભિત થયેલા ચાચકોના સમૂહો પોતાને ઘેર આવ્યા ત્યારે તેમની સ્ત્રીઓથી ઘણીવારે ઓળખી શકાયા. અર્થાત્ ચાચકોને એવી રીતે દાન મળ્યું હતું કે જેથી કરીને તેમની સ્થિતિ તદ્દન બદલાઈ ગઈ હતી. ૩૨

તં વર્યસૂરિપદ્માનભનોરથં સ્વં .

તૂર્ણં સર્કર્ણમુક્કુટ. સવિધાય પૂર્ણં ।

હર્ષપ્રકર્ષનનુલ હૃદિ યં દધાર

તં વેદ વિશ્વપતિસર્વવિદેવ દેવઃ ॥ ૩૩ ॥

ભાવાર્થ—વિદ્વાનોમાં મુગટરૂપ એવા શ્રી ગોવિંદસાધુએ તે ઉત્તમ સૂરિપદને આપવાનો પોતાનો મનોરથ સત્વર પૂર્ણ કરવાથી તેના હૃદયમાં જે અનુપમ હર્ષ થયો, તેને વિશ્વપતિ સર્વજ્ઞ પ્રભુજી જાણે છે. ॥ ૩૩ ॥

શ્રીવચ્છરાજતનયો ડથ શુભે મુદ્ધર્તે
દીનાર્તિકર્ત્તનપરઃ પરમર્થિવૃદ્ધિઃ ।
શત્રુંજયાચલપતિં પ્રતિ સ પ્રતથ્યે
સ્વસ્થેન શુદ્ધમનસા ધૃતતીર્થભક્તિઃ ॥ ૩૪ ॥

ભાવાર્થ—દીન પુરૂષોની ખીડાઓને કાપવામાં તત્પર અને પરમ
સમૃદ્ધિની વૃદ્ધિવાળા શ્રી વચ્છરાજના પુત્ર ગોવિંદ સાધુ સ્વચ્છ
અને શુદ્ધ મનમાં તીર્થ ભક્તિ ધારણ કરી શત્રુંજય ગિરિરાજ પ્રત્યે
ચાલી નીકળ્યા. ॥ ૩૪ ॥

તારાગણૈઃ પરિવૃત્ત પરિતઃ શરીર
વૃંદારકૈઃ કલિતપાર્શ્વે દ્વર્ચ્ચુનાથ ।
રત્નૈશ્ચ વાર્ધિરિવ સંઘજનેન નાના-
દેશાગતેન શુશુને રાગુમેન લાધુ. ॥ ૩૫ ॥

ભાવાર્થ—જેમ તારા ગણોથી ચારે તરફ વીંટાએલા ચંદ્ર શોભે,
જેમ દેવતાઓથી પાર્શ્વભાગે પરિવારિત એવો ઈંદ્ર શોભે અને રત્નો-
થી જેમ સમુદ્ર શોભે તેમ નિવિધ દેશોમાંથી આવેલા તે શુભ સંઘથી
વીંટાએલા ગોવિંદ સાધુ શોભતા હતા. ॥ ૩૫ ॥

શત્રુંજયે પ્રથમ્તીર્થકરં ભભક્તિ-
વ્યક્તિર્નનામ ક્ષાલિનામવિનાશનૌજા ।
વર્ષાન્વૃષ્ટિક્ષલ ધવર્યં ચ તન્ન બ્રિજ-
કુદ્દાગભીરલિકરૈ રક્તિનોન્નાતિબ્રીઃ ॥ ૩૬ ॥

ભાવાર્થ—કળિકાળના નામને નાશ કરનાર પરાક્રમવાળા તે સા-
ધુએ સ્વપ્ત ભક્તિ બતાવી શ્રી શત્રુંજય ઉપર રહેલા પ્રથમ તીર્થકર-
ને નમસ્કાર કર્યો છે, અને લક્ષ્મીની ઉન્નતિ કરનારા તેઓએ તે તીર્થ-
માં વર્ષાકાળના મેઘની પેઠે આશ્ચર્યકારી કાનોના સમૂહથી ઘણી વૃદ્ધિ
કરવા માડી. ॥ ૩૬ ॥

શ્રીનેમિદૈવતમથો ગિરિરૈવતચં
 બ્રહ્મણ્યજિહ્વમનસં સ નમશ્ચકાર ।
 તત્રોત્સવૈર્નવનૈરતિદોષિતાર્હત્-
 શ્રીશાસનો વહુદિનાનિ નિનાય હર્ષાત્ ॥ ૩૭ ॥

ભાવાર્થ—ત્યાથી રેવન (ગિરનાર) ગિરિમાં રહેલા અને બ્રહ્મ-
 ચર્યવ્રત પાળતા સરલ મનવાળા એવા શ્રી નેમિનાથ પ્રભુને તેમણે
 નમસ્કાર કર્યો તે સ્થાને નવ નવા મહોત્સવો કરી શ્રી આર્હત શાસ-
 નને દીપાવતા અતિ હર્ષથી ઘણા દિવસો નિર્ગમન કર્યા. ॥ ૩૭ ॥

સોપારકે સકલતીર્થસમર્થનાસ્ત્રિ
 સદ્ધાસ્ત્રિ તીર્થપતિમાદિજિનં પ્રયૂજ્ય ।
 ગોવિંદસંઘપતિના યતિનાથધંચં
 મેજે મઘાંબુધિરસૌ કિલ જાનુદમ્ન. ॥ ૩૮ ॥

ભાવાર્થ—ત્યાંથી સમગ્ર તીર્થોમાં સમર્થ નામવાળા અને ઉત્તમ
 ધામરૂપ એવા શ્રી સોપારક તીર્થમાં આવી ત્યાં રહેલા મુનીશ્વરોને
 વંદવા યોગ્ય એવા શ્રી આદિનાથ પ્રભુની પૂજા કરી. તે સંઘપતિ ગો-
 વિંદ સાધુએ આ મોટા અંસાર સાગરને પોતાની બાજુ સુધીના પ્ર-
 માણુનો માની લીધો. અર્થાત્ તરવાને સહેલો બાણી લીધો. ॥ ૩૮ ॥

શ્રીતારણે શિશ્વરિણિ શ્રિંતતારકં દ્વિ-
 સૈન્યાજિત તમજિતં સ જિનં વંદે ।
 શ્રીમત્કુમારનૃપનિર્મિતમદ્ભુતશ્રી
 ચૈત્યં મિરોઽથ મુમુદે ચ મહેશ્વરાજ ॥ ૩૯ ॥

ભાવાર્થ—ત્યાંથી શ્રી તારણુગિરિ (તારંગાણ) ઉપર રહેલા,
 આશ્રિત ભકતોને તારનાર, શત્રુઓના સૈન્યથી અજિત શ્રી અજિત-
 નાથ પ્રભુને તેમણે વંદના કરી; અને શ્રી કુમારપાળરાજાએ નિર્માણ
 કરેલા તે અદ્ભુત શોભાવાળા ચૈત્યને બેઠ મહેશ્વરાજ શ્રી ગોવિંદ
 સાધુ ઘણા હર્ષ પામ્યા. ॥ ૩૯ ॥

શ્રીપુંજભૂપતિવિનિર્મિતપૂ પ્રવેશ-
સ્ફુજન્મહેન મહતાપહતાપદોષઃ ।
ચંચત્શ્રિયા સુરપુરે સ્વપુરે સસંઘો
ગોવિંદસંઘપતિરસ્તતમા સમાગાત્ ॥ ૪૦ ॥

ભાવાર્થ—આપત્તિઓના સમૂહને નાશ કરનારા અને અજ્ઞાનરૂપ
અધિકારને દૂર કરનારા તે શ્રી ગોવિંદ સંઘપતિ શ્રી પુંજરાજાએ કરેલા
મોટા નગર પ્રવેશના મહોત્સવ સાથે લક્ષ્મીના વિલાસથી ઈંદ્રના નગર
જેવા પોતાના નગરમાં આવ્યા. ॥ ૪૦ ॥

અમ્રંલિહેષુ જિનરાજગૃહેષુ સર્વે-
પ્વણાહિકાઝુન મહાન્ સ મહામહેશ્વરઃ ।
શ્રોસંઘમક્તિમતુલાં સ્વગુરુત્તમાના-
મર્ચાં ચ વિસ્તરયુવાં ચિત્તતાન હર્ષાત્ ॥ ૪૧ ॥

ભાવાર્થ—તે મહાન શ્રેષ્ઠીએ મોટા હુર્ષથી આકાશ સુધી ઉંચા
એવા સર્વે જિન ઐત્યોમાં અપ્પન્નિહક ઉત્સવો કર્યા. અતુલ્ય એવી શ્રી
સંઘની ભક્તિ આચરી અને પોતાના ઉત્તમ ગુરૂની વિસ્તારથી પૂ-
જા કરી. ॥ ૪૧ ॥

ચિત્તેઽન્યદેતિ વિમર્શ સદૌર્ધદર્શી-
શ્રીતારણે ડમ્બુરચમૂવિનિવારણે ડમ્બો ।
સંસ્થાપયમિ ગુરુર્વિવમહં વિલંબ-
મુત્ત્વૃજ્ય નવ્યમજિતસ્ય જિનેશ્વરસ્ય ॥ ૪૨ ॥

ભાવાર્થ—એક વખતે તે દીર્ઘદર્શી શ્રેષ્ઠીએ ચિત્તમાં વિચાર્યું કે,
અસુરોના સૈન્યને નિવારણ કરનારા આ શ્રીતારણ (તારંગાણ) ગિરિ
ઉપર શ્રી અશ્વિતનાથ પ્રભુનું નવીન ગુરૂગિર્મ અવિલંબે સ્થાપ-
ના કરું. ॥ ૪૨ ॥

તીર્થંકરપ્રતિકૃતિં પ્રવરપ્રતિષ્ઠાં
 નિર્માપ્ય વિસ્મયકરી જગતીજનાનામ્ ।
 સંયોજયામિ નિજનામ્નિકામમંત-
 વિશ્વં સપુણ્યનૃષુ પૂર્વતયા ચિરાય ॥ ૪૩ ॥

ભાવાર્થ—વળી સર્વ પૃથ્વીના લોકોને વિસ્મય કરનાર અને ઉ-
 ત્તમ પ્રતિષ્ઠાવાળું શ્રી તીર્થંકરનું બિંબ રચાવી, વિશ્વના પુણ્યવાન
 પુરૂષોમાં ચિરકાળ પૂર્ણપણે રહે તેમ મારા નામને તેની સાથે જોડી
 દઉં. ॥ ૪૩ ॥

આરાસણે ગુરુગુણે પ્રગુણે પ્રભાવૈ-
 દેવીં ત્રિલોકજનનીં જનનીતિકર્ત્રીમ્ ।
 શ્રી અંબિકાં કમલપત્રંચિનિદ્રનેત્રા-
 ભારાધ્ય કાર્યમહવીપ્સિત્તમાતનિષ્યે ॥ ૪૪ ॥

ભાવાર્થ—મોટા ગુણુવાળા અને પ્રભાવિક એવા આરાસણ (આ-
 રાસુર પર્વત) માં રહેલા, લોકોને નીતિ આપનાર, કમલપત્ર જેવા
 વિકાશિત નેત્રવાળા અને ત્રણ લોકોને નીતિ આપનાર, માતારૂપ એવા
 શ્રી અંબિકા દેવીની આરાધના કરી આ ધીરજીત કાર્યને હું વિસ્તા-
 રથી આરંભું. ॥ ૪૪ ॥

इत्थं विधित्य चतुरञ्चनुरब्धिकीर्त्ति-
 स्फूर्त्तिः सद्भूर्त्तिमद्भो धर्मोद्भुषामः ।
 संघाधिपो जगन्निवासकरीं क्षुरी तां
 द्रव्यैः सुगंधहन्त्रिरैश्चिरमारताय ॥ ४५ ॥

ભાવાર્થ—આ પ્રભાણે ચિંતવી તે સંઘપતિ ચતુર ગોવિંદ સાધુ
 કે જેની કીર્તિ ચારે સમુદ્રોમાં સ્ફુરે છે અને જે મૂર્તિમાં કામદેવ જે-
 વા અને સુખમાં અંદ્ર જેવા છે, તેમણે પર્વત ઉપર નિવાસ કરી રહેલા
 તે અંબિકા દેવીની સુગંધીથી સુદર એવા દ્રવ્યોથી આરાધના કરી. ૪૫

તસ્ય પ્રસન્નવદનામદનાઞ્ચમૂર્તે-
દેવો બ્રહ્મવિક્રા પ્રકટાહ ચેત્યમ્ ।

દ્રુપ્તં ચરં વૃણુ યતઃ સુસ્વદર્શન સ્યા
જ્ઞો નિષ્કલં રજનિગર્જિતવત્કદત્તચિત્ ॥ ૪૬ ॥

ભાવાર્થ—કામદેવથી પણ શ્રેષ્ઠ મૂર્તિવાળા તે શ્રેષ્ઠીને પ્રસન્ન વદન કરી અને બ્રહ્મી શાત રાખી તે અંગિકાએ પ્રકટ થઈ કહ્યું કે તમે ઇચ્છિત વરદાન માગો, રાત્રે મેઘની ગર્જનાની પંઠે દેવતાનું દર્શન કદિપણ નિષ્કળ થતું નથી. ॥ ૪૬ ॥

સ ગ્રાહ સાહસનિધિર્નિધિર્મર્માલં
સ્વામિન્યલં સકલયા કલયા ચ રાક્ષઃ ।

શ્રી લૈનાર્થિવક્રરણાચ શિલાં વિશાલાં
ત્વં દેહિ દેહિસુરવલ્લિસ્તમા મમાદ્ય ॥ ૪૭ ॥

ભાવાર્થ—સાહસ (હિંમત) ના ભંડાર રૂપ તે શ્રેષ્ઠી જોડ્યા કે, હું સ્વામિની, મારે દ્રવ્યના નિધિઓ જોતા નથી તેમજ સમગ્ર રાજકુલાની પણ મને ઇચ્છા નથી. પ્રાણીઓના કંટપલતા સમાન એવા તમે શ્રી જૈન બિંબ કરવાને સાટે મને એક વિશાલ શિલા આપો. ॥ ૪૭ ॥

દેવીત્યુગાચ વન્નગં શુચિવત્સ વચ્છ-
રાજસ્ત્રદીયજનકઃ કનકગ્રમ્ભાંગઃ ।

પૂર્વં પુરો મમ સ નિર્મમદેવમત્નો
નન્વેતદેવ નરદેવનતો યયાચે ॥ ૪૮ ॥

ભાવાર્થ—દેવીએ પવિત્ર વચનથી કહ્યું કે, હું શ્રેષ્ઠી પૂર્વે સુવર્ણના જેવી કાંતિવાળા તમારા પિતા શ્રી વચ્છરાજ કે જે વીતરાગ દેવના ભક્ત અને નર તથા દેવતાઓએ નમેલા છે તેમણે મારી આગળ આવું-જ વરદાન માગ્યું હતું. ॥ ૪૮ ॥

તસ્મિન્નનેહસિ શિલા ન વિશાલતામૃ-

જ્ઞશે ડધુના તુ વિધુના તુલિતાસ્ય પદ્મ ।

ગુર્વી વમ્ભૂવ મુવનાદ્દુતભાગધ્રેય

તાં સ્તદ્ ગ્રહાણ ગૃહિણાં નનુ પુણ્યમેતત્ ॥ ૪૯ ॥

ભાવાર્થ—જેનું મુખકમળ ગ્રંદની તુલના પામે છે એવા હે શ્રેષ્ઠી, તે કાળે (જ્યારે તમારા પિતાએ માગ્યું ત્યારે) તે શિલા વિશાલ ન હતી અને હાલ તે વિશાળ અને ભારવાળી થયેલ છે. હે જગમાં અદ્ભુત ભાગ્યવાળા, તેથી હાલ તે શિલા તમે ગ્રહણ કરો. ગૃહસ્થોને એ મોટું પુણ્ય છે. ॥ ૪૯ ॥

આકર્ણ્ય કર્ણસુખદં ગદિતં તદીયં

હૃષ્ટો ડજનિષ્ટ સ ગરિષ્ઠધનો ધનીશઃ ।

તાં જ્ઞાનિતઃ સુલ્લભકૈર્વિપુલાં શિલાં ચા-

ધ્યારોપયદ્રથકલે પૃથુલે કલે શ્રાક્ ॥ ૫૦ ॥

ભાવાર્થ—કર્ણને સુખ આપે તેવું દેવીનું વચન સાંભળી તે મોટા ધનવાન ધનપતિ ઘણા ખુશી થયા અને તત્કાળ તે વિશાળ શિલાને ખોદનારા પાસે ખાણમાંથી કઢાવી એક મોટા વિશાળ રથ જેવા રેકડા ઉપર ચડાવી. ॥ ૫૦ ॥

નૈવેદ્યહૃદ્યવિશિષ્ઠા વિવિધાધિનાશ-

કર્ત્રી સ્વમક્તજનતાંદુરિતાર્તિહર્ત્રી ।

સંતોષ્ય પર્વતભુરી સ ચચાલ ભાલ-

પીઠપ્રતિષ્ઠિતવરાદ્દુતભાગ્યમારઃ ॥ ૫૧ ॥

ભાવાર્થ—જેના લલાટ પીઠ ઉપર પૃથ્વીના અદ્ભુત ભાગ્યને ભાર રહેલો છે એવા તે શ્રેષ્ઠી વિવિધ વ્યથાઓને નાશ કરનારા અને પોતાના ભક્તજનોની પાપ પીડાને હણનારા તે પર્વત દેવીને નૈવેદ્યના મનોહર બિધિથી સંતુષ્ટ કરી ચાલી નીકળ્યા. ॥ ૫૧ ॥

પ્રોત્તુગશ્ચસુભૈર્ધવલાંગચૈઃ

પુષ્ટૈર્ગરિષ્ઠતરશંકરશાંકરામૈઃ ।

સંખ્યાતિગૈર્નગનિર્મૈર્વૃષમૈરજસ્રં

ગ્રાહ્યો કલો રથકલો ડધ્વનિ ચોહ્યતે સ્મ ॥ ૫૨ ॥

ભાવાર્થ—ઉંચા શૃંગોથી સુંદર, ધોળા અંગથી મનોહર, શંકરના નંદી જેવા મોટા અને પુષ્ટ એવા પર્વત સમાન અસંખ્ય બળદોએ તે મધુર ધ્વાન કરતો રેડકો માર્ગમાં વહન કરવા માંડ્યો. ॥ ૫૨ ॥

પાપાણચૂરણધરાતલદારણદુ-

પ્રચ્છેદનાદિવહુકર્મવિધાનદક્ષેઃ ।

કુદ્દાલમુદ્ગરકુઠારકરૈર્નરૈસ્તૈ-

ર્માર્ગઃ સમો ઽતિવિષમો ઽપિ સમીકૃતઃ શ્રાક્ષ ॥ ૫૩ ॥

ભાવાર્થ—પાપણને ચુરાવા, પૃથ્વીને ખોદવી અને વૃક્ષોને છેદવા વગેરે ઘણા કૃત્યોને કરવામાં કુશળ અને જેઓના હાથમાં કોદાળા, મુદ્ગર અને કુવાડા રહેલા છે એવા તે પુરૂષોએ સમ વિષમ એવો પ-ણ તે માર્ગ તત્કાલ સમ કરી દીધો. ॥ ૫૩ ॥

મેરીમયંકરરવૈર્મટકોટિહક્કા-

રાવૈશ્ચ મૃત્યુતુમુલૈર્વિપુલૈઃ સમંતાત્ ।

માર્ગે સૃગાશ્વગવલા વલશાલિર્સિંહ-

વ્યાઘ્રાઃ પ્રણેશુરખિલા અપિ કાંદિશીકાઃ ॥ ૫૪ ॥

ભાવાર્થ—ભેરીઓના ભયંકર શબ્દોથી, કોત્રી સુલટોના હા-કોટાથી અને ચારે તરફ સેવકોના વિશાળ કોલાહલથી માર્ગમાં રહેલા સર્વ મૃગલા, અશ્વો, રોઝ, બલવાન સિંહો તથા વાઘો કઈ દિશામાં જવું એમ સંભ્રમ પામી નાસવા લાગ્યા. ॥ ૫૪ ॥

સ્વામોદમોદકસસૌરમશાલિદાલિ-

પ્રાજ્યાજ્યમોજ્યસુહિતા રહિતાઃ શ્રમેણ ।

તાંવૂલપૂરિતમુખાઃ સુખવાર્દિમશ્ના-

શ્રકુઃ પ્રમોદતુમુલં રથચાલકાસ્તે ॥ ૫૫ ॥

ભાવાર્થ—સુગંધી મોઢક, ખુશખોદાર ભાત દાળ અને ઘણું ધી-
વાળું લોજન લેવાથી સાવધાન થયેલા તેથીજ શ્રમ વગરના અને મુ-
ખમાં તાંબુલ રાખી ચાલતા તે રેકડાના હાંકનારાઓ માર્ગે સુખ સાગ-
રમાં મગ્ન થઈ હૃદયના કોલાહલ કરતા હતા. ॥ ૫૫ ॥

તન્મૂલકપ્રામિતસલ્લપનગ્રિયાં ત્રી-

નૈવેદ્યમધ્વાનિ તત્તાન પદે પદે ડર્સ. ।

દોઃસ્થામસિંહસમલક્ષણસિંહમંત્રી

દેર્શો નિધાય હૃદિ સંતતમંદિફાલ્યામ્ ॥ ૫૬ ॥

ભાવાર્થ—ભુખના બલથી સિંહ જેવા લક્ષણવાળા તે શ્રેષ્ઠી દેવી
અંગિકાને હૃદયમાં હૃદયમાં રાખી માર્ગમાં સ્થાને સ્થાને સર્વ સાર્થને
થઈ રહે તેટલા પ્રમાણના કંસાર (લાપશી) નું નૈવેદ્ય કરતા હતા. ૫૬

સ્તોકં ચલન્નથ રથો ડઁવ્વનિ સૂરિમાલૈ-

રાગાત્સ તારણગિરે સદધિત્વકાવામ્ ।

સ પ્રસ્તશો વદયિતું વરસૂત્રધારૈ.

પ્રારમ્ભયતે સ્વ કૃતવિસ્મય ઈશ્વકાળામ્ ॥ ૫૭ ॥

ભાવાર્થ—માર્ગે હળવે હળવે ચાલતો તે રથ ઘણું માસે તારણ
(તારંગા) ગિરિની તલેટીમાં આવી પહોંચ્યો. જોનારાઓને વિસ્મય
પગારતો તે મહાન પાપાણુ (શિલા) ઉત્તમ સૂત્રધારો (સલાટો) ની
વાસે ઘડાવા ગાડ્યો. ॥ ૫૭ ॥

સ્તોત્રૈર્દિનૈર્દિનપર્વિદાવિહંદિમામિ-

વિંક્રાસિતાગ્નિમુદનં મયનં મહિન્નામ્ ।

વિંચં સહસ્રરમ્પ્રજિતસ્ય નેતુ

રથાને ન્યવેશિ ચ શુભે ડહિ મનુષ્યલક્ષૈઃ ॥ ૫૮ ॥

ભાવાર્થ—સૂર્યના બિંબ જેવી કાંતિઓથી ત્રણ ભુવનને પ્રકાશિત
કરનાર અને મહિમાનું સ્થાનરૂપ તે શ્રી અનિતનાથપ્રભુનું મોટું

ખિંબ શ્રેણ દિવસોમાં તૈયાર થઈ રહું. પછી શુભ દિવસે લાઓ મનુ-
બોએ તેને સ્થાન ઉપર સ્થાપિત કરી દીધું. ॥ ૫૮ ॥

ગોવિંદસાધુપતિનાજિતનાથવિદ-
નિષ્પત્તિશુદ્ધિકથયિત્વનરોત્કરાણામ્ ।
દત્તા સુવર્ણરસના વ્યતનાદ્વિશુક્ત-
ચિત્તેન તેન જનતેન મતેન નવ્યાઃ ॥ ૫૯ ॥

લાવાર્થ—જેનું ચિત્ત વ્યસનથી મુક્ત છે અને જે જનપતિથી
નમેલા છે એવા તે ગોવિંદસાધુએ શ્રી અજિતનાથપ્રભુના ખિંબની
સિદ્ધિ અને શુદ્ધિ કહેનારા પુરૂષોના સમૂહને સુવર્ણની નવીન રસના-
ઓ (જિહ્વાઓ) આપી. ॥ ૫૯ ॥

આનાત્ સ તારંગિરૌ ચ ગુરુન્ મહિલા
શ્રીલોગલુંદરગુરુતપિ સંગ્લોરમ્ ।
શ્રીરાજલોકમલિલં સ્વપ્નદુંડુલોક-
માદાય સાર્દમનઘર્દિકુવેરકલ્પ. ॥ ૬૦ ॥

લાવાર્થ—નિદોષ સમૃદ્ધિમા કુખેર જેવા તે ગોવિંદ સાધુ મહિ-
માવડે ચોટા એવા શ્રી સોમ મુંદરશુરને, સંઘના લોકોને, રાજના
માણસોને અને પોતાના સર્વ કુટુંબી જનને પોતાની સાથે લઈ તે તાર-
ણ (તારંગાળ) પર્વત ઉપર આવ્યા. ॥ ૬૦ ॥

સ ગ્રાહિણોત્તિજનરાન્ પ્રચરાન્ પ્રતિષ્ઠા-
કૃત્યં મહમ્બતુરધીશ્ચ વિચિત્ર ચિત્તે ।
આહૂતયે દિશિ દિશિ પ્રસૂતાકમનૃનાં
તે ડપ્યાયયુર્યયુરથાદિસમર્થવાના ॥ ૬૧ ॥

લાવાર્થ—ચતુર બુદ્ધિવાળા ગોવિંદ સાધુએ પોતાના મનમાં પ્ર-
તિષ્ઠા કરવાનું કાર્ય ચિંતવી પ્રભુતાવાળા પુરૂષોને બોલાવવાને હરેક દિ-

શાએ પોતાના શ્રેષ્ઠ માણસોને મોકલ્યા અને તે પછી અશ્વ રથ વગેરે સમર્થ વાહનવાળા તેઓ પણ આવી હાજર થવા લાગ્યા. ॥ ૬૧ ॥

सर्वासु दिक्षु च विदिक्षु च संति यानि .

શ્રીપત્તનાદિનગરાણિ વરાણિ ભૂમૌ ।

તેષામસંખ્યમનુજા દનુજારિકલ્પાઃ

કલ્પાંઘ્રિપા इव ससे मिमिलुर्नगे ऽस्मिन् ॥ ૬૨ ॥

ભાવાર્થ—પૃથ્વી ઉપર સર્વ દિશાઓમાં અને વિદિશાઓમાં જેટલા પત્તન વગેરે શહેરો છે તેઓના દેવતા જેવા અસંખ્ય મનુષ્યો જાણે કલ્પવૃક્ષો હોય તેમ તેઓ સર્વે આ પર્વત ઉપર એકઠા થયા. ૬૨

श्रीमत्सुखासनशतांगतुरंगचंड-

रंगन्महांगनृपद्याहनवाहिनीनाम् ।

સંખ્યાં પયોઘ્રિપયસામિવ સંવિધ્રાતું

ઘાતાપિ નૈવ પટિમાનમિહાલલંબે ॥ ૬૩ ॥

ભાવાર્થ—સમુદ્રના જલની પેઠે સુશોભિત સુખાસનો, રથો, અશ્વો અને પ્રચંડ ગજોંદ્રો વગેરે રાજાઓના વાહનોની સેનાઓની સંખ્યા કરવાને વિધાતા પણ સામર્થ્યને ધારી શકે તેમ ન હતું. ॥ ૬૩ ॥

श्रीपुंजराजसुभटैर्विकटैर्महोभिः

सन्नद्धसैन्यसहितैर्महितैर्जगत्याम् ।

આગંતુકામિતનૃણાં ક્રિયતે સ્મ રક્ષા

लक्षातिगैश्च परितो गिरितारणे तै. ॥ ૬૪ ॥

ભાવાર્થ—તે તારણુગિરિ ઉપર ચારે તરફ તેજથી ઉગ્ર, પૃથ્વીમાં માન પામેલા તૈયાર કરેલા સૈન્યવાળા શ્રી પુંજરાજના લાખો સુભટો ત્યાં આવવાને ઇચ્છનારા લોકોની ચારે તરફ રક્ષા કરવા લાગ્યા. ॥ ૬૪ ॥

ઉત્તારકાઃ સુરનિકાયનિમા વમૂવુ

રુત્તારણાય ગણનાતિગમાનવાનામ્ ।

તસ્થુ સ્થિરૈકમતયો યતયોઽપિ ધર્મ-

શાલાસુ તે ચતુરશીતિલસદ્ગણાનામ્ ॥ ૬૫ ॥

ભાવાર્થ—અસંખ્ય મનુષ્યોને ઉતારવાને માટે દેવતાના વિમાન જેવા ઉત્તારક (ડોળીવાળા) લોકો હાજર રહ્યા હતા. સ્થિર મતિવાળા ચોરાશી ગણના યતિઓ પણ ધર્મશાળાઓમાં આવી રહ્યા હતા. ૬૫

શ્રીસોમસુંદરગુરોઃ સદુપાશ્રયસ્તુ

સ્તુત્યઃ કથ ન સમસૂરિપુરંદરસ્ય ।

સર્વાસુ પુણ્યવસતિષ્વભિશેશ્રયીતિ

સશ્રીકપાલકવિમાનસમાનતાં યઃ ॥ ૬૬ ॥

ભાવાર્થ—સર્વ સૂરિઓમાં ઇંદ્ર સમાન એવા શ્રી સોમસુંદર ગુરુને તે ઉપાશ્રય કેમ સ્તુતિ કરવા યોગ્ય ન હોય? કે ઉપાશ્રય અત્યારે સર્વ પવિત્ર સ્થાનોમાં શોભાવાળા પાલક વિમાનની તુલનાને પામ્યો હતો. ॥ ૬૬ ॥

તસ્યાં ચ ધર્મવસતૌ પ્રસૂતૌજસઃ શ્રી-

મંતો મહેમ્બનિચયાઃ સિચયામિરામાઃ ।

રામાશ્ર કર્ણચુલકૈઃ પુલકૈઃ શ્રિતાંગા.

શ્રીમદ્ગુરુત્તમવચો ઽમૃતમાપિબંતિ ॥ ૬૭ ॥

ભાવાર્થ—તે ધર્મસ્થાનમાં પ્રસરતા તેજવાળા અને વસ્રાથી સુંદર એવા શ્રીમાન્ શ્રેષ્ઠી ગૃહસ્થોના સમૂહો અને સ્ત્રીઓ કર્ણાંજલિવડે રોમાંચ સાથે સર્વદા શ્રી ઉત્તમ ગુરુના વચનામૃતનું પાન કરે છે. ૬૭

સાધ્વેકરાજગુણરાજમુખા મહેમ્બ્યાઃ

સમ્યા હયાધિપગજાધિપપાતસાહેઃ ।

ગોવિંદસન્નિ યયુર્યયુષ્ઠસંસ્થાઃ

સોપાયના વિનયસન્નયસંશ્રિતાંગા. ॥ ૬૮ ॥

ભાવાર્થ—અશ્વેના અને ગજેન્દ્રના અધિપતિ શ્રી પાતસાહ સા-
દેકરાજ ગુણુરાજ વગેરે મહાન સભ્ય ગૃહસ્થો અશ્વવાહનના પૃથ ઉ
પર ખેસી જેઓના અંગ ઉપર વિનય અને ઉત્તમ ન્યાય રહેલા છે
એવા તેઓ સાથે ભેટ લઈ ગોવિંદ સાધુને ઘેર આવવા લાગ્યા. ॥ ૬૮ ॥

ગોવિંદસાધુરપિ તાન્ પરિરમ્ય દોભ્યામ્

સપ્રશ્રયં સવિનયં ચ મુદેત્યુવાચ ।

સ્વસ્થાસ્તિ મોઃ શુભવતાં સવતાં મદીય-

ભાગ્યેન વઃ સમજન્તીહ સમાગમો ડયં ॥ ૬૯ ॥

ભાવાર્થ—ગોવિંદ સાધુ પણ તેઓને બે ભુજાથી આલિંગન કરી
રનેહ અને વિનયથી હૃદય પૂર્વક બોલ્યા કે, હે ગૃહસ્થો ! કલ્યાણવાળા
એવા આપ સર્વનું કલ્યાણ હો, અહિં મને તમારો સમાગમ મારા
લાગ્યથીજ થયેલો છે. ॥ ૬૯ ॥

યુષ્માકમેષ જિનર્થિમહાપ્રતિષ્ઠા-

કાર્યં ત્વહાર્યમિદમસ્ત્યર્થિલં મહાર્યાઃ ।

અગ્રેસરી મચ્ચત તત્સ્વજના હિ યૂય-

માસપ્રમેવ ચરિર્વર્તિ_યતો મુદ્ધર્ત્ત ॥ ૭૦ ॥

ભાવાર્થ—હે મહાર્ય, આ અહાર્ય એવું જિનર્થિની પ્રતિષ્ઠાનું
સર્વ કાર્ય તમારુંજ છે. તેમાં તમે અગ્રેસર થાઓ, તમે મારા સ્વજન
છો. વળી તેનું શુભ મુદ્ધર્ત નજીક આવેલું છે. ॥ ૭૦ ॥

ગોવિંદસાંઙ્ગવિનયાદ્વતમાનસાસ્તે

પ્રોત્થાય તદ્ભવનતો ડવનતોત્તમાંગાઃ

સ્નાત્રોત્સવપ્રથનવિસ્તરનીરયાત્રા-

સંઘપ્રવેશમહસં રચનાદિ ચક્રુ ॥ ૭૧ ॥

ભાવાર્થ—એ પ્રમાણે ગોવિંદસાધુના ઘાટા વિનયથી જેમના મ-
ન હરણ થયા છે એવા તેઓ મસ્તકને નમાવી તે લવનમાંથી બેઠા

થઈ સ્નાત્રોત્સવ, વિસ્તારથી જલયાત્રા અને સંઘનો પ્રવેશોત્સવ ધ-
ત્યાદિ કાર્યો કરવા લાગ્યા. ॥ ૭૧ ॥

ગોવિંદધાક્ષિ ધનંધોક્ષિ ચ ધર્મશાંભા-
સ્વર્હૃદ્ગૃહે સકલસંઘપુરપ્રવેશે ।
અદ્વિપ્રતિધ્વનિમવદ્ભૂદ્વિગુણત્વભાયા
ભૈરવોઘવાણનિનદા. પ્રસરાપ્રસસ્રુઃ ॥ ૭૨ ॥

ભાવાર્થ—તે ગોવિંદ સાધુના લક્ષ્મીના સ્થાનરૂપ મંદિરમાં, ધ-
ર્મશાળાઓમાં, જિન ચૈત્યમાં અને સર્વ સંઘના નગર પ્રવેશમાં વાગ-
તા એવા અને પર્વતના પ્રતિધ્વનિઓથી દ્વિગુણ થયેલા ભેરી વગેરે
વાજિંત્રોના ધ્વનિઓ અતિ તીક્ષ્ણ થઈ પ્રસરવા લાગ્યા. ॥ ૭૨ ॥

સુકાવશ્ચૂલચિરાઃ શુચિરાગધારિ-
સર્પેદકૂલવહુવત્ત્રવિચિત્રમાસઃ ।
સ્વચંડહંવરધરાઃ પ્રવરા ઉદારાઃ
શ્રીમંડરા શુશુભિરે પરિતો ગૃહસ્થ ॥ ૭૩ ॥

ભાવાર્થ—મોતીઓના ઝુમરથી સુંદર દેખાતા, ઉજવલ રંગવાળા
ઉંચા રેશમી વસ્ત્રોથી જેઓની કાતિઓ વિચિત્ર લાગતી હુતી અને
જે સ્વર્ગના ખંડનો આડંબર ધરતા હતા તેવા તે ઉદાર શ્રેષ્ઠ મંડપો
તે શ્રેષ્ઠીના ગૃહની ચારે પાસ શોભી રહ્યા હતા. ॥ ૭૩ ॥

માધ્યન્મૃદંગરચચંગમનંગરંગ-
રંગસ્તરંગવિવદાશ્ચ વશા પુરસ્થ ।
નિત્યં પ્રનૃત્યમસૃજન્ જનહૃદ્વિચિત્ર-
ચિત્રપ્રદાનનિરતં સહિતં સુગાનૈઃ ॥ ૭૪ ॥

ભાવાર્થ—કામદેવના રંગના ઉછળતા તરંગોને વશ થયેલી ન-
ગરની વેશ્યાઓ મૃદંગના શબ્દોથી મનોહર અને લોહોના હૃદયમાં

વિચિત્ર આશ્ચર્યને આપવામાં તત્પર એવું સંગીત સાથે નૃત્ય કરવા લાગી. ॥ ૭૪ ॥

કાવ્યાનિ મિત્ર્યકવંયો જગદુર્મુદાલ્યાઃ
છંદાંસ્યમંદનિનદા અપટંશ્ચ મદ્દાઃ ।
ગીતાનિ તાનિ ચ જગુર્વરગાયનૌઘા
રામા દદુશ્ચ ધ્રુવલાનિ કલામિરામા ॥ ૭૫ ॥

ભાવાર્થ—ભવ્ય કવિઓ હર્ષથી કાવ્યો ભણુતા હતા, ભાટો મોટા શબ્દોથી છંદ પઠતા હતા, ઉત્તમ ગાયકોના સમૂહ ગીતો ગાતા હતા અને કલાઓથી સુંદર એવી રમણીઓ ધ્રુવલ મંગલ આપતી હતી. ૭૫

સદ્વંદિનો જય જયેતિ રવં વિતેનુ-
રુષ્કેરુરજગણા. પ્રગુણાશ્ચ વેદાન્ ।
ગોવિંદરાજગૃહમંડપભૂર્વભૂવ-
સ્વલોકતોપ્યધિકતાગુણધારિણીત્યં ॥ ૭૬ ॥

ભાવાર્થ—સારા બંદીજનો જયજય ધ્વનિ વિસ્તારતા હતા, અને વિપ્રગણો તૈયાર થઈ વેદોચ્ચાર કરતા હતા. આવી રીતે શ્રી ગોવિંદ-રાજના ગૃહ મંડપની ભૂમિ સ્વર્ગથી પણ અધિક ગુણને ધારણ કરનારી થઈ પડી. ॥ ૭૬ ॥

શ્રીસજ્જલજ્જગુરુમોદકમંડકાઘ-
સત્લાઘવસ્તુન ઇવોઞ્ચશિલોઞ્ચયૌઘા. ।
અંતર્ગૃહં દદ્દશિરે સુરમેર્ઘૃતસ્ય
તૈલસ્ય ચોપલનિવદ્ધવિશાલવાપ્ય ॥ ૭૭ ॥

ભાવાર્થ—ગોવિંદ શ્રેષ્ઠીના ઘરની અંદર તૈયાર કરેલા ખાન મોટા મોઢક અને માંડા વગેરે ખાદ્ય વસ્તુઓ બાણે ઉઘા પર્વતો હોય તેમ દેખાતા હતા. અને સુગંધી ઘી અને તેલની ખાંધેલી વિશાલ વાપિકાઓ દેખાતી હતી. ॥ ૭૭ ॥

કાંસ્યોરુપ્યકનકોદ્ભવભાજનાનામ્
ભારાઃ સ્થલસ્ય સદૃશા દદૃશુઃ સમંતાત્ ।
ચિત્રાંચિતાઃ પ્રચુરચીરજચારુચંચ-

ચંદ્રોદયા શુશુભિરે ઽમિતમંડપેષુ ॥ ૭૮ ॥

ભાવાર્થ—આરે તરફ કાસુ, રૂપુ, અને સુવર્ણના બનેલા પાત્રોના સમૂહ સ્થલના જેવા દેખાતા હતા અને અપરિમિત મંડપોમાં ચિત્ર-વાળા ચીર વસ્ત્રોના સુંદર ચંદરવા શોભી રહ્યા હતા. ॥ ૭૮ ॥

સૌધાનિ તાનિ વરમંડપમંડલાનિ
શક્નોતિ ક. કવયિતું કવિતાકલાલ્ભ્યઃ ।

બ્રહ્માપ્યજિહ્વામતિરજ્જુતશક્તિરેત-

દૂવ્યાખ્યાનકર્મણિ ન કર્મઠતાં મજેદ્યત્ ॥ ૭૯ ॥

ભાવાર્થ—આ સમયે ઉત્તમ મંડપોના મંડળવાળા તે મહેલોનું વર્ણન કરવાને કયો કાવ્યકલાવાન પુરૂષ શક્તિમાન થાય ? અદ્ભુત શક્તિવાળા અને ઉત્તમ બુદ્ધિવાળા પ્રહ્લા પણ એ મહેલોના વર્ણનનું વ્યાખ્યાન કરવામાં પ્રવીણ થઈ શકે તેમ નથી. ॥ ૭૯ ॥

તેષ્વાસ્રરસ્યરસયોજનભોજનાનિ-
પૃથ્વીજનો વિરચયન્ રચનાન્વિતાનિ ।

નો મન્યતે સહૃદયો હૃદયે તૃણાય
પીયૂષયૂપમપિ તં મધુરત્વયુક્તમ્ ॥ ૮૦ ॥

ભાવાર્થ—તે મંડપોમાં રચનાથી ગોઠવેલા હિતદારી રમ્ય રસની યોજનાવાળા ભોજનોને ગ્રહણ કરતા સર્વે સહૃદય પૃથ્વીના લોકો મા-ધુર્યવાળા અમૃત રસને પણ પોતાના હૃદયમાં તૃણ સમાન લેખવતા હતા. ॥ ૮૦ ॥

શ્રીસોમસુંદરગુરુપ્રભવો ઽથ સૌવા-
નૂવાનવાચકમુનીન્દ્રગણૈઃ સમેતાઃ ।

જગ્મુર્જિનેન્દ્રમવને જિનરાટ્ત્રનિષ્ઠા-

હેતોઃ સહેતિસુનટાલ્લનહેમ્યયુક્તાઃ ॥ ૮૧ ॥

ભાવાર્થ—પછી ઉત્તમ આચાર્ય, વાચક અને મુનીંદ્રોના ગણો સાથે લઈ શ્રી સોમ સુંદર ગુરુ ખડ્ગ ધારી સુભટો અને મહાન્ ગૃહસ્થો સહિત શ્રી બિનરાજની પ્રતિષ્ઠા કરવાને જિનેન્દ્રલવનમા પધાર્યા. ॥ ૮૧ ॥

पूर्व बभूवुरखिलान्यापि तीर्थबार्मिः
स्नात्राणि चित्रितमनांसि सतां ततश्च ।
सन्मंत्रपाठपरिपूतनवप्रभूत-
नैवेद्यदौकनमुख बहुकृत्यमासीत् ॥ ८२ ॥

ભાવાર્થ—સત્પુરુષોના મનને આશ્ચર્ય કરે તેવા તીર્થજલોથી પ્રથમ સ્નાત્રો કરવામા આવ્યા અને તે પછી ઉત્તમ મંત્ર પાઠથી પવિત્ર કરેલા નવીન વિવિધ ભતના નૈવેદ્ય ધરયા વગેરે ઘણું કૃત્ય કરવામા આવ્યું. ॥ ૮૨ ॥

प्राप्ते ऽथ लग्नसमये तपगच्छसूरिः
श्रीसूरिमंत्रपदसंस्मरणैकतान ।
धिवे व्यधादजिततीर्थकृत शिलाका-
न्यासेन नाशितरजा प्रवरप्रतिष्ठाम् ॥ ८३ ॥

ભાવાર્થ—જ્યારે લગ્નનો સમય આવ્યો ત્યારે જેનો રજોગુણ નાશ પામ્યો છે એવા તપાગચ્છના સૂરિએ શ્રી સૂરિમંત્ર પદના સ્મરણમાં એકતાન કરી શ્રી અજિત પ્રભુના બિંબમા શિલાકાના ન્યાસવડે કરીને શ્રેષ્ઠ પ્રતિષ્ઠા કરી. ॥ ૮૩ ॥

तस्मिंश्च विस्मयमये समये ऽथ वाद्य-
नादैश्च वंदितुमुलैर्धवलैर्वशानाम् ।
मल्लौघदोर्विविचयुद्धरवैर्नवैश्च
नाश्नाचि कर्णपतित बहु कथ्यते किं ॥ ८४ ॥

ભાવાર્થ—તે વિસ્મયકારી સમયમાં વાજિંત્રોના નાદોથી, બંદિ-

જનના કોલાહલોથી, સ્ત્રીઓના ધવલ મંગલથી અને મંડલ યૂથની ભુજાઓના વિવિધ અને નવીન યુદ્ધના શબ્દોથી કર્ણ ઉપર આવેલું કાંઈ પણ સંભળાતું નહતું એથી વધારે શું કહેવું ? ॥ ૮૪ ॥

सर्वैरखर्वधिपणैधिपणैकउंत्रै

श्रीमद्भिराज्यनृभिरस्तमुपर्वगर्थे ।

तत्रातिसाधधनदानजलाभिवृष्टे-

धाराधरायितमितोन्नतिभिः स्मितास्यै ॥ ८५ ॥

ભાવાર્થ—તે સમયે મોટી બુદ્ધિવાળા, બૃહસ્પતિને પણ જિતી લેનારા, દેવતાના ગર્વને તોડનારા અને ઉન્નતિને પામેલાં સર્વ શ્રીમાન્ ધનાઢ્યો મુખે હાસ્ય ધરી દ્રવ્યદાન રૂપ જલની વૃષ્ટિ કરવાથી ઘરાઘર ભેઘનું આચરણ કરતા હતા. ॥ ૮૫ ॥

तस्मिन् क्षणे सुतसुतादयिस्तास्वबंधु-

सद्भागिनेयसहितो महितो महेभ्यै ।

श्रीऊटकाभिध्रवृहत्पुरचलसवासः

श्रेष्ठी शकान्हड इति प्रथितः पृथिव्याम् ॥ ८६ ॥

श्रीसोमसुन्दरगुरोः प्रतिभागुरो श्री-

हस्तेन विश्वकमलामलकेलिधात्राः ।

क्षेत्रेषु सप्तसु धनी स्वधनं व्ययित्वा

तरत्रार्थवित्स जगृहे मुदितस्तपस्याम् ॥ ८७ ॥ युग्मम् ॥

ભાવાર્થ—આ વખતે ઉટક નામના મોટા નગરમાં નિવાસ કરનારો ‘શકાન્હડ’ નામે પૃથ્વીમાં પ્રખ્યાત એવો એક શ્રેષ્ઠી હતો. પોતાના પુત્ર પુત્રી, સ્ત્રી, ણંધુ અને ભાણેજ સહિત મોટા ધનાઢ્યોએ માનેલા તે ધનવાન શ્રેષ્ઠીએ તત્ત્વાર્થ જાણી યુદ્ધિમાં પ્રકુસ્પતિ જેવા અને વિશ્વની લક્ષ્મીની નિર્મલ ક્રીડાઓના ધામરૂપ એવા શ્રી સોમસુંદર ગુરૂને હાથે સાત ક્ષેત્રોમાં પોતાનું દ્રવ્ય ખર્ચી મોટા હુર્ષત્રી તપસ્યા પ્રકુણ કરી. ॥ ૮૬-૮૭ ॥

દુર્વાચ્ચર્વચનગર્વવિલંબનસ્ય-

ત્રૈવેદ્યહૃદયમતિપંડિતમંડનસ્ય ।

શ્રીપંડિતસ્ય ચ તદા જિનમંડનસ્ય

શ્રીવાચકાતુલ્યદં સમભૂન્મહૌઘૈઃ ॥ ૮૮ ॥

ભાવાર્થ—તે સમયે મહોત્સવોના સમૂહથી દુષ્ટવાદીઓના અતિ ઘણા ગર્વને ખંડન કરનારા અને ત્રિવેદી (ત્રણવેદ) બાણવાથી મનોહર બુદ્ધિવાળા પંડિતોના મંડનરૂપ એવા તે શ્રી પંડિત સૂરિને અને શ્રી જિન પ્રભુના આભૂષણને શ્રી^૧ વાચક એવું અનુપમ પદ પ્રાપ્ત થયું હતું. ॥ ૮૮ ॥

શ્રીમાંસ્તપાગણગુરુર્જિનપં સ નત્વા

કૃત્વા ત્રિલોકાવિદિતાં શુદિત પ્રતિષ્ઠામ્ ।

ગર્જન્નિરુજિતતમૈર્વહુહૃદયવાદૈ-

રાગાન્મહેમ્બ્યસાહિતો ડતુલધર્મશાલામ્ ॥ ૮૯ ॥

ભાવાર્થ—તે શ્રીમાન્ તપાગણના ગુરુ શ્રી જિનપ્રભુને નમી અને ત્રણ લોકમાં વિખ્યાત એવી પ્રતિષ્ઠા કરી હર્ષ પામતા તે શ્રેષ્ઠી ગોવિંદ સાધુ તેથી યુક્ત થઈ ઉચ્ચ ગર્જના કરતા ઘણાં ઉત્તમ વાજિત્રોની અનુપમ ધર્મશાળામાં પધાર્યા. ॥ ૮૯ ॥

ગોવિંદાભિધસાધુના નિજગુરોઃ કલતાં મહાર્ચા પુરા

દિવ્યૈર્મં વ્યતરૈરદૂષ્યસિચૈયં પશ્યાન્ન સંખ્યાતિગૈઃ ।

કાશ્મીરોદ્ભવકુંકુમારણાવિમૈત્રૈર્દુર્કૂલૈસ્તથા

શ્રીલંઘ. પરિધાપિત. સુરતરોઃ શોભાં શુભાં સો ડપ્યધાત્ ॥૯૦॥

ભાવાર્થ—તે પછી શ્રી ગોવિંદ સાધુએ દિવ્ય, અતિ લવ્ય અને અદૃશ્ય એવા વસ્ત્રોથી પોતાના ગુરુની પ્રથમે પૂજા કરી અને પછી કા-

૧ સૂરિ પક્ષે શ્રી વાચક એટલે જ્ઞાન લક્ષ્મીવાળા વાચક આચાર્ય અને જિન આભૂષણ પક્ષે શ્રી વાચક એટલે શોભાનું વાચક એમ અર્થ લેવો.

શ્મીરી, કેશરના જેવા રંગના રેશમી કશળી વસ્ત્રો શ્રી સંઘને પેહેરા-
વ્યા, જેથી તે સંઘે કલ્પવૃક્ષની શોભાને ધારણ કરી. ॥ ૯૦ ॥

આચંદ્રાર્કમહો મહેમ્યમુકુટ પ્રોઘત્પ્રતાપોત્કટ
ત્વં રાજ્યં કુરુપુંજભૂપરિવૃદ્ધપ્રૌઢપ્રસાદોલ્લવણં ।

કુર્વેતો ગુણસંસ્તુતીરિતિ મુદા પૃથ્વર્થિનસ્તેન રૈ-
દાનાદ્ભૂપિતાવિગ્રહા સુલ્લકૃતા સર્વે નરેન્દ્રીકૃતાઃ ॥ ૯૧ ॥

ભાવાર્થ—“ હે મહાન શ્રેષ્ઠીઓમાં મુગટ રૂપ, હે પ્રતાપવડે ઉગ્ર,
પુંજરાજના પ્રૌઢ પ્રસાદથી ઉગ્ર એવા તમે યાવત્ચંદ્ર દિવાકર સુધી
રાજ્ય કરો ” આ પ્રમાણે હર્ષથી ગુણસ્તુતિ કરતા એવા ઘણા યાચ-
કોને સુખકારી એવા તે શ્રેષ્ઠીએ લક્ષ્મીના દાનથી જેઓની કાયા અસ-
કૃત થયેલી છે એવા તે સર્વ રાજા બનાવી દીધા. ॥ ૯૧ ॥

તત્તત્સત્સુખમક્ષિકામિરનણુસ્વામોદમૃન્મોદકૈઃ

પ્રાજ્યાજ્ઞૈર્વૃતપૂરકૂરવટકૈઃ શાકૈર્વૃહન્મંડકૈઃ ।

તૈર્કર્પૂરકરંવધોલપટલૈઃ સૌહિત્યમાપુ સમે

ગુર્વ્યા જેમનવારયા પ્રવરયા સંઘોડલિલો રંજિતઃ ॥ ૯૨ ॥

ભાવાર્થ—તે સુખડીઓથી, ઘણાં ખુશબોદાર મોહકોથી, અતિશય
ધી વાળા ઘેળર, ફેરા અને વડાથી, શાકોથી, ઉચી જાતના માંડાથી,
કપૂરી કરંણા, અને ઘોલાના સમૂહથી સર્વે સાહિત્ય પૂરા કર્યા હતા.
તેવા શ્રેષ્ઠ પ્રકારના જમણવારથી બધો સંઘ રાજી કર્યો હતો ॥ ૯૨ ॥

નો મે દષ્ટિપથં ગતા સુમગતા શ્લિષ્ટા પ્રતિષ્ઠેદશો

નેદક્ષાશ્ચ મહોત્સવા નવનવા દૃષ્ટા ગરિષ્ઠાઃ ક્વચિત્ ।

નેદક્ષ્ ભૂરિધનવ્યયો વિરચિત. કેનાપિ ચેતિ સ્તુતિ

કુર્વેતી જનતા યયૌ નિજનિજસ્થાનેષુ દૃષ્ટાશયા ॥ ૯૩ ॥

ભાવાર્થ—“ આપું સૌભાગ્ય મારી દૃષ્ટિએ જોયું નથી. આવી પ્ર-
તિષ્ઠા કેાઈને મળી નથી, આવા મોટા નવનવા મહોત્સવો કેાઈ કેાણે

જેવામાં આવ્યા નથી અને કોઈએ આટલા બધા દ્રવ્યનો વ્યય કર્યો નથી ”—આ પ્રમાણે સ્તુતિ કરતા લોકો ઘણો હર્ષ પામી પોતપોતાના સ્થાન પ્રતિ જવા લાગ્યા. ॥ ૯૩ ॥

સાકં શ્રીયુતસોમસુંદરગુરુત્તસૈઃ સ સંવાવિષો
ગોવિંદો ઽપ્યથ પુંજભૂપતિહૃતદ્રંગપ્રવેશોત્સવઃ ।
આગાદ્વંદનમાલિકાતિરુચિરે નૃત્યાદિરગોત્કરે
નિઃપ્રત્યૂહમિયદ્ગે વરપુરે શોભાજિતસ્વઃપુરે ॥ ૯૪ ॥

ભાવાર્થ—પછી પુંજરાજાએ જેનો નગર પ્રવેશનો ઉત્સવ કરેલો છે એવા સંઘપતિ ગોવિંદ સાધુ શ્રીમાન સોમસુંદર શુરવર્યની સાથે નિર્વિઘ્ને પોતાના નગરમાં આવ્યા. તે વખતે તે નગર વંદનમાળા (તરીયાતોરણ) થી શોભીત રહ્યું હતું, નૃત્ય વગેરે રગોત્સવો થતા હતા, નિર્ભય હતું અને પોતાની શોભાથી સ્વર્ગના નગરને પણ હંકારતું હતું. ॥ ૯૪ ॥

इतिश्रीयुगप्रधानावतारपरमगुरुश्रीसोमसुंदरद्वरिगुणव्यात्रर्णने
सोमसौभाग्यनाम्नि काव्ये संघपतिगोविंदनिर्मितश्रीजयचंद्रसूरिपद-
स्थापनाश्रीतारणदुर्गविवप्रतिष्ठाविस्तरप्रकाशनो नाम सप्तसर्गः ॥

॥ अष्टमः सर्गः ॥

युगोत्तमाः श्रीयुतसोमसुंदराचार्या विचार्यायपदं वृषाश्रयं ।

पृथ्वीपुनानाञ्चरणैः कजारुणैः पुरे ययुर्देवकुलादिपाटक ॥ १ ॥

ભાવાર્થ—યુગોત્તમ શ્રી સોમસુંદરાચાર્ય ધર્મ સંબંધી લાલ ધારી કમલ જેવા રાતા ચરણ વડે પૃથ્વીને પવિત્ર કરતા દેવકુલ પાટક નામના નગરમાં આવ્યા. ॥ ૧ ॥

નિવાહ્ય સંઘપતિઃ સમસ્તિ ધીવૃહસ્પતિસ્તત્ર પાવિત્રમાનસ ।
યોઽ શેષદોષપ્રવલત્રિદોષદૃષ્ટૃ સૌસીમ્યકૃત્ત્વામ વમારસાર્થકમ્ ॥૨॥

ભાવાર્થ—તે નગરમા બુદ્ધિમા બહુસ્પતિ સમાન અને પવિત્ર હૃદયવાળો નિ બ નામે એક સંઘપતિ રહેતો. જે સમગ્ર દોષરૂપી પ્રબળ ત્રિદોષને હરવાથી અને સુસીમ ગુણ આચરવાથી પોતાના નિંબ (લીંબડા) એ નામને સાર્થક કરતો હતો. ॥ ૨ ॥

સમ્યગ્દશાં દગ્ધયુગલીસુધ્રાંજનં નીરંજનં કલમજનૌઘરંજનં ।
કલિદ્વિપો માનતરુપ્રમંજનં શુભાવલીનિર્મિતપક્ષિજનં ॥ ૩ ॥
રુખ્યાચલપ્રોજ્વલતુંગશ્લગમૃત્ સુવર્ણકુમોદિતદંડમંડિતમ્ ।
ધ્વજાગ્રજાગ્રદ્વરકિંકિણોસ્વનં પ્રમોદિતપ્રેક્ષકલોકમંડલં ॥ ૪ ॥
અમ્બલિહૈઃ સંઘિતપાપમંડલૈઃ શ્રામંડપૈર્મંડિતમુજ્જલૈઃ કલૈઃ ।
સર્વદિરાસુંદરજૈનમંદિરં યઃ જાગહૃદ્યાં પુરિ ચાર્વકાયત્ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—તે નિંબ સંઘપતિએ ખાગહુડી નગરીમાં સર્વ શોભાથી સુંદર એવું જૈન મંદિર કરાવ્યું હતું. તે મંદિર સમ્યગ દૃષ્ટિ પુરૂષોની બે દૃષ્ટિને અમૃતતું અંજન હતું, લોકોના સમૂહને આનંદ આપતું હતું, કળિકાળ રૂપ શત્રુના માન વૃક્ષને ભાગનારું હતું, શુભાવલી કર્મને નિર્માણ કરવામા ખંજન પક્ષી હતું, વૈતાલ્યગિરિ જેવા ઉંચા શિખરને ધારણ કરતું હતું, સુવર્ણના કુંભ અને ઉંચા ધ્વજ દંડથી મંડિત હતું, ધ્વજના અગ્રભાગે રહેલી સુંદર ધુધરીઓના શબ્દોથી પ્રેક્ષકોના મંડળને આનંદ આપતું હતું અને આકાશ સુધી ઉંચા, પાપના મંડળને ખડન કરનારા ઉજ્જવલ શ્રી મંડપોથી મંડિત હતું. ॥ ૩-૪-૫ ॥

સ નિમ્વસંઘ્રાધિપતિર્વ્યજિજ્ઞપત્ શુદ્ધં ગુણશ્રેણિગુરુ મુદાન્યદા ।
પુણ્યાસ્પદાચાર્યપદસ્ય મે પ્રમો નિર્માણાદેશવરં પ્રયચ્છત ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ—એક વખતે સંઘપતિ નિંબે ગુણ શ્રેણીવડે મહાન એ-

વા ગુરુને હુર્ધથી વિજિતિ કરી કે, હે પુણ્યાસ્પદ પ્રભુ, આચાર્યપદને નિર્માણ કરવાનો મને ઉત્તમ આદેશ આપો. ॥ ૬ ॥

યતો મહાંતો નિહતોરુમત્સરા મવંતિ ચાત્યંતદયોદયોજ્વલાઃ ।

તતઃ પ્રસાદ કુરુ સદ્ગુરોજિતપ્રદુક્ષ મે દુક્ષમરવ્યયાદ્રયાત્ ॥ ૭ ॥

ભાવાર્થ—મહાન પુરૂષો, મોટા મત્સરને નાશ કરનારા અને અતિશય દયાના ઉદયથી ઉજ્જ્વલ હોય છે, તેથી કામદેવને જિતનારા હે સદ્ગુરુ, મારી ઉપર દ્રવ્યનો વ્યય કરાવામાં સત્વર પ્રસાદ કરો. ૭

મનોરથસ્તે સફલો ભવત્વયં શ્રીગચ્છનાથેન તદેત્યુદીરિતે ।

લેખાંલિલેસ્થાય સ કુંકુમાંકિતાનાકારણાયાખિલસંઘભૂસ્પૃશામ્ ૮

ભાવર્થ—શ્રી ગચ્છનાથે કહ્યું કે, તમારો મનોરથ સફલ થાઓ, એટલે, તેણે સર્વ સંઘના લોકોને ખોલાવવાને કુંકુમથી અંકિત એવા લેખ લખ્યા. ॥ ૮ ॥

આકારિતાસ્તેન સમપ્રવિગ્જનાઃ સ્થિગ્ગાનનાસ્તત્ર સમાયયુર્જવાત્ ।

પુરપ્રવેશોત્સવપૂર્વકં મુદા સંસ્થાપિતાઃ છદ્મહતા સ્વસન્નસુ ॥ ૯ ॥

ભાવાર્થ—કુંકુમપત્રિકાથી ખોલાવેલા સર્વ દિશાઓના લોકો હસતા મુખે વેગથી ત્યાં આવ્યા. પછી તે નિષ્કપટી સંઘપતિએ હુર્ધથી નગરપ્રવેશનો ઉત્સવ કરી તેઓને પોતાના મંદિરમાં સ્થાપિત કર્યા. ॥ ૯ ॥

તેષામશેષાદરયુક્તમક્તયો નવા નવાસ્તેન મતીષિગા નૃગામ્ ।

મુદા ક્રિયંતે ગૃહમેધિનાં યતઃ શ્રીસંઘમક્તેર્ન પરં પરં વૃષમ્ ॥૧૦॥

ભાવાર્થ—તે વિદ્વાન શ્રેષ્ઠીએ અતિ હુર્ધથી આવેલા લોકોની સંપૂર્ણ આદરવાળી નવ નવી ભક્તિઓ કરી. ઠારણ કે, ગૃહસ્થોને શ્રી સંઘની ભક્તિથી ખીબુ વિશેષ કાંઈ પુણ્ય નથી ॥ ૧૦ ॥

તૃપ્તોઽતોઽદ્રસનૈર્વરાજનૈઃ સિનાદિપાનૈર્મૃદુરવાદ્યસંકરૈઃ ।

સ્વાદૈશ્ચ દૃઢૈર્વિવિધૈઃ સમાધિદૈઃ પ્રીતી પ્રકામં સકલાંગિનો ડમવન્ ૧૧

ભાવાર્થ—રસનાને તૃપ્તિ કરનારા, ઉત્તમ અશનોથી, શર્કરાદિક-
ના પાનથી, ફોમલ અને મિશ્ર એવા ખાદ્ય-ખાનથી અને સુખદાયક
એવા વિવિધ જાતના મનોહર સ્વાદોથી સમગ્ર પ્રાણીઓ અત્યંત પ્ર-
સન્ન થયા ॥ ૧૧ ॥

સુજંગવल्लीदलपूगपूरिताननावरं संघजना जिनागमम् ।

सन्मेनिरे संछपनिर्मितामिताद्भुतौघकृद्भक्तिमुयुक्ति रंजिताः ॥ १२ ॥

ભાવાર્થ—નાગરવેલનાં પાન અને સોપારી સુખમાં ભરી, સંઘ-
પતિએ કરેલી અપરિમિત ઘણું અદ્ભુતોને ઉત્પન્ન કરનારી ભક્તિ-
ના પ્રયોગથી રાજી થયેલા તે સંઘના લોકો પોતે અહિં આવનાથી
કુતાર્થ થયા એમ ગણવા લાગ્યા ॥ ૧૨ ॥

मुहूर्त्तच्छेऽखिलदूषणोद्भिक्ते श्रोगच्छन्नाथो भुवनादिसुन्दरम् ।

श्रीवाचकं सूरिपदे पदेष्ट्रियां प्रातिष्ठपट्टिष्ठादेष्टमंगलम् ॥ १३ ॥

ભાવાર્થ—જ્યારે સર્વ દૂષણોથી રહિત એવો મુહૂર્તનો દિવસ
આવ્યો એટલે શ્રી ગચ્છપતિએ જગતના સૌભાગ્ય મંગલ રૂપ એવા
ભુવન સુંદર વાચકને લક્ષ્મીઓના સ્થાનરૂપ એવા સૂરિપદમાં પ્રતિ-
ષ્ઠિત કર્યા ॥ ૧૩ ॥

श्रीमत्तपागच्छविमोर्ध्विभोज्वलान्यमूल्यचारूणि गुरुणि चादरात् ।

विचित्रवस्त्राणि ददौ सदौचित्ती गुणोज्वलो निवमहेयनायकः १४

ભાવાર્થ—સદા યોગ્યતાવાળા અને ગુણોથી ઉજ્જ્વલ એવા તે સ્વ-
ધનાયક નિઃશ્વેદીએ શ્રીતપાગચ્છના સ્વામીને કાતિથી ઉજ્જ્વલ, અ-
મૂલ્ય અને સુંદર વસ્ત્રો અર્પણ કર્યા ॥ ૧૪ ॥

वैदेशिकानेकवरांवरोत्करैस्तैस्सत्कृताश्चातिचमत्कृता हृदि ।

श्रीसंभलोकाः स्वपुरेषु ते ययुर्ययुञ्जस्संदनवाहिनीस्थिताः ॥ १५ ॥

ભાવાર્થ—વિદેશી અનેક વસ્ત્રોના ઢગલાથી સત્કાર કરેલા અને
હૃદયમાં ચમત્કાર પામેલા તે સંઘના લોકો અંગેના સમૂહ તથા રથો-

ના વાહન ઉપર બેસી પોતાના નગર તરફ ચાલી નીકળ્યા. ॥ ૧૫ ॥

કૃત્વા કૃતી સૂરિપદં ગુરુસ્તતસ્તત સુશિષ્યૈર્વિહરન્ હરન્નયમ્ ।

શ્રીગૂર્જરત્રામુખમંડને યયૌ કર્ણાવતીનાસ્ત્રિપુરે પુરેશ્વરે ॥ ૧૬ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ગુરૂ સૂરિપદને પ્રાંત કરી કૃતાર્થ થઇ ત્યાંથી ઉત્તમ શિષ્યોની સાથે વિહાર કરતા અને પાપને હરતા શ્રી ગુજરાત દેશના મુખ મંડન રૂપ નગરેશ્વર કર્ણાવતી નામના નગરમાં પધાર્યા ॥ ૧૬ ॥

શ્રીપાતસાહેર્વહુમાનમાજનં સમાજનં સદ્વચનેન રંજયન્ ।

ગુણી ગુણજ્ઞો ગુણરાજસાધુરાટ્ ગુરોઃ પ્રવેશોત્સવમાતતાન સઃ ૧૭

ભાવાર્થ—શ્રી પાતસાહુના બહુ માનના પાત્ર રૂપ સભાજનને સદ્વચનથી રંજન કરતા અને ગુણને જાણનારા તે ગુણવાન્ ગુણરાજ સાધુપતિએ ગુરૂનો પુર પ્રવેશનો મોટો મહોત્સવ કર્યો ॥ ૧૭ ॥

તમોહરન્ સૌવગવીભિરુચ્છિન્ન પ્રવોધયન્ મવ્યજનાંબુજવ્રજાન્ ।

શ્રીસૂરિરાટ્ સૂરસંમો મહોમરૈર્વિભાસ્વરસ્તત્રપુરેસ્થિતસ્તત ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—અન્ય મતિઓએ ઉન્નત કરેલા અધિકારને હરતા, ભવ્ય પ્રાણીરૂપ કમળના સમૂહને પ્રબોધ કરતા અને તેજના સમૂહથી સૂર્ય જેવા શ્રી સૂરિરાજ તે નગરમાં પ્રકાશમાન થઇ રહેતા હતા ॥ ૧૮ ॥

શ્રીવાવસૂર્ગુણરાજવાંધવો રમાધવોદ્યન્મહસાં મહાલયઃ ।

શ્રીઆત્રસાધુઃ ફાલિતાન્નવત્સદા મનોહરસ્તત્ર પુરે વિરાજતે ॥ ૧૯ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી લક્ષ્મીપતિના તેજના સ્થાનરૂપ શ્રી વાવના પુત્ર અને ગુણરાજના બાધુ શ્રીઆત્ર નામે એક સાધુ ગૃહસ્થ રૂપેલા આત્મ વૃક્ષ જેવા મનોહર થઇ તે નગરમાં રહેતા હતા ॥ ૧૯ ॥

ગૃહસ્થકૃત્યં પરિહૃત્ય સત્યધીઃ શ્રીમત્તપાગચ્છગુરોર્ગુર્જેર્ગુરોઃ ।

વચ્ચ કળેહત્ય નિહત્ય દુસ્તમો વૈરાગ્યરગદ્વદયઃ પિવત્યયં ॥ ૨૦ ॥

ભાવાર્થ—સત્ય બુદ્ધિવાળો તે શ્રીઆત્ર સાધુ દુષ્ટ તમને કળે કળે કરી હણી નાખી ગુણેથી મોટા એવા શ્રીમાન્ તપાગચ્છના ગુરૂના વચનનું હૃદયમાં વૈરાગ્ય ધરી પાન કર્યા કરે છે ॥ ૨૦ ॥

ગુરોઃ સુધાર્સિંધુસ દેશ્યદેશના પ્રબુદ્ધચિત્તઃ શ્રિતતત્ત્વગ્રીઃ સુધીઃ ।
સુતૈઃ શ્રિતૈશ્વર્યભરૈઃ સ્વયંબુભિર્નિપિધ્યમાનોઽપિ ચ કાંતકાંતયા ૨૧
શ્રીસાધુરામ્નઃ શુચિક્ષ્મવિગ્રહો વૈરાગ્યરંગૈરિનિમૈઃ પ્રપૂરિતઃ ।
દીક્ષાં તપાગચ્છમહેદસંનિચૌ વિધૌતપાપઃ સશમાં સમાદદે ॥૨૨॥

॥ યુગમ્ ॥

ભાવાર્થ—ગુરૂની સુધા સાગર જેવી દેશનાથી જેનું ચિત્ત પ્રતિ-
બોધ પામ્યું છે, તત્ત્વ બુદ્ધિનો જેણે આશ્રય કર્યો છે અને જેનો પવિત્ર
અને સુદર દેહ છે એવા તે આમ્ર સાધુએ ઐશ્વર્યના ભારને આશ્રય
કરનારા પોતાના પુત્રોએ, બંધુઓએ અને મનોહર કાતાએ નિવાર્યા
છતાં પ્રકાશમાન વૈરાગ્ય રંગથી પરિપૂર્ણ થઈ અને પાપને પ્રક્ષાલન
કરી શમતા સહિત દિક્ષાને ગ્રહણ કરી ॥ ૨૧-૨૨ ॥

મહોત્સવાઃ શ્રીગુણરાજસાધુના નનાસ્તરાકાવિધુના ઘનાસ્તદા ।

પ્રચક્લિરેડનલ્પધનવ્યયં સૂર્ય કૃત્વા ચ સમ્યક્ક્રમુપાદદે સુદા ॥૨૩॥

ભાવાર્થ—મુખથી પૂર્ણિમાના ચંદ્રનો પરાભવ કરનારા શ્રી ગુણ-
રાજ સાધુએ ઘણા મહોત્સવો કર્યા અને પોતે હર્ષથી ઘણા ધનનો વ્ય-
ય કરી સમગ્રીતને ગ્રહણ કર્યું ॥ ૨૩ ॥

જ્યેષ્ઠસ્થિતિસ્તત્રપુરે વિનિર્મમે શ્રીનિર્મમેશેન જનાગિનાગ્રહાત્ ।

અવાચિ શત્રુંજયનામ સાનુમન્માહાત્મ્યમંહસ્તતિસંહતિક્ષમં ॥ ૨૪ ॥

ભાવાર્થ—લોકોના ઘણા આગ્રહથી શ્રી આચાર્યપતિએ તે નગર-
માં જ્યેષ્ઠ સ્થિતિ કરી અને પાપની શ્રેણીને સંહાર કરવાને સમર્થ એ-
વું શ્રી શત્રુંજય ગિરિનું મહાત્મ્ય વાંચી સંભળાવ્યું ॥ ૨૪ ॥

તદાવદાર્તેદુમયૂક્ષનિર્મલં ગુરોઃ ગ્રહીણ્યે દધિદુઃશ્રામલમ્ ।

શત્રુંજયે નિર્વૃજિનં જિનં ચદા નમસ્કરિણ્યે ઘનવિસ્તરોત્સવૈ ॥૨૫॥

इतिश्वराजेन सुपर्व पर्वतस्थिरे गृह्योते नियमे सति क्षणात् ।

तस्मिन्क्षणेऽन्यैर्व્યवहारिपुंगवैराभिग्रहोऽसौ जगृहे गृहीश्वरैः ॥ ૨૬ ॥

॥ યુગમ્ ॥

ભાવાર્થ—‘હે ગુરુ, જ્યારે શત્રુજય ઉપર જઈ ઘણા વિસ્તારવા-
ળા ઉત્સવોથી નિર્દોષ એવા શ્રી આદિશ્વર પ્રભુને નમસ્કાર કરીશ ત્યાર
પછી ઉજવેલ ચંદ્રના કીરણ જેવું નિર્મળ દહીં દુધ ગ્રહણ કરીશ’ આ
પ્રમાણે જ્યારે તે શ્રેષ્ઠીરાજે મેરૂ પર્વતના જેવો સ્થિર નિયમ ગ્રહણ
કર્યો, તે વખતે ખીજા ઉત્તમ વ્યાપારી ગૃહસ્થોએ પણ તે અભિગ્રહ
ગ્રહણ કર્યો ॥ ૨૫-૨૬ ॥

દીપાલિકાપર્વ સમાયયૌ મુદાં સામ્રાજ્યદાનપ્રતિભૂનિમં મુવિ ।
શ્રીતીર્થયાત્રાકૃતયે કૃતી તદા મહોદયમં નિર્મિતવાન્મહેશ્વરાન્ ॥૨૭॥

ભાવાર્થ—તે સમયે ‘પૃથ્વી ઉપર હૃર્પતું’ સામ્રાજ્ય, દાન આપવામાં
જામીનરૂપ એવું દીપોત્સવી પર્વ આગ્યું. તે કાળે તે મહાન્ કૃતાર્થ
શ્રેષ્ઠીરાજે શ્રી તીર્થ યાત્રા કરવાનો મોટો ઉદ્યમ કરવા માંડ્યો ॥૨૭॥

સજ્જીક્રિયંતે સ્મ મનોરથૈઃ સમં રથા મહેમ્નૈઃ સ્વગૃહેષ્વયોમયાઃ ।
સુખાસનપ્રોદ્ધુરાસિંહવિષ્ટરાદીષ્ટં ગરિષ્ઠં મુવિ તૈર્વિધાપિતં ॥ ૨૮ ॥

ભાવાર્થ—ખીજા ગૃહસ્થ શ્રેષ્ઠીઓએ પોતપોતાને ઘેર પોતાના મ-
નોરથોની સાથે લોઢાના રથ તૈયાર કરવા માંડ્યા અને તેઓએ સુખા-
સન યુક્ત મોટા સિંહાસન વગેરે પોતાને ઇચ્છિત પદાર્થો કરાવવા
માંડ્યા ॥ ૨૮ ॥

પરઃસહસ્રા શ્વતુરાસ્તુરંગમા આત્તા ઉદાત્તા હૃદયંગમાઃ પુનઃ ।
દ્રવ્યૈર્મિચ્યતે સ્મ મયા મહોમયા અગ્રેસરા વેગમૃતાં ચ વેસરાઃ ૨૯

ભાવાર્થ—ચતુર, ઉચ્ચી જાતના અને મનોહર એવા હુજરો અથ્થો
ગ્રહણ કર્યા. વેગવાળાઓમા અગ્રેસર એવા તેજસ્વી ઉઠે અને ખચરો
દ્રવ્યથી ભરવા માંડ્યા ॥ ૨૯ ॥

અહિન્મદ્ શ્રીયુતપાતસાહિરાદ્ સત્પ્રામૃતપ્રીતમના મનીષિણમ્ ।
દિવ્યાંવૈર્યં કિલ્લ પર્યધાપયત્ કવાહિમુચ્ચૈઃ સહમૂરિમિર્જનૈઃ ૩૦

ભાવાર્થ—તે વખતે શ્રીમાન અહિમ્મદપાદસાહે ઉત્તમ લેટથી

હૃદય પ્રસન્ન કરી કળાહિ વગેરે ઘણું માણસો સાથે તે નિદ્વાન શ્રેષ્ઠીને
દિવ્ય વસ્ત્રોનો પોશાક આપ્યો ॥ ૩૦ ॥

સમર્પણદ્વારગતિં નિજાં ચતાં વાઘં ન ફેરી પ્રમુખં નૃપોચિતમ્ ।
પર સહસ્રાન્ સુમદાન્ મહોદ્મદાન્ પ્રોન્માદિન સ્તાનમિતાંશ્ચ-
સાદિન ॥ ૩૧ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી પાદસાહે તે શ્રેષ્ઠીને પોતાની દ્વારગતિ (રાવટી) અર્પણ કરી તે સાથે બીજા હબરો ઉગ્ર સુભટો અને ઉન્મત્ત અપરિ-
મિત ઘોડેશ્વારો અર્પણ કર્યા. ફક્ત રાબને યોગ્ય એવું ફેરી (કંઠા) પ્રમુખ વાઘ ન આપ્યું ॥ ૩૧ ॥

શ્રોતૌર્થયાત્રા સ્ફુરમાનમીકિતં દદૌ સદૌન્નત્યકરં ચ યસ્ય તત્ ।
સ માર્ગેણ પ્રાણિગણસ્ય કામિત સંપૂરયન્ શ્રોગુણરાજસંવરાદ્ ॥૩૨॥
મઘ્યે મુદ્ધત્તે વૃષભાવભાવિતઃ સંવાન્વિત સૌવપુરાચ્ચાલ સઃ ।
કુંભં શુભાંભોમરિતોઽસ્ય સંલુચીવભૂવ માર્ગે સન્નવાશિરસ્થિતઃ ૩૩

ભાવાર્થ—જે શ્રેષ્ઠીને પાદસાહે સદા ઉન્નતિ કરનારું શ્રી તીર્થ યાત્રામાં સ્ફુરે તેવું ચિન્હ (નિશાન) આપ્યું હતું, તે સંધપતિ શ્રેષ્ઠી ગુણરાજ યાત્રકોના ગણની ઇચ્છા પૂર્ણ કરતા ભવ્ય મુદ્ધર્ત્તમાંધર્મ ભા-
વનાથી સુકત થઈ સંધની સાથે પોતાના નગરમાંથી ચાલ્યો. તે સમયે શ્વેતભાગ્યવતી સ્ત્રીના મસ્તક ઉપર રહેલો મુંદર જલનો ભરેલો કુંભ સામે મળ્યો ॥ ૩૨-૩૩ ॥

પણ્યાંગના નૂતનમઘ્યમૂષ્ણૈર્વિભૂષિતા દક્ષપથમાયયૌ તત્ ।
વામે ચ પાર્શ્વે ચરશંકવાજિનઃ સ્વયં સ્વશઙ્કાન્ શુભદાન્ વિતેનિરેશ્વ

ભાવાર્થ—નવીન આભૂષણોથી સુશોભિત એવી વેશ્યા દૃષ્ટિ મા-
ર્ગે આવી. ડાબી તરફ ગધેડો, શંક અને અથ્થે સ્પષ્ટ રીતે પોતાના શુભ મૂલ્યક શબ્દો વિસ્તાર્યા ॥ ૩૪ ॥

દુર્ગા ગણેશોऽપિ ચ વામદક્ષિણાભ્યાસે સ્વરાન્ ક્ષેપકરાન્ પ્રચક્રતું ।
 નિર્ધૂમધૂમધ્વજ આગમદ્દશોર્મતંગજશ્વામિમતં પ્રકાશયન્ ॥ ૩૫ ॥
 ભાવાર્થ—વામ અને દક્ષિણમાં દુર્ગા અને ગણેશે ક્ષેપ કરનારા
 શખ્દો કર્યા, નિર્ધૂમ અગ્નિ અને ગબેંદ્ર ઇચ્છિત કાર્યને પ્રકાશતા દૃષ્ટિ
 માર્ગે જોવામાં આવ્યા ॥ ૩૫ ॥

इति प्रकृष्टैः शकुनैः प्रमातिनैः संसूचितस्वोज्ज्वलमंगलोदयः ।
 श्रीवीरमग्राम इति प्रसिद्धिभृत् पुरे ययौ श्रीगुणराजसाधुराद् ३६
 ભાવાર્થ—ઉપર પ્રમાણે અપરિમિત ઉત્તમ શુકનોએ જેનો ઉજ્જ્વ-
 લ મંગલોદય સૂચવ્યો છે એવા તે ગુજરાત શ્રેષ્ઠી શ્રી વીરમગામ
 નામના પ્રસિદ્ધ નગરમાં આવ્યા ॥ ૩૬ ॥

तास्मिन् मिलंतिस्म पुरे नरेश्वरोद्धुरा नरा पुण्यपराश्चतुर्दिशाम् ।
 प्रवर्द्धते स्मानघसंघ उच्चकैर्दिनेदिने वार्द्धिरिवेदुदर्शने ॥ ३७ ॥

ભાવાર્થ—તે નગરમાં રાજના જેવા ઉગ્ર અને પુણ્યવાન ઘણા પુ-
 રોષે ચારે દિશાઓમાંથી એકઠા થયા. તેથી ચંદ્રના દર્શનથી સમુદ્રના
 જેવો નિર્દોષ એવો તે સંઘ દિવસે દિવસે ઉંચે પ્રકારે વધવા લાગ્યો ૩૭
 देवालयाः श्रीनिलयादशाकृशास्सौवर्णदंड ध्वजकुंभशोभिताः ।
 चमत्कृताशेषजगत्रजा स्फुरच्चित्रैर्विचित्रैर्वरशिल्पिकल्पितैः ॥ ३८ ॥
 જૈનદ્રવિઘ્ન સહિતા મહોદ્ધિતાસ્તુંગૈશ્ચ શૃંગૈઃ સુમંગલવિજ્ઞવઃ ।
 રથાધિરૂઢા દૃઢબંધબંધુરાઃ પથિ પ્રચેલુઃત્રિદશા ચલાચલાઃ ॥૩૯॥

॥ युग्मम् ॥

ભાવાર્થ—તેની સાથે રથ ઉપર ચડાવેલા અને દૃઢ બંધનથી
 બાંધેલા એવા દેવાલયો મેરૂ પર્વત જેવા માર્ગે ચાલવા લાગ્યા. જે
 લક્ષ્મીના સ્થાન રૂપ હતા. સુવર્ણના ધ્વજદંડ અને કલશેથી શોભતા
 હતા, ઉત્તમ કારીગરોએ બનાવેલા આશ્ચર્ય કરનારા વિચિત્ર ચિત્રોથી
 ત્રણે જગતને ચમત્કાર કરતા હતા. શ્રી જૈન બિંબોથી યુક્ત હતા અને
 મોટા ઉચા શિખરોથી ઘણાં ઉન્નત અને સુંદર દેખાતા હતા ૩૮-૩૯

તત્પૃષ્ઠતઃ શિષ્ટગરિષ્ઠશેખર ચરાંશુમાસ્વત્યુતિસંતાતિસ્તતઃ ।

પુરાચ્ચાલા ચલકંદરાવલીવાંઘૈઃ પ્રકુર્વન્ પ્રતિશબ્દમંડિતાઃ ॥૪૦॥

ભાવાર્થ—તે દેવાલયની પછવાડે તીક્ષ્ણ કીરણવાળો, સૂર્યના જેવી કાંતિવાળો અને વાજિત્રોથી પર્વતોની શુદ્ધાઓને પ્રતિધ્વનિથી મંડિત કરતો તે સર્વોત્તમ પુરૂષોમાં મુગટ ફળ શુભરાજ શ્રેષ્ઠી પુરમાંથી નીકળ્યો ॥ ૪૦ ॥

શ્રીશ્રોકરી શોભિતપૃષ્ઠયો લસત્સુભાસનક્ષમાપતિવાહનસ્થિતાઃ ।

સામ્યં દધના નિવિઙં વિઙ્ઙૌજસો મહેમ્યરાજાસ્તદનુપ્રતસ્થિરે ॥૪૧॥

ભાવાર્થ—તેની પછવાડે જેઓનો પૃષ્ઠભાગ છડીદારોથી સુશોભિત છે અને ઉત્તમ ગુણાસન અને રાજવાહનમાં બેઠેલા મહાન ધનાઢ્યો ઈંદ્રની તુલનાને ધારણ કરતા ચાલતા હતા ॥ ૪૧ ॥

તરંગરંગત્તુરગાંઘ્રિસત્તુરૈઃ સ્વૈરશ્ચલત્સંદનચક્રમંડલૈઃ ।

મૃશં સમુત્સાતમિલારજોઽભિત. પ્રાચ્છાદયત્તપનત્રિવમંવરે ॥૪૨॥

ભાવાર્થ—તરંગની પેઠે ઉછળતા અશ્વોના ચરણની તીક્ષ્ણ ખરીઓથી અને ચાલતા રથોના ચક્રમંડલથી અત્યંત ઉખડીને ઉડતું પૃથ્વીનું રજ આકાશમાં સૂર્યના ખિંખને આચ્છાદન કરતું હતું ॥૪૨॥ તદામુજપ્રોત્કટસદ્મસ્ટાવલો હક્કાનિનાદૈર્હયગાજિહેપિતૈઃ ।

ભેરીનફેરીસ્વરનાયિકાસ્વરૈઃ શૃગાલચત્કાલકલિર્નનાશ સઃ ॥૪૩॥

ભાવાર્થ—તે વખતે ભુજથી ઉચ્ચ એવા સુલટોની શ્રેણીના હાકોટાના નાદથી, અશ્વોની શ્રેણીના હેપારવથી અને ભેરી તથા ફેરીના સ્વર સાથે નાયકાઓના ધ્વનીઓથી કલિકાલ તો શૃગાલની પેઠે નાશી ગયો ॥ ૪૩ ॥

શ્રીસંઘસત્કૈઃ શકટૈર્મરોત્કટૈર્નિપોઙ્ગિતો મૂર્ધ્નિ સશેષપન્નગ ।

કષ્ટેન પાતાલતલે સ્થિતસ્તદા કુલાચલાશ્ચેલુરલં ષ મારિતા. ૪૪

ભાવાર્થ—તે સમયે શ્રી સંઘ સંખંધી ભારવાળા શકટોથી સુસ્તકપર દબાયેલો શેષનાથ પાતાલમાં કષ્ટથી રહેવા લાગ્યો અને પશ્ચિ-

પૂર્ણ રીતે ભારાક્રાંત થયેલા કુલપર્વતો ચલાયમાન થવા લાગ્યા ॥૪૪॥

‘સુલાસનસ્યંદનરાજવાહન શ્રીવાહિનીનાં વરવાજિનાં વૃણામ્ ।

કશ્ચિદ્વિપશ્ચિદ્ગુણરાજસંઘરાટ્ સંઘેન સંખ્યારાકરોચ્છરોત્તમ. ॥ ૪૫ ॥

ભાવર્થ—કેાપ વિદ્વાન ઉત્તમનર શ્રી ગુણરાજના સંઘ વડે કરીને
સુખાસનો, રથો, રાજ વાહનો, સેનાઓ, ઉત્તમ અશ્વો અને મનુષ્યો-
ની સંખ્યાને ઠરી શકતો હતો ॥ ૪૫ ॥

શ્રીમન્મહીરાજગજૌ ગજોદ્ધર કાત્શ્ચ લાલાહ્વય ईश्वर દ્યુતી ।

ધીયાચલૂનોસ્તનયા નયાન્વિતા પંચેષુરૂપાથિકરૂપસંપદ ॥ ૪૬ ॥

પંચાગ્યમી પંચપુલામવિક્રમાઃ ક્રમાબ્જનન્નક્ષિતિપા મયાન્વિતા. ।

પશ્ચાત્પુરસ્તાઞ્ સૃજંતિ યત્નતઃ શ્રીસંઘરક્ષાં પથિ સત્પથસ્થિતા-

॥ ૪૭ ॥ ચુરમમ્ ॥

ભાવાર્થ—શ્રીમાન્ મહીરાજ ગજના જેવો પરાક્રમી ગજ કાલૂ
ખાળ અને ઈશ્વર એ પાંચ શ્રી વાયસૂનુના પુત્ર હતા. નીતિવાળા, રૂપ
સંપત્તિમાં કામદેવથી પણ અધિક, સિંહના જેવા પરાક્રમી, જેમના
ચરણકમળમાં રાજાઓ નમે છે તેવા સન્માર્ગે ચાલનારા તે પાંચ
પુત્રો સુલટોને સાથે લઈ માર્ગમાં આગળ પાછળ યતનથી સંઘની
રક્ષા કરતા હતા ॥ ૪૬-૪૭ ॥

પુરે પુરે શ્રીમલિકાશ્ચ રાણકા સોપાયના સંલુપમાગતાઃ સમે ।

ચક્ષુ પ્રણામં ગુણરાજનામભૃત્સંઘેશિતુર્મૂલલગ્નમૌલય ॥ ૪૮ ॥

ભાવાર્થ—નગરે નગર શ્રી મલિક વશના સુખાઓ અને રાણા-
ઓ સર્વે ભેટ લઈ સામા આવી પૃથ્વી ઉપર મુગટ નમાવી શ્રી ગુણ-
રાજ સંઘપતિને પ્રણામ કરતા હતા ॥ ૪૮ ॥

કિં સંપ્રતિર્જૂપતિરેષ શાસનં વિમાસયન્ જૈનમચંડકાસન ।

કુમારપાલ કિમુ નિર્મિતામિતગ્રન્થવન પાલનપુણ્યમાવન ॥ ૪૯ ॥

કિં વસ્તુપાલોઽન્ મનોરથાન્ પૃથ્ન્ કૃતાર્થયન્નથિંજનસ્ય શાસ્યશ્ચી ।

ઈત્યં સૃજન્નૂહસમૂહમંગિનાં ધંબૂકકે સંઘપતિ સમાગમન્ ॥ ૫૦ ॥

ભાવાર્થ—“જેન શાસનને પ્રકાશિત કરનાર અખંડ શાસનવાળો શું આ સંપ્રતિરાજ છે? અપરિમિત પ્રભાવના કરનાર પવિત્ર અને પુણ્ય ભાવનાવાળો શું આ કુમારપાળ રાજ છે? યાચકોના મોટા મનોરથોને કૃતાર્થ કરનાર શું આ ઉત્તમ બુદ્ધિવાળો વસ્તુપાલ છે?” આ પ્રમાણે લોકોને અનેક તર્કો કરાવતો તે સંઘપતિ ધંધુકા ગામમાં આવ્યો ॥ ૪૯-૫૦ ॥

સમાયયૌ સન્મુખમિન્દુસન્મુખ. સંઘસ્તદીયસ્ત્રનઘઃ સ્ફુરન્મહૈ ।
નિરીક્ષ્ય દેવાલયપદ્મતી. કૃતો ચમત્કૃતોઽમૂદપિ ચ પ્રભૂપુતત્ ॥૫૧॥

ભાવાર્થ—અંદ્ર જેવા સુંદર મુખવાળો તે ગામનો નિર્દોષ સંઘ સન્મુખ આવ્યો. કૃતાર્થ થયેલો તે સંઘ સ્ફુરણાયમાન તેજવડે તેના દેવાલયોની શ્રેણીઓને જોઈ ચમત્કાર પામી ગયો અને અત્યંત હર્ષ પામ્યો ॥ ૫૧ ॥

તં સ્વાગતપ્રશ્નગરિષ્ઠવિષ્ઠરોપવેશનાહિ વ્રતતિચ્છદાર્પણૈ ।

આવર્જયામાસ સમાંસલાદરો દરોઙ્ગિત શ્રીગુણરાજલક્ષ્મણઃ ॥૫૨॥

ભાવાર્થ—ઘણા આદરવાળા અને નિર્ભય એવા તે સંઘે શ્રી ગુણરાજ સાધુના સંઘને સાગતના પ્રશ્ને પુછવાથી મોટા આસનો પર બેસારવાથી અને તાંબૂલપત્રને અર્પણ કરવાથી વશ કરી દીધો ॥ ૫૨ ॥

સંઘાધિપોઽસ્મિન્નગરે ગરીયસિ સ્થિતસ્યિતપ્રોક્ષિતવિશ્વકલમ્પ. ।

સઘાધિપાન્ પંક્તિમિતાન્ મહીધરાન્ ધરાપ્રકુષ્ટાન્ સગુણાન્તિષ્ઠન્ ૫૩

ભાવાર્થ—આ મોટા નગરમાં સર્વ પાપને દૂર કરનારો તે સંઘ સ્થિર રહ્યો અને પૃથ્વીમાં ઉત્કૃષ્ટ એવા ગુણવાનું રાજ ૩૫ દશ સંઘ પતિઓને સ્થાપિત કર્યો ॥ ૫૩ ॥

માલે ચ તેષાં તિલકા. પ્રચક્ષિરે શ્રીસોમયુક્સુંદરસૂરિસત્તમૈઃ ।

શસ્ત્રસ્વહસ્તેન તદુદ્ઘૈર્નવૈસ્તોજોમરૈસ્તે સુતરાં દિદોપિરે ॥ ૫૪ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી સોમસુંદર સૂરિએ પોતાના ઉત્તમ હસ્તથી તે-

ઓના લલાટમાં તિલકો કર્યા અને તેથી ઉત્પન્ન થતા નવીન તેજના સમૂહથી તેઓ અત્યંત દીપવા લાગ્યા ॥ ૫૪ ॥

સંપ્રાણિતપ્રાણિગણા વસુંધરાપરાદ્ધુતબ્રાતવિધાનહેતવઃ ।

શ્રીસંઘપૂજાદિમહામહાસ્તવા કુંદાવદાતાઃ કિલ તૈર્વિતેનિરે ॥ ૫૫ ॥

ભાવાર્થ—જેઓમાં પ્રાણીઓના સમૂહ પ્રસન્ન થાય છે અને જેઓ પૃથ્વીના ઉત્કૃષ્ટ આશ્ચર્યોના સમૂહને આચર્યામાં કારણ રૂપ છે એવા હોલરના પુષ્પ જેવા સંઘપૂજા વગેરે મહોત્સવો તેઓએ વિસ્તારથી કર્યા ॥ ૫૫ ॥

તસ્માત્પુરાત્સ્વર્ગપુરાત્પરર્દ્ધિભિઃ સ પ્રસ્થિતો દુઃસ્થિતલોકશોકહત્ ।
પુર્યોવલભ્યાંસજગામગામલં પ્રતાડ્યન્નશ્વભુરૈઃ સ્વરાંશુભાઃ ॥ ૫૬ ॥

ભાવાર્થ—ઉત્કૃષ્ટ સમૃદ્ધિઓથી સ્વર્ગ જેવા તે નગરથી દુઃખી લોકોના શોકને હરનારા તે શ્રેષ્ઠી આગળ ચાલ્યા. સૂર્યના જેવી કાતિવાળા તે સંઘપતિ અશ્વની ખરીઓથી પૃથ્વીને પૂર્ણ રીતે તાડન કરતા વલ્લભીપુરમાં આવ્યા ॥ ૫૬ ॥

તન્નાર્હતાં શૌર્યહતાંતરાદ્વિપાં ચૈત્યેષુ દૈન્વારિમહામહેશ્વરાટ્ ।

મહાશ્વજાદાનપુરસ્સરાન્પરાન્ સ્નાત્રોત્સવાન્સુજ્જનકાનકારચત્ ૫૭

ભાવાર્થ—તે નગરમાં દીનતાના શત્રુ તે મહાન્ શ્રેષ્ઠિરાજે પોતાના શૌર્યથી જેઓએ આંતર શત્રુ-ક્રમ કોધાદિને હુણી નાંખ્યા છે તેવા અર્હંતના ચૈત્યોમાં મોટા ધ્વજના દાન પૂર્વક હર્ષને ઉત્પન્ન કરે તેવા ઉત્કૃષ્ટ સ્નાત્રોત્સવ કરાવ્યા ॥ ૫૭ ॥

જિગ્રમદ્વંદ્વમયંસરનક્રમાત્ શત્રુંજયસ્ફારાગિરેરુપત્સકામ્ ।

શ્રીપાદલિતપુરમહસાં મલૈરલિતમાસૈશ્વ પવિત્રિતં ચયૌ ॥ ૫૮ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી જિન ભગવંતના ચરણ યુગને સ્મરણ કરતો તે સંઘપતિ અનુક્રમે શત્રુંજય ગિરિની તલેટીમાં રહેલા, પાપના મળથી અલિપ્ત એવા પાદલિપ્ત (પાલીતાણા) નામના પવિત્ર નગરમાં આવ્યા.

દષ્ટાદિરાજં ગુણરાજસંઘરાટ્ જહર્ષ દાનૈશ્ચ વવર્ષ મેઘવત્ ।

શ્રી ધર્મમારં દધતાં સતાંચતઃ પ્રદેશનસ્યૈવ શવેત્ પ્રધાનતા ॥૫૯॥

ભાવાર્થ—સંઘપતિ ગુણરાજ શ્રી ગિરિરાજને જોઈ હર્ષ પામ્યો. અને મેઘની પેઠે દાનોની વૃદ્ધિ કરવા લાગ્યો. કારણ કે, શ્રી ધર્મ-જે-ન ધર્મના ભારને ધારણ કરનારા સત્પુરુષોની આગળ પ્રદેશનું પ્રાધાન્ય હોય છે ॥ ૫૯ ॥

સંઘોપ્યઘચ્છેદન કર્મકૃત્મહા મહાસરઃ શ્રીલલનાસરસ્વતે ।

હ્રુત્તરશ્રીસ્તરસોત્તતાર સચ્ચમૂસમૂહઞ્નમદાનદીક્ષિત. ॥ ૬૦ ॥

ભાવાર્થ—જેનું તેજ પાપને છેદન કરનારું છે અને જેની અનુત્તર શોભા છે એવો તે સંઘ સત્પુરુષોની સેનાના જ્વમને આપવામાં દીક્ષિત થઈ વેગથી શત્રુજયી નદીના તટ ઉપર ઉતર્યો ॥ ૬૦ ॥

શ્રીપાદલિતાંતરજૈનસઘસુ ક્ષાત્રોત્સવશ્રીધ્વજદાનવિસ્તરં ।

કૃત્વા સ તત્ત્વાર્થવિદાં વિમોલમઃ સમાચરોહાગ્નિપતિ શૈવ શૈવૈઃ ૬૧

ભાવાર્થ—તત્ત્વાર્થવેત્તાઓને તુલ્ય એવો તે સંઘપતિ શ્રી પાદલિત નગરીની અંદર આવેલા જૈનાલયોમાં સ્નાત્રોત્સવ અને ધ્વજાઓ ના દાનનો વિસ્તાર કરી હળવે હળવે ગિરરાજ ઉપર ચડવા લાગ્યો. ૬૧ પદે પદે નાટ્યત્રિવિધ વિજ્ઞાપન વિસ્માપન વિશ્વજન સદાનત. ।

યુગાદિભેતુર્જનનીં ક્ષિપ્તાત્મનો નમસ્કરોતિ સ્મ ગતસ્મયો મુદ્ધા ૬૨

ભાવાર્થ—હુએશાં નમ્ર અર્થ સ્થાને સ્થાને નાટ્યવિધિ કરાવતો અને સર્વજનને વિસ્મય પમાડતો તે સંઘપતિ યુગાદિ નાયકની માતાને હર્ષિત મુખે અર્વવિનાનો અર્થ નમસ્કાર કરવા લાગ્યો. ॥ ૬૨ ॥

ચૈત્યેષુ દૃઢૈત્યકરેષુ સ્તંભમા મમજ્જિમાન્ નિર્દૃઞિનાન્ સ સંઘયુક્ ।

મકાંતરાયપ્રકર ધ્રમર્દિશં કપર્દિશં ચક્ષુર્દિશં જ્ઞામ ચ ॥ ૬૩ ॥

ભાવાર્થ—ઉત્તમ હૃદયવાળો તે સંઘપતિ સંઘની સાથે હૃદયને શીતલતા કરે તેવા ચૈત્યોમાં નિર્દોષ જિનેશ્વરને નમતો અતો લોકોના અંતરાયના સમૂહને નાશ કરનારા કપર્દી ચક્ષુને નમતો હવો. ૬૩

સ્વર્ગાધિરોહાદિમચૈત્યમંડલીમાલંકલઃ સઘનૃણાં ક્રમાન્નમન્ ।

મુદા વવંદે જિનમાદિમેપ્રભું પ્રભૂતસદ્ભૂતમવાર્ત્તિકર્ત્તનમ્ ॥ ૬૪ ॥

ભાવાર્થ—તે સંઘના લોકોનો ચક્રવર્તી સ્વર્ગ સુધી ઉંચી આદિ-
નાથ પ્રભુની એત્ય મંડળીને નમતો નમતો અનુક્રમે ઘણી સદ્રૂપ એ-
વી સાંસારિક પીડાને નાશ કરનારા શ્રી આદિનાથ પ્રભુને હૃષી
તેણે વંદના કરી ॥ ૬૪ ॥

રાજાદર્શી પુણ્યપરંપરાવનોકાંદંબિની વિશ્વજનસ્ય પાવનીમ્ ।

વર્દ્ધાપયામાસ સ સંઘપોડપુલૈર્મુક્તાફલૈર્મુક્તિફલામિલાણુકઃ ॥ ૬૫ ॥

ભાવાર્થ—મુક્તિક્ષણના અભિલાષી એના સંઘપતિએ પુણ્યની પ-
રંપરા રૂપ પૃથ્વીમાં મેઘમાળા જેવી, અને વિશ્વજનને પવિત્ર કરના-
રી એવી રાયણને મોટા વિશાળ મુક્તાક્ષણોથી વધાવી લીધી ॥ ૬૫ ॥

નિર્માય નિર્માઘમમાસ્થિતાઘદુર્દૈત્યઃ સચૈત્પાત્ પરિપાટિકાં મુદા ।

યયૌ પુનર્મુખ્યયુગાદિમંદિરે શ્રિતેંદિરે સંઘજનૈઃ સમૈઃ સમં ॥ ૬૬ ॥

ભાવાર્થ—જેની સાથે પાપ રૂપી દુષ્ટ દૈત્ય રહ્યા નથી એવા તે
સંઘપતિએ નિષ્કપટપણે હૃષ વડે એત્ય થકી પરિપાટિકા કરી, જેમાં
લક્ષ્મીએ આશ્રય કર્યો છે એવા શ્રી મુખ્ય યુગાદિ મંદિરમાં સર્વ સંઘ
લોકોની સાથે પ્રવેશ કર્યો ॥ ૬૬ ॥

તત્રાતિમાત્રં ગુણરાજસજ્જન. સન્મજ્જનસ્યોત્સવમાતનોસતઃ ।

આરાત્રિકં મંગલદીપકં વ્યઘાહોપચુતિઘોતિતદિગ્દધૂમુખમ્ ॥ ૬૭ ॥

ભાવાર્થ—તે પછી ગુણરાજ સજ્જનને ત્યાં અત્યંત રીતે સ્નાત્રનો
ઉત્સવ કર્યો અને પ્રકાશિત કાંતિથી દિશારૂપી સ્ત્રીઓના સુખને પ્રદીપ્ત
કરનાર મંગલ દીપક રૂપ આરાત્રિક (આરતી) ઉતારી. ॥ ૬૭ ॥

સિદ્ધાચલસ્યોપરિપર્યપૂરિ સન્મનોરથશ્રેણિરિલાધિનાં તદા ।

કૃત્યં ચ સંઘાધિપતેર્વિનિર્મમે સ્વનિર્મમેશસ્ય ગિરામુનાચ્ચિલં ॥ ૬૮ ॥

ભાવાર્થ—તે સમયે સિદ્ધાચલની ઉપર ગુણરાજે પૃથ્વીના ચા-

ચક્રેની ઉત્તમ મનોરથોની શ્રેણી પરિપૂર્ણ કરી અને પ્રોતાના ગુરૂની વાણીથી સંઘપતિને કરવાનું તમામ કાર્ય કર્યું ॥ ૬૮ ॥

ત્વત્પાદસેવાસુરવલ્લરીવ મે પિપર્તુ ચિત્તાભિમતં ભવે ભવે ।

ઉદીરયિત્વેનિ વિમો. પુર. કૃતી પ્રોત્તોર્ણવાંસ્તીર્ણમવાર્ણવોગિરેઃ ૬૯

ભાવાર્થ—કૃતાર્થ એવો સજ્જન ગુણરાજ પ્રભુની આગળ “હે નાથ, તમારા ચરણની સેવા બાણે કલ્પલતા હોય તેમ ભવોભવ મારા વાંછિતને પુર્યા કરો.” આ પ્રમાણે કહી તે સિદ્ધાચળ ઉપરથી ઉતર્યો અને સંસાર સાગરને પણ ઉતરી ગયો ॥ ૬૯ ॥

અંતંસુરાપ્તં સુરથોઽવજિમિ સુસાસનૈશ્ચાપ્યવનીમતિક્રમન્ ।

ક્રમાત્સસંઘો મધુમત્યભિરવ્યયા ક્યાતાં પુરીસ્વર્ગપુરીમિવાપસ ૭૦

ભાવાર્થ—પછી સૌરાષ્ટ્ર દેશમાં સારા રથો ભીંટો, અથવા અને સુખાસનોથી પૃથ્વીને ઉલ્લંઘન કરતો તે સંઘ અનુક્રમે બાણે સ્વર્ગપુરી હોય તેવી મધુમતી (મહુવા) નામની નગરીમા આવ્યો ॥ ૭૦ ॥

સસંઘરાજોગુણરાજિરાજિતો વિજિતિમેતામકરાદૂગુરોઃ પુરઃ ।

અસ્મિન્ પુરે સુરિપદપ્રદાનતો ડધુનાપવિત્રીકુરુ મે ઘનં ઘનં ॥૭૧॥

ભાવાર્થ—ગુણોની શ્રેણીથી વિરાજિત એવા તે સંઘરાજાએ ગુરૂની આગળ આવી વિજિતિ કરી કે, હે વિભુ, આ નગરમાં સૂરિપદના આપના કાર્યથી મારા ઘણા ધનને હુમણાંજ પવિત્ર કરો ॥ ૭૧ ॥

સુશ્રાકિરં તત્યગિરં તપાગુરુસ્તત પ્રપેદે સપદિ પ્રસન્નહત્ ।

પ્રારેભિરે તેન મહોત્સવા નવા કર્તુ ચ હર્તુ મવસંમત્રં રજઃ ॥૭૨॥

ભાવાર્થ—તત્કાલ તપાગુરુએ હૃદય પ્રસન્ન કરી તેની અમૃત ઝરતી વાણીને સ્વીકારી અને સંસાર જનિતરજને હરવા નવીન મહોત્સવો કરવાનો આરંભ કર્યો ॥ ૭૨ ॥

નૃત્યંવિતેને પુરકામિનીજનૈર્દૃષ્ટયોર્ગરિષ્ઠાસમસૌખ્યદાયકમ્ ।

ગાનં સમાનં વરગાયનોત્કરૈઃ શ્રોતૃવ્રજશ્રોત્રપુદામૃતોપમમ્ ॥ ૭૩ ॥

ભાવાર્થ—નગરની સ્ત્રીઓએ દૃષ્ટિને મોટું અતુલ્ય સુખ આપનારું નૃત્ય કરવા માંડ્યું, અને ઉત્તમ ગાયકોએ શ્રોતાઓના સમૂહને શ્રવણમાં અમૃત સમાન એવું માન સહિત ગાયન ગાવા માંડ્યું ॥૭૩॥
 કાવ્યાનિ પેદુઃ કવયોવયોનવં શ્રિતા નતાઃ સ્વસ્તિત્વં ચ માગત્રાઃ ।
 દત્તાન્યુદાત્તાન્યુરુકામિનીગણૈર્લસદુગૌદૈ ધંવલાનિતાન્યલમ્ ॥૭૪॥

ભાવાર્થ—યુવાન કવિઓ કાવ્ય પઠવા લાગ્યા, ચારણ ભાટો સ્વસ્તિ શબ્દો ઉચ્ચારવા લાગ્યા ગુણોના સમૂહથી વિલસતી કામિનીઓના સમૂહે ઉંચી જાતના ધવલ મંગળો આપવા માંડ્યા ॥ ૭૪ ॥
 દુર્વર્ણસદ્વર્ણસુવર્ણચીવરૈસ્તુરગમૈઃ સદ્દહદયંગમૈર્મયૈઃ ।

દાનં વભૂવાયિષુમાનસંયુત સંઘાધિનેતુ પરિષન્નૃણાં પુનઃ ॥ ૭૫ ॥

ભાવાર્થ—તે સંઘપતિએ કરેલું રૂપેરી, રંગીન અને કશળી વસ્ત્રોનું, હૃદયને ગમે તેવા અથવા તથા ઉંટોનું દાન યાચકોને માન સાથે થતું હતું અને પોતાની પરિષદના માણસોને પણ માનપૂર્વક દાન થતું હતું ॥ ૭૫ ॥

ગચ્છાધિપઃ શ્રીજિનસુંદરામિથં પ્રાતિષ્ઠપ્તસૂરિપદે પ્રવાચકમ્ ।

સંવાન્વિતાઃ શ્રીગુરુવશ્ચ તેન તે દિવ્યાંબરૌદૈઃ પરિધ્રાપિતામુદા ૭૬

ભાવાર્થ—અચ્છપતિએ શ્રી જિનસુંદર વાચકને સૂરિપદમાં સ્થાપિત કર્યા અને તે ગુરૂને અને સંઘને હર્ષથી દિવ્ય વસ્ત્રોના સમૂહના પોશાક પહેરાવ્યા ॥ ૭૬ ॥

અતુચ્છવાત્સલ્યવિધિં વ્યધાત્તુવ્ર સાધર્મિકાણાં ચ નૃણાંશુણાંચિતઃ ।

પ્રસ્થાનમગ્રે સુદિને ચ માસુરે સુરેશ્વરસ્પર્ધિમહર્ષિવંશુરઃ ॥ ૭૭ ॥

ભાવાર્થ—તે વિદ્વાન્ અને ગુણ પુન્નિત એવા સંઘપતિએ સાધર્મિક બંધુઓનું મોટું વાત્સલ્ય કર્યું અને ઇંદ્રની સ્પર્ધા કરે તેવી સમૃદ્ધિથી ઉન્નત થઈ પ્રકાશિત એવા શુભ દિવસે આગળ આદવાને પ્રસ્થાનું કર્યું ॥ ૭૭

સદૈવદેશેવિચરન્નગાત્ક્રમાત્ ચિરંતનં શ્રીયુત દેવપત્તનં ।

પયોધિના સાકમિહાધિનાશનો જગર્જચાત્યુર્જિતદાનજૈર્ગુણૈઃ ॥૭૮॥

ભાવાર્થ—હુમેશાં તે દેશમાં કરતો કરતો સંઘપતિ અનુક્રમે પ્રા-
ચીન એવા શ્રી દેવપુર નગરમાં આવ્યો તે નગરમાં અતિ પ્રોઢ એવા
દાન કરવાથી ઉત્પન્ન થયેલા ગુણોવડે તે માનસિક પીડાને દૂર કરનાર
સંઘપતિ સમુદ્રની સાથે ગાથ રહ્યો ॥ ૭૮ ॥

શ્રીમંગલગણેસપુર હનોર્વશવિપલ્લવં શ્રીનવપલ્લવં જિનમ્ ।

પ્રજન્ય સમ્યક્ પ્રયયૌ પ્રહૃષ્ટહૃત્ શ્રી જીર્ણદુર્ગે રિપુસૈન્યદુર્ગમં ॥૭૯॥

ભાવાર્થ—ત્યાંથી તે સંઘપતિ મંગલપુરમાં આવી ત્યાં પૃથ્વીની
વિપત્તિઓને હણનારા શ્રી નવ પલ્લવ પ્રભુ તે સમ્યક્પ્રકારે પ્રભુમ
કરી હૃદયમાં હૃદય પામી શત્રુઓના સૈન્યને દુર્ગ રૂપ એવા શ્રી શુભ
દુર્ગે (જુનાગઢ) નગરમાં આવ્યો ॥ ૭૯ ॥

તસ્યેશ્વર. સૈન્યમૈર. સમન્વિત. સમાચરૌ સંમુક્ષમસ્તદુર્મુલ્લઃ ।

ઉત્તીર્ય વાહાત્પરિપ્સવજે શુજદ્રવેન ચાસૌ ગુણરાજસાધુતા ॥૮૦॥

ભાવાર્થ—દુષ્ટ મુખવાળાને દૂર કરનાર તે નગરનો ધણી સૈન્ય
સહિત સામે આવ્યો. ગુણરાજ સભ્યને વાહન ઉપરથી ઉતરી બે
ભુખવડે તેને આક્રિંચન કર્યું ॥ ૮૦ ॥

દેવાલયાન્ સ્ત્રીશ્ચમરાલિ ધારિણીરૂપત્રિયા સ્વર્વેનિતૌઘહારિણીઃ ।

તદાનુમૂતા ચિત્તા મહીભૂતા પ્રત્યક્ષતઃ સ્વર્ગરમાસમાસમાઃ ॥૮૧॥

ભાવાર્થ—દેવાલયોને અને રૂપની લક્ષ્મીથી સ્વર્ગની સ્ત્રીઓના સ-
મૂહને હરનારી એવી ચામર શ્રેણી ધરનારી સ્ત્રીઓને બેઠ તે રાજાએ
પ્રત્યક્ષ રીતે સ્વર્ગની શોભા અનુભવ કરી. ॥ ૮૧ ॥

અપ્રહરત્ત્વાવલિમંહિતામિતોર્મિકાદિતત્તદૂચહુવસ્તુઢૌકનૈઃ ।

સંવાધિપો રૈવતપર્વતપ્રભું તં રંજયામાસ સ માંસલાંસમૃત્ ॥૮૨॥

ભાવાર્થ—અતિ પુષ્ટ ખંભાને ધારણ કરનાર તે સંઘપતિએ ઉત્તમ

રત્નાવલીથી મંડિત એવા મુદ્રિકા બગેરે અપરિમિત ઘણી વસ્તુઓ લેટ કરી રૈવતગિરિના રાજાને રજિત કર્યો ॥ ૮૨ ॥

સંત્રીજ્યમાનઃ શુચિચારુચામરૈર્નિવિષ્ટ ઉચત્ હુતિરાજગ્રાહને ।
પ્રવેશિતઃ સૌવપુરે મહામહેર્મહીભૃતા સંઘપતિર્યુતોજનૈઃ ॥ ૮૩ ॥

ભાવાર્થ—ઉજ્જવલ એવા સુંદર ચામરોથી વીંળતો અને કાતિમાન રાજગ્રાહન ઉપર બેઠેલો સંઘપતિ સંઘાળુ લોકો સહિત ત્યાંના મહારાજાએ મોટા ઉત્સવ સાથે સ્વનગરમાં પ્રવેશ કરાવ્યો ॥ ૮૩ ॥

પુરાંતરસ્થેષ્વશિલેષુ કલ્પસદૃષ્ટૈત્યેષુ ચૈત્યેષુ નમસ્કૃતિં વ્યધાત્ ।
મહાધ્વજાદાનપુર સરાન્પરાન્ મહોત્સવાંશ્ચાનઘસંઘવાસવઃ ॥ ૮૪ ॥

ભાવાર્થ—પછી નિર્દોષ એવા સંઘપતિએ હૃદયને શીતલતા કરનારા નગરના સર્વ ચૈત્યોને નમસ્કાર કર્યા અને મોટી ધ્વજાઓના દાન પૂર્વક ખીજ મહાન ઉત્સવો કરાવ્યા ॥ ૮૪ ॥

શ્રીનેમિતીર્યૈશનિનસ્રયા જનૈ સાકં સ કંસદ્વિપદિદ્ધસત્વમૃત્ ।
અધ્વારુરોહોદ્વિતું પ્રહર્ષવાન્ ઘર્ષન્ ઘૃતોત્કર્ષસમાનદાનતામ્ ॥ ૮૫ ॥

ભાવાર્થ—વાસુદેવ જેવા સત્વને ધારણ કરનાર તે સંઘપતિ શ્રી નેમિ તીર્થકરને નમવાની ઇચ્છાથી ઉત્કર્ષવાળા અને સન્માન સહિત એવા દાનોની વૃષ્ટિ કરતો હર્ષપૂર્વક લોકોની સાથે શ્રી રૈવતગિરિ ઉપર આગ્રહ થયો ॥ ૮૫ ॥

સ દેવલોક કિલ પર્યધાપયત્ દુરુલ્લચારૈ પ્રવરૈશ્ચ શૂણ્ઘૈઃ ।
ચૈત્યપ્રતોર્ણો તુલિતપુસત્ દ્રુમો વર્ષાપયામાસ નૈવરસોદ્ગ્રહેઃ ॥ ૮૬ ॥

ભાવાર્થ—ઉત્તમ રેશમી વસ્ત્રોથી અને ઉંચી જાતના આભૂષણોથી સંઘપતિએ દેવતાઓને પહેરામણી કરી અને કટપવૃક્ષની તુલના કરનારા તે સંવેશ્વરે નવીન રસથી જમાવી ચૈત્યની પ્રથમ દોહીને વધાવી લીધી ॥ ૮૬ ॥

સ ઠૌકાયિત્વા વિલસત્ફલાવલીર્વિલીયસા ભાવમરેણ નુબ્રહ્મત્ ।
અધૌતપાદઃ પદ્મુપસંપદામત્નર્ચ પુષ્પૈઃ પ્રમુનેમિનં જિનમ્ ॥ ૮૭ ॥

ભાવાર્થ—તે સંઘપતિ ઉમત્ત ક્ષોની શ્રેણીની ભેટ ધરી બલવાન
એવા ભાવના ભાર વડે હૃદય પ્રેરાઈ જવાથી પગ ધોયા વગર ઉત્તસંપ-
ત્તિઓનું સ્થાનરૂપ એવા શ્રી નેમિ પ્રભુની પુષ્પોથી (તેણે) પૂજા
કરી ॥ ૮૭ ॥

જિનૌકસાં ધ્વસ્તમહાંહસાં નમસ્કુર્વજ્જલ્પમદો જિનોત્તમાનૃ ।
અંવાં ત્રિલોકસ્ય સુરીમથાંવિકામપૂજયદ્ ભૂષણમૂષિતાં ગુણી ॥૮૮॥

ભાવાર્થ—મોટા પાપને નાશ કરનારા ચૈત્યોના જિનેશ્વરોને ઘણા
હૃદયથી નમસ્કાર કરતા તે ગુણવાન સંઘપતિએ આભૂષણોથી સુશો-
ભિત એવા ત્રણ લોકની માતા અંબિકાદેવીની પૂજા કરી ॥ ૮૮ ॥

ગર્જત્ઢૌલ્લુરંગમર્દલમહાભેરીનફેરીસ્વનં

નૃત્યચર્ત્તકનર્ત્તકીપ્રકટિતપ્રોચ્ચત્કલાભિ કલમ્ ।

પ્રાસાદે નયનપ્રસાદજનકે શ્રીનેમિનઃ સ્વામિન

સ્નાત્રં ચિત્રમસૂત્રયત્ ત્રિજગતીસ્તુત્ય. સ સંઘાધિપઃ ॥ ૮૯ ॥

ભાવાર્થ—ત્રણ જગતને સ્તુતિ કરવા યોગ્ય એવા સંઘપતિએ ને-
ત્રને પ્રસન્ન કરનારા તે પ્રાસાદમાં શ્રી નેમિનાથ પ્રભુને આશ્ચર્યકારી
સ્નાત્ર રચાવ્યું. જે સ્નાત્રમાં ગાજતાં ઢોલ, ભુરંગ, માદલ, મોટાભેરી
અને ફેરી વગેરે વાજિત્રોનો નાદ થતો હતો; અને નૃત્ય કરતા નર્તક
અને નર્તકીઓએ પ્રગટ કરેલી સુંદર કળાઓથી જે મધુર લાગ-
તું હતું ॥ ૮૯ ॥

પદો ઽસ્ત્રવર્ણપર્વપર્વતસમાન્ સ્ત્રવ્યુન્નરાશોન્ કૃતા-

ત્યુઞ્ચૈર્નાદમદાપયચ્છુચિરુચિ ક્ષમાવર્તિનામર્થિનામ્ ।

ચિત્તે તે મુદિતા સદોદિતતમૈશ્વર્યેણ વર્યા વ્યધુ-

કીર્ત્તિસ્ફુર્તિમનાર્ત્તય સ્મરતનોઃ શ્રીયાચસૂનો પરાં ॥૯૦॥

ભાવાર્થ—ઉજ્જવળ કાંતિવાળો આ સંઘપતિ મોટા મેરૂ પર્વત
જેવા સુવર્ણના રાશિઓને અતિ ઉંચો નાદ કરી પૃથ્વીના ચાચકોને

અપાવતા હતા એથી ચિત્તમાં હર્ષ પામેલા તે યાચકો પીડા રહિત
અને હમેશાં ઉદિત ઐશ્વર્ય વડે શ્રેષ્ઠ થઈ તે કામદેવ જેવા સ્વરૂપવાન
શ્રી યાચના પુત્ર ગુજરાજ શ્રેષ્ઠીની ઉત્કૃષ્ટ કીર્તિને સ્ફુરણાયમાન કર-
તા હતા ॥ ૯૦ ॥

સ્થિત્વા ભૂરિદિનાનિ દાનિષુ ગુરુર્વિસ્તાર્ય દાનૈર્યશઃ
શ્રીનેર્મિ પ્રણિપત્ય રૈવતગિરેશ્ચત્તીર્ણવાન્ સ્વર્ણરુક્ ।
સંધાર્ચી રુચિરાં ગુરોર્ગુણગુરોઃ સાધર્મિકાણાં પરં
ઘાત્સલ્યં વ્યતનોશ્ચ જીર્ણનગરે સંધાધિપશ્ચિત્રકૃત્ ॥ ૯૧ ॥

ભાવાર્થ—દાનીઓમાં ઉત્તમ અને સુવર્ણ જેવી કાતિવાળો તે સં-
ઘપતિ ઘણા દિવસો રહી દાન આપી યશને વિસ્તારી શ્રી નેમિપ્રભુને
પ્રણામ કરી રૈવતગિરિ ઉપરથી નીચે ઉતર્યો અને પછી જીર્ણ નગરમાં
આવી સંઘની ઉત્તમ પૂજા કરી, ગુણોથી ગુરુ એવા શ્રી ગુરુની સેવા
કરી આશ્ચર્યને કરનાર સાધર્મી બધુઓનું વાત્સલ્ય કર્યું ॥ ૯૧ ॥

યાત્રાં ચિત્રકરીં ભવાર્ણવતરીં તીર્થદ્વયે ડર્ધવ્યયૈઃ
કૃત્વા શ્રીગુણરાજસંઘસાવિતા પ્રોઘત્કરો નિસ્તમાઃ ।

ક્ષેમેણાર્હતશાસનોરુગમનં પ્રોદ્ધાસયન્ ભાસુરઃ
શ્રીઞ્જાતૈરમરાવતીમિવપુરીં કર્ણાવતીમાયયૌ ॥ ૯૨ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ગુણરાજ રૂપી સંઘનો સૂર્ય એ જે તીર્થોમાં દ્રવ્ય-
નો વ્યય કરી સંસાર સાગરને તરનારી આશ્ચર્યકારી યાત્રા કરી પો-
તાના કીરણોને ફેલાવી અંધકારને દૂર કરી અને સંપત્તિઓના સમૂ-
હથી પ્રકાશમાન થઈ અર્હત શાસન રૂપી વિશાળ આકાશને પ્રકાશિત
કરતો ક્ષેમ કુશળપણે અમરાવતી જેવી કર્ણાવતી નગરીમાં આવ્યો. ૯૨

इति श्रीयुगप्रधानावतारपरमगुरुपूज्यश्रीसोमसुंदरसूरिसौभाग्या-
दिगुणव्यावर्णने सोमसौभाग्यनाम्नि काव्ये श्रीभुवनसुंदरसूरिपदस्था-
पनासंघपतिश्रीगुणराजसंघयात्राविस्तरव्यावर्णनो नामाष्टमः सर्गः ८

॥ નવમઃ સર્ગઃ ॥

ઉર્વી ગુર્વી ચરણૈ સુકૃતાચરણૈશ્ચ સૌવમાત્માનમ્ ।

સુતરાં પવિત્રયંતઃ શ્રિતાશ્રયંત શુભે માર્ગે ॥ ૧ ॥

શ્રીયુગસત્તમકમલાકમલાક્ષીકંઠપીઠહારસમાઃ ।

સૌભાગ્યભાગ્યસુખ્યાન્નપ્રગુણમણિરોહણપ્રતિમાઃ ॥ ૨ ॥

શ્રીસોમસુંદરાબ્દ્ધા. સૂરીંદ્રાશ્ચંદ્રસાંદ્રકીર્તિજુષઃ ।

દેવકુલપાટકે શ્રીપુરે મહેનાયયુર્મહતા ॥૩॥ (ત્રિભિર્વિશેષકમ્)

ભાવાર્થ—વિહાર કરવાથી મોટી પૃથ્વીને, સુકૃતોના આચરણથી પોતાના આત્માને નિત્ય પવિત્ર કરતા, પોતાના આશ્રિતોને શુભ માર્ગમાં દોરી જતા, શ્રીયુગ પ્રધાન પુરુષોની લક્ષ્મી રૂપી સ્ત્રીના કંઠ પીઠમાં હાર સમાન, સૌભાગ્ય તથા ભાગ્ય વગેરે મોટા ગુણ રૂપી મણિઓમાં રાહુણ ગિરિને તુલ્ય એવા અને ચંદ્રના જેવી ઉજ્જવલ કીર્તિને સેવનારા શ્રી સોમસુંદર નામે સૂરીંદ્ર મોટા ઉત્સવથી દેવકુલ પાટક શ્રીનગરમાં પધાર્યા ॥ ૧-૨-૩ ॥

તન્નાસ્તિ લક્ષ્મીપ્રસાદપાત્રં પવિત્રચિન્નગુણઃ ।

સાધુર્વીક્ષલનામા બદ્ધધામા દાતૃસુત્રામા ॥ ૪ ॥

ભાવાર્થ—તે નગરમાં વીક્ષલ નામે એક મહેશ્વર રહે છે, જે લાગે રાજાઓના પ્રસાદનું પાત્ર હતો. જેના પવિત્ર અને આશ્ચર્યકારી ગુણ હતા. જે ઘણો તેજસ્વી અને હાતાઓમાં ઇંદ્ર હતો ॥ ૪ ॥

સ્ત્રીમાર્ગરિતિ વિદિતા દમિતા દરિકર્ત્તે તસ્ય શસ્યગુણા ।

શ્રીરામદેવસાધો પુત્રી સુચરિત્રશીલાલ્લ્યા ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—તે શ્રેષ્ઠીને ખીમાઇ નામે એક વખાણવા યોગ્ય ગુણવાળી પ્રિય સ્ત્રી હતી. ઉત્તમ ચરિત્ર અને શીલવાળી તે સ્ત્રી શ્રી રામદેવ નામના શાહુકારની પુત્રી થતી હતી ॥ ૫ ॥

સાહજસાધોર્મગિની માસ્વત્સૌમાગ્યમાગ્યપરિકલિતા ॥

ધન્યા સતોષુ માન્યા પ્રજ્ઞાવિજ્ઞાતજિનસમયા ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ—તે ખીમાઈ સાહજ નામના ગૃહસ્થની બેન થતી હતી. પ્રકાશમાન શૌભાગ્ય અને ભાગ્યથી યુક્ત એવી અને પોતાની બુદ્ધિથી જિન સિદ્ધાંતને જાણનારી તે સ્ત્રી સતીઓમાં ધન્ય અને માન્ય થઈ હતી ॥ ૬ ॥

તત્તનયૌ શ્રિતવિનયૌ સમભૂતામદ્વૈતૌજસૌ ભુવને ।

આદ્યો ધીરો ધીરોચિતકર્મસુ કર્મઃ શશ્વત્ ॥ ૭ ॥

દ્વૈતીયીકચંપકનામા ધામાભિરામતમમૂર્તિઃ ।

સૂર્યાચંદ્રમત્તાવિવ કુરુતઃ પુણ્યપ્રકાશં દ્વૌ ॥ ૮ ॥ ચુગ્મસ્ ॥

ભાવાર્થ—તેને જગતમાં અદ્ભુત પરાક્રમવાળા વિચિત્રવાન બે પુત્રો હતા, જેઓમાં પહેલો ધીર નામે હતો, જે હંમેશાં ધીર પુરુષોને યોગ્ય એવા કર્મમાં ચતુર હતો. બીજો ચંપક નામે હતો, જેની મૂર્તિ તેજથી ઘણીજ આહ્લાદક હતી. તે બંને ભાઈઓ સૂર્ય ચંદ્રની પેઠે પુણ્યનો પ્રકાશ કરતા હતા ॥ ૭-૮ ॥

આત્માત્માદપિ જૈનો ધ્વસ્તનિજૈનો મરો નરોત્ત્ત્સઃ ।

શ્રીવીસલો વ્યજિગ્ધપદિતિ વિજ્ઞો વિશ્વવિશ્વગુહમ્ ॥ ૯ ॥

દ્વેયોપાધ્યાયપદં સૂરિપદં વા પ્રદેહિ દેહિગુરો ॥

શ્રીગુરુવાચ વાચકપદં કરિષ્યે ડધુના નાન્યત્ ॥૧૦॥ ચુગ્મસ્ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી વીસલ શ્રેષ્ઠી કે જે બાલવયથી જૈન હતો. પોતાના પાપનો ભાર જેણે નાશ કર્યો છે એવા તે નર ભૂષણ વિદ્વાન શ્રેષ્ઠીએ સર્વ વિશ્વના ગુરુને આ પ્રમાણે વિજ્ઞપ્તિ કરી. હે પ્રાણીઓના ગુરુ, તમે ધ્યાન કરવા યોગ્ય ઉપાધ્યાય પદ અથવા તો સૂરિપદ આપો. શ્રી ગુરુએ કહ્યું કે, હમણાં તો વાચક પદ કરીશ, બીજું નહીં ॥ ૯-૧૦ ॥

શ્રીવચ્છરાજસૂતુર્મુદિતો વિદિતો દિતોરુપાપમરઃ ।

નિચ્છદ્વા નિજસન્નન્યમંડયન્મંડપાન્ પરિત ॥ ૧૧ ॥

ભાવાર્થ—જેણે પોતાના મોટા પાપ ખંડિત કર્યા છે અને નિષ્ક-
પટપણે પ્રગ્યાત છે એવા તે શ્રી વચ્છરાજના પુત્રે હર્ષ પામી પોતાને
ઘેર ચારે તરફ મંડપો રચાવ્યા ॥ ૧૧ ॥

લેખાકૃષ્ણ લેખા હવાયયુઃ સર્વતોઽપિ સંવજનાઃ ।

શ્રીવીસલેન તેષાં વ્યક્તોક્તિયતેસ્મ સદ્ગતિઃ ॥ ૧૨ ॥

ભાવાર્થ—લેખ મોઢલી આકર્ષાયેલા સંઘાણુઓ બાણે દેવ હોય
તેમ સર્વ તરફથી આવવા લાગ્યા, અને શ્રી વીસલ શ્રેષ્ઠી તેઓની ઉ-
ત્તમ ભક્તિ સ્પષ્ટ રીતે બબલવા લાગ્યા ॥ ૧૨ ॥

ગર્જતિ તૂર્યનિનાદે નૃત્યતિ સન્નર્ત્તકીજને સુભગં ।

ગાયતિ ગાયનવૃંદે જયારવં સૃજતિ વંદિગણે ॥ ૧૩ ॥

પ્રાદામિ વાન્નકપદં વિશાલરાજસ્ય રાજમાનસ્ય ।

પાંડિત્યેન ગણેદ્રેઃ સાંદ્રપ્રોચ્છિદ્રમાહાત્મ્યૈ ॥ ૧૪ ॥ યુગ્મમ્ ॥

ભાવાર્થ—વાણત્રેનો નાદ ગાણ રહ્યો હતો, નર્તકી જન સુદર
રીતે નાચી રહી હતી, ગાયકોનું વૃંદ ગાન કરી રહ્યું હતું, અને
પાંદિજનો જય શબ્દો કરતા હતા. તે સમયે ઘણા મહાત્મ્યને પ્રકાશ
કરતા એવા ગણેદ્રોએ પાડિત્યથી શોભતા એવા વિશાલરાજને
વાન્નક પદ આપ્યું ॥ ૧૩-૧૪ ॥

સાધર્મિકવાત્સલ્યં સંઘાર્ચી વિસ્તરેણ ગણનેતુઃ ।

પરિઘાપનિકાં સંઘસ્યાપ્યકરોઢ્વીસલઃ સાધુ ॥ ૧૫ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી વીસલ શ્રેષ્ઠીએ સાધર્મિક વાત્સલ્ય કર્યું, વિસ્તાર-
થી સંઘ પૂજા કરી અને ગાણનાયકને તથા સંઘને પહેરામણી
આપી. ॥ ૧૫ ॥

શ્રોત્રિચક્રકૂટનગરે નગરેદ્ધે નગવિરાજિતોપાંતે ।

સ્વર્ગસ્પર્ધિનિ ધનિનામીશઃ શ્રીવીસલઃ સાધુઃ ॥ ૧૬ ॥

શ્રેયાંસજિનવિહારં હારં વસુધાવધૂરસિ સ્ફારમ્ ।

ઉત્તુંગશૃંગસુભગાકૃતિ કૃતી કારયામાસ ॥ ૧૭ ॥

ભાવાર્થ—સર્વ નગરોમાં વૃદ્ધિ પામેલું અને જેનો ઉપાંત ભાગ પર્વતોથી સુશોભિત છે એવા સ્વર્ગની સ્પર્ધા કરનારા શ્રી ચિત્રકૂટ નગરમાં કૃતાર્થ એવા શ્રીવીસલ શ્રેષ્ઠીએ પૃથ્વી રૂપી સ્ત્રીના ઉરસ્થળમાં ઉત્તમ હાર જેવો અને ઉંચા શિખરોથી સુંદર આકૃતિવાળો શ્રી શ્રેયાંસ પ્રભુનો વિહાર કરાવ્યો ॥ ૧૬-૧૭ ॥

તત્રૈષ ચ પ્રતિષ્ઠાં ભુવનોત્કૃષ્ટામકારયન્નિષ્ઠઃ ।

અવિહસ્તેન ગુરોઃ શ્રીહસ્તેન યશઃપ્રશસ્તેન ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—તેમાં ઉત્તમ એવા તે શ્રેષ્ઠીએ યશથી શ્રેષ્ઠ એવા શ્રી ગુરૂના ઉત્તમ હાથે જગતમાં ઉત્કૃષ્ટ એવી પ્રતિષ્ઠા કરાવી ॥ ૧૮ ॥

પરનારીપરિહરણે દીનોદ્ધરણે ચ પુણ્યવિધિકરણે ।

શ્રીવીસલસ્ય સદૃશો દૃશોઃ પથં કોપિ નાયાસીત્ ॥ ૧૯ ॥

ભાવાર્થ—પરસ્ત્રીનો ત્યાગ કરવામાં, દીનજનનો ઉદ્ધાર કરવામાં અને પુણ્યના ફલ કરવામાં શ્રીવીસલ શ્રેષ્ઠી જેવો કેાઇ જોવામાં આવ્યો નથી ॥ ૧૯ ॥

તસ્મિન્ સ્વર્ગે નતવતિ ગુણવતિ પુત્રૌ પવિત્રચરિતાલ્ભૌ ।

સવિશેષધર્મકર્મણિ બમ્બુલુઃ પ્રગુણધિપગૌ તૌ ॥ ૨૦ ॥

ભાવાર્થ—તે અણુવાન વીસલ શ્રેષ્ઠી જ્યારે સ્વર્ગે ગયા ત્યારે તેના પવિત્ર આચરણવાળા બંને પુત્રો કર્મમાં વિશેષ બુદ્ધિવાળા થયા. ૨૦

ક્ષિતિમાતા સ્વં તનયં સનયં પ્રાહૈકદા કનીયાંસ ।

દિનકરવિંધવિંધિસ્ફારતરં વિંધમહમેકમ્ ॥ ૨૧ ॥

સંસ્થાપયામિ નવ્યપ્રાસાદે સ્વે પ્રતિષ્ઠિતં કૃત્વા ।

વિત્તેજસિ ચિત્તે ડયં ચરિવર્તિ મનોરથઃ સુતમે ॥ ૨૨ ॥

ભવાર્થ—એક વખતે ખીતિ માતાએ પોતાના નીતિમાન નાના પુત્રને કહ્યું કે, હે વત્સ, મારા ચૈતન્ય તેજવાળા ચિત્તમાં એવો મનોરથ છે કે, હું આ આપણાં નવીન પ્રાસાદમાં સૂર્યના બિંબ જેવા એક બિંબની પ્રતિષ્ઠા કરી સ્થાપિત કરું ॥ ૨૧-૨૨ ॥

जननी जननीतिक्षां पुत्रं प्रोवाच वाचया चाव्या ।

मातर्मनोरथस्ते सफलो भविता ऽचिरेणायं ॥ २३ ॥

ભાવાર્થ—લોક નીતિને જાણનારી માતાને તે પુત્રે મધુરવાણીથી કહ્યું કે, માતા, એ તમારો મનોરથ થોડા વખતમાં સફલ થશે ॥ ૨૩ ॥

चंपककुण्ड्यामोदस्पर्द्धियशाश्चंपकस्ततः श्रीमान् ।

सन्महनीयो महतीं फलिकामानायवत् खानेः ॥ २४ ॥

ભાવાર્થ—તે યહી જેનો યશ અંપક પુષ્પના સુગંધની સ્પર્ધા કરે છે, અને જે સત્પુરુષોને માનવા યોગ્ય છે એવો શ્રીમાન અંપક કોઈ એક ખાણમાંથી મોટી શિલા લાવ્યો ॥ ૨૪ ॥

दिवसैरल्पैः शिल्पिभिरघाटि वरघाटमर्हतो विभं ।

त्रिनवलगुलमानं गतोपमानं मेहीपीठे ॥ २५ ॥

ભાવાર્થ—થોડા દિવસોમાં કારીગરોની પાસે ત્રાણું અંગલના માનવાળું અને પૃથ્વીમા જેની ઉપમા નથી તેવું સારા ઘાટનું એક આર્દ્ર ત બિંબ તેણે ઘડાવ્યું ॥ ૨૫ ॥

विनिवेशितं स्वचैत्ये कायोत्सर्गवर्धियुग्मयुतम् ।

दत्ता तस्य मनोरथकल्पद्रुम इत्थमाख्या च ॥ २६ ॥

ભાવાર્થ—તે આર્દ્ર ત બિંબને કાયોત્સર્ગે રહેલા ખીજા બે બિંબ સાથે ચૈત્યમાં સ્થાપિત કર્યું અને તેનું ‘મનોરથ કલ્પદ્રુમ’ એવું નામ આપ્યું ॥ ૨૬ ॥

श्रीसोमसुंदरगुरुं व्यजिज्ञपचंपको ऽन्यदा सांबः ।

विंबस्य निर्विलंबं कुरु प्रतिष्ठां विभो शिष्टाम् ॥ २७ ॥

ભાવાર્થ—એક સમયે અંપકે પોતાની માતા સાથે આવી શ્રી સો-
મસુંદર ગુરુને વિજ્ઞાપિ કરી કે, હે વિભુ, અવિદ્યાએ જિંબની સારી
રીતે પ્રતિષ્ઠા કરે ॥ ૨૭ ॥

આચાર્યપદં ચૈકં તનુ તનુકાંત્યસ્તકનક જનકસુવઃ ।

ન્યાયોપાર્જિતમર્થં યથા કૃતાર્થં પ્રહુર્વે રવં ॥ ૨૮ ॥

ભાવાર્થ—શરીરની કાંતિથી સુવર્ણને અસ્ત કરનારા હે પ્રભુ, વળી
આ પિતા ગુરુને આચાર્ય પદ આપો કે જેથી હું મારું ન્યાયોપા-
ર્જિત દ્રવ્ય કૃતાર્થ કરું ॥ ૨૮ ॥

ઓમિત્યુક્તે ગુરુનાં લેખાન્ સ પ્રાહિણોષ્વતુર્દિદ્ધુ ।

લોકા ભુવિ પ્રતીતા સંખ્યાતીતાઃ સમાજસુ ॥ ૨૯ ॥

ભાવાર્થ—ગુરુએ તે વાત સ્વીકારી એટલે તેણે આરે દિશાઓમાં
લેખ મોકલાવ્યા તેથી પૃથ્વીમાં પ્રખ્યાત એવા અસંખ્ય લોકો આવ-
વા લાગ્યા ॥ ૨૯ ॥

તેપાં પુરપ્રવેશોત્સવપૂર્વમપૂર્વમક્તિયુક્તિમથો ।

શ્રીચંપકો ડપ્યકાર્ષીઋષોત્કર્ષેણ શ્રુતહૃદયઃ ॥ ૩૦ ॥

ભાવાર્થ—હર્ષના ઉત્કર્ષથી જેનું હૃદય ભરેલું છે એવા અંપકે
તે આવેલા લોકોનો નગર પ્રવેશનો ઉત્સવ કરી અપૂર્વ ભક્તિભાવ
ખતાવ્યો ॥ ૩૦ ॥

શ્રોગચ્છનાથસૂરિર્મૂરિગુણઃ પ્રગુણસૂરિમંત્રવલઃ ।

સુદિને ડથ લગ્નસમયે વિદધે વિવપ્રતિષ્ઠાં સઃ ॥ ૩૧ ॥

ભાવાર્થ—ઘણા બળવાળા શ્રી ગચ્છનાથ સૂરિએ શુભ દિવસે શુભ
લગ્ને સૂરિમંત્રના બળથી જિંબની પ્રતિષ્ઠા કરી ॥ ૩૧ ॥

શ્રીસૂરિપદં ચાદાન્ શ્રોજિનકીર્ત્યાહવાચકૈર્દ્રાણામ્ ।

પંડિતપદં વહ્નાં દીક્ષામપિ દક્ષમવ્યાનામ્ ॥ ૩૨ ॥

ભાવાર્થ—જિનકીર્તિ નામના વાચકને સૂરિપદ આપ્યું, ઘણાં-
ઓને પંડિતપદ આપ્યું અને પ્રાણ લાવ્ય પ્રાણીઓને દીક્ષા આપી. ૩૨

તત્રોત્સવાન્નવનવાન્ નૃવાસવશ્ચંપકો ડ્વયકાર્પીયાન્ ।

તાન્ વક્તું ન હિ શક્તો ધિપણો ધિપણોન્નતિશ્રેષ્ઠ. ॥ ૩૩ ॥

ભાવાર્થ—પુરૂષોમાં મણિરૂપ ચંપકે તે પ્રસંગે જે જે નવ નવા ઉત્સવો કર્યા તેનું વર્ણન કરવાને બુદ્ધિની ઉન્નતિથી શ્રેષ્ઠ એવો બૃહ-
સ્પતિ પણ શક્તિમાન નથી ॥ ૩૩ ॥

શ્રીતપગચ્છગુરુણાં બુદ્ધિગુરુણાં ચ સંઘલોકાનામ્ ।

પરિધાપનિકાં વિદધે સ બુધ્વેશ્ચંપકો રુચિરાં ॥ ૩૪ ॥

ભાવાર્થ—તે સુંદર અને વિદ્વાન એવા ચંપકે, બુદ્ધિમાં મોટા
એવા શ્રી તપાગચ્છના શુરને અને સંઘના લોકોને ઉત્તમ પહેરામણી
કરી ॥ ૩૪ ॥

ચંપકસાધોર્માત્રા માત્રાતિગુણ્યપુણ્યકારિણ્યા ।

પ્રત્યેકં વસ્તુત્રયદાનાત્પરિધાપિતો ગચ્છ ॥ ૩૫ ॥

ભાવાર્થ—અપરિમિત પવિત્ર પુણ્યને કરનારી ચંપકની માતાએ
પણ પ્રત્યેકને ત્રણ ત્રણ વસ્તુ આપીને બધા ગચ્છને પહેરામણી
કરી ॥ ૩૫ ॥

દુર્વર્ણસુવર્ણશ્રીટંકકસન્નાગકાદિયસ્તૂનામ્ ।

નાનાપકાન્નાનાં ચિત્રકરાણાં ચ દૌકનતઃ ॥ ૩૬ ॥

સંઘાર્ચાસાધર્મિકવાત્સલ્યપુરસ્સરં રસાસારમ્ ।

ક્ષિતિમાતા સુતસહિતા પંચમ્યુદ્યાપનં ચક્રે ॥૩૭॥ યુગ્મમ્ ॥

ભાવાર્થ—ખીતિ માતાએ પુત્રોની સાથે પંચમીનું ઉદ્યાપન કર્યું,
જેમાં રૂપ, સોનું, રત્ન, સાચું નાણું વગેરે વસ્તુઓની અને આશ્ચ-
ર્ય કરનારા વિવિધ ભાતના પકવાન્નાની લેટો આપી અને સંઘ પૂજા,
સાધર્મી વાત્સલ્ય પૂર્વક રસની વૃદ્ધિ કરવામાં આવી હતી. ૩૬-૩૭

સમ્યત્કમોદકાન્ ક્ષમામોદકરાન્ પંચસેરમાનજુષ. ।

સૌવર્ણટંકકલિતાન્ સંમિલિતાન્ સારઘનસારૈઃ ॥ ૩૮ ॥

પ્રતિનિવસથં પ્રતિપુરં પ્રતિદેશં પ્રત્યલંભયદ્ ભુવને ।

શ્રીચંપકો ગૃહીત્વા સમ્યક્કં સોમગુરુપાર્શ્વે ॥૩૯॥ યુગ્મમ્ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ચંપકે સોમગુરુની પાસે સમકિત લઈ પૃથ્વીમાં હુર્ષ આપનારા પાંચસેરના માપને સેવન કરનારા, સુવર્ણના ટાકાથી યુક્ત અને શ્રેષ્ઠ કપૂર સાથે મિશ્ર કરેલા શ્રી સમકિતના મોઢકને પૃથ્વીમાં પ્રત્યેક ઉતારે, પ્રત્યેક નગરે અને પ્રત્યેક દેશે વહેંચી દીધા. (તેની પ્રભાવના કરી) ॥ ૩૮-૩૯ ॥

તારાપથસ્ય તારા જલોનિ વા જલનિથેઃ સુધીર્ગણયેત્ ।

સ્ત્રીમાર્દ્ધચંપકયોઃ કૃતાનિ સુકૃતાનિ ન ત્વેષ ॥ ૪૦ ॥

ભાવાર્થ—ઉત્તમ બુદ્ધિવાન પુરુષ કદિ આકાશના તારાઓ અને સમુદ્રના જળને ગણી શકે પણ તે આ ખીમાઈ માતા અને ચંપક પુત્રના કરેલા સુકૃતોને ગણી શકે નહીં ॥ ૪૦ ॥

અથ ધરણસંઘનેતુર્બહ્વાગ્રહતો હતોરુપાપમરાઃ ।

ક્ષમાસ્વસ્તરવો ગુરવો રાણપુરં શ્રીપુરં પ્રયયુ ॥ ૪૧ ॥

ભાવાર્થ—ધરણ નામના સંઘપતિના ઘણા આગ્રહથી જેના મોટા પાપસમૂહ નાશ પામી ગયા છે અને પૃથ્વીમાં કલ્પવૃક્ષ સમાન છે એવા તે ગુરુ રાણપુર નામના શ્રી નગરમાં પધાર્યા ॥ ૪૧ ॥

ચતુરધિકાશોતિમિતૈઃ સ્તંભૈરમિતૈઃ પ્રકૃષ્ટતરકાષ્ટૈ ।

નિચિતા ચ પદ્મશાલા ચતુષ્કિકાપવરકપ્રવરા ॥ ૪૨ ॥

શ્રીધરણનિર્મિતાયા પૌષધશાલા સમસ્ત્યતિવિશાલા ।

તસ્યાં સમવાસાર્ણુઃ પ્રહર્ષિતો ગચ્છનેતારઃ ॥૪૩॥ યુગ્મમ્ ॥

ભાવાર્થ—ત્યાં શ્રી ધરણે દ્રુતી રચેલી એક વિશાલ ઔષધશાળા છે જે ઉંચી જાતના કાષ્ઠના અને અમિત એવા ચોરાશી સ્તંભોથી રચેલી હતી. જે પાઠશાલા, ચોક અને ચોરડાથી ઉત્તમ હતી. તેમાં ગચ્છપતિ ઘણું હુર્ષથી સમોસર્યા હતા ॥ ૪૨-૪૩ ॥

શ્રીગુરુમિરન્યદાર્હતપ્રાસાદોદારીંબિબકૃતિસુકૃતમ્ ।

શ્રીધર્મદેશનાયાં પ્રકીર્તિતં કીર્તિશ્રુતદિગ્મિઃ ॥ ૪૪ ॥

ભાવાર્થ—એક વખતે કીર્તિથી દિશાઓને ભરનારા શ્રી ગુરુએ ધર્મદેશના આપતાં કહ્યું કે, શ્રી અર્હતનો પ્રાસાદ અને ઉદાર બિંબ કરવામા ઘણું સુકૃત થાય છે ॥ ૪૪ ॥

પીયૂષપૂપરચનં તદ્વચનં સંનિશમ્ય કર્ણપુટૈઃ ।

ચિત્તે ચિન્તિતવાનિતિ ધરણો ધરણોરગશ્રોમૃન્ ॥ ૪૫ ॥

ભાવાર્થ—તેમનું અમૃત સમાન વચન શેષનાગ (ધરણોરગ) ની શોભા જેવા ધારણુ શેઠે સાંભળીને ચિત્તમા નિચે મુજબ વિચાર કર્યો ॥ ૪૫ ॥

ચતુરાનનં વિહારં સ્ફારં નિર્માપ્ય મિરિશગિરિતુલ્યમ્ ।

સત્કીર્તિશ્રુમગતોનાં પાત્રં સ્વં સ્વવ્યયાત્ કુર્વે ॥ ૪૬ ॥

ભાવાર્થ—તે સાંભળી તેણે નિશ્ચય કર્યો કે, કૈલાશગિરિ જેવો ચતુર્મુખી મોટો વિહાર કરાવી હું મારા દ્રવ્યને સત્કીર્તિ અને શુભ ગતિઓનું પાત્ર કરું ॥ ૪૬ ॥

સ તદેવ સિદ્ધપુરપુરરાજવિહારાચ્ચવરવિહારસ્ય ।

સદૃશં સુદૃશં ચ દૃશં સુખાંજનં શૈલ્યકૃષ્ણૈત્વમ્ ॥ ૪૭ ॥

મેઘાનિધાનશિલ્પિભિરમંડયત્કાંડિતાંહસિ પ્રવરે ।

દિવસે દિવસેશમહા મહામૈર્ભુવનનહનીય ॥૪૮॥ ચુગ્મમ્ ॥

ભાવાર્થ—સૂર્યના જેવા તેજસ્વી અને જગતમાં પૂજવા યોગ્ય એવા તેણે પાપને નાશ કરનારા ઉત્તમ દિવસે બુદ્ધિના ભંડારરૂપ કારીગરોની પાસે એક ચૈત્ય કરાવ્યું જે ચૈત્ય સિદ્ધપુરનગરના રાજવિહાર નામના વિહાર જેવું, સગ્યક દૃષ્ટિવાળાની દૃષ્ટિને સુધાજનરૂપ અને શીતલતાને કરનારું હતું ॥ ૪૭-૪૮ ॥

પાપાૈર્વધુરધોરબંધયત્ પીઠબંધમયનાદૌ ।

ઘટિતૈ રચનાઝટિતૈઃ કર્મસ્થાયત્તનો ડચાલીત્ ॥ ૪૯ ॥

ભાવાર્થ—ઉત્તમ બુદ્ધિવાળા તેણે પ્રથમ ઘડીને રચનામાં જડેલા એવા પાપાણેથી પીઠળ 'ધ' બંધાવ્યો અને પછી પોતે ત્યાંથી ચાલ્યો. ૪૯

સ્ફૂર્જત્રિભૂમિરમ્યઃ સુવર્ણગિરિતુંગઽંગસકાશૈઃ ।

શ્રીમંડપૈશ્વ મંડિતમધ્યો મેઘ્યસ્ફુરત્યુતિમિઃ ॥ ૫૦ ॥

ભાવાર્થ—તે પ્રાસાદ સ્ફુરણાયમાન ત્રણ ભૂમિકાથી રમ્ય હતો. મેઝગિરિના ઉંચા શિખર જેવા અને પવિત્ર કાંતિથી પ્રકાશિત એવા શ્રી મંડપોથી તેનો મધ્ય ભાગ મંડિત હતો ॥ ૫૦ ॥

શ્રીશાલમંજિકાઘૈર્હૃદૈશ્ચિન્નૈશ્ચમત્કૃતજનૌઘઃ ।

શશિવિશદૈઃ શ્રીમદ્રપ્રાસાદૈઃ પરિવૃતઃ પરિતઃ ॥ ૫૧ ॥

ભાવાર્થ—તેમાં આવેલી પુતળીઓ વગેરેના મનોહર ચિત્રોથી તે લોકોના સમૂહને ચમત્કાર પમાડતો હતો અને ચંદ્રના જેવા ઉજ્જવળ ભદ્ર પ્રાસાદોથી તે ચારે તરફ વી ટાએલો હતો ॥ ૫૧ ॥

કુર્વન્નંદીશ્વરવરતીર્થપ્રાસાદવિશદસંવાદમ્ ।

ત્રિભુવનદીપકસંજ્ઞાં વિઘ્નચ્છરદ્વન્નશુભ્રતમ્ ॥ ૫૨ ॥

ભાવાર્થ—તે પ્રાસાદ નંદીશ્વર તીર્થના પ્રાસાદની ઉજ્જવળતા સાથે સંવાદ કરતો હતો અને શરદ્ઋતુના વાદળોના જેવો અતિશય શુભ હોવાથી ત્રણ ભુવનના દીપકની સંજ્ઞાને પામતો હતો ॥ ૫૨ ॥

રાણપુરે પ્રાસાદ પરિપૂર્ણસ્તૂર્ણમેવ સિદ્ધિમગાત્ ।

યન્મહતામ્ભિલખિતં સઘ સપઘતે હૃદયમ્ ॥ ૫૩ ॥

ભાવાર્થ—રાણપુરમાં તે પ્રાસાદ તત્કાળ પરિપૂર્ણ થઈ સિદ્ધિને પ્રાપ્ત થયો કારણ કે, મહાન લોકોનો હૃદયને ગમતો અલિલાષ સઘ સંપાદન થાય છે ॥ ૫૩ ॥

રવિશિવપ્રતિધિવાન્યસ્મિન્ ધિવાનિ નિર્વિલંબતયા ।

ચત્વારિ ચતુરધરણો ન્યવેશયદ્વૃત્તમતીર્થપતેઃ ॥ ૫૪ ॥

ભાવાર્થ—તે પ્રાસાદમાં ચતુર ધરણેંદ્રે શ્રી વૃષભદેવ પ્રભુના સૂર્ય બિંબ જેવા ચાર પ્રતિબિંબો તુ તજ સ્થાપિત કર્યા ॥ ૫૪ ॥

વિસ્તરત પુણ્યરતઃ પ્રાસાદં જિનપતેશ્વતુઃપ્રતિમાઃ ।

હસ્તેન સદ્ગુણાં પ્રાતિષ્ઠપદિષ્ઠસિદ્ધિકૃતા ॥ ૫૫ ॥

ભાવાર્થ—પુણ્યમાં તત્પર એવા તેણે સદ્ગુણના ઇષ્ટસિદ્ધિ કરનારા હાથ વડે જિનપતિની ચાર પ્રતિમાની વિસ્તારથી પ્રતિષ્ઠા કરાવી. ૫૫

દીનોદ્ધરણો ધરણો મહોત્સવાંસ્તત્ર નિર્મમે યાંસ્તાન્ ।

દૃષ્ટ્વા વિસ્મયપૂર્ણાં ન ઘૂર્ણયન્તિ સ્મ કે મૌલિમ્ ॥ ૫૬ ॥

ભાવાર્થ—દીન જનને ઉદ્ધાર કરનારા ધરણેંદ્રે તે પ્રસંગે જે મહોત્સવો કર્યા હતા, તેઓને જોઈ કયા પુરૂષો વિસ્મય પૂર્ણ થઈ મસ્તકને નથી ધુણાવતા ? ॥ ૫૬ ॥

સદ્ગુણગણગણનીય. સ્વક્રીયદેવાલયે ન ચ પૂર્વે ।

ગુણરાજસંઘનેતુ સંઘનેઘઘ્વદ્વ્યધાચાત્રામ્ ॥ ૫૭ ॥

ભાવાર્થ—સદ્ગુણોના ગણથી ગણવા યોગ્ય અને સંઘથી દોરાવા યોગ્ય હૃદયવાળા જે શ્રેષ્ઠીએ પૂર્વે પોતાના દેવાલયવડે ગુણરાજ સંઘપતિની સાથે યાત્રા કરી હતી ॥ ૫૭ ॥

શ્રીસોમદેવવાચકધુર્યા માધુર્યવર્યવચનભરા ।

સૌભાગ્યભાગ્યસજ્જવ સુહૃતપુષઃ સ્વર્ણરુચિવપુષ ॥ ૫૮ ॥

ધરણેનાચાર્યપદે વર્યે સ્થાપિતા શ્લિષ્ઠતાનંગા. ।

રંગાત્ શુભ્ર વદ્ધુવ્યયમહામહૈ રાણપુરનગરે ॥૫૯॥ ચુગ્મમ્ ॥

ભાવાર્થ—પછી ધરણે રાણપુર નગરમાં ઘણું દ્રવ્ય ખર્ચી મહોત્સવો કરી શ્રી સોમદેવ વાચકવર્યને શ્રેષ્ઠ આચાર્ય પદમાં સ્થાપિત કર્યાં. જે વાચકવર્ય વચનની મધુરતાથી શ્રેષ્ઠ હતા, સૌભાગ્ય તથા ભાગ્યને સેવનારા હતા, સુકૃતને પોષણ કરતા હતા, શરીરની કાંતિ સુવર્ણ જેવી હતી અને કામદેવને નાશ કરનારા હતા ॥ ૫૮-૫૯ ॥

હિમકરકરાવદાતાનવદાતાન્ ધરણપુણ્યવિધિવિષયાન્ ।

વક્તું બ્રહ્મા જિજ્ઞો વિષ્ણુર્નાલ ભવિષ્યુઃ સ્યાત્ ॥ ૬૦ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ધરણના ચંદ્રના કીર્ણ જેવા ઉજ્જવલ. પુણ્ય વિધિ સંબંધી વિષયોને કહેવાને પ્રહ્લા વક્ર છે અને વિષ્ણુ સમર્થ થાય તેમ નથી ॥ ૬૦ ॥

સુરગિરિનગરનિવાસી સંઘપતિઃ શ્રિતમહા મહાદેવઃ ।

દેવકુલપાટકે ડગાત્ દીક્ષતૃપો યુક્તભૂતવૃષભઃ ॥ ૬૧ ॥

ભાવાર્થ—ધર્મને પ્રદીપ કરતો સુરગિરિ નગરનો નિવાસી અને દ્રવ્યવાનમાં શ્રેષ્ઠ એવો મહાદેવ નામે તેજસ્વી સંઘપતિ દેવકુળ પાટક (નગર) માં આવ્યો ॥ ૬૧ ॥

શ્રીગુરુપાદાન્ વિજ્ઞો વ્યજિજ્ઞપન્નયસ્તમર્જિતં વિત્તમ્ ।

પદપુણ્યે વ્યયકરણાત્ કુસ્ત કૃતાર્થે હૃતાનર્થોઃ ॥ ૬૨ ॥

ભાવાર્થ—તે વિદ્વાન શ્રેષ્ઠીએ શ્રી ગુરુને વિનંતિ કરી કે, અનર્થને હરનારા હે ગુરુ, આચાર્ય પદના પુણ્યમાં વ્યય કરાવી મારા ત્યાગો-પાર્જિત દ્રવ્યને કૃતાર્થ કરો ॥ ૬૨ ॥

સ્ત્રીચક્રે શ્રીગુરુભિસ્તદ્વચનં પુણ્યપુણ્યમરરચનમ્ ।

મહતામીહિલમશિલં સકલં સંપદ્યસે યસ્માત્ ॥ ૬૩ ॥

ભાવાર્થ—પવિત્ર પુણ્યના સમૂહની રચનાવાળું તેનું આ વચન ગુરુએ સ્વીકાર્યું કારણ કે, મહાન, પુરુષોનું બધું વાંછિત સફલ થાય છે ॥ ૬૩ ॥

સો ડથ સકર્ણસ્તૂર્ણ પૂર્ણો હર્ષેણ સંઘલોકાનામ્ ।

કલઘૌતહેમટંકૈઃ કલિતં તાંબૂલમતુલમદાત્ ॥ ૬૪ ॥

ભાવાર્થ—તટકાલે તે પ્રાણ શ્રેષ્ઠીએ હર્ષથી પૂર્ણ થઈ સંઘ લોકોને સુવર્ણ મણિમિશ્રિત અનુપમ તાંબુલ આપ્યું ॥ ૬૪ ॥

જૈમનવારાં સ્ફારામકરોત્ સ્વકરોન્નતિશ્રિયં વિન્નત્ ।

ઉદમૂલયત્સમૂલં દૌર્ગલ્યં દુર્ગતાનાં ચ ॥ ૬૫ ॥

ભાવાર્થ—પોતાના હાથની ઉન્નતિને ધારણ કરનારા તે શ્રેષ્ઠીએ

મોટો જમણુવાર કર્યો અને દરિદ્રીઓના દારિદ્ર્યને મૂળમાંથી ઉખેડી નાખ્યું ॥ ૬૫ ॥

શ્રીદાક્ષિણાલ્પસિચયાન્ મુન્નિચયાન્ વિમ્નદેષ સંઘનૃ ણામ્
વહુમાનદાનપૂર્વે સમર્પયામાસ સંઘપતિઃ ॥ ૬૬ ॥

ભાવાર્થ—ધણા હુપોને ધારણ કરતા તે સંઘપતિએ સંઘના લો-
કોને બહુ માનપૂર્વક દક્ષિણી વસ્ત્રોના સમૂહ પહેરામણીમાં આપ્યા. ૬૬

શ્રીરત્નશેખરસ્ય પ્રજ્ઞશિર શેખરસ્ય વિબુધવિધો ।

શ્રીગુરુરદાત્તદાર્વી વાચકપદમતુલશુભલગ્ને ॥ ૬૭ ॥

ભાવાર્થ—તે સમયે અનુપમ શુભ લગ્નમાં શ્રી ગુરૂએ પ્રાણ પુર-
ષોના મસ્તકના સુગટ રૂપ અને વિદ્વાનોમાં ચંદ્ર સમાન એ શ્રીરત્ન-
શેખરને વાચક પદ અર્પણ કર્યું ॥ ૬૭ ॥

સ્વચ્છં શ્રીતપગચ્છં સમગ્રમપિ પર્યધાપયન્મુદિત ।

ચલ્લૈર્મહાદિદેવો નૃદેવસમ્બો મહેમ્બો ઽસૌ ॥ ૬૮ ॥

ભાવાર્થ—રાજાના માનવંતા સભ્ય ગૃહસ્થ એવા તે મહાદેવ શ્રે-
ષ્ઠીએ હુર્ષ પામી, સ્વચ્છ એવા સમગ્ર તપાગચ્છને વસ્ત્રોની પહે-
રામણી કરી ॥ ૬૮ ॥

અસ્મિન્ વિસ્મેરસૌ ગુચૌ ચ ગચ્છે ઽપ્યતુચ્છમાહાત્મ્યઃ ।

નાનાપદપ્રતિષ્ઠા સદા ગરિષ્ઠાશ્ચકારૈષ. ॥ ૬૯ ॥

ભાવાર્થ—આ પ્રમાણે મોટા મોહાત્મ્યવાળા તે ગુરૂએ વિસ્મય-
કારક કાંતિવાળા એ પવિત્ર ગચ્છને વિષે હુંમેશાં અતિ મોટી વિવિધ
પદવીઓની પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી હતી ॥ ૬૯ ॥

શ્રીચિત્રકૂટનાન્નિ દ્રંગે રંગેણ તુંગજિનચૈત્યમ્ ।

દુર્ગસ્યોપરિ પરિવૃતમમિત શ્રીદેવકુલિકામિ ॥ ૭૦ ॥

શ્રીગુણરાજસ્ય સુત સુતનુ સુકૃતી કૃતી ચ વાલાહ્વઃ ।

કારિતવાન્ શ્રીકીર્તિસ્તંભતદે શ્રીમતાં મુકુટઃ ॥ ૭૧ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ચિત્રકૂટ નામના નગરમાં સુકૃતવાન, સ્વરૂપવાન અને શ્રીમાન પુરૂષોના સુગટ રૂપ એવા બાળ નામના શ્રી ગુણરાજના પુત્રે કિલ્લા ઉપર શ્રી કીર્તિસ્તંભ તટ વિષે ચારે તરફ દેવકુલિકા (દેરીઓ) થી વીંટાયેલું એક ઉંચું જિન ચૈત્ય કરાવ્યું ॥ ૭૦-૭૧ ॥

તન્નાપિ ગરીયસ્તરવિસ્તરતઃ શ્રીતપાગણાશ્રીશઃ ।

જિનવિવસુપ્રતિષ્ઠામસૂત્રયત્રિજગદુત્કૃષ્ટામ્ ॥ ૭૨ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ગપાગચ્છના અધિપતિએ તેમાં અતિ મોટા વિસ્તારથી ત્રણ જગતમાં ઉત્કૃષ્ટ એવી જિન બિંબની પ્રતિષ્ઠા કરાવી. ૭૨

શ્રીકપિલપાટકે શ્રીબોજાઠક્કુરવિનિર્મિતે ચૈત્યે ।

સોમગુરુઃ શ્રીશાંતિર્વ્યઘાત્ પ્રતિષ્ઠાં વિભોઃ સુમહૈઃ ॥ ૭૩ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી કપિલ પાટકપુરને વિષે શ્રી વીજા ઠાકોરે કરાવેલા ચૈત્યમાં સોમગુરુએ મોટા ઉત્સવોથી શ્રી શાંતિનાથની પ્રતિષ્ઠા કરાવી ॥ ૭૩ ॥

શ્રીપાતસાહિમાન્યઃ પુરે વદાન્યો ઽસ્ત્યહસ્મદાવાદે ।

શ્રીસમરસિંહ इभ्य. सौवर्णिकराजिपुरुहूत. ॥ ૭૪ ॥

ભાવાર્થ—અમદાવાદ નગરમાં શ્રીપાતશાહને માનવા યોગ્ય શ્રી સમરસિંહ નામે એક ઉદાર ગૃહસ્થ છે, જે સોનાના વ્યાપારીઓની પંક્તિમાં ઇંદ્ર રૂપ છે ॥ ૭૪ ॥

શ્રીસોમસુંદરશ્રીગુરુત્તમાનાં સુધામુચં વાચમ્ ।

સ સમાકર્ણ્ય સકર્ણો યાત્રાયૈ વિમલગિરિમાગાત્ ॥ ૭૫ ॥

ભાવાર્થ—તે વિદ્વાન ગૃહસ્થ શ્રી સોમસુંદર ગુરૂવર્યની અમૃતને ઝરતી વાણી સાંભળી યાત્રા કરવાને શ્રી સિદ્ધાચળ પ્રત્યે આવ્યો. ૭૫

તદ્વદ્ શ્રીગિરિનારે ગિરીશ્વરે નેમિનં નમસ્કુર્વન્ ।

કલ્યાણત્રયચૈત્યં જીર્ણં સ નિરીક્ષ્ય હૃદિ વધ્યૌ ॥ ૭૬ ॥

ભાવાર્થ—તે પછી શ્રી ગિરિનાર પર્વતમાં જઈ શ્રી નેમિનાથ પ્રભુને નમસ્કાર કરતાં ત્યાં રહેલા ત્રણ કલ્યાણકના ચૈત્યને જીર્ણ થયેલું જોઈ હૃદયમાં ચિંતવવા લાગ્યો. ॥ ૭૬ ॥

શ્રીવસ્તુપાલમંત્રિપ્રાસાદસ્યોદ્ધૃતિં વિધાસ્યે હમ્ ।

યન્નગ્ન્યાર્હન્સદનાક્ષીર્ણસ્યોદ્ધરણમનર્ણીયઃ ॥ ૭૭ ॥

ભાવાર્થ—હું આ શ્રી વસ્તુપાળ મંત્રીના પ્રસાદનો ઉદ્ધાર કરીશ. કારણ કે, જીર્ણ મંદિરનો ઉદ્ધાર અર્હતનું નવીન મંદિર કરાવ્યાથી વધારે ઉત્તમ ગણાય છે ॥ ૭૭ ॥

શ્રીમાલદેવનામ્ના ભ્રાતૃવ્યેનૈવ સાર્દ્ધમાલોક્ય ।

શ્રકરોત્સ્વેપ્સિતકૃત્યપ્રારંભં સમરસિંહસુધીઃ ॥ ૭૮ ॥

ભાવાર્થ—પછી સમરસિંહ વિદ્વાને પોતાના કાકા શ્રી માલદેવની સાથે વિચાર કરી પોતે ધારેલા કૃત્યનો આરંભ કર્યો ॥ ૭૮ ॥

અચિરેણાપ્યતિરુચિરો રુચિરો ચિષ્ણુશ્ચ મદ્રચૈત્યયુતઃ ।

સપ્રાસાદઃ કલ્પસાલ્હાદઃ પરિપૂર્ણતામાગાત્ ॥ ૭૯ ॥

ભાવાર્થ—અતિ સુંદર પ્રકાશમાન એવો તે પ્રાસાદ ભદ્ર ચૈત્ય સાથે આદહાદકારકપણે થોડા કાળમાં પરિપૂર્ણ થયો ॥ ૭૯ ॥

શ્રીગચ્છનાથવાક્યાત્ શ્રીજિનકીર્ત્યાન્હસૂરિભિર્વિદધે ।

કલ્યાણત્રયચૈત્યપ્રૌઢપ્રતિમા પ્રતિષ્ઠા સા ॥ ૮૦ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ગચ્છપતિના વચનથી શ્રી જિનકીર્તિ નામના સૂરિએ તે ત્રણ કલ્યાણકના ચૈત્યમાં પ્રૌઢ પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરી ॥ ૮૦ ॥

શ્રીપૂર્ણસિંહકોષ્ટાગારિક્કનામા મહેમ્બરાટ્ શુશુમે ।

સુંદરવેદરનગરે માન્યઃ શ્રોપાતસાહિવિમોઃ ॥ ૮૧ ॥

ભાવાર્થ—સુંદરબેદર નામના નગરમાં પૂર્ણસિંહ કોઠારી નામે એક પાદશાહનો મોનવંતો શ્રેષ્ઠી હતો ॥ ૮૧ ॥

તેન શ્રીગુરુવાક્યાવાર્જિતહૃદયેન સહૃદયેન નૃણામ્ ।

વંધુરમનારવ્યવાંધવસહિતેન નરેન્દ્રમહિતેન ॥ ૮૨ ॥

શ્રીમદ્ધિરિનારગિરાવકારિ જિનમંદિરં મહોત્તુંગં ।

જિનકીર્તિસૂરિરાજૈ પ્રતિષ્ઠિતં ગચ્છનાથગિરા ॥ ૮૩ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ગુરુના વાક્યને તાળે થઈ અંધુરમન નામના બાંધવ સાથે મળી તે રસિક શ્રેષ્ઠીએ શ્રી ગિરનાર પર્વત ઉપર મોટું ઉંચું જિન ચેત્ય કરાવ્યું છે, અને શ્રી ગચ્છનાથના વચનથી શ્રીજિનકીર્તિ સૂરિરાજે તેમાં પ્રતિષ્ઠા કરી ॥ ૮૨-૮૩ ॥

ગંધારનગરનિર્મિતવાસો ડહંદ્ધર્મવાસિતસ્વાંતઃ ।

સ સ્થૂલલક્ષમુખ્યો લક્ષોવાભાતિ સંઘપતિઃ ॥ ૮૪ ॥

ભાવાર્થ—અહિંત ધર્મથી જેનું અંતઃકરણ વાસિત થયેલું છે અને સ્થૂલ લક્ષમાં જે મુખ્ય છે એવો લક્ષોબા નામે એક સંઘપતિ ગંધાર નગરમાં નિવાસ કરી રહેતો હતો ॥ ૮૪ ॥

તેન શ્રીગુરુવાક્યપ્રવુંદ્ધવિત્તેન વહુલવિત્તેન ।

શ્રી ઉજયંતભૂમૃતિ ચતુર્મુખં જિનગૃહં વિદધે ॥ ૮૫ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ગુરુના વાક્યથી જેનું મન પ્રતિબોધ પામ્યું છે એવા તે સંઘપતિએ શ્રી ઉજ્જયંત પર્વત ઉપર ઘણું દ્રવ્ય ખર્ચી એક ચતુર્મુખ જિનાલય કરાવ્યું ॥ ૮૫ ॥

શ્રીસોમદેવગુરુણા કૃતા પ્રતિષ્ઠા સમગ્રવિંવાનામ્ ।

તત્ર પ્રભૂતવિત્તવ્યયમકરોલ્લક્ષસંઘપતિઃ ॥ ૮૬ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી સોમદેવગુરુએ સમગ્ર જિનખિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી અને તેમાં લક્ષ સંઘપતિએ ઘણું દ્રવ્યનો વ્યય કર્યો ॥ ૮૬ ॥

પુણ્યપટ્ટઃ મૂંટાલ્યો મૂંજિગપુરવાસકુન્મહેમ્યો ડસૌ ।

પિત્તલમયાનિ સ ચતુર્વિંશતિપટ્ટાનિ વિંવાનિ ॥ ૮૭ ॥

સંસ્થાતીતાનિ મુદાપ્યકારયત્ પૂજનાર્થમપરનૃણામ્ ।

શ્રીસોમગુરુસંસર્મહાપ્રતિષ્ઠા કૃતા ચૈષાં ॥ ૮૮ ॥ (યુગ્મમ્)

ભાવાર્થ—મૂળિંગ નામના નગરમાં મૂંટ નામનો એક પુણ્યવાન
ગૃહસ્થ શ્રેષ્ઠી રહેતો હતો. તેણે પૂજા કરનારા લોકોને માટે શ્રી અર્હ-
તના પિત્તળના અસંખ્ય ચોવિંશીના જિજ્ઞા હર્ષથી કરાવ્યા, અને શ્રી
સોમશુર વર્યે તેમની મહા પ્રતિષ્ઠા કરી ॥ ૮૭-૮૮ ॥

શ્રીપત્તનનગરસ્થો દુઃસ્થોલ્લવણદુઃખવિષમદલદલનઃ ।

મહિમશ્રિયાં સનાથઃ શ્રીનાથઃ સાધુરાદ્ શુશુભે ॥ ૮૯ ॥

ભાવાર્થ—દુષ્ટ ઉત્તર એવા દુઃખમ વિષમ કાળને દલન કરનાર અને
મહિમાની લક્ષ્મીથી યુક્ત એવો શ્રીનાથ નામે એક સાહુકાર શ્રી
પત્તન નગરમાં રહેતો હતો ॥ ૮૯ ॥

શ્રીજિનશાસનમનિશં પ્રકાશયન્ પાકશાસનપ્રતિમઃ ।

શ્રીસોમસુંદરગુરુનાકાર્ય સમં પ્રશમિવર્યાન્ ॥ ૯૦ ॥

મહતા મહેન સ મહામહેશ્વરાજો વિરાજિત સંઘઃ ।

શ્રી શત્રુંજયરૈવતયાત્રામકરોત્કરોન્મુક્તઃ ॥ ૯૧ ॥

ભાવાર્થ—તે મહાન ઇન્દ્ર જેવા ધનાઢ્યે નિરંતર શ્રી જિનશાસ-
નને પ્રકાશ કરી શ્રી સોમસુંદર નામે ઉત્તમ મુનિને સાથે બોલાવી
સંઘથી વિરાજિત થઈ કરવડે મુક્ત થઈ મોટા ઉત્સવવડે શ્રી શત્રુ-
જય અને રૈવત ગિરિની યાત્રા કરી ॥ ૯૦-૯૧ ॥

સંઘપતિમંડનઃ શ્રીવચ્છઃ સ્વચ્છઃ પર્વતઃ સુકૃતી ।

સંઘેશનર્વદ. શ્રીસંઘાધિપદ્મંગરો જ્ઞાતા ॥ ૯૨ ॥

પંચાપ્યમી શમીશશ્રીસોમગુરુકર્માવુરુહમક્તા. ।

શ્રીપ્રથમસંઘનાયકતનયા વિનયાદિગુણસહિતાઃ ॥ ૯૩ ॥

અણહિલપુરપત્તનકૃતવાસા જિનધર્મવાસિતસ્વાંતાઃ ।

જિનમતવિયત્પ્રમાભિ. પ્રમાસ્વરં ચકુરર્કસમા. ॥ ૯૪ ॥

ભાવાર્થ—સંઘપતિ શ્રીવચ્છ, સ્વચ્છ, સુકૃતી એવો પર્વત સંઘ-
સ્વામી નર્મદ અને સંઘાધિપતિ પ્રાણ દુર્ગર-આ પાંચે શ્રીપ્રથમ

સંઘપતિના વિન્યાદિ ગુણવાળા પુત્રો હતા, તેઓ મુનિવર્ય શ્રી સો-
મગુરૂના ચરણ કમળના લક્ષ્મી હતા. શ્રી અણહિલપુર પાટણમાં નિવા-
સ કરનારા અને શ્રી જૈન ધર્મથી જેઓનું હૃદય વાસિત છે એવા તે
સૂર્ય તુલ્ય પાંચે પુત્રોએ પોતાની પ્રભાથી શ્રી જિનમત રૂપી આકાશ-
ને પ્રકાશિત કર્યું હતું ॥ ૬૨-૬૩-૬૪ ॥

સૌવર્ણિકકાલાકઃ સૂરયતે પાતસાહિવહુમાન્ય. ।

શ્રીગુરુવચઃપ્રવુદ્ધઃ શુદ્ધમતિર્વિજિતકલિકાલઃ ॥ ૯૫ ॥

યાત્રાપદપ્રતિષ્ઠાદીનિ ગરિષ્ઠાનિ તાનિ સુકૃતાનિ ।

નાનાવિધાન્યકાર્ષીર્દર્હન્મતભાસનઃ શ્રીમાન્ ॥ ૯૬ ॥

ભાવાર્થ—શુદ્ધ બુદ્ધિવાળો, કલિકાલને જિતનાર, અને પાદશા-
હનો માનવંતો સુવર્ણ વ્યાપારી કાલાક શ્રી ગુરૂના વચનથી પ્રતિ-
ષ્ઠા પામી સૂર્ય જેવું આચરણ કરે છે. અહિંત મતને પ્રકાશ કરનાર
તે શ્રીમાન મૃદુસ્થે યાત્રા, આચાર્ય પદ, પ્રતિષ્ઠા વગેરે મોટા વિવિધ
જાતના સુકૃતો કર્યાં હતાં ॥ ૬૫-૬૬ ॥

શ્રીસ્તંભતીર્થનગરે સૌવર્ણિકલપમસિંહકુલતિલક. ।

શ્રીમદનઃ શ્રીવીરપ્રાત્યુતો ભ્રાજતે સુકૃતી ॥ ૯૭ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી સ્તંભતીર્થ (ખંભાત) માં સૌવર્ણિક લપમસિંહ
નાર એક કુલતિલક શ્રેષ્ઠી હતો, તે શોભાથી કામદેવ જેવો, વીર ના-
મના ભાતાએ યુક્ત અને સુકૃતવાન થઈ શોભી રહ્યો હતો. ॥ ૬૭ ॥

શ્રીમુખ્યતીર્થયાત્રાપદપ્રતિષ્ઠાદિ ભૂરિતરસુકૃતૈઃ ।

અર્હન્મતં મતંયો પ્રકાશયત્તરણિસંકાશઃ ॥ ૯૮ ॥

ભાવાર્થ—તે શ્રી મુખ્ય તીર્થની યાત્રાઓ, આચાર્ય પદના
મહોત્સવો, અને પ્રતિષ્ઠા વગેરે ઘણા સુકૃતોથી જૈન મતને સૂર્યની
પેઠે દીપાવતો હતો ॥ ૬૮ ॥

શ્રીસૂરિભૂરિગુણભૂત શ્રીતપગચ્છેશવાક્યસંબુદ્ધ. ।

મહદૌદાર્યગુણેન આજિણ્ણુર્જિણ્ણુસમસત્ત્વ ॥ ૯૯ ॥

ભાવાર્થ—સઘળા સદ્ગુણોના ભંડાર શ્રી તપગચ્છના ઇંશ શ્રી સુરિના વચનોથી બાંધને પામેલો, અરબુન સરખો પરાક્રમી મોટા ઉદારપણાના ગુણને લઈ અત્યંત શોભતો હોતો ॥ ૯૯ ॥

ઘોઘાપુરવાસ્તવ્યો વસ્તુપતિઃ શ્રીપતિર્વિરુપાઙ્કઃ ।

સંખ્યાતીતાન્ સ્ફીતાન્ સતીર્થયાત્રામહાનકરોત્ ॥ ૧૦૦ ॥

ભાવાર્થ—વિરૂપ એવું જેનું ઉપનામ છે એવો વસ્તુપતિ નામે શ્રેષ્ઠી ઘોઘા શેહેરમાં રહેતો હોતો; તેણે અસંખ્ય - મહોત્સવ તથા યાત્રાઓ કરી ॥ ૧૦૦ ॥

પચવારકાવ્યદેશે સંઘપતિર્મહુણસિંહ इव सिंहः ।

મજ્જન્ કલિકાલગજં ક્ષ્વેડામૈઃ કીર્તિતુમુલૌઘૈઃ ॥ ૧૦૧ ॥

શ્રીપૂજ્યસોમસુન્દરસૂરીણાં તનુરુવાસ્તમૂરીણામ્ ।

પ્રતિબુદ્ધો વરરચનૈર્વચનૈ સંત્યક્તકુગુરુમતઃ ॥ ૧૦૨ ॥

નયનાપિંતપ્રસાદં પ્રાસાદં તુંગશ્રંગપરિકલિતમ્ ।

રચયામાસ સ માંસલગુરુમક્તિર્યુક્તિમદ્વાક્યઃ ॥ ૧૦૩ ॥

(ત્રિભિર્વિશેષકમ્)

ભાવાર્થ—પચવારક નામે દેશમાં સંઘાધિપતિ મહુણસિંહ, સિંહના જેવો હોતો. જેણે પોતાની કીર્તિના સમૂહરૂપ સિંહનાદોથી કલિકાળરૂપી હાથીને ભગાડી દીધો છે એવો તે; જેમના શરીરની કાન્તિ દેખીને અન્ત કરણ વીરામને પામે એવા શ્રી પૂજ્ય સોમસુન્દરસૂરિનાં સુંદર રચનાવાળાં વાક્યોથી પ્રતિબોધને પામી કુત્સિત ગુરૂઓના મતનો સર્વથા ત્યાગ કરી પુષ્ટી પામેલી ગુરુભક્તિવડે યુક્તિમન્ વાક્યવાળા તે મહુણસિંહે નેત્રને બેતાંમાં હાલ્હાલ આપે તેવાં ઉંચાં શીખરોથી ચારે પાસ વિટળાએલો (જૈન) પ્રાસાદ રચાવ્યો ॥ ૧૦૧-૧૦૨-૧૦૩ ॥

આદેશાદ્ગચ્છપતે. કૃતમદ્રૈ. શીલમદ્રવિવુધૈદ્રૈ ।

ચક્રે ચૈત્યસ્ય મહામઘૈઃ પ્રતિષ્ઠા ગરિષ્ઠામૈઃ ॥ ૧૦૪ ॥

ભાવાર્થ—કલ્યાણ કરનારા અને મોટી કાંતિવાળા શ્રી શીલભદ્ર નામના સૂરીને ગચ્છપતિની આજ્ઞાથી મોટા ઉત્સવો સાથે તે ઐત્યની પ્રતિષ્ઠા કરી ॥ ૧૦૪ ॥

इत्थं श्रीयुतसोमसुंदरगुरोर्वाक्यैः प्रबुद्धान् बुधा-
नर्हच्छासनभास्वरांबरतलप्रद्योतनघोमणीन् ।

श्राद्धान् वृद्धिसमृद्धिवंधुरतरानिद्धान् प्रसिद्धान् गुणैः
श्रीविष्णु प्रभविष्णुरीपदपि नो संख्यातुमस्तप्रमान् ॥ १०५ ॥

ભાવાર્થ—આ પ્રમાણે શ્રી સોમસુંદર ગુરુનાં વાક્યોથી પ્રતિબોધ પામેલા અપરિમિત વિદ્વાન શ્રાવકોની સંખ્યા કરવાને શ્રી વિષ્ણુ (વાસુદેવ) પણ સમર્થ થતા નથી; જે શ્રાવકો, અર્હત શાસન રૂપી પ્રકાશિત ગગનને પ્રહીત કરવામાં સૂર્ય સમાન છે, જેઓ વૃદ્ધિ, સમૃદ્ધિથી ઉન્નત થયેલા છે અને ગુણોથી વધી પ્રસિદ્ધ થયેલા છે ॥ ૫ ॥

उद्दीप्रा प्रसरीसरीति किरणश्रेणीरवेर्यावती

भूमिं भूमिधरान्वितां विततभाभास्वत्तमस्य प्रभोः ।

नाम प्रोद्बुधुरधामधाम सुभगं विज्ञायते तावती-

सुर्वी श्रीयुतसोमसुंदरगुरोः प्रह्राजितस्वर्गुरोः ॥ १०६ ॥

ભાવાર્થ—સૂર્યના કિરણોની શ્રેણી જેટલી આ પર્વત સહિત ભૂમિ ઉપર પ્રહીત થઈ પ્રસરે છે, તેટલી ભૂમિ ઉપર વિસ્તારવાળી કાંતિથી અતિશય પ્રકાશિત એવા અને બુદ્ધિથી પ્રહસ્પતિને પણ જિતનારા શ્રી સોમસુંદર ગુરુનું ઉગ્ર તેજવાળું સુંદર નામ પ્રખ્યાત થયું હતું. ૬

ईदृक्प्रौढतमप्रतापवितति सौभाग्यभाग्योन्नतिः

कीर्त्तिस्फुर्त्तिरनुत्तरा निरुपमा मूर्त्तिश्च सौम्यत्वभृत् ।

व्याख्यानस्य कला क्रिया च सकला गंभीरता धीरता

दृष्टा श्रीयुतसोमसुंदरगुरुसंस्तान् विना ऽन्यत्र नो ॥ १०७ ॥

ભાવાર્થ—એવો અતિ પ્રૌઢ પ્રતાપનો વિસ્તાર, એવી સૌભાગ્ય

ભાગ્યની ઉન્નતિ, એવી કીર્તિની અનુત્તરા સ્ફૂર્તિ, એવી નિરૂપમાં
સૌમ્ય મૂર્તિ, એવી વ્યાખ્યાનની કળા, એવી સમગ્ર ક્રિયા, એવી અ-
ભીરતા અને એવી ધીરતા શ્રી સોમસુંદર ગુરૂ વિના બીજે જોવામાં
આવી નથી ॥ ૧૦૭ ॥

यैर्दृष्टो गुरुरेष शेषभुजगस्फूर्जद्यशास्ते नरा-

धन्यास्ते च जनान्विता जनपदा यानेष संस्पृष्टवान् ।

सा जिह्वा सुभगा यया यतिपतिः स्तुत्यः स्तुतस्ते श्रुतो

रम्ये श्रीगुरुनाम धाम महसां याभ्यां श्रुतं विश्रुतम् ॥૧૦૮॥

ભાવાર્થ—જેઓએ તે સોમસુંદર ગુરૂના દર્શન કર્યા છે, તે શેષ-
નાગના જેવો યશથી સ્ફુરણાયમાન છે; જેઓને એ ગુરૂનો સ્પર્શ થયો
છે, તે પુરૂષો અને લોક સહિત દેશોને પણ ધન્ય છે; સ્તુતિ કરવા
યોગ્ય તે મુનિપતિની જેથી સ્તુતિ થઈ છે, તે જિહ્વા પણ સુભાગ્યા છે;
અને જેથી તેજનું ધામ રૂપ તે ગુરૂનું પ્રખ્યાત નામ સાંભળ્યું છે, તે
શ્રવણ પણ રમણીય છે ॥ ૧૦૮ ॥

वपे नंदानिधानवारिधिहिमज्योतिर्मिते (१४९९) स्वर्ग्यु

केचित्सानિશया वदंत्विति मुनिश्रेष्ठा गरिष्ठा धिया ।

श्रीसीमंधरतीर्थनाथचरणांभोरुद्रपवित्रीकृते

जाताः पूर्वमहाविदेहनगरे ते सूरयः सत्कुले ॥ ૧૦૯ ॥

ભાવાર્થ—સ વત ૧૪૯૯ના વર્ષમાં તે સોમસુંદર ગુરૂ સ્વર્ગે ગયા
તે વિષે બુદ્ધિથી મોટા એવા કેટલાએક શ્રેષ્ઠ મુનિઓ સાતિશય જ્ઞા-
નથી આમ કહો કે, તે સૂરિ શ્રી સીમંધર તીર્થકરના ચરણ કમલથી
પવિત્ર કરેલા એવા પૂર્વ મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે ઉત્તમ કુળમાં ઉત્પ-
ન્ન થયા છે ॥ ૧૦૯ ॥

विश्वख्याततपागणाधिपतयः सार्वत्रिकख्यातयः

સૌભાગ્યાદ્યુતભાગ્યતોયપતયઃ સમ્યક્ક્રિયાનીતયઃ ।

શ્રેયઃ શ્રીયુતસોમસુંદરગુરુત્તસાઃ પ્રશંસાસ્પદં
ભૂયાસુર્ભુવિ ભૂતયે ભવભૂતાં શ્રીસૂરિરાજાશ્ચિરમ્ ॥ ૧૧૦ ॥

ભાવાર્થ—વિશ્વ વિખ્યાત શ્રી તપાગચ્છના અધિપતિ, સર્વત્ર વિખ્યાતિવાળા, સૌભાગ્ય અને અદ્ભૂત ભાગ્યના સમુદ્ર, ઉત્તમ ક્રિયા અને નીતિવાળા, અને પ્રશંસાનું સ્થાનરૂપ એવા શ્રી સોમસુંદર ગુરુ સૂરિરાજ પૃથ્વી ઉપર પ્રાણીઓને ચિરકાલ કૃત્યાણુની સમૃદ્ધિને માટે થાયો ॥ ૧૧૦ ॥

इतिश्रीयुगप्रधानावतारपरमगुरुश्रीसोमसुंदरसूरिसौभाग्यगुण-
व्यावर्णने सोमसौभाग्यनाम्नि काव्ये संघपतिवीसलसंघपतिचंपक-
संघपतिधरणसंघपतिमहादेवादिकियत्प्रभावकश्रावकर्विवप्रतिष्ठादि-
महोत्सववर्णनश्रीगुरुस्यर्गमनप्रकटनो नाम नवमः सर्गः ॥ ९ ॥

॥ दशमः सर्गः ॥

શ્રીસોમસુંદરયુગોત્તમસૂરિપટ્ટે શ્રીમાન્ રરાજ મુનિસુંદરસૂરિરાજઃ ।
શ્રીસૂરિમંત્રવરસંસ્મરણૈકશક્તિર્યસ્યાભવદ્ ભુવનાવિસ્મયદાનદક્ષા ॥૧॥

ભાવાર્થ—યુગ પ્રધાન શ્રી સોમસુંદર સૂરિને માટે શ્રી મુનિસું-
દર નામે સૂરિરાજ વિરાજિત થયા, જેની માત્ર સૂરિમંત્રના સ્મરણ
કરવાની શક્તિ જગતને વિસ્મયકારી હાન આપવામાં દક્ષ થઈ હતી. ૧
શ્રીરોહિણીતિ વિદિતે નગરે તતીતિ પશ્ચાત્કૃતે. કિલ ચમત્કૃતહૃત્પુરેશઃ ।
ઝરીચકાર મૃગયાકરણે નિષેધં પ્રાવર્તયન્નિખિલનીવૃત્તિ ચાપ્યમાર્ષિ ॥૨॥

ભાવાર્થ—શ્રી રોહિણી નામના નગરમાં ઉપદ્રવને પાછળ કરવાથી
અમત્કાર થામી તે નગરના રાજાએ મૃગયા કરવાનો નિષેધ કર્યો અને
બધા દેશમાં અમારી પ્રવર્ત્યાવી ॥ ૨ ॥

પ્રાગેવ દેવકુલપાટકપત્તને યો મારેરુપદ્રવદલં દલયાંચકાર ।

શ્રીશાંતિકૃત્સ્તવનતો ડચનતોત્તમાંગભૂપાલમૌલિમણિઘૃષ્ટપદારવિદઃ ॥૩॥

ભાવાર્થ—મસ્તકને નમાવતા રાજાઓના મુગટમણિઓથી જે-ઓનું ચરણકંમળ ઘસાયા કરે છે એવા તે સૂરિરાજે પ્રથમજ દેવકુલ પાટક નગરમાં શાંતિ કરનારા સ્તવનથી મહામારિને ઉપદ્રવ નાશ કર્યો હતો ॥ ૩ ॥

શ્રીમાનદેવશુચિમાનસમાનતુંગમુખ્યાન્ પ્રભાવકગુહન્ સ્મૃતિમાનયયઃ ।

શ્રીશાસનાશ્રયુદયદપ્રથિતાવદાતૈસ્તૈસ્તૈશ્રમત્કૃતિકરૈઃ કુમુદાવદાતૈઃ ॥૪॥

ભાવાર્થ—શ્રી શાસનને ઉન્નતિ આપનારા, કુમુદ જેવા ઉજ્જવળ તેને ચમત્કારી પ્રસિદ્ધ ચરિત્રોથી જે સૂરિરાજે શ્રીમાનદેવ અને પવિત્ર હૃદયવાળા શ્રીમાનતુંગ વગેરે પ્રભાવક શુરુઓને સ્મરણ કરાવ્યા હતા ॥ ૪ ॥

તસ્માદ્ભૂવ વિજયી જયચંદ્રસૂરિર્ભૂરિપ્રતાપસંવિતા સવિતાનકીર્ત્તિઃ ।

વિદ્વત્તયા પ્રથિતયા મિતયાત્રઋણવાગ્દેવતેતિ વિરુદં ગુહ યો દધાર ॥૫॥

ભાવાર્થ—તે મુનિ સુંદરસૂરિ પછી ધણા પ્રતાપથી સૂર્ય જેવા અને સવિસ્તર કીર્તિવાળા શ્રી જયચંદ્ર નામે વિજયી સૂરિ થયા. જે-ઓએ પોતાની અપાર વિદ્વત્તાથી કૃષ્ણ વાગ્દેવતા એવું બિરુદ ધારણ કર્યું હતું ॥ ૫ ॥

યઃ સોમસુંદરગુરુત્તમદત્તગચ્છમારં વરાહ રૂપ મુખ્ય ઉવાહ પૃથ્વીયાઃ ।

અધ્યાપયદ્વિતુષમંતેષદાં મહાર્થ કાવ્યપ્રકાશવંરસમ્મતિમુખ્યશાસ્ત્રમ્ ૬

ભાવાર્થ—જે જયચંદ્ર સૂરિએ પૃથ્વીના ભારને વરાહની પેઠે શ્રી સોમસુંદર શુરુવર્યે આપેલા ગચ્છના ભારને વહન કર્યો હતો, અને જેઓએ મહાન અર્થવાળા કાવ્યપ્રકાશ, સંમતિતર્ક વગેરે શાસ્ત્રો ધણા શીખ્યાને ભણાવ્યાં હતાં ॥ ૬ ॥

સૂરીશ્વરો ભુવનસુંદરનામધેયઃ સન્નાગધેયસુભગો ભુવને વિરેજે ।

યસ્ય પ્રશસ્યમુખપદ્મસૌ સ્વસન્ન વાગ્દેવતા પ્રમુદિતા વિદધે સદૈવ ૭

ભાવાર્થ—ઉત્તમ ભાગ્યથી સુંદર એવા ભુવનસુંદર નામે સૂરીશ્વર પૃથ્વી ઉપર શોભતા હતા, જેના પ્રશંસનીય મુખપદ્મને વાગ્દેવતા-એ હર્ષથી હૃદયે પોતાનું ગૃહ કર્યું હતું. અર્થાત્ વાગ્દેવતા નિરંતર તેમના મુખમાં રહેતા હતા ॥ ૭ ॥

જન્મે નિરસ્તવૃજિનો જિનસુંદરાહ સૂરીશ્વરો રવિવિભાસ્વરભાસમૂહ ।
અંગાનિ ચોડતરુદરં દરદ્વદ્વાર રુદ્રપ્રમાણિ ભુવનાનિ યથા મુકુંદઃ ॥૮॥

ભાવાર્થ—સૂર્ય જેવી ભાસ્વર કાંતિવાળા અને પાપને દૂર કરનારા શ્રી જિનસુંદર નામે સૂરીશ્વર થયા હતા, જેઓએ શ્રીવિષ્ણુ જેમ પોતાના ઉદરમાં રુદ્ર પ્રમાણુ ભુવનોને ધારણ કરે તેમ ભયને હરનારા તે સૂરીશ્વરે ઉદરની અંદર અગ્યાર અંગોને ધારણ કર્યા હતા, અર્થાત્ તેઓ અગ્યાર અંગ બાણતા હતા ॥ ૮ ॥

જૈવાતૃકાંશુનતિજૈત્રપવિત્રકીર્તિર્મક્તાર્તિકર્ત્તનપટુર્જિનકીર્તિસૂરિ ।

આમાઙ્ગિનેશ્વરમતં જગતીમતંય. પ્રાદ્યોતયત્ જુતિભૂતો નિભૂતોરુચેતાઃ ૯

ભાવાર્થ—ચંદ્રનાં કીરણોની શ્રેણીને જિતનારી જેની કીર્તિ છે અને ભકતોની ખીડાને નાશ કરવામાં ચતુર એવા શ્રી જિન કીર્તિ સૂરી શોભતા હતા. મોટા ચિત્તવાળા અને કાંતિને ધારણ કરનારા ને સૂરીશ્વરે જગતને સંમત એવા જિનેશ્વર મતને પ્રકાશિત કર્યો હતો.

સ્વાંતં નિતાંતમપિ યસ્ય વિમુક્તૈરં વૈરાગ્યરંગકલિતં મમતાવ્યતીતં ।

મૂર્તિશ્ચ શાંતરસકામ્યતમાડસમા ગોર્ગીર્વાણવંચચરણસ્ય સુધાસદેશ્યા ॥

ભાવાર્થ—જેના ચરણ દેવતાઓને વંદવા યોગ્ય છે એવા તે સૂરિવર્યનું હૃદય હૃદયે પેરવિનાનું, વૈરાગ્ય રંગથી ભરપૂર અને મમતાથી રહિત છે, જેની મૂર્તિ શાંતરસથી અતિ કમનીય છે, અને જેની અનુપમવાણી અમૃત જેવી છે ॥ ૧૦ ॥

કોર્તિપ્રથા વિજેતરાજ વિશાલરાજસૂરિ. સમૂરિમહસા રવિવત્ વમાસે ।
શ્રોસુરિપુગવગુણાઃ પ્રગુણા યદોયમાશિશ્લિપ્ત વપુરપુણ્યજના નિરીક્ષ્યા ॥

ભાવાર્થ—કીર્તિની પ્રખ્યાતિથી રાજવિશાલરાજ સૂરિને જિતનારા તે સૂરિ સૂર્યની પેઠે ઘણાં તેજથી પ્રકાશતા હતા. પુણ્ય રહિત લોકોને જોઈ શકાય નહીં તેવા તેના શરીરને શ્રી સૂરિવર્યના સર્વ ઉત્તમ ગુણો આલિંગન કરી રહ્યા હતા ॥ ૧૧ ॥

શ્રીપત્તનોત્તમપુરે રચિતાધિવાસો ગોવિંદનામસુભગો વ્યવહારિરાજ ।
યસ્ય પ્રશસ્યતમસૂરિપદપ્રદાનકાલે ડત્તનોત્તમમહાન્ દ્રવિણવ્યયેન ૧૨

ભાવાર્થ—શ્રી પત્તનોત્તમ નગરમાં નિવાસ કરનાર ગોવિંદ એવા નામથી સુંદર એવો એક વ્યવહારી હતો, જેને પ્રશંસનીય સૂરિ-પદને આપવાને સમયે દ્રવ્ય ખર્ચી વિસ્તારવાળા ઉત્સવો કર્યા હતા. ૧૨

શ્રીરત્નશેખર ઇતિ પ્રથિતઃ પૃથિવ્યાં પૃથ્વીશ્વંદિતપદઃ શુશુમે મુનીંદ્રઃ ।
યઃ શૈશવેઽપિ શિવકુદિશિ દક્ષિણસ્યાં શસ્યાંગરુક્ સમદવાદિગણ-
નજૈપીત્ ॥ ૧૩ ॥

ભાવાર્થ—રાજાઓ જેના ચરણને વાંદે છે એવા શ્રી રત્નશેખર નામે પૃથ્વીમાં પ્રખ્યાત મુનીંદ્ર હતા, જેના શરીરની કાતિ પ્રશંસનીય છે અને જે કલ્યાણને કરનારા છે એવા તે મુનિવરે દક્ષિણ દિશાના મહાભરેલા વાદીઓના ગણને જીતી લીધા હતા. ॥ ૧૩ ॥

શ્રીરમ્યદેવગિરિવાસિમહાદિદેવો દેવોરગેન્દ્રવિન્નુતો વ્યવહારિનેતા ।
આચાર્યવર્યપદમાસ્પદમિંદિરાણાં યસ્યાપ્યકારયાદિલાપ્રસરત્પ્રતાપઃ ૧૪

ભાવાર્થ—દેવતા અને નાગકુમારોએ સ્તુતિ કરેલા અને લક્ષ્મીથી રમણીય એવા દેવગિરિમાં નિવાસ કરનાર મહાદેવ નામે એક વ્યાપારીઓનો નાયક હતો. પૃથ્વીમાં જેનો પ્રતાપ પ્રસરે છે એવા તેણે સંપતિઓનું સ્થાનરૂપ એવું આચાર્યપદ જેને કરાવ્યું હતું ॥ ૧૪ ॥

જીયાસુરુજ્વલગુણોદયનંદિસૂરિ રાજાશ્ચિરાય રુચિરાયપદં વૃષોત્થમ્ ।
નૃણાં નૃણાંચિતહૃદઃ પ્રદિશંત ઉચ્ચૈર્વિશ્વપ્રશસ્યશમનિસ્સમસામ્યકામ્યા

ભાવાર્થ—વિશ્વને પ્રશંસનીય એવી શમતા અને સમાનતાથી

ધરણવા યોગ્ય દયાથી સુંદર હૃદયવાળા અને માણસોને ધર્મના લા-
ભના રૂચિ કર સ્થાનને આપતા એવા શ્રી ઉન્નવલ ગુણોદયનંદી નામે
સૂરિરાજ જયવંતા વર્તો ॥ ૧૫ ॥

ગંધારનામ્નિ નગરે નગરેશમાન્યો લક્ષ્યાધિકવ્યયકરઃ કરદીપ્રપન્નઃ ।
શ્રીલક્ષસંઘપતિરિદ્ધમહા સ યેષાં શ્રીસૂરિસત્પદમદાપયર્દિદુર્કીર્તિં ૧૬

ભાવાર્થ—નગરપતિને માનવા યોગ્ય, લાખોથી અધિક વ્યય કર-
નાર, કરમાં પ્રદીપ્ત કમળવાળા, તેજમાં વધેલો અને ચંદ્ર જેવી કીર્તિ-
વાળો શ્રીલક્ષ નામે સંઘપતિ હતો, તેણે જેઓને ઉત્તમ સૂરિપદ
અપાળ્યું હતું ॥ ૧૬ ॥

નિઃશેષમવ્યજનતાવનતાંદ્રિપદ્માઃ પદ્માસનાશ્રિતસમુચ્છિન્નશસ્ત્રહસ્તાઃ ।
સૌભાગ્યભાગ્યપટલીપરિવ્યવદેહાઃ સ્નેહાધિવંધરાહિતા મહિતાઃ મહોદ્રૈઃ ૧૭
શ્રીરત્નશેખરગુરુપ્રવરાશ્ચિરાય શ્રીગચ્છનાથપદર્વી પ્રતિપાલયંતઃ ।
શ્રીસૂરિસત્પદજિનાયતનપ્રતિષ્ઠાસ્તુરોપણાદિશુભકાર્યતેતિ ચિત્તેનુ ॥૧૮॥

ભાવાર્થ—સર્વ ભવ્ય જનોના સમુહ જેના ચરણકમળને નમે છે,
પદ્માસન ઉપર બેસી જે પોતાનો દક્ષિણ હસ્ત ઉંચો રાખે છે, જેમનો
દેહ સૌભાગ્ય તથા ભાગ્યની શ્રેણીથી આલિંગિત છે, જે સ્નેહ અને
માનસી પીડાથી રહિત છે અને જેઓ રાજાઓથી પૂજિત છે એવા
શ્રી રત્નશેખર ગુરુએ ચિરકાળ સુધી શ્રી પ્રતિષ્ઠા અને માળાનું આરો-
પણ વગેરે શુભ કાર્યની શ્રેણીને વિસ્તાર કરી ॥ ૧૭-૧૮ ॥

સ્વ સૂર્યઃ પ્રતિભયા પ્રભયા દિનેશાઃ શ્રીસૂર્યો જગતિ સંત્યતિભૂર્યોપિ ।
શ્રીરત્નશેખરગુરોર્ગરિમાદ્રિમેરોઃ સામ્યં ન કેપિ દધિરે દધિશુભકીર્તિં ॥

ભાવાર્થ—બુદ્ધિમા પ્રહસ્પતિ જેવા, અને કાંતિમાં સૂર્ય જેવા જગ-
તમાં બીજા ઘણા સૂરિઓ છે; પણ ગૌરવતાના મેરૂ પર્વત જેવા અને
દહી જેવી ઉન્નવલ કીર્તિવાળા શ્રી રત્નશેખર ગુરુની તુલ્યતાને કોઈ
પણ ધારણ કરતા નથી ॥ ૧૯ ॥

તે પંડિતાદિમપદાનિ વદુર્મુનીનાં દીક્ષાં ચ દક્ષધિષણસ્ય વહોર્જનસ્ય ।
નં દ્યુતસવાંશ્ચ પૃથુયોગવિધેર્વ્યધુ શ્રીરત્નાદિશેખરગુરુપ્રવરા ધરાયામ્ ॥

ભાવાર્થ—તે શ્રી રત્નશેખર ગુરૂં વર્યે આ પૃથ્વી ઉપર મુનિઓને
પંડિત વગેરે પદવીઓ આપી છે, ઉત્તમ બુદ્ધિવાળા ઘણા લોકોને
દીક્ષા આપી છે અને મોટા યોગ વિધિમાં નંદી ઉત્સવો કર્યા છે ॥ ૨૦ ॥

તપંતિ જંગતિ શશ્વત્તસ્ય પટ્ટોદયાદ્રૌ
રવિરિવ ગુરુલક્ષ્મીસાગરઃ સૂરિરાજઃ ।
પરમતતિમિરાણિ ધ્વંસમાનો ઽસમાનો
જ્વલતરમહસાદ્યઃ પ્રીણયંલ્લોકકોકાન્ ॥ ૨૧ ॥

ભાવાર્થ—તેના પટ્ટરૂપી ઉદયાચળ ઉપર સૂર્યની પેઠે લક્ષ્મીસા-
ગર નામે સૂરિરાજ જગતમાં હુંમેશાં તપે છે, જેઓ અન્ય મતરૂપી
અંધકારનો નાશ કરે છે અને અતુલ્ય અતિ ઉજ્જવલ તેજથી બ્યાસ થઈ
લોકરૂપી ચંક્રવાક પક્ષીઓને પ્રસન્ન કરે છે ॥ ૨૧ ॥

જગતિ સુગતિમાર્ગસ્યોપદેષ્ટાઘપેષ્ટા
જયતિ યતિપલક્ષ્મીસાગરશ્રોદ્ધસૂરિઃ ।
સદસિ જયરમાં યો જીર્ણદુર્ગાધિનેતુ
પરમતદલનેન પ્રાપ્તવાન્ પાર્થિવાર્ચ્યઃ ॥ ૨૨ ॥

ભાવાર્થ—જગતમાં સદ્ગતિના માર્ગને ઉપદેશ કરનાર, પાપને
પેષણ કરનાર અને જ્ઞાન લક્ષ્મીથી વધેલા શ્રી લક્ષ્મીસાગર મુનિરાજ
જય પામે છે. જેઓએ શુર્ણદુર્ગના રાજાની સલામાં અન્ય મતનું ખં-
ડન કરી વિજ્યલક્ષ્મી વડે રાજાની માન્યતા પ્રાપ્ત કરી હતી ॥ ૨૨ ॥

સત્પ્રત્યપાદિજિનપાદિમિરુત્તમૈસ્તૈશ્ચાતુર્યમેવ નિખિલેષુ ગુણેષુ ગણ્યમ્ ।
તત્પૂર્ણમર્ણવગમીરતરસ્ય સૂરેરસ્યાનવદ્યમતિહૃદ્યમવેક્ષ્યતે ડચ ॥ ૨૩ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી તીર્થંકર વગેરે ઉત્તમ પુરૂષોએ પ્રતિપાદન કર્યું છે
કે, સર્વ ગુણોમાં આતુર્યનો ગુણ ગણનીય છે, તે ગુણ આ જે સમુદ્ર

જેવા અતિ ગંભીર તે લક્ષ્મીસાગર સૂરિમાં અતિ મનોહર અને નિર્દોષ
જેવામાં આવે છે ॥ ૨૩ ॥

આર્દ્રીકૃતાનિ વચનૈર્હિ સચેતનાનાં

ચિત્તાન્યતુચ્છતપગચ્છપુરંદરસ્ય ।

કિં ચિત્રમસ્ય તુ ગિરા સુકુમારયાપિ

શ્રાગ્ મિચતે દ્વપદિહ ધ્રુવમેકશોડપિ ॥ ૨૪ ॥

ભાવાર્થ—તે તપગચ્છના મહાન ધંદ્રના વચનોથી સચેતનના ચિ-
ત્તઆર્દ્ર થાય તેમાં શુ આશ્ચર્ય ! પણ તેમની કેમળ વાણીથી એક વાર
પાપાણુ પણ ભેદાય છે. ॥ ૨૪ ॥

ગર્જોર્જિતેન વિયુતો ન જઢૈ સમેતઃ કુગ્રાહસંગરહિતો મધુરત્વયુક્તઃ ।
યઃ સાગરસ્ય પુરુષોત્તમલક્ષણેભ્યો નામ્ના દધ્રાતિ સમતાં ન પુનર્ગુણૌધૈ.

ભાવાર્થ—લાખો ઉત્તમ પુરૂષોને સેવવા યોગ્ય એવા જે લક્ષ્મી-
સાગર સૂરિ પોતા નામથીજ સાગરની તુલ્યતાને ધારણ કરે છે પણ
શુભોના સમૂહથી ધારણ કરતા નથી. જેમ સાગર ઉત્તર્ગર્જના સહિત
છે અને સૂરિ ઉત્તર્ગર્જનાથી રહિત છે. સાગર જડ (જલ) સાથે યુક્ત
છે અને સૂરિ જડ (પુરૂષો) થી વિયુક્ત છે, સાગર નકારા ગ્રાહ બુડને
સંગી છે અને સૂરિ કદાચહી પુરૂષોના સંગથી રહિત છે. સાગર ખારો
છે અને સૂરિ મધુરતા સહિત છે ॥ ૨૫ ॥

આશૈશવાદપિ નયી વિનગી વિમાતિ વિજ્ઞો મનોહ્નગુણભૃત્ ત્રિજગદ્ગુર્ય
કિં ચંદનદ્રુરુદ્ધપિ નો લમેતોઞ્ચૈર્નિર્મલં પરિમલં ભુવનપ્રશસ્તં ॥૨૬॥

ભાવાર્થ—જે ત્રણ જગતના શુરૂ સૂરિરાજ બાલ્યવયથી માંડીને
નીતિમાન, વિદ્વાન અને મનોહર શુભોને ધારણ કરનાર થઈ શોભતા,

૧ આ શુભ સૂરિ સાથે મળતો છે સાગર પુરૂષોત્તમ વિષ્ણુથી એક
લક્ષે સેવવા યોગ્ય છે અને સૂરિ પણ લાખો ઉત્તમ પુરૂષોથી સેવ્ય છે.

હતા. ચંદનનું વૃક્ષ ઉગે ત્યારથીજ શું જગતમાં શ્રેષ્ઠ એવો પોતાનો નિર્મળ સુગંધ નથી ફેલાવતું ? ॥ ૨૬ ॥

શ્રીસોમદાસનૃપમાન્યવદાન્યમુખ્યશ્રીસલ્હસાધુરચિતૈરમિતૈર્મહોધૈ ।
શ્રીપ્રૌઢપિત્તલમયપ્રતિમાપ્રતિષ્ઠા પ્રષ્ટાગરિષ્ઠમહિમા વિદધે ગુરુયઃ ॥૨૭॥

ભાવાર્થ—જે મોટા મહિમાવાળા ગુરુએ શ્રી સોમદાસ રાજમાન્ય અને દાતારોમાં મુખ્ય એવા શ્રી સલ્હ સાધુએ રચેલા અપરિમિત ઉત્સવોના સમૂહથી લક્ષ્મીથી પ્રૌઢ એવી પિતળની પ્રતિમાઓની શ્રેષ્ઠ પ્રતિષ્ઠા કરી હતી ॥ ૨૭ ॥

યો દાક્ષિણાત્યગ્રનિમુખ્યમહાદેવનિર્માપિતામિતધનવ્યયરંગચંગ ।
શ્રોયુક્તવાચકપદદ્વિતયં ચલાટાપલ્લ્યાં પુરિ પ્રવરધીર્વિદધે બુધેશઃ ॥૨૮॥

ભાવાર્થ—જે ઉત્તમ બુદ્ધિવાળા વિદ્વાન સૂરિએ ચલાટાપલ્લી નગરીમાં દક્ષિણી ગૃહસ્થોમાં શ્રેષ્ઠી એવા મહાદેવ શ્રેષ્ઠીએ જેમાં અપરિમિત ધનનો વ્યય કરી આનંદ કર્યો છે એવા બે શ્રી વાચકપદને કરેલા હતા ॥ ૨૮ ॥

દ્વાસપ્તતિપ્રમિતપૂજનયોગ્યવિશ્વવસ્વાહ્યહસ્તમુનિમાન૭૨ જિનાલયાનામ્
તાવચ્ચતુસહિતવિંશતિપટ્ટાર્બિવત્રાતસ્ય યો યતિપતિર્વિદધે પ્રતિષ્ઠામ્ ॥

ભાવાર્થ—જે સૂરિરાજે બોતેર પ્રમાણે પૂજવા યોગ્ય વિશ્વ ધનાઢ્યોના બોતેર જિનાલયોમાં તેટલીજ ચોવિંશીના બિંબ સમૂહની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી ॥ ૨૯ ॥

ચક્રે ચ સૂરિપદમાસ્પદર્મિદિરાણાં શ્રીમાલવશિતિપમાનિતચંદ્રસાધુ ।
લક્ષત્રયાધિકધનવ્યયમવ્યયશ્રીરત્રક્ષણેઽદ્ભુતકર જગતો વિતેને ॥૩૦॥

ભાવાર્થ—શ્રી માળવાના રાજાએ માનેલા ચંદ્ર સાધુએ ત્રણ લાખ વ્યયનો વ્યય કરી જગતને આશ્ચર્યકારી અને સંપત્તિઓનું સ્થાનરૂપ સૂરિપદ કર્યું હતું ॥ ૩૦ ॥

શ્રીમાલવીયનૃપલબ્ધધનપ્રસાદશ્રીસૂરવીરકૃતલક્ષધનવ્યયાદ્યં ।

શ્રીવાચકસ્ય શુભરત્નવરેણ્યનામ્નઃ સૂરીશ્વરઃ પ્રવરસૂરિપદં દદૌ ય ૩૧

ભાવાર્થ--જે સૂરીશ્વરે શ્રી માળવ દેશના રાજાને જેણે ધણો પ્રસાદ મેળવ્યો છે એવા શ્રી સૂરિવીર શ્રેષ્ઠીએ જેમાં લાખ દ્રવ્ય ખર્ચ્યું છે એવું ઉત્તમ સૂરિપદ શ્રી શુભરત્ન વાચકને આપ્યું હતું ॥ ૩૧ ॥

શ્રીસોમદેવગુરુઃ પરવાદિગર્વસર્વેકષાવચ્ચનપદ્ધતિભિર્વિરેજુઃ ।

યન્નામ નામ ભુવને નિશ્ચિલેઽપિ કામં તોષ્ઠ્યંશુધામવદહો પ્રસસાર સારં ॥

ભાવાર્થ--શ્રી સોમદેવ ગુરુ પરવાદીઓના ગર્વને નાશ કરનારા વચનની પદ્ધતિ વડે શોભતા હતા, જેનું શ્રેષ્ઠ નામ બધા જગતમાં મૂલ્યના તેજની માફક અત્યંત પ્રસરેલું છે ॥ ૩૨ ॥

કિં વર્ણ્યતે ભુવિ સર્કર્ણજનેન યસ્ય સૌભાગ્યનદ્રુતતમં કિમુ ભાગ્યમેવ ।

કિં વા યશઃ શશિવરદ્યુતિમારભાસ્વત્ કિં વા મહં સ્ફુરદ્દહ પતિ-
કાંતિજૈત્રં ॥ ૩૩ ॥

ભાવાર્થ--વિદ્વાનો તે અદ્ભુત સૌભાગ્યને શું વર્ણવી શકે! તેમજ જેના ચંદ્રની કાંતિ જેવા પ્રકાશિત યશને વા સૂર્યની કાંતિને છતાં નારા સ્ફુરણાયમાન તેજને પણ શું વર્ણવી શકે? ॥ ૩૩ ॥

વિઢ્ઢરા રૂઢ હિ સંતિ પર સહસ્રા ઘસ્રાધિપદ્યુતિભૃતા નિભૃતાઃ કલાંભિઃ ।
ન સ્વલ્પમાત્રામપિ યસ્ય તુ સામ્યમાજોઃમેરોરિવાન્યાગિરયો વિલસન્ન મેરોઃ

ભાવાર્થ--સૂર્યના જેવી કાંતિવાળા અને કળાઓથી પરિપૂર્ણ એવા બીજા હજારો ઉત્તમ વિદ્વાનો અહિં રહેલા છે, પણ નમેરૂ વૃક્ષવાળા મેરૂની આગળ જેમ બીજા પર્વતો છે તેમ તેઓ જેની આગળ અદ્ય માત્ર પણ સમાનતાને ભજનારા નથી ॥ ૩૪ ॥

વાદોર્વરાં મજતિ યત્ર હિ કાકનાશં નેશુઃ પ્રવાદિનિકરા મુશ્વરા અપિશ્રાક્ષ્વેડાં વિતન્વતિ વને પ્રવલે મૃગેન્દ્રે નિ શૂકશૂકરગણા પ્રસરંતિ કિં તે ॥

ભાવાર્થ--તે ગ્રંથિજન જગારે વાદની ભૂમિ ઉપર આવે છે ત્યારે વાચાલ એવા પણ વાદીઓના સમૂહ તત્કાલ ડાકપક્ષીની પેઠે નાશી

ભય છે. જ્યારે વનમાં પ્રબલ કેશરીસિંહ સિંહનાદ કરે ત્યારે શું
હુકરનાં ટોળાં પ્રસરી શકે ? ॥ ૩૫ ॥

વક્તૃત્વનિર્મલકલાં સકલાં યદીયાં દક્ષા નિરીક્ષ્ય મૃશમૂહસમૂહભાજઃ।
સ્યુર્વંભદ્વિરથ કિં પ્રમુદ્દેમસૂરિઃ શ્રોસિદ્ધસેનસુગુરુ. કિસુ વજ્રનેતા૨૬

ભાવાર્થ—જેની વક્તૃત્વપણાની નિર્મળ કલા જોઈ દક્ષ પુરૂષો
તર્ક વિતર્કો કરતા હતા કે, શું આ બાપભદ્વિ છે ? વા શું
હેમચંદ્ર સૂરિ છે ? શું સિદ્ધસેન દિવાકર છે ? અથવા શું વજ્ર
સ્વામી છે ? ॥ ૩૬ ॥

શ્રીમદ્ગદાલયસચિવોત્તમનિર્મિતેન નિર્દેશતો ગણપતેર્મહતા મહેન ।
ય. સર્વવિત્પ્રતિકૃતિપ્રવરપ્રતિષ્ઠાં શ્રીમન્ન વાચકપદં રચયાંચકાર ૩૭

ભાવાર્થ—જે સર્વજ્ઞ સૂરિરાજે ગણીનાથની આજ્ઞાથી શ્રીગદ ના-
મના મંત્રીશ્વરે કરેલા મોટા મહોત્સવવડે પ્રતિજિંબની શ્રેષ્ઠ પ્રતિષ્ઠા
કરી અને શ્રી વાચકપદને રચ્યું હતું ॥ ૩૭ ॥

શ્રીમેદપાટપતિસ્તુતકટશટ્ટજૈત્રઃ શ્રીકુંભકર્ણનૃપતિર્નૃપતિર્ગમમાનુ ।
યન્નવ્યકાવ્યકલયા દ્વદયે જહર્ષ શ્રીહર્ષતોયમધિકં ચ કવિ સ મેને ૩૮

ભાવાર્થ—ઉત્ત શત્રુઓને જિતનારા અને રાજાઓમાં સૂર્ય સ-
માન એવા મેવાડપતિ શ્રી કુંભકર્ણ રાજા જેની નવીન કાવ્ય કળાથી
હૃદયમાં હર્ષ પામ્યા હતા અને તેઓ જેને શ્રી હર્ષથી પણ અધિક
કવિ માનતા હતા ॥ ૩૮ ॥

શ્રીજીર્ણદુર્ગવિભુમંડલિકો નરેન્દ્રો યત્પૂરિતાં નવમહાર્થયુતાં સમસ્યામ્ ।
આકર્ણ્ય કર્ણપુટકેન સકર્ણવર્ણ્યા તૂર્ણ સ્વકીયહૃદયે સ ચમન્નકાર ૩૯

ભાવાર્થ—શ્રી જીર્ણદુર્ગનો રાજા મંડલિક જેણે પૂરેલી અને વિ-
દ્વાનોએ વર્ણન કરેલી મહા અર્થવાળી સમસ્યાને કર્ણપુટથી સાંભળી
તત્કાળ પોતાના હૃદયમાં ચમત્કાર પામી ગયો હતો ॥ ૩૯ ॥

પ્રત્યર્થિકંપકરચંપકનેરનેતા દાતાવદાતચરિતો જ્યસિંહમૂપઃ ।
સંપ્રીણિતઃ પ્રગાયેભિઃ સહ યદ્વચોભિસ્તૂર્ણસઃ ધૂર્ણયતિ મૌલિમિલેશમૌલિઃ
ભાવાર્થ—રાજાઓમાં મુગટરૂપ ઉજવળ ચરિત્રવાળો દાતાર અને
શત્રુઓને ક'પાવનાર શ્રી ચંપકનેરનો રાજા જ્યસિંહ જેના વચ-
નોથી સ્નેહિ મ'ડાળ સાથે પ્રસન્ન થઈ તત્કાળ મસ્તકને ધુણાવતો
હતો ॥ ૪૦ ॥

જગદનુપમરૂપધ્વસ્તકંદર્પદર્પઃ શશિવિશદયશોભિ શોભિતાશેષવિશ્વઃ ।
પદનતનરદેવઃ સોમદેવઃ સસૂરિશ્ચતુરિમસુરસૂરિઃ મૂરિભા ભાસતેસ્મધ્વઃ
ભાવાર્થ—જગતમાં અનુવર સ્વરૂપથી કામદેવના ગર્વને તોડનાર,
અંદ્ર જેવા યશથી સમગ્ર વિશ્વને શોભાવનાર, ચાતુર્યમાં બૃહસ્પતિ
જેવા અને જેના ચરણમાં રાજાઓ નમે છે એવા શ્રી સોમદેવ ધણા
તેજસ્વી સૂરિ શોભતા હતા ॥ ૪૧ ॥

સૂરિઃ શ્રીશ્રિતસોમદેવહુગુરુર્વાદીન્દ્રજિદ્રાવણઃ
પ્રોન્નિદ્રાહુતતેજસાશ્રિતતલુર્વર્ણ્યઃ કથં નો સતામ્ ।
યસ્યાસ્યાંબુરુદ્ધે ચિત્તસ્વરતરે રોચિ પરાગાંચિતે
સા ચિક્રીડ સરસ્વતી ભગવતી પ્રેમપ્રણુન્ના નિશામ્ ॥ ૪૨ ॥
ભાવાર્થ—તે શોભાયુત સોમદેવ ગુરૂ કે જેઓ વાદીંદ્રોને નસાડ-
નારા અને જેનું શરીર પ્રકાશિત એવા અદ્ભુત તેજથી આશ્રિત છે.
તેઓ મત્પુરુષોને વર્ણનીય કેમ ન હોય ? જેના તેજ રૂપ પરાગથી
સુંદર એવા પ્રકુલિત મુખ કમળને વિષે પ્રેમથી પ્રેરાયેલા ભગવતી
સરસ્વતી હંમેશા ક્રીડા કરતા હતા ॥ ૪૨ ॥

વાક્યાપાકૃતચંદનઃ સુવદનઃ સૂરિઃ સુધાનંદનઃ ।
ક્ષિપ્તદ્વિહ્મદનઃ કૃતાચક્રદનઃ સ ભ્રાજતે ડસ્તાંજનઃ ।
ક્ષિપ્રપ્રથમહાર્ણવં ગુરુતમં યચ્છેમુપો સર્વતો.

મુખ્યહાય જગાહ વાક્યપતિમતિપ્રસ્પર્દિની નૌરિવ ॥ ૪૩ ॥

ભાવાર્થ—વાણીથી ચંદનને તિરસ્કાર કરનાર અમૃતની પેઠે

આનંદ આપનાર, કામ રૂપ શત્રુને પરાસ્ત કરનાર, પાપને નાશ કરનાર
અને કલંકથી દૂર એવી ઉત્તમ મુખવાળા તે સૂરિ પ્રકાશે છે. જેની સર્વ
તો મુખી બુદ્ધિ બૃહસ્પતિની સ્પર્ધા કરતી અતિશે મોટા એવા કિલ્લ
અથ રૂપ સાગરમાં વહાણની પેઠે પ્રવેશ કરતી હતી ॥ ૪૩ ॥

શ્રીમાન્ રાજતિ રત્નમંડન ગુરુર્બુદ્ધ્યાગુરુશ્ચાતુર્ભ્રાજિષ્ણુઃ
સ્મરજિષ્ણુરુણકિરણપ્રોજિદ્રનામાસ્વરઃ ।

ચદ્રક્તૃત્વકવિત્વકામ્યકલયા તે રંજિતા વાદિનો

વિદ્વાંસશ્ચ ન ધૂનયંતિ તરસા સ્વીયં શિરઃ કે મુવિ ॥ ૪૪ ॥

ભાવાર્થ—બુદ્ધિમાં બૃહસ્પતિ જેવા આતુર્યથી અળકતા કામદેવને
જિતનારા, અને સૂર્ય જેવી કાંતિવાળા શ્રીમાન રત્ન મંડન ગુરુ જય
પામે છે, જેના વક્તવ્ય અને કવિત્વની કામ્યકળાથી રંજિત થયેલા
કયા વિદ્વાન વાદિઓ આ પૃથ્વી ઉપર પોતાના મસ્તક ધૂણાવતા
નથી ? ॥ ૪૪ ॥

ગંભીરૈર્મધુરૈર્મહાર્થહચ્ચિરૈઃ સ્ફારૈરુદારૈઃ પૈરઃ

પદૈર્દ્વચતમૈશ્ચ ગદ્યપદલૈર્જલ્પશ્ચવિશ્રાંતયોઃ ।

વિદ્વત્સંસદિ રત્નમંડનમિત્રાભાતિ સ્મ યઃ સ્મેરમા

સ્તલ્લેભે મુધિરત્નમંડન ઇતિ સ્યાતામિદ્ધાં સૂરિરાદ્ ॥ ૪૫ ॥

ભાવાર્થ—વિકાશિત કાંતિવાળા તે સૂરિરાજ ગંભીર, મધુર, મ-
હાર્થવડે સુંદર, ઉદાર, ઉત્કૃષ્ટ અને ઘણાં મનોહર એવા પદોથી અને
ગદ્યોથી અવિશ્રાંત વાણીએ બોલવાથી વિદ્વાનોની સલામાં રત્નમંડ-
નની પેઠે શોભતા હતા. તેથી તે પૃથ્વી ઉપર રત્નમંડન એવા વિ-
ખ્યાત નામને પ્રાપ્ત થયા છે ॥ ૪૫ ॥

ભાતિ શ્રીશુભરત્નસૂરિસુગુરુઃ પ્રજ્ઞાજિતસ્વર્ગુરુ-

ર્મહાર્થેષુ નયેષુ સપ્તસુ લસત્પ્રાવીણ્યસંશોભિતઃ ।

બુદ્ધિર્યસ્ય તરી ગરીયસિ તપાશાસ્ત્રોલ્લસદ્વારિધેઃ

પારં સત્ત્વરમેવ સેવકનૃજાં સંગ્રાપયેદ્વિષ્ટપે ॥ ૪૬ ॥

ભાવાર્થ—બુદ્ધિથી બૃહસ્પતિને જિતનાર અને ગુઠ અર્થવાળા સાત નયમાં પ્રવીણતાના વિલાસથી શોભતા શ્રી રત્નસૂરિ ગુરૂ પ્રકાસે છે. જેની બુદ્ધિરૂપી નાવિકા આ જગતમાં તેના સેવકોને મોટા તપાગચ્છના શાસ્ત્રી સાગરના પારને સત્વર પામી જાય છે ॥ ૪૬ ॥

શ્રીમાન્ સોમજયાવ્હસૂરિરનિમોર્બાભાતિ માતિગ્મરુક્ ।

તુલ્યોऽતુલ્યપરાક્રમઃ ક્રમનમદ્ભૂપાલમાલાર્ચિતઃ ।

યસ્મિન્ જલપતિ સઙ્ગિકલપપટલં વાદાંગણે સંસ્કૃતં

તૂર્ણં તચ્છુટને પલાયનકલા સૈવ સ્મૃતા વાદિમિઃ ॥ ૪૭ ॥

ભાવાર્થ—કાંતિથી સૂર્ય જેવા, અતુલ્ય પરાક્રમી અને ચરણમાં નમતા રાજાઓ એ પૂજેલા શ્રીમાન્ સોમજય નામે સૂરિ અતિશે શોભતા હતા, જે સૂરિરાજ વાદના આંગણમાં સારા તર્કોથી ભરપૂર એવું સંસ્કૃત જ્યારે બોલે છે ત્યારે વાદીઓએ તેમાંથી સત્વર છુટી જઈ પલાયન કરવાની કળા સ્મરણ કરેલી હતી ॥ ૪૭ ॥

શ્રીમત્સાધુપુ રાજતાં સમમજત્ શ્રીસાધુરાજાહ્વયો-

પાધ્યાયઃ પ્રગુણૈર્ગુણૈરનણુભિર્ગોમીર્યધૈર્ઘ્યાદિમિઃ ।

દુર્મેદ્યાનપિ તાન્ વિમેદ તરસા શાસ્ત્રૌઘદીવ્યત્પટાન્

શૂચીતીક્ષ્ણતરા ચદીયધિયણા નિસ્તંદ્રચંદ્રોજ્જ્વલા ॥૪૮॥

ભાવાર્થ—તે પછી શ્રી રાધુરાજ નામે ઉપાધ્યાય પોતાના ગાંભીર્ય ધૈર્ય વગેરે મોટા ઉત્તમ ગુણોથી શ્રી સાધુઓમાં રાજપણાને ભજતા હતા, જેની સોયના જેવી અતિ તીક્ષ્ણ અને પૂર્ણચંદ્ર જેવી ઉજ્જ્વળ બુદ્ધિ હુંલેદ્ય એવા શાસ્ત્રના યૂથરૂપી દિવ્ય વસ્ત્રોને વેગથી ભેદી નાખતી હતી ॥ ૪૮ ॥

उर्व्यां श्रीजिनमंडनो ऽस्तवृजिनो लेमे महावाचक-

ख्यातिं ख्यातगुणोत्कर्षैः प्रविक्रसत्कुंदावनातप्रमैः ।

गुर्व्यां चाकलया शशांककलया चादूष्यवैदुष्यतो-

यो भूपान् समरंजयजयरमाश्लिष्टो गरियोयति ॥ ४९ ॥

ભાવાર્થ—તે પાપને નાશ કરનારા શ્રી જિનમંડન સૂરિ ઠાલરના પુખ્ત જેવા ઉજ્જવળ ગુણોના સમૂહથી પૃથ્વી ઉપર મહાવાચક એવી ખ્યાતિને પ્રાપ્ત થયા હતા. જે સૂરિશ્રીને ઉત્તમ ઉન્નતિ મેળવી ચંદ્રની કળા જેવી મોટી વાણીની કળાથી અને નિર્દોષ વિદ્વત્તાથી રાજાઓને રંજન કર્યા હતા ॥ ૪૯ ॥

શ્રીગચ્છાધિપસોમસુંદરગુરોઃ શિષ્યાગ્રણીઃ સદ્ગુણી

શ્રીચારિત્રપંચવિત્રિતાંગસુભગશ્ચારિત્રત્નાહ્વય. ।

શ્રીમાન્વાચકપુંગવઃ સ્વક્રમવીધ્વસ્તપ્રસર્પત્વમા

રેજે રંજિતભૂપતિર્જિનપતિ શ્રીશાસનાહર્ષ્યતિ. ॥ ૫૦ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ગચ્છપતિ સોમસુંદર ગુરૂના મુખ્ય શિષ્ય ચારિત્ર રત્ન નામે થયા હતા, જેઓ સદ્ગુણી, ચારિત્રથી પવિત્ર એવા અંગ-વડે સુંદર, પોતાની વાણીથી અન્યમતના વેગને પરાસ્ત કરનાર, શ્રી જિનપતિના શાસનમાં સૂર્ય સમાન અને રાજાઓને રંજન કરનાર શ્રી વાચકવર્ય થયા હતા ॥ ૫૦ ॥

દધ્ને કૃષ્ણસરસ્વતીતિ વિરુદ્ધં યો યં ચ વિદ્વત્પ્રભું

પ્રાહુર્વિજ્ઞનરા મહાર્ણવસમસ્તોર્ણો ભવો યેન ચ ।

યદ્યૈ ભૂપગણો નમસ્યતિ શુભં યસ્માન્ન ચસ્યોજ્વલા

મૂર્તિ. સ્ફુર્તિયુતા પરાગુણમરા યસ્મિન્ન વાસં વ્યધુઃ ॥૫૧॥

ભાવાર્થ—જેણે કૃષ્ણ સરસ્વતી એવું ગિરુદ્ધ ધારણ કર્યું હતું, વિદ્વાનો જેને વિદ્વાનોના પ્રભુ કહેતા હતા, જે મહાન સમુદ્ર જેવો સંસાર તરી ગયા હતા, રાજાઓનો સમૂહ જેને નમતો હતો, જેનાથી શુભ થતું હતું, જેની મૂર્તિ ઉજ્જવળ અને સ્ફુર્તિવાળી હતી અને ઉત્તમ ગુણો જેનામાં વાસ કરી રહ્યા હતા ॥ ૫૧ ॥

સત્યાશ્લિષ્ઠતત્ત્વમહાવ્રતિતયા સ્થ્યાતસ્તથા સર્વવિત્

શશ્વત્ શ્રીવૃષભાસનોઽપિ ચ હરન્ કંદર્પદર્પવ્રજં ।

ईशत्वं सकलं दधार परमं श्रीसत्ययुक्शेखरो-

पाध्यायो न दधौ तु तामसमहोभावं सुमावांचितः ॥ ५२ ॥

ભાવાર્થ—તે સત્યશેખર ઉપાધ્યાય, સત્ય સાથે યુક્ત હતા, મહા-
વ્રતીપણુથી વિખ્યાત હતા, સર્વ વેત્તા હતા, હંમેશા વૃષભ-ધર્મ ઉ-
પર રહેનારા અને કામદેવના ગર્વને હરનારા હતા. આ પ્રમાણે સર્વ
રીતનું ઇશ્વરત્વ ધારણ કરતા છતાં પણ તે ઉત્તમ ભાવવાળા ઉપાધ્યા-
ય તામસ ભાવને ધારણ કરતા નહતા ॥ ૫૨ ॥

तावद् गर्वमखर्वमात्महृदये प्रोन्मादिनो वादिनो

नल्पं संस्कृतजल्पगोचरमिलापीठे प्रचक्रुः समे ।

यावत् श्रीयुतहेमहंस उरुध्वीः श्रीवाचकेष्वग्रणी-

स्तदर्पज्वरवैद्यराजसदृશो नागाद् दृશोरध्वनि ॥ ५३ ॥

ભાવાર્થ—મોટી બુદ્ધિવાળા અને તે વાદીઓના ગર્વ રૂપ જ્વરમાં
વૈદ્યરાજ જેવા તે શ્રી હેમહંસ નામે વાચકાગ્રણી જ્યાં સુધી દૃષ્ટિ મા-
ર્ગમાં આવ્યા નથી ત્યાં સુધી આ પૃથ્વી ઉપર સર્વ ઉન્માદી વાદીઓ
પોતાના હૃદયમાં સંસ્કૃત યોદ્ધવા અતિ મોટા ગર્વને ધારણ કરે છે ॥ ૫૩ ॥

रादाष्टि स्म विवेकसागर इति श्रीपंडितः खंडित-

प्रोन्मादिप्रतिवादिस्त्रિधुरघटः पारोद्गनिर्निद्रमाः ।

षट्તर्कीपारतर्ककर्कशमतिर्वીदांगजोर्व्या जयं

लब्ध्वा यः सन्नमासवत् क्षितितले जैनैश्वरं शासनं ॥ ५४ ॥

ભાવાર્થ—ઉન્માદી એવા પ્રતિવાદીરૂપ હસ્તીઓની ઘટાને ખં-
ડિત કરનાર અને સૂર્ય જેવી કાંતિવાળા શ્રી વિવેક સાગર નામે પંડિત
વિજયવંત વર્તે છે. છ તર્કના શાસ્ત્રના તર્કોથી કઠોર બુદ્ધિવાળા જે
સૂરિરાજે વાદ કરવાના આંગણાની ભૂમિમાં જય મેળવી પૃથ્વીપર
જેનશાસનને પ્રકાશિત કર્યું હતું ॥ ૫૪ ॥

अचर्यो राजसु राजवर्द्धनबुधश्चारित्रराजस्तथा

पृथ्व्यां तौ विततौ धिया रुचिरया भूरिप्रभौ रेजतुः ।

પારીંદ્રાવિવ યો વિનિદ્રાનિનદૈઃ શ્રીદક્ષિણસ્યાં વિશિ
શ્રાક્ષ વાર્દાંદ્રમહામતંગજગર્ગાંસ્તાન્નિર્મદાંશ્ચક્રતુઃ ॥ ૫૫ ॥

ભાવાર્થ—તે પછી રાજાઓમાં પૂજ્ય એવા રાજવર્ધન અને ચા-
રિત્રરાજ નામે બે સૂરિ હતા. તેઓ મુંદર બુદ્ધિથી વિસ્તારવાળા અને
ધણી કાંતિવાળા શોભતા હતા. બંને સિંહ હોય તેમ તે બંનેને દક્ષિણ
દિશાના વાદીરૂપ ગજેન્દ્રોને બેણે મોટા નાદથી મદરહિત કરી દીધા
હતા. ॥ ૫૫ ॥

સત્તૈર્ગુણ્યચરેણ્યપુણ્યધિજનઃ શ્રીપુણ્યરાજો રજો-
મુક્તઃ તુક્તિપુટાવદાતહૃદયો રેજેતરાં પંડિતઃ ।
ક્ષિતેષુ પ્રતિવાદિષુ પ્રતિપદં પ્રોન્માદિષુ પ્રત્યલો
યઃ શ્રીમાન્ વિજયધિયા શ્રિતહિતવ્યૂહપદઃ શિશિયે ॥ ૫૬ ॥

ભાવાર્થ—ઉત્તમ નિપુણતાથી શ્રેષ્ઠ અને પવિત્ર બુદ્ધિવાળા, છીપ
જેવા ઉન્નત બુદ્ધિવાળા અને રજેશુભથી રહિત એવા શ્રી પુણ્યરાજ
પંડિત અતિશે શોભે છે. પ્રત્યેક ઉન્માદી વાદીઓને દૂર કરી વિજય
લક્ષ્મીથી યુક્ત એવા તે સૂરિ ધર્મ વ્યૂહને પ્રાપ્ત થયા હતા ॥ ૫૬ ॥

શ્રીમંતઃ શ્રુતશેખરાબ્હવિદુઘાઃ શ્રીવીરભૃચ્છેશ્વરાઃ ।
શ્રીસોમાદિમશેશ્વરાશ્ચ વિદુરાઃ શ્રીજ્ઞાનકીર્ત્યાહ્વાયાઃ ।
ચત્ત્વારઃ શ્રુતવિશ્રુતાશ્ચતુરતાસંશોભિતાઃ સંશયાન્
ઘ્નન્તિ સ્માસુમતાં તમાંસિ તરણેર્દીપ્રાઃ કરૌઘા ઇવ ॥ ૫૭ ॥

ભાવાર્થ—શ્રીમાન શ્રુતશેખર, શ્રી વીરભૂતશેખર શ્રી સોમશેખર
અને શ્રી જ્ઞાનકીર્તિ એ ચાર શાસ્ત્ર વિખ્યાત સૂરિવરો ચાતુર્યથી શો-
ભિત હતા. તેઓ સૂર્યના પ્રદીપ કિરણોના સમૂહ પેઠે અધિકારને
નાશ કરે તેમ પ્રાણીઓના સંશયોને નાશ કરતા હતા ॥ ૫૭ ॥

સન્મૂર્તિઃ શિવમૂર્તિનામ વિદુઘઃ શ્રી ધર્મયુગ્મંડનો
જ્યોતિર્વિદ્વરહર્ષમૂર્તિર્વિદુઘઃ શ્રીદર્શકીર્ત્યાહ્વાયઃ ।

હર્ષાન્નૂષણહર્ષવીરવિબુધૌ શાસ્ત્રાંબુધૌ નિર્મરં
ક્રોડન્ત. પ્રગુર્નૈર્ગુર્નૈરપિ સિતૈઃ ક્ષમાં રંજયંતિ સ્મ તે ॥૫૮॥

ભાવાર્થ—કલ્યાણમય મૂર્તિવાળા, શિવમૂર્તિસૂરિ શ્રી ધર્મમંડન-
સૂરિ જ્યોતિર્વિદ એવા હર્ષમૂર્તિ, શ્રી હર્ષકીર્તિ, શ્રી હર્ષભૂષણ અને શ્રી
હર્ષવીર એ વિદ્વાનો નિર્મળપણે શાસ્ત્રરૂપી સમુદ્રમાં ક્રીડા કરતાં થતાં
પોતાના ઉન્નવળ ઉત્તમ ગુણોથી આ પૃથ્વીને રંજન કરે છે. ॥ ૫૮ ॥

સંખ્યાવાન્ વિજયાદિશેખરવુધૌ દુસ્યૂતજલપે પદુ-
ર્વિજ્ઞશ્ચામરસુંદરો વિદુરહત્ પદ્મપ્રબોધાંશુમાન્ ।
લક્ષ્મીભદ્રવુધઃ સલક્ષણલસદ્ધી સિંહદેવોઽપ્યમી
કુર્વંતિસ્મ ગતસ્મયાન્નિજનિરા વાદીશ્વરાન્ માસ્વરાન્ ॥૫૯॥

ભાવાર્થ—મુખ્યાવાદી જયશેખર સૂરિ, સંસ્કૃત બોલવામાં અતુર
એવા વિદ્વાન અમરસુંદર, વિદ્વાનોના હૃદય કમળને પ્રબોધ કરવામાં
સૂર્ય રૂપ શ્રી લક્ષ્મીભદ્ર સૂરિ, વ્યાકરણમાં સદ્બુદ્ધિવાન્ શ્રી સિંહદેવ
આ વિદ્વાનો પોતાની વાણીથી પ્રકાશિત એવા વાદીશ્વરોને પણ ગર્વ
રહિત કરતા હતા ॥ ૫૯ ॥

સદ્વ્યાખ્યાનકલાચમત્કૃતસમો રત્નપ્રભ પંડિતઃ
શીલપ્રોજ્વલશીલભદ્રવિબુધશ્ચારિત્રિણામગ્રણીઃ ।
તત્તદુર્ગમશાસ્ત્રપાઠનકલાસ્પૃક્ નંદિધર્મસ્તથા
ત્રેતાગ્નિપ્રતિમાસ્ત્રયત્રિભુવને માંતિ સ્મ તેજોમરૈ. ॥ ૬૦ ॥

ભાવાર્થ—વ્યાખ્યાન કળાથી સભાને અમત્કાર કરનારા પંડિત
રત્નપ્રભ, શીલથી ઉન્નવળ એવા વિદ્વાન શ્રી શીલભદ્ર, આરિત્રધારી-
ઓમાં અગ્રણી અને તે તે દુર્ગમ શાસ્ત્રોને પઠન કરાવવાની કળાને સ્પ-
ર્શ કરનાર નંદિ ધર્મ તે ત્રણે સૂરિઓ પોતાના તેજના ભારથી ત્રણ
ભુવનમાં અગ્નિ જેવા શોભતા હતા ॥ ૬૦ ॥

શ્રીમચ્છાંતિજિનસ્મૃતિં વિરચયન્ શ્રીશાંતિચંદ્રો ગણિઃ
શ્રીમદ્વીરવિનિર્મિતાતુલતપસ્તુલ્યં તપસ્તપ્તવાન્ ।

સ્વાત્માનં ન હિ કેવલં સ કૃતવાનત્યંતશુદ્ધં મહા-
નર્હચ્છાસનમપ્યહો રચિતવાન્ દીપદ્યુતાદ્યોતિતં ॥ ૬૧ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી શાંતિચંદ્ર નામે ગણી શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુતું સ્મ-
રણ કરી શ્રી વીરપ્રભુએ કરેલા અતુલ તપના જેવું ઉચ્ચતપ તપ્યા હતા
એ મહાન્ પુરૂષે કેવળ પોતાનો આત્માજ અતિ શુદ્ધ કર્યો હતો એમ
નહીં પણ તેણે અર્હંત શાસનને પણ પ્રદીપ્ત કાંતિથી પ્રકાશિત કર્યું
હતું ॥ ૬૧ ॥

રેજે શ્રીવિનયાદિસિંહગણિરાટ્ સિંહપ્રમાસ્થઙ્ગલઃ
પંચાશત્ક્ષપણાદિદુસ્તપતપ-કર્તા પ્રહર્ષોહસામ્ ।

હર્ષાત્સેનગણીશ્વરો વરતરસ્વાધ્યાયકોલાહલા-
રાવત્રાસિતમોહભૂમિરમણઆપ્યપ્રમત્તઃ સદા ॥ ૬૨ ॥

ભાવાર્થ—સિંહના જેવા બળથી પ્રકાશિત, પચાસ ક્ષપણ વગેરે
દુસ્તર તપ કરનાર, અને પાપને પ્રહાર કરનાર શ્રી વિનયસિંહ
ગણી અને ઉત્તમ સ્વાધ્યાયના કોલાહલના શબ્દોથી મોહરૂપી રાજાને
ત્રાસ આપનાર અને પ્રમાદ રહિત એવા શ્રી હર્ષસેનગણી તેઓ બંને
શોભતા હતા ॥ ૬૨ ॥

આભાત્ શ્રીયુતહર્ષસિંહગણિરાટ્ સિંહસ્ફુરઙ્ગિક્રમઃ
શશ્વત્સ્થાનકમક્તપાનકરણઆતાપનાતત્પરઃ ।

શ્યાયા ગણનાતિગા ગુણગણાધારા મહર્ણ્યુત્કરા
આસન્ સંતિ ચ શુદ્ધશીલચરણાચારા વિચારાન્વિતાઃ ॥ ૬૩ ॥

ભાવાર્થ—સિંહના જેવા સ્ફુરણાયમાન પરાક્રમવાળા, હંમેશાં
સ્થાનક પરત્વે ભક્ત પાન કરનારા અને આતાપના કરવામાં તત્પર

એવા શ્રી હર્ષસિંહગણી શોભતા હતા. ઇત્યાદિ શુદ્ધ શીલ ચારિત્ર અને આચારવાળા, ઉત્તમ વિચારવાળા અને ગુણ ગણના આધાર રૂપ એવા મહર્ષિઓના સમૂહ થયા હતા અને થાય છે ॥ ૬૩ ॥

સ્વચ્છે શ્રીયુત્સોમસુંદરંગુરોર્ગચ્છેऽપ્યતુચ્છે ગુણૈઃ
સંખ્યા નો વરિવર્તિ પંડિતગણિષ્ણુલાદિસંખ્યાવતામ્ ।

રત્નાનામિવ કાંતકાંતિસજ્જ્વાં રત્નાકરસ્ય સ્ફુર-
ત્તારાણાં ચ યથાપૃથુતિભૃતાં શ્રીતારકાધોશિતુઃ ॥૬૪॥

ભાવાર્થ—જેમ સમુદ્રમાં કાંતિવાળા રત્નોની અને ચંદ્રમાં વિશા-
ળ કાંતિવાળા તારાઓની સંખ્યા નથી તેમ શ્રી સોમસુંદર ગુરૂના
ગુણોથી મહાન્ એવા સ્વચ્છ ગચ્છમાં પંડિતો, ગણીઓ અને ક્ષુદ્ધીકો
વગેરે વિદ્વાનોની સંખ્યા નથી ॥ ૬૪ ॥

શ્રીસોમાદિમસુંદરસ્ય સુગુરોઃ શ્રીમદ્ગણે સદ્ગુણે
મોહદ્રોહકથાપ્રથા નહિ મનાક્ત્તૈવ પ્રમાદચ્છલમ્ ।
નો વાર્તાપ્યનૃતસ્ય તસ્ય વિકથા નામાપિ ન શ્રૂયતે
રાજ્યં પ્રાજ્યમનુત્તરં વિજયતે શ્રીધર્મભૂમીશિતુઃ ॥ ૬૫ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી સોમસુંદર ગુરૂના શ્રીમાન્ સદ્ગુણી ગચ્છમાં મોહ
અને દ્રોહની તો કથા નહી, પ્રમાદ તથા છળ જરાપણ નહી, અ-
સત્યની તો વાતજ નહી અને નિંદાનું તો નામજ સંભળાતું નહતું,
તેમાં તો કેવળ ધર્મરાજનું અનુપમ મોટું વિશાળ રાજ્ય વિજયવંત
વર્તે છે ॥ ૬૫ ॥

કોશાહત્પ્રતિબોધકસ્ય પરમબ્રહ્મસ્વરૂપામૃત-
સ્નાતસ્ય પ્રથિતસ્ય શીલજગુણૈઃ શ્રીસ્થૂલભદ્રપ્રભોઃ
આલ્યા ય્યાતિથરા ધરાતલગતા યાવદ્વરીવર્ત્યસૌ
તાવંનં કિલ કાલપરય નુગુરોર્નામાવનૌ સાસ્યતિ ॥૬૬॥

ભાવાર્થ—કેશાહારીને પ્રતિજોધ કરનાર, પરબ્રહ્મ સ્વરૂપ રૂપી અમૃતમાં સ્નાન કરેલા, અને શીલના ગુણોથી પ્રખ્યાત, એવા શ્રી સ્થૂળશદ્ર મુનિનું વિખ્યાત નામ જ્યાં સુધી પૃથ્વી ઉપર પ્રવર્તે તેટલા કાળ સુધી આ ઉત્તમ ગુરુનું નામ પણ પૃથ્વી ઉપર રહેશે ॥૬૬॥

સૂર્યદ્રા અભયન્ ઘના અપિ શાવિગન્તિ ક્ષમામંડલે ।

સંત્યગાપિ પરં ન કેડિ સુગુરોરસ્યોપમાનં દધુઃ ।

કિં મેરોહ્યમાં હિ વિમ્રત્તિ મનાકૂ સ્વલ્યાંગમૃત્સર્વપાઃ

કિં ચા શ્રીઘ્રહનાયકસ્ય રાઢશાઃ સદ્વિઘ્રહાઃ સ્યુર્ગ્રહાઃ ॥૬૭॥

ભાવાર્થ—આ પૃથ્વી ઉપર ઘણાં સુરી દ્રો થઈ ગયા, થશે અને છે, પરં અદ્યાપિ કોઈ આ ગુરુની ઉપમાને પ્રાપ્ત થયા નથી. અલ્પ અંગવળા સર્પવના દાણા શું મેરુની ઉપમાને ધારણ કરે ! અથવા સર્વગ્રહોના નાયક શ્રી સૂર્યના જેવા ઉત્તમ દેહવળા શું ખીન્ન ગ્રહો થાય ? ॥ ૬૭ ॥

સત્તીયૂષકિરા મિરાત્ય સુગુરોર્યો ન પ્રવુહો નરઃ

સોડયં નૂનમભવ્યતાં સ્પૃશતિ વાસો દૂરમભ્યત્વભાકૂ ।

કિં મુદ્રાભ્યવપત્ ઘનાઘનમહાધારામિરાદ્રીં ભવેત્

કિં શૂનરય ચ માનુમાનુભિરપિ સ્યાલ્લોચનોદ્ઘાટનમ્ ॥૬૮॥

ભાવાર્થ—આ ઉત્તમ ગુરુની અમૃત ઝરનારી વાણીથી જે પુરુષ પ્રતિજોધ પામ્યો નથી, તે જરૂર અભવ્ય અથવા દૂર ભવ્ય હોવો જોઈએ કારણ કે, મેઘની મહા ધારાઓથી શું મુદ્ગનામનો પાષાણ આદિ થાય અથવા શું સૂર્યના કીરણોથી ઘુવડ પક્ષીના નેત્ર ઉઘડે ? ૬૮

કિં પીયૂષનયૂક્સાંદ્રકિરણૈઃ કિં વા સુધાયા રસૈ

કિં કર્પૂરરસૈશ્ચ શાંતજરસૈઃ સામ્યોદ્ભવૈર્વા રસૈઃ ।

ધાત્તાડમાત્રધિયા જગત્રયજનાહ્વાદપ્રદાનક્ષમા

મૂર્તિઃ શ્રીગુત્તસોમસુંદરગુરો રણુર્તિશ્ચિના નિર્મમે ॥ ૬૯ ॥

ભાવાર્થ—અપાર બુદ્ધિવાળા વિધાતાએ ત્રણ જગતના લોકોને આતંદ આપવામાં સમર્થ એવી શ્રી સોમસુંદર ગુરૂની સ્ફુરણાયમાન મૂર્તિ રચેલી છે તો પછી થંદ્રના ઘાટા કોરણોની, અમૃતના રસની, કર્પૂરના રસની, શાંત રસની અને સામ્યપણાથી ઉત્પન્ન થયેલા રસોની શી જરૂર છે અર્થાત્ તે નકામા છે ॥ ૬૯ ॥

હંહો વિશ્વજનાઃ સનાઘનઘનપ્રાસ્થ્યૈ પ્રયાતોત્સુકા
રત્નદ્વીપવરે ચ રોહણગિરૌ રત્નાકરે કિં મુધા ।

પ્રાતઃ સંસ્મરતામિતાયહરણં નામેવ ગન્ધેશ્વર-

શ્રીસોમસ્ય સુસ્રશ્રિયાં વિતરણે ચિંતામણેઃ સોદરં ॥ ૭૦ ॥

ભાવાર્થ—અરે વિશ્વના લોકો, તમે હંમેશાં રત્નની પ્રાપ્તિને માટે ઉત્સુક થઈ શ્રેષ્ઠ રત્ન દ્વીપમાં, રોહણગિરિમાં અને રત્નાકરમાં વૃથા શા માટે જાઓ છો ? અપાર લાભને લાવનારૂં, અને સુખ સંપત્તિઓને આપવામાં ચિંતામણિ જેવું ગન્ધપતિ શ્રી સોમસુંદર ગુરૂના નામને પ્રાતઃકાળે સ્મરણ કરો ॥ ૭૦ ॥

મો મો ધાર્મિકમાનસા નવનવાઘૌવચ્છિદાવાંછયા

કિં તીર્થેષુ ગાત્રયાસમનિશં યૂયં કુરુધ્વં મુધાઃ ।

સૂરિ મૂરિગુણં તરાગણવિભું ચિત્તેઽનનં ધ્યાયત

સ્વાત્પુણ્યં ભવતાં ભવાર્ચિહરણં યેન શ્રિયાં કારણમ્ ॥ ૭૧ ॥

ભાવાર્થ—અરે ધાર્મિક મનુષ્યો, તમે નવ નવા પાપના સમૂહને છેલ્લાની ઈચ્છાવડે તીર્થોને વિષે વૃથા અપાર જવાનો પ્રયાસ શા માટે કરો છો ? ને ઘણા ગુણવાન તપાગણના સ્વામી એવા સૂરિનું હંમેશાં ચિત્તનાં ધ્યાન કરો, જેથી તમોને ભવપીડાને હરણ કરનારૂં અને સંપત્તિઓનું કારણ રૂપ ઉત્તમ પુણ્ય થાય ॥ ૭૧ ॥

યાવચ્ચંદ્રદિવાકરૌ ક્ષિતિતમ પ્રધ્વંસનાયોચતૌ

પ્રાદાક્ષેણ્યમુમૌ શુભૌ પ્રકુરતઃ સ્વર્ણાચલસ્યામિતઃ ।

તાવત્શ્રીવિભુસોમસુંદરગુરોઃ સૌભાગ્યસંકીર્તનં

કાવ્યં શ્રીસચિરં ચિરં વિજયતાં સદ્વાચ્યમાનં બુધૈઃ ॥ ૭૨ ॥

ભાવાર્થ—જ્યાં સુધી પૃથ્વીના અંધકારને નાશ કરવામાં ઉદય-
વંત એવા આ સૂર્ય ચંદ્ર અને શુભ ગ્રહો મેરુગિરિની ચારે તરફ પ્રદ-
ક્ષિણા કરે ત્યાં સુધી શ્રી સોમસુંદર ગુરુના સૌભાગ્યને કીર્તન કરનાર
આ સુંદર કાવ્ય વિદ્વાનોથી વંચાતું થકું ચિરકાળ જયવંતુ રહે. ૭૨

પારાવારકરસ્મરેષુહિમરુક્ષવર્ષેતિ (૧૫૨૪) હર્ષાદ્ વ્યધાત્

વિદ્વાનાં હૃદયંગમં ચ સુગમં કલ્પેદિરાસંગમમ્ ।

કાવ્યં નવ્યમિદં વિદંભહૃદયઃ શિષ્યઃ પ્રતિષ્ઠાદિમઃ

સોમઃ શ્રીયુતસોમસુંદરગુરોર્મેરોર્ગરેષ્ણઃ શ્રિયા ॥ ૭૩ ॥

ભાવાર્થ—જેના હૃદયમાં દંભ નથી એવા લક્ષ્મીથી ભોટા શ્રી
સોમસુંદર ગુરુના શિષ્ય પ્રતિષ્ઠા સોમે વિદ્વાનોના હૃદયને ગમે તેવું
સુગમ અને સંપત્તિઓના સંગમને આપનાર આ નવીન કાવ્ય સ-
વત્ ૧૫૫૪ ના વર્ષે અર્ધે હર્ષથી રચેલું છે ॥ ૭૩ ॥

ધોગુણપ્રગુણસ્ત્તોષિષ્ણુના સાધુતા સુમતિસાધુનાદરાત્ ।

નવ્યકાવ્યમિદમસ્તદ્દૂષણં પ્રાપ્તભૂષણગણં ચ નિર્મમે ॥ ૭૪ ॥

ભાવાર્થ—બુદ્ધિ શુભ રૂપી રત્નોના સાગર, ઉત્તમ સુમતિ સાધુ-
એ આ અલંકારવાળું નિર્દોષ નવીન કાવ્ય રચેલું છે ॥ ૭૪ ॥

इतिश्रीयुगप्रधानावतारश्रीवृहत्तपागच्छशृंगारहारपरमगुरुपूज्य-
श्रीश्रीसोमसुंदरसूरिसौभाग्यादिगुणज्याचर्णने तच्छिष्यपण्डितप्रति-
ष्ठासोमविरचिते सुललिते सोमसौभाग्यनाम्नि काव्ये श्रीगुरुपट्टध-
रादिक्रियच्छिष्यपरंपरानामप्रकटनो नाम दशमः सर्गः ॥ १० ॥

॥ समाप्तमिदं काव્યं ॥

જૈન જ્ઞાન પ્રસારક મંડળ.

આ મંડળ નીચે લખેલા હેતુથી સ્થાપવામાં આવ્યું છે અને તેથી દરેક જૈન બંધુને તેમજ પરિત્ર સાધુ સુત્રીને આ મંડળનો આશય ફળીભૂત થાય તે માટે સારાં પુસ્તકો પ્રગટ કરવામાં સહાયભૂત થવાની વિનંતી કરવામાં આવે છે; તેમજ કયા પ્રકારનાં પુસ્તકો પ્રકટ થવા યોગ્ય છે તે સંબંધી જે કાંઈ ચુચના કરવામાં આવશે તે ઉપર પુરતું લક્ષ આપવામાં આવશે. જે કે ઇન્દ્રગૃહસ્થ, બાઈ, મુતીરાજ વા સાધવી પાસે અપ્રસિદ્ધ થયેલા અથવા પ્રત કે પ્રતો હોય તે જો ઉતરાવવા અમને સુચવશે તો તે પ્રમાણે કરવા આ મંડળ તૈયાર છે.

આ મંડળનો હેતુ શ્રી જૈનધર્મના ઉપાયેલાં તેમજ વગર છપાયેલાં અને યોગ્ય ગ્રંથનાં લખાણને કરાવી તથા શોધન કરાવી તૈયાર કરાયેલાં પુસ્તકો ઉપાવી પ્રકટ કરવાનો અને તે જૈન સમુદાયના ઉપયોગ માટે સસ્તી કીમતે વેચવાનો છે.

આ મંડળ તરફથી સસ્તાં પુસ્તકો છપાવવાનું કાર્ય શરૂ થઈ ગયું છે માટે જોઓને જોડો તેઓએ નીચેનામે પત્ર લખી ખુલાસો મંગાવવો.

મુખ્ય ઓફિસ.

જૈન જ્ઞાન પ્રસારક મંડળ.

સુભાદેરી શેઠ જીવણચંદ ધરમચંદ ઝવેરીના માળામાં

સુબંધ.

અમરચંદ કલ્યાણચંદ ઝવેરી.

લગુભાઈ કૃતેહચંદ કારભારી.

આનરરી સેક્રેટરીઝ, જૈન જ્ઞાન પ્રસારક મંડળ.

